

BIG BAZAAR
Grocery, Sweets & Catering
*Fresh Vegetables Every Thursday
*Book your catering now.
Baljinder S. Ben
Ph: 317-640-2400
Like our Facebook page:
BigBazaarIndianGrocery
5425 E. Thompson Rd., Indianapolis IN 46237

ਮੇਲਾ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਦਾ ਖਾਣਾ ਇਕ ਵਾਰ ਖਾਓਗੇ, ਵਾਰ ਵਾਰ ਆਓਗੇ
Baljinder S. Ben
Ph: 317-869-2400

22KT GOLD ANTIQUE JEWELRY
Regal Jewels
773-262-4377 BUY OR ORDER ONLINE 773-517-8574
www.RegalJewels.com

Buying/Selling in Michigan
All types of Residential & Commercial properties. Gas Stations, Liquor Stores, Hotels, Plazas, Truck Terminals etc.
Raj S. Shergill
Broker
5820 N Canton Center Rd, Suite 145
734-751-4455 (Cell)
Rajsshergill@yahoo.com

Twenty-Fifth Year of Publication ਮਿਡਵੈਸਟ ਐਡੀਸ਼ਨ Price 50¢
ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫਤਾਵਾਰ
Email: punjabtimes1@gmail.com
www.punjabtimesusa.com

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 26, Issue 3; January 18, 2025 20451 N. Plum Grove Rd., Palatine, IL 60074 Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388

ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹਮਾਇਤੀ ਧਿਰ ਵਲੋਂ ਨਵੀਂ ਪੰਥਕ ਪਾਰਟੀ 'ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਾਰਿਸ ਪੰਜਾਬ ਦੇ' ਦਾ ਐਲਾਨ
ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ: ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਮਾਘੀ ਮੇਲੇ 'ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਹਮਾਇਤੀ ਪੰਥਕ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ 'ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਾਰਿਸ ਪੰਜਾਬ ਦੇ' ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਤਿੰਨ ਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਚੋਂ ਇਹ ਨਾਮ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋ ਕੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਵੇਖਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਇਹ ਪਾਰਟੀ ਆਪਣੇ ਕਿਹੜੇ ਏਜੰਡਿਆਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧੇਗੀ? ਪੰਥਕ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਸਟੇਜ ਉਪਰ ਲੱਗੇ ਬੈਨਰ ਉੱਤੇ ਚਾਰ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਸਨ। ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂ ਵਾਲਿਆਂ, ਦੀਪ ਸਿੱਧੂ, ਭਾਈ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ, ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਾਰਟੀ ਕਿਹੜੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਉੱਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੋਵੇਗੀ।
ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਇਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਤੋਂ ਦੂਰੀ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖੀ ਅਤੇ ਬੀਬੀ ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਖਾਲੜਾ ਵੀ ਇਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਛਪੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸੀ। ਇਹ ਪਾਰਟੀ ਵਿਸਾਖੀ ਤੱਕ ਆਪਣਾ ਮੁਕੰਮਲ ਢਾਂਚਾ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਵੇਗੀ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਲਈ 'ਫ਼ਖ਼ਰ-ਏ-ਕੌਮ' ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਵਾਪਸ ਮੰਗਿਆ

ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਭਰਵੀਂ ਕਾਨਫਰੰਸ

ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ: ਚਾਲੀ ਮੁਕਤਿਆਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਮਾਘੀ ਮੇਲੇ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਹੋਈਆਂ। ਇਹਨਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕਾਫੀ ਭਰਵੀਂ ਹੋਈ। ਸਭ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਸਨ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਅਗਲੇ ਏਜੰਡੇ ਕੀ ਹੋਣਗੇ? ਜਿਸ ਅੰਦਾਜ਼ ਨਾਲ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਦੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੇ ਪੰਡਾਲ ਚ ਪਹੁੰਚੇ ਉਹ ਕਾਫੀ ਦਿਲਚਸਪ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਚੌਕਤਾ ਮਾਰ ਕੇ ਬੱਲੇ ਹੀ ਬੈਠ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੁੰਦਰ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਜੈਕਾਰਿਆਂ ਦੀ ਗੂੰਜ ਵਿੱਚ ਸਟੇਜ ਤੇ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ।
ਇਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਮਤਾ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਗਾਬੜੀਆ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀਆਂ ਪੰਥ ਨੂੰ ਦਿਤੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ 'ਫ਼ਖ਼ਰ-ਏ-ਕੌਮ' ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਵਾਪਸ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।
ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਤਕਰੀਰ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਜ਼ੋਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀਆਂ ਘਾਲਣਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਰੱਖਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ 104 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਇੱਕ ਲੀਡਰ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਹੈ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੌਮ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ 70 ਸਾਲ ਲਾਏ। ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹੋਰ ਕਿਹੜੇ ਲੀਡਰ ਦੀਆਂ ਏਨੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਹਨ? ਪਰ ਸਵਾਲ ਇਹ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਲ ਪਿੱਛੇ ਤੱਕਦਿਆਂ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦਿਆਂ ਕੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਜੇ ਵੀ ਪਰਿਵਾਰਵਾਦ ਦੇ ਮਸਲੇ ਚ ਉਲਝੇ ਹੋਏ ਹਨ? ਅੱਜ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਏਜੰਡਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 4 'ਤੇ)

ਘਰ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਅਤੇ ਖਰੀਦ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਕਾਲ ਕਰੋ
Buying or Selling Home?
Contact **PRADEEP SINGH**
COLDWELL BANKER REALTY
SCAN TO BEGIN YOUR HOME SEARCH
847-322-5832
ishowhomes@yahoo.com
1501 E Woodfield Rd Ste 113E, Schaumburg 60173

India Palace Restaurant And Banquet Hall
Best Price Wholesale
Ph: 630-400-0996
Lakhvir S. Johal
Ph: 317-709-7800
Restaurant-Fine Indian Cuisine
(Ph: 317-298-0773)
Banquet Hall Available Up to 550 People
Amber Carmel Ph: 317-580-0828
Amber Indianapolis Ph: 317-578-4400
Royal, Indianapolis, 317-893-2633
Desi Bazar Grocery Store Restaurant, Ph: 317-888-2040
Desi Bazar Indianapolis, Ph: 317-709-7800

Singh Auto Group
3983 ST RD 38E
Lafayette, IN 47905
Ph: 765-607-1300
www.singhautosgroup.com
University Motors
3312 Klondike Rd, West Lafayette, IN 47906
Ph: 765-497-1100
www.universitymotors1.com
Serving Indian American community over 30 years in Midwest for their auto needs.
ਕੋਈ ਵੀ ਗੱਡੀ ਖਰੀਦਣ ਜਾਂ ਵੇਚਣ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ:
Jaspal S. Ghotra: 765-337-5151

RESTAURANT SUPPLY WHOLESALER
ਉੱਚ ਕੁਆਲਿਟੀ ਦੇ ਭਾਂਡਿਆਂ, ਪਤੀਲੇ, ਕੁੱਕਵੇਅਰ, ਸਰਵਵੇਅਰ, ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਜੂਸਰ, ਐਸਪਰੈਸੋ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਅਤੇ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਸਪਲਾਈ ਲਈ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਮਾਨ ਲਈ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:
Prag International
RAVI KAPOOR CEO
1125 Howard Street, Elk Grove Village, IL 60007
Ph: 847-979-5970, 847-979-5990, 847-228-0150, pragint@aol.com

Regal Jewels
773-262-4377 www.RegalJewels.com
LITTLE INDIA CHICAGO
2625 W. Devon Ave. Chicago, IL 60659
www.RegalJewels.com
PH: 773-262-4377 WA: 773-517-0574

‘ਬੜੂ ਸਾਹਿਬ ਕਲਗੀਧਰ ਟਰੱਸਟ ਦਾ ਮਿਸ਼ਨ, ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਤੇ ਟੀਚੇ’ ਬਾਰੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਮੇਜਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਝੱਜ ਨੇ ਅਕਾਲ ਅਕੈਡਮੀ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦ ਕੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਤਕਰੀਬਨ 3 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਸਾਲ 2025 ਵਿਚ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਫੰਡ ਵਿਚ ਵੀ ਸ. ਝੱਜ, ਭੱਠਲ, ਅਤੇ ਤੱਖਰ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ 65000 ਡਾਲਰ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ।

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਜਸ ਟੀ.ਵੀ. ਵਲੋਂ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ‘ਅੱਜ ਦਾ ਮੁੱਦਾ’ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ‘ਬੜੂ ਸਾਹਿਬ ਕਲਗੀਧਰ ਟਰੱਸਟ ਦਾ ਮਿਸ਼ਨ, ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਤੇ ਟੀਚੇ’ ਬਾਰੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਜੈ ਦੇਵ ਭੱਠਲ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਏ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਬੜੂ ਸਾਹਿਬ ਕਲਗੀਧਰ ਟਰੱਸਟ ਵਲੋਂ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਸਿੱਖਿਆ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੁੱਦਿਆਂ ‘ਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਦਾ ਲਾਈਵ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ

ਦੂਜੇ ਗਰੇਡ ਵਿਚ ਗਏ ਸੀ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਹੀ ਪਾਲਿਆ ਤੇ ਬੜੂ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਾਇੰਸ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਚ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਭੇਜਿਆ। ਅੱਜ ਮੈਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਵਜੋਂ ਮਲਟੀਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ ਵਿਚ ਉੱਚੇ ਅਹੁਦੇ ‘ਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਹਾਂ।’ ਬੜੂ ਸਾਹਿਬ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਲਵਪ੍ਰੀਤ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਥੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਮਿਆਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਕੇ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਉਚੀਆਂ ਪੁਸ਼ੀਸ਼ਨਾਂ ‘ਤੇ

ਹਾਂ ਉਥੇ ਹਾਲਾਤ ਬਹੁਤ ਬੁਰੇ ਹਨ, ਨੌਜਵਾਨ ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਗੁਸਤ ਹਨ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਬਹੁਤ ਹੈ। ਬੜੂ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਸਕੂਲਾਂ ਨਾਲ ਲਿੰਕ ਕਰ ਕੇ ਪਿੰਡ-ਪਿੰਡ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ 70 ਹਜ਼ਾਰ ਬੱਚੇ ਚੰਗੀ ਤਾਲੀਮ ਹਾਸਲ ਕਰ ਕੇ ਜਦੋਂ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣਗੇ ਤਾਂ ਨਰੋਏ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ ਬੜੂ ਸਾਹਿਬ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦਸਵੰਧ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਅਪਣਾਓ,

ਹਿੰਮਤ ਮਿਲੀ।
ਸ. ਦਿਓਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੰਗੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜਿੰਨੀਆਂ ਵੰਡੀਆਂ ਜਾਣ, ਓਨਾ ਚੰਗਾ ਹੈ। ਡਾ. ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੋ ਵੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਸੁਲਾਘਾਯੋਗ ਹੈ। ਝੱਜ ਸਾਹਿਬ, ਸੱਤੀ ਭੱਠਲ ਅਤੇ ਤੱਖਰ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਧੰਨਵਾਦ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣਾ, ਖਾਸ ਕਰ ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਬੜੂ ਸਾਹਿਬ ਇਹ ਕੰਮ ਬਾਖੂਬੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਚਲਾਉਣੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵੇਲੇ 10 ਤੋਂ 17 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ 7 ਲੱਖ ਦੇ ਕਰੀਬ ਬੱਚੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਗੁਸਤ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸੂਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਕੁਆਲਿਟੀ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿਚ ਨਸ਼ਾ ਛੁਡਾਉ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵੀ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ।
ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ 1999 ਤੋਂ ਬਾਬਾ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਬੜੂ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਕੁਝ ਪਤਵੰਤੇ ਸੱਜਣਾਂ ਨਾਲ ਇੰਟਰਵਿਊ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਇੰਟਰਵਿਊਜ਼ ਨੂੰ ਚਾਰ ਪੈਨਲਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ। ਪਹਿਲੇ ਪੈਨਲ ਵਿਚ ਡਾ. ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਮੇਜਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਝੱਜ ਤੇ ਬੜੂ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਪੜ੍ਹੀ ਲਵਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ, ਦੂਜੇ ਪੈਨਲ ਵਿਚ ਸੱਤੀ ਭੱਠਲ ਦੇ ਬੇਟੇ ਗੁਰਲਾਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਨੂੰ ਪੁਨਮ ਕੌਰ, ਤੀਜੇ ਪੈਨਲ ਵਿਚ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ ਤੇ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਮਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਦੇਸ਼ਾ ਤੇ ਚੌਥੇ ਗਰੁੱਪ ਵਿਚ ਪੈਨਲਿਸਟ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਤੇ ਰਵੀ ਦੀਪ ਮੁਕਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਜਸ ਟੀ.ਵੀ. ਦੇ ਹੋਸਟ ਜਗਤਾਰ ਜੱਗੀ ਵਲੋਂ ਡਾ. ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਬੜੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮਿਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕਹਿਣ ‘ਤੇ ਡਾ. ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੰਤ ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਮਿਸ਼ਨ ਵਿਸ਼ਵ-ਸ਼ਾਤੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਜੋ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਆਲਿਟੀ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਦੇਣ ਨਾਲ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਾਬਾ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਉਚੀ ਤੇ ਮਿਆਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਮਿਸ਼ਨ ਅਧੀਨ 1962 ਵਿਚ ਬੜੂ ਸਾਹਿਬ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦੀ, ਜਿਥੇ ਪਹਿਲੇ ਸਕੂਲ, 1985 ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਪੰਜ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੀ। ਉਪਰੰਤ ਬਾਬਾ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਡਾ. ਖੇਮ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨੇ ਦੇਸ਼-ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ 130 ਸਕੂਲਾਂ ਤੇ ਤਿੰਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਹੋਸਟ ਜੱਗੀ ਨੇ ਚੰਗੇ ਕੰਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਬਣਾ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਇਕ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਮੇਜਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਝੱਜ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਬੜੂ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਦਾ ਸਬੱਬ ਕਿਵੇਂ ਬਣਿਆ ਤਾਂ ਝੱਜ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਰੀਬ 30 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਡਾ. ਖੇਮ ਸਿੰਘ ਇੱਥੇ ਫੰਡ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਆਏ ਸਨ, ਉਹ ਅਕਾਲ ਅਕੈਡਮੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਮੇਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਹੋਈ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਗਾਤਾਰ ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਰਹੇ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਬਾਬਾ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਉਂਦੇ, ਉਹ ਸਾਡੇ ਘਰ ਹੀ ਠਹਿਰਦੇ ਸਨ। ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਕੇ ਬੜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਜਿੰਨਾ ਵੀ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਸਕਦੇ, ਜ਼ਰੂਰ ਪਾਉਂਦੇ ਸੀ।

ਪਹੁੰਚੇ ਹਨ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਤਕਨੀਕੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਧਿਆਤਮਕ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਂਤ ਵੀ ਹਾਸਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਵੱਡੇ ਤੇ ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗਰੁੱਪ ਹਨ। ਬੜੇ ਸਿਸਟਮ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਕਲਾਸਾਂ ਤੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਹੈ।
ਦੂਜੇ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਗੁਰਲਾਲ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ ਤੇ ਪੁਨਮ ਕੌਰ ਸਨ। ਹੋਸਟ ਜੱਗੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਪਰਿਵਾਰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬੜੂ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਕਦੋਂ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਪਾਂਸਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ? ਗੁਰਲਾਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ 2 ਬੱਚੇ ਲਾਈਫ ਟਾਈਮ ਸਪਾਂਸਰ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਇਸ ਸਾਲ ਵੀ ਹੋਰ ਬੱਚੇ ਸਪਾਂਸਰ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਪੁਨਮ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਲਗੀਧਰ ਟਰੱਸਟ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆ ਦਾ ਚਾਨਣ ਵੰਡ ਕੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੁਲਾਘਾਯੋਗ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਉਸ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਪਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਬੜੂ ਸਾਹਿਬ ਜਾਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਪਰ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸਪਾਂਸਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕਾਰਡ ਵੇਖਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਵਧੀਆ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਹਨ।
ਹੋਸਟ ਨੇ ਜਦੋਂ ਡਾ. ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰੇ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਹਰ ਸਟੇਟ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਤੇ ਸੰਗਤ ਬਹੁਤ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਹੋਸਟ ਵਲੋਂ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ ‘ਤੇ ਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਛੁਟੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਦੌਰੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਤੋਂ ਵਾਕਿਫ ਹੋ? ਇਸ ‘ਤੇ ਡਾ. ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਪਾਂਸਰਾਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ‘ਤੇ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਅਕਤੂਬਰ-ਨਵੰਬਰ ਵਿਚ ਟੂਰ ਕਰਾਂਗੇ।

ਦਸਵੰਧ ਕਢੇ, ਗੁਰੂ ਦਸ ਗੁਣਾ ਦੇਂਦਾ ਹੈ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਕਲਗੀਧਰ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਫੰਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਵੀ ਜਾ ਕੇ, ਕਦੀ ਵੀ ਹਿਸਾਬ ਪੁੱਛ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਪੈਸਾ ਭੇਜਦੇ ਹਾਂ, ਉਹ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਆਡਿਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕਈ ਹੋਰ ਵੀ ਪੈਸੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਬੜੂ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਪਿੰਗਲਾਵਾਤਾ ਸੰਸਥਾ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਉਤਮ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ ‘ਤੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਦੀ ਬੜੂ ਸਾਹਿਬ ਵਿਜ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਝੱਜ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਤੇ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਿਚ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਆਉਟਲੈਟ ਹੈ। ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਬੜੂ ਸਾਹਿਬ ਜਾਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ।
ਡਾ. ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੜੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦਣ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੜੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 1986 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਲਗਾਤਾਰ ਉਥੇ ਅਖੰਡ-ਪਾਠ ਚਲਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਉਥੇ 10-12 ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਚਲਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਪਵਿੱਤਰ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਭਾਗ ਲਗਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।
ਅਗਲੇ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ ਤੇ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਮਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਦੇਸ਼ਾ ਸਨ। ਸ. ਬਦੇਸ਼ਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਇਕ ਗੁਰਮਤਿ ਸਕੂਲ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਕਈ ਸਾਲ ਉਥੇ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਕਿਫ ਹਾਂ ਕਿ ਇਕ ਸਕੂਲ ਚਲਾਉਣ ‘ਤੇ ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਬੜੂ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ 130 ਸਕੂਲ ਚਲਾਉਣਾ ਸੌਖਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ। 70,000 ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਈ ਕਿੰਨੇ ਵੱਡੇ ਉਪਰਾਲੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਭਲੀ-ਭਾਂਤ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਲਈ ਹੰਢਲਾ ਮਾਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਆਖੀ। ਕਲਗੀਧਰ ਟਰੱਸਟ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ, ਸਿੱਖੀ ਤੇ ਅਧਿਆਤਮਕ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਸਫਲਤਾ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਵਿਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਮੇਜਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਝੱਜ ਦੇ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਵੀ

ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ ‘ਤੇ ਝੱਜ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬੜੀ ਦੇਰ ਤੋਂ ਬੜੂ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਪੇਸ਼ ਤੋਂ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਹੋਟਲ ਤੇ ਇਮਾਰਤਾਂ ਆਦਿ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਮੈਂ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਬੜੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਦੇ ਦੇਵੋ। ਬੜੂ ਸਾਹਿਬ ਲਈ 10 ਮਿਲੀਅਨ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਘਟ ਕੇ 5 ਮਿਲੀਅਨ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕਰਜ਼ਾ ਉਤਾਰ ਦੇਣ ਨਾਲ ਹੋਰ ਅਕੈਡਮੀਆ ਖੋਲ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਰਿਪੇਅਰ ਲਈ ਵੀ ਪੈਸੇ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।
ਹੋਸਟ ਵਲੋਂ ਇਹ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ ‘ਤੇ ਕਿ ਕੀ ਬੜੂ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਸਿੱਖ ਬੱਚੇ ਹੀ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦੇ ਵੀ? ਡਾ. ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਕਾਲ ਅਕੈਡਮੀ ਵਿਚ ਵੀ ਹਰ ਧਰਮ ਦਾ ਬੱਚਾ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦਾ ਹੈ।
ਆਖਰੀ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਤੇ ਰਵੀ ਦੀਪ ਮੁਕਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੇਜਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਝੱਜ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ 37 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬੜੂ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਕਲਗੀਧਰ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਭਰਵਾਂ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਲ ਵੀ ਮੇਜਰ ਝੱਜ, ਜੈਦੇਵ ਭੱਠਲ ਤੇ ਤੱਖਰ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ 65,000 ਡਾਲਰ ਅਕਾਲ ਅਕੈਡਮੀ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਮੇਰੇ ਬੱਚੇ ਵੀ ਉਥੇ ਹੀ ਪੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਡਾ. ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਪਣਾ ਡਾਕਟਰੀ ਪੇਸ਼ਾ ਤਿਆਗ ਕੇ ਬੜੂ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹਨ, ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਤਾਂ ਕਿਸ ਦਾ ਦੇਣਾ ਹੈ।
ਰਵੀ ਮੁਕਤਾ ਨੇ ਬੜੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇੱਥੇ 2 ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੋਮਵਾਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਕਰਵਾਰ ਤੱਕ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਇਕ ਘੰਟਾ ਆਨ ਲਾਈਨ ਕਲਾਸਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਰੀਬ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਬੱਚੇ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਆਨ ਲਾਈਨ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿੱਖ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਦੂਸਰਾ 7 ਜੁਲਾਈ ਤੋਂ 14 ਅਗਸਤ ਤੱਕ ਗੁਰਮਤਿ ਕੈਂਪ ਵੀ ਲੱਗਣਾ ਹੈ। ਇਹ 6 ਹਫ਼ਤੇ ਦਾ ਕੈਂਪ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਣੀ, ਪੜ੍ਹਨੀ ਤੇ ਲਿਖਣੀ ਸਿਖਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਕੀਰਤਨ, ਤਬਲਾ, ਗੱਤਕਾ ਵੀ ਸਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਕੈਂਪ ਫ੍ਰੀ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕੈਂਪ ‘ਚ ਭਾਗ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਬੜੂ ਸਾਹਿਬ ਡਾਟ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ‘ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੋਂ ਬੜੂ ਸਾਹਿਬ ਲੈ ਕੇ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਤੁਸੀਂ ਆਨ ਲਾਈਨ ਜਾ ਕੇ ਐਜੂਕੇਟ ਟੂ ਸੇਵ.ਕਾਮ ‘ਤੇ ਵੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਪਾਂਸਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।
ਡਾ. ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਸਪਾਂਸਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭਾਈ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕਰੀਬ 28 ਬੱਚੇ ਸਪਾਂਸਰ ਕਰ ਕੇ ਅਕਾਲ ਅਕੈਡਮੀ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਏ ਹਨ। ਹੋਰਨਾਂ ਨੇ 60-60 ਬੱਚੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਸਪਾਂਸਰ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾਏ ਤੇ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੇਜਰ ਝੱਜ, ਭੱਠਲ, ਅਤੇ ਤੱਖਰ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਅੰਤ ਵਿਚ ਜੈ ਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ ਨੇ ਆਏ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ।

ਲਵਪ੍ਰੀਤ ਨੇ ਹੋਸਟ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਤੇ ਮੇਰਾ ਭਰਾ ਨੇ ਮੇਰੇ ਪਾਪਾ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਕਾਲ ਅਕੈਡਮੀ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। 1996 ਵਿਚ

ਦਸਵੰਧ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ ‘ਤੇ ਝੱਜ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ, ‘ਹਰ ਗੁਰਸਿੱਖ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਦਸਵੰਧ ਕੱਢਣਾ। ਮੈਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਆਏ ਨੂੰ 50 ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਹਰ 10 ਡਾਲਰ ਪਿਛੇ ਇਕ ਡਾਲਰ ਦਸਵੰਧ ਕੱਢ ਕੇ ਰੱਖ ਦੇਂਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਡਾ ਬਹੁਤਾ ਦਸਵੰਧ ਬੜੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਲਗਪਗ 37 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ, ਜਦੋਂ ਅਜੇ ਅਕੈਡਮੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੀ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹਾਂ। ਅੱਜ 130 ਅਕੈਡਮੀਆਂ ਤੇ 2 ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਬਣ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਆਏ

ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜਸਲੀਨ ਪੰਨੂ ਨੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਸਕੂਲ ਫੀਸ ਦੇ ਸਟਰੱਕਚਰ ਤੇ ਐਫੋਰਡਿਬਿਲਿਟੀ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਡਾ. ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਅਸੀਂ ਰੂਲਰ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਐਫੋਰਡੇਬਲ ਨਹੀਂ ਰੱਖਾਂਗੇ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਬਿਲਡਿੰਗਾਂ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਜੇ ਬੱਚੇ ਫੀਸਾਂ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ, ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਚਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਢਾਈ ਕਿਲੋ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨ ਜੇ ਬੋੜੀ ਫੀਸ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਅਸੀਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਆ ਕੇ ਸਪਾਂਸਰ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਪਰਵਾਸੀ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਸਪਾਂਸਰ ਕਰਨ ਤਾਂ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਨਿਕਲੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਬਿਜਨਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਅਸੀਂ ਬਾਹਰੋਂ 1 ਮਿਲੀਅਨ ਇਕੱਠਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਖਰਚਾ 25-30 ਮਿਲੀਅਨ ਹੈ, ਸੋ 1 ਮਿਲੀਅਨ ਨਾਲ 130 ਸਕੂਲ ਤੇ

ਲੰਘੇ ਐਤਵਾਰ ਮੇਜਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਝੱਜ ਨੇ ਗੁਰੂਘਰ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਵਿਖੇ ਬੜੂ ਸਾਹਿਬ ਕਲਗੀਧਰ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੂੰ ਦਿਲ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਦਾਨ ਦੇਣ ‘ਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਹੁਣ ਤਕ 1,27,686 ਡਾਲਰ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਸਥਾ ਬੜੂ ਸਾਹਿਬ, ਡਾ. ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਸੰਗਤ ਤੇ ਸਾਰੇ ਦਾਨੀ ਸੱਜਣਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ।

ਪਰਮਿੰਦਰ ਕੌਰ ਗਹਿਲੇ ਦੇ ਦੇਹਾਂਤ ਨਾਲ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਸਦਮਾ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਪਰਮਿੰਦਰ ਕੌਰ ਗਹਿਲੇ ਦਾ ਲੰਬੀ 9 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹ 67 ਸਾਲ ਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਸਭ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਦਿਆਲੂ ਔਰਤ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਜਨਮ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਉਹ 1978 ਵਿੱਚ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਆ ਗਏ ਸਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਪਤੀ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਹਿਲੇ, ਬੱਚੇ ਲਵਜੋਤ (ਅਨੂ) ਗਹਿਲੇ ਅਤੇ ਹਰਨੀਤ (ਸੈਕ) ਗਹਿਲੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਗਏ ਹਨ।

ਪਰਮਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ 15 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 9:30 ਤੋਂ ਦੁਪਹਿਰ 12:00 ਵਜੇ ਦਰਮਿਆਨ ਬੀਡੇਲਮੈਨ- ਕੁੰਸ ਫਿਊਨਰਲ ਹੋਮ 24021 ਰਾਇਲ ਵਰਲਿੰਗਟਨ ਡਰਾਈਵ, Naperville, IL-60564 ਵਿਖੇ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਪਰੰਤ ਪਾਠ ਦਾ ਭੋਗ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਅਰਦਾਸ ਦੁਪਹਿਰ 1:30 ਤੋਂ 3:30 ਵਜੇ ਤੱਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਵੀਟਨ ਵਿਖੇ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਦੁਖ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸੰਗੂ ਨਾਲ ਫੋਨ ਨੰਬਰ 630-220-6098 ਜਾਂ ਗੁਰਮੀਤ ਸੰਗੂ ਨਾਲ ਫੋਨ ਨੰਬਰ 630-254-0525 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮਹਾ ਕੁੰਭ ਮੇਲਾ ਮਹਾ ਉਤਸ਼ਾਹ

ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਡੇਢ ਕਰੋੜ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੇ ਚੁਤਾਲੀ ਘਾਟਾਂ 'ਤੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕੀਤਾ

ਕੁੰਭਨਗਰ (ਯੂ.ਪੀ.): ਪ੍ਰਯਾਗਰਾਜ ਵਿਖੇ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਇਕੱਠ ਮਹਾਕੁੰਭ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਘਣੀ ਧੁੰਦ, ਕੜਾਕੇ ਦੀ ਠੰਢ ਤੇਜ਼ ਤੇ ਬਰਫੀਲੇ ਪਾਣੀ 'ਚ ਕਰੋੜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸੰਗਮ 'ਚ ਡੁਬਕੀ ਲਗਾਈ। ਪੋਹ ਦੀ ਪੁੰਨਿਆ ਮੌਕੇ ਪਹਿਲੇ ਸ਼ਾਹੀ ਇਸ਼ਨਾਨ 'ਚ 1.5 ਕਰੋੜ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੇ 44 ਘਾਟਾਂ 'ਤੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕੀਤਾ। 12 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਆਯੋਜਿਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਮੇਲੇ 'ਚ 45 ਦਿਨਾਂ 'ਚ 40 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ। ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਕ ਬਿਆਨ 'ਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਮ 4 ਵਜੇ ਤੱਕ ਲਗਭਗ 1.50 ਕਰੋੜ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕੀਤਾ। ਭਾਰਤੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਰੋੜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖਾਸ ਦਿਨ ਹੈ। ਹੈਲੀਕਾਪਟਰਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ 'ਤੇ 20 ਕੁਇੰਟਲ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਵਰਖਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਮਹਾਕੁੰਭ 144 ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਦੁਰਲੱਭ ਖਗੋਲੀ ਸੰਯੋਗ ਨਾਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੋਨੇ-ਕੋਨੇ ਤੋਂ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਪ੍ਰਯਾਗਰਾਜ ਆਏ ਹਨ। ਭੀੜ ਇੰਨੀ ਜੁਆਦਾ ਹੈ ਕਿ 3700 ਦੇ ਕਰੀਬ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਅਜੀਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਵਿਛੜ ਗਏ ਹਨ। ਬਾਅਦ 'ਚ ਗੁੰਮ ਹੋਏ ਤੇ ਲੱਭੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਇਕ ਐਲਾਨ ਕਰਕੇ ਜੁਆਦਾਤਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਤੇ ਐਨ.ਐਸ.ਜੀ. ਕਮਾਂਡੋ ਮਹਾਕੁੰਭ 'ਚ ਆਏ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੁੰਭ 'ਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਵੀ

ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਪੁੱਜ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੰਗਮ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼-ਰਸਤਿਆਂ 'ਤੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀ ਭੀੜ ਹੈ। ਵਾਹਨਾਂ ਦਾ ਦਾਖਲਾ ਬੰਦ ਹੈ। ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਬੱਸ ਤੇ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ 10-12 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪੈਦਲ ਚੱਲ ਕੇ ਸੰਗਮ ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ ਹਨ। 60 ਹਜ਼ਾਰ ਸੈਨਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ 'ਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਸਪੀਕਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਮਾਂਡੋ ਤੇ ਅਰਧ ਸੈਨਿਕ ਬਲ ਦੇ ਜਵਾਨ ਵੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਹਨ।

ਰੂਸ 'ਚ ਬੰਦੀਆਂ ਬਦਲੇ ਫੜੇ ਕੋਰੀਆਈ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਯੂਕਰੇਨ ਤਿਆਰ

ਕੀਵ: ਯੂਕਰੇਨ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਲੋਦੀਮੀਰ ਜੇਲੋਂਸਕੀ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਯੂਕਰੇਨੀ ਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਬਦਲੇ ਫੜੇ ਉੱਤਰ ਕੋਰੀਆਈ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੇ ਜ਼ਖਮੀ ਉੱਤਰ ਕੋਰੀਆਈ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੂੰ ਫੜਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਇਕ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਆਈ ਹੈ। ਜੇਲੋਂਸਕੀ ਨੇ ਐਕਸ 'ਤੇ ਲਿਖਿਆ, 'ਯੂਕਰੇਨ ਕਿਮ ਜੋਂਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਰੂਸ ਵਿੱਚ ਬੰਦੀ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਾਡੇ ਯੋਧਿਆਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਦਾਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਸਕੀਏ।' ਯੂਕਰੇਨੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਰੂਸੀ ਸੈਨਾ ਉੱਤਰ ਕੋਰੀਆ ਦੀ ਫੌਜੀ ਸਹਾਇਤਾ ਸਹਾਇਤਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫੜੇ ਗਏ ਉੱਤਰ ਕੋਰੀਆਈ ਸੈਨਿਕਾਂ ਲਈ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਮੁੜਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ, ਹੋਰ ਬਦਲ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਯੂਕਰੇਨੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਦੋ ਕੋਰੀਆਈ ਸੈਨਿਕਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿਛ ਦਾ ਇਕ ਵੀਡੀਓ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਕ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥਾਂ 'ਤੇ ਪੱਟੀਆਂ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਲੇਟਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਹਿਲਾਇਆ।

Matrimonials

ਲੜਕੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

Jat Sikh family is looking for a suitable match for their beautiful daughter 38, 5'4". She has done her Bachelor of Commerce and Chartered Accountant degree from India. Currently she is working as Finance Manager for Amazon in Seattle. She belongs to a well settled family in Mohali. Her Father is running his own business in Punjab. She is deeply rooted in strong family values. She has L1 Visa and her Green Card application is in progress. She moved to the USA in 2022. If interested please contact Darshan Dhillon at dhillondans@gmail.com, Phone: (360) 961-4387.

3-6

Jat Sikh parents invite matrimonial alliance for their US born daughter 39, 5'9" beautiful, family oriented, never married. Master's in Bioengineering Management- executive position in Bay Area, California. The boy must be from the USA, professionally qualified; good-natured and well settled, with family values. Contact 669-946-5891

2-5

Jat Sikh family seeks a comparable match from a progressive family for their 1991 born, 5' 7", US-born daughter. Her background is in chemical engineering, and she is currently a department manager at a Fortune 500 multinational corporation. She lives in Chicago. Please contact with details at surjitkaur1937@outlook.com or 224-422-4773.

ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਵੈੱਲ ਸੈਟਲਡ ਗੁਰਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਕੁਆਲੀਫਾਈਡ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ 1987 ਬੋਰਨ ਕੱਦ 5' 11" ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਮਾਸਟਰਜ਼ ਡਿਗਰੀ ਹੋਲਡਰ, ਸੌਫਟਵੇਅਰ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਪ੍ਰੋਡਕਟ ਮੈਨੇਜਰ ਦੀ ਵਧੀਆ ਜੋਬ ਕਰਦੇ ਵੈੱਲ ਸੈਟਲਡ ਸਾਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ, ਬੋ ਏਰੀਆ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ (ਅਮਰੀਕਾ) ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਮਾਲਕ, ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਸਿਰਫ 4 ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਇਨੋਵੇਟੀਵ ਡੀਵੈਲਪਮੈਂਟ (ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਨਹੀਂ), ਲੜਕੇ ਲਈ ਗੁਰਸਿੱਖ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ, ਪੜ੍ਹੀ ਲਿਖੀ, ਸੋਹਣੀ, ਵੈਸ਼ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ/ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ +1 510-281-7065 ਜਾਂ ਫਿਰ ਵਟਸਐਪ ਨੰਬਰ +91 98993-79442 'ਤੇ ਫੋਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਵੇਰਵੇ ਈਮੇਲ: cjsingh55@gmail.com 'ਤੇ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹੋ।

2-05

Arora family seeks a compatible match for their 33 years, 5'11" handsome turbaned son. Boy has done Masters (Data science and Analytics) from University of Illinois Urbana Champaign & working as a Software engineer in reputed company in Chicago. He is willing to relocate within United States. He is on H1B visa and green card (I-140) is under process. Cast no bar. Please Contact us at +1 2176488985 (Call/ WhatsApp), +91 9289886133(whatsapp) or Email at: tejveeraroras@gmail.com

1-04

Looking for Suitable Ramgarhia Sikh Dhiman match in USA/CANADA for our well settled boy (US Citizen), July 1994 born in Ludhiana 5'4", residing in Michigan (Canton). Bachelors degree holder and currently working as a Embedded Software Engineer. please call us at : +17343532316

ਅਮਰੀਕਾ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਜੱਟ ਸਿੱਖ, ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਦੇ ਉਮਰ 53 ਸਾਲ, 5' 11" ਤਲਾਕਸੂਦਾ (ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਨਹੀਂ) ਲਈ ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਯੂ.ਐਸ.ਏ. ਜਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਰਹਿੰਦੀ 40 ਤੋਂ 45 ਸਾਲ (ਬਿਨਾਂ ਪੇਪਰਾਂ ਤੋਂ ਜਾਂ ਪੱਕੀ) ਜੀਵਨ-ਸਾਬਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਚਾਹਵਾਨ ਫੋਨ ਨੰਬਰ 414-213-2096 'ਤੇ ਜਾਂ ਈ-ਮੇਲ harminder121270@gamil.com 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ।

52-03

Ramgarhia Family seeks a suitable match for their USA Born and Raised 30 year 5'6.5" Gursikh Boy, PhD. Girl should be Gursikh and educated. Caste no bar. If you are interested please call us at 224-422-4773.

UMA TRAVELS

2541 W. Devon Ave.,
Chicago, IL 60659

**For Delhi Amritsar-Bombay Ahmedabad,
Hydrabad-Madras**

Call For Special Sale Fares

Call: 773-338-5603

SUPER TRAVEL

847-676-9090, 773-465-5566

E-mail: supertravel2003@live.com

Lowest Fares With Excellent Service

United Airlines
British Airways

For Emergency
Call anytime at
847-436-9010

EARLY BIRD SALE!!!!

*Etihad, Air India,
KLM, Lufthansa,
Delta, Qatar Airlines.*

Domestic fares
available

Punjab Times
Established in 2000
25th Year in Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018
Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388

Email:punjabtimes1@gmail.com

www.punjabtimesusa.com

Founder Editor:

Amolak Singh Jammu

Managing Editor

Jaspreet Kaur

Editor

Lakhvinder S. Johal

Astt. Editor

Amrit Pal Kaur

Photographer

Kamaljit Singh Viridi

Ph. 847-502-2703

Our Columnists

Gurbakhsh Singh Bhandal

Buta Singh

Tarlochan Singh Dupalpur

Correspondents

California

Ashok Bhaura

New York

Iqbal S. Jabowalia

917-375-6395

Postmaster: Please send
address changes to Punjab Times,
20451 N. Plum Grove Rd., Palatine,
IL 60074

Distributed in:

California, Illinois, Indiana, Ohio,
Michigan, Wisconsin, Mississippi,
Iowa, Arkansas, Massachusetts,
Texas, Virginia, Nevada, Washington,
Oregon, Arizona, Georgia, Florida,
New York, New Jersey, Connecticut,
Oklahoma, Pennsylvania, Missouri,
Kentucky, Kansas.

**ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 130 ਡਾਲਰ**

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ
ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ
ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ
ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਠਕਾਂ
ਦੀ ਮਹਿਜ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ ਛਪੇ ਜਾਂਦੇ
ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹੋਣ
ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ
ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ
ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ
ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਪਾਠਕ
ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ
ਪੁਸ਼ਟੀ ਆਪ ਕਰ ਲੈਣ।

Disclaimer

The views expressed in the
articles published in the columns
of Punjab Times are that of
their writers, and it is not
implied that Punjab Times
endorses them.

Sameway Punjab Times
does not necessarily endorse
the claim made in the
advertisement published in
Punjab Times.

**All disputes subject to
Chicago jurisdiction.**

ਮੈਂ ਕਪਿਲ ਦੇਵ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਉਸਦੇ ਘਰ ਗਿਆ ਸੀ: ਯੋਗਰਾਜ ਸਿੰਘ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਕ੍ਰਿਕਟਰ ਯੁਵਰਾਜ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਤਾ ਤੇ ਖੁਦ ਵੀ ਕ੍ਰਿਕਟਰ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਯੋਗਰਾਜ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰ ਉਹ ਕਪਿਲ ਦੇਵ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਈ ਪਿਸਤੌਲ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਪੁੱਜ ਗਏ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਵਰਗੀ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਵੀ ਆਪਣੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਮਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਕ ਪਾਠਕਾਸ਼ਟ 'ਚ ਯੋਗਰਾਜ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਜਦੋਂ ਕਪਿਲ ਦੇਵ ਭਾਰਤ, ਨਾਰਥ ਜ਼ੋਨ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਕਪਤਾਨ ਬਣੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਿਨਾਂ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟੀਮ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਸ਼ਬਨਮ (ਯੁਵਰਾਜ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਂ) ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਕਪਿਲ ਤੋਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਕਰਾਂ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਸਬਕ ਸਿਖਾਵਾਂਗਾ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪਿਸਤੌਲ ਕੱਢੀ ਤੇ ਕਪਿਲ ਦੇਵ ਦੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਸੈਕਟਰ-9 'ਚ ਸਥਿਤ ਘਰ ਪੁੱਜ ਗਿਆ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਆਇਆ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦਰਜਨਾਂ ਗਾਲਾਂ ਕੱਢੀਆਂ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਕਾਰਨ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਇਕ

ਦੋਸਤ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਜੋ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਚੁਕਾਓਗੇ। ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਿਰ 'ਚ ਗੋਲੀ ਮਾਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਪਰ ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਮਾਂ ਹੈ, ਜੋ ਇੱਥੇ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਸ਼ਬਨਮ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚਲੋ ਚੱਲਦੇ ਹਾਂ।' ਯੋਗਰਾਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਪਿਲ ਦੇਵ ਤੇ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ

ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਕਾਰਨ ਨਾਰਥ ਜ਼ੋਨ ਦੀ ਟੀਮ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕ੍ਰਿਕਟ ਛੱਡਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, 'ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚੀ। ਮੈਂ ਬੇਦੀ ਨੂੰ ਕਦੇ ਮਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਬਿਸ਼ਤਰ 'ਤੇ ਮਰਿਆ। ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਟੀਮ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ' ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਕ ਚੋਣਕਰਤਾ ਰਵਿੰਦਰ ਚੱਢਾ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬੇਦੀ (ਉਦੋਂ ਮੁੱਖ ਚੋਣਕਾਰ) ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਚੁਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਸੁਨੀਲ ਗਾਵਸਕਰ ਦਾ ਆਦਮੀ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਮੁੰਬਈ 'ਚ ਕ੍ਰਿਕਟ ਖੇਡ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਗਾਵਸਕਰ ਦੇ ਬੇਹੱਦ ਕਰੀਬ ਸੀ।' ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, '2011 'ਚ ਭਾਰਤ ਦੇ

ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਜਿੱਤਣ ਮਗਰੋਂ ਸਿਰਫ ਇਕ ਆਦਮੀ। ਰੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਕਪਿਲ ਦੇਵ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਉਜ਼ ਪੇਪਰ ਦੀ ਕਟਿੰਗ ਭੇਜੀ ਸੀ ਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰਾ ਪੁੱਤਰ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ 'ਚ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਬਿਹਤਰ ਹੈ।

**ਐੱਮ.ਐੱਸ. ਧੋਨੀ ਬਾਰੇ
ਲਿਆ ਯੂ-ਟਰਨ**

ਯੋਗਰਾਜ ਸਿੰਘ ਨੇ ਐੱਮ.ਐੱਸ. ਧੋਨੀ ਬਾਰੇ ਯੂ-ਟਰਨ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, 'ਧੋਨੀ ਕਾਫੀ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਪਤਾਨ ਸੀ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਰੀਏ। ਧੋਨੀ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ। ਕਿ ਉਹ ਵਿਕਟ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਗੇਂਦਬਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿੱਥੇ ਬਾਲ ਸੁੱਟੋ।' ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 2024 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਯੁਵਰਾਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਨਿਆਸ ਲਈ ਧੋਨੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ।

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਲਈ 'ਫ਼ਖਰ-ਏ-ਕੌਮ' ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਵਾਪਸ ਮੰਗਿਆ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਗਾਬਤੀਆ ਸਾਹਿਬ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲਓ ਜੀ 'ਮੈਂ ਮਤਾ ਰੱਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿ 'ਫ਼ਖਰ-ਏ-ਕੌਮ' ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤੇ ਇਹਦੀ ਅਪੀਲ ਲੈ ਕੇ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਦਰਖਾਸਤ ਲੈ ਕੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਦਰ ਤੇ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਇਸ ਨੇ ਫਿਰ ਨਵੀਂ ਚਰਚਾ ਛੇਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸੀ ਜਾਂ ਪਰਿਵਾਰਵਾਦ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਹੀ ਅੱਗੇ ਵੀ ਚਲਦੀ ਰਹੇਗੀ।' ਇਸ ਸਭ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਫਿਰ ਬੇਗੁਨਾਹ ਸਾਬਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਡਾਲ 'ਚ ਕਿਹਾ 'ਮੈਂ ਤਾਂ ਜੀ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਸਾਰੇ ਗੁਣਾਂ ਝੋਲੀ ਪਾ ਲਏ ਸਨ ਵੈਸੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹਰ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੀ।' ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ 'ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ, ਪਹਿਲਾ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਤੇ ਫਿਰ ਮੇਰੇ ਖਿਲਾਫ ਏਜੰਡਿਆਂ ਲੱਗੀਆਂ

ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਸਾਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਖਿਲਾਫ ਗਲਤ ਨੈਰੇਟਿਵ ਉਸਾਰਿਆ ਗਿਆ, ਗਲਤ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਏ ਗਏ।'

ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਸੀ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਮੁੱਢਲੇ ਤੌਰ ਤੇ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਆਪਣਾ ਖਾਸਾ ਅਤੇ ਫੈਡਰਲ ਇਜ਼ਾਮ ਦੀ ਗੱਲ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਮਤਲਬ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਦਾ, ਅਨਿਆਂ ਕਰਦਾ, ਉਹਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦਾ, ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮਰਹੂਮ ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਦੀ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇਣ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਸਪਸ਼ਟ ਸੰਕੇਤ ਇਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ 2027 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹੀ ਲੜੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਵਿਕਸਿਤ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਨੌਜਵਾਨ ਤਾਕਤ ਹੀ ਪੂਰਾ ਕਰੇਗੀ: ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਮੰਡਪਮ 'ਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਭਾਰਤ 'ਯੋਗ ਲੀਡਰਸ ਡਾਇਲਾਗ' 2025 ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 'ਚ ਤਕਰੀਬਨ 3 ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲ 2047 ਦੇ ਵਿਕਸਿਤ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਨੌਜਵਾਨ ਤਾਕਤ ਹੀ ਪੂਰਾ ਕਰੇਗੀ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਟੀਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਰਬਉੱਚ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਟੀਚੇ ਤੋਂ ਜੀਵਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਇਹ ਜੀਵਨ ਜੀਣ ਦੀ ਜੜ੍ਹੀ-ਬੂਟੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੋ ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੁਝ ਬਦਲਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਲੋਕ ਮਰੀ ਹੋਈ ਲਾਸ਼ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਮੋਦੀ ਨੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਦੋਸਤ ਦੱਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨਾਲ ਪੀ.ਐਮ. (ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ) ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ 'ਪਰਮ ਮਿੱਤਰ' ਵਰਗਾ ਨਾਤਾ ਹੈ ਅਤੇ

ਦੋਸਤੀ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਵਿਕਸਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਬਣਾਏਗੀ। ਮੋਦੀ ਨੇ ਤਕਰੀਬਨ ਪੌਣੇ ਘੰਟੇ ਭਾਸ਼ਨ 'ਚ ਵਿਕਸਿਤ ਭਾਰਤ, ਭਾਰਤ ਦੀ ਤਾਕਤ, ਭਵਿੱਖ ਆਦਿ 'ਤੇ ਕਈ ਨੁਕਤੇ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਕਸਿਤ ਭਾਰਤ 'ਚ ਅਸੀਂ ਆਰਥਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮਜ਼ਬੂਤ ਦੇਸ਼ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਮੈਂ ਨਿੱਜੀ ਸਨਮਾਨ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਲਈ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹਾਂ: ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਬਸਤੀ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ

ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਝੁੱਗੀ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀਆਂ ਝੁੱਗੀਆਂ ਤੋੜੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸੇ ਥਾਂ 'ਤੇ ਮਕਾਨ ਦੇਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਕੇਸ ਵਾਪਿਸ ਲੈ ਲੈਣ ਤਾਂ ਉਹ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਲੜਨਗੇ। ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਸਕੂਰ

ਪਿਛਲੀ 27 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਸਕੂਰ ਬਸਤੀ ਰੋਲਵੇ ਕਾਲੋਨੀ ਦੇ ਕੋਲ

ਝੁੱਗੀਆਂ ਦਾ ਇਕ ਲਾਅ 'ਲੈਂਡ ਯੂਜ਼' ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਨੇ 10 ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਸਿਰਫ 4700 ਘਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਝੁੱਗੀ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਜਪਾ

ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ 'ਜਿੱਥੇ ਝੁੱਗੀ, ਉੱਥੇ ਮਕਾਨ' ਪਰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਰਹੀ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਝੁੱਗੀ, ਉੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋਸਤਾਂ ਅਤੇ ਬਿਲਡਰਾਂ ਦੇ ਮਕਾਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਤੰਦਰ ਜੈਨ ਤੇ ਸਕੂਰ ਬਸਤੀ ਹਲਕੇ ਤੋਂ 'ਆਪ' ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਇਕ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਵਾਲਾ ਅਹੁਦਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਚ ਮਰਿਆਦਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਜੋ ਮਰਜ਼ੀ ਕਹਿਣ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਹਨ। ਮੈਂ ਰਾਜਨੀਤੀ 'ਚ ਨਿੱਜੀ ਸਨਮਾਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਲਈ ਆਇਆ ਹਾਂ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

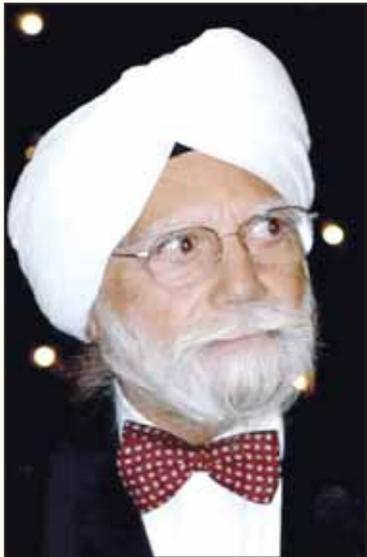
(ਡਾ.) ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ	ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ	ਡਾ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ	ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ (ਅਮਰ ਕਾਰਪੋਟ)
ਬਲਵਿੰਦਰ (ਨਿੱਕੀ) ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ	ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ	ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੌੜਾ	ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ
ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ ਢਿੱਲੋਂ	ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ	ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਸ	ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ
ਡਾ. ਇਨਕਲਾਬੀ ਥਾਂਦੀ	ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ	ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ	ਹਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਲੈਲ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ	ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ	ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ	ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢੀਡਸਾ
ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ	ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ	ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ	ਸੁਖਮੇਲ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ
ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ	ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਘੁੰਨ	ਗੁਰਵੀਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ	ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ (ਹੈਪੀ ਹੀਰ)
ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ	ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ	ਜਸਕਰਨ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ	ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
			ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਜੱਸੀ) ਗਿੱਲ
			ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੁੰਨੜ

ਉੱਘੇ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਡਾ. ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਰਵਾਹ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ

ਉੱਘੇ ਸਮਾਜ ਸੇਵਕ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਡਾਕਟਰ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਰਵਾਹ ਦੇ 7 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਜਾਣ ਦੀ ਦੁਖਦਾਈ ਖ਼ਬਰ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਉਹ 98 ਸਾਲ ਦੇ ਸਨ, 99 ਸਾਲ ਦੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਮਹੀਨਾ ਦੂਰ ਸਨ। ਡਾ. ਮਰਵਾਹ ਸਫਲ ਪੇਸ਼ੇਵਰ, ਵਚਨਬੱਧ ਨਾਗਰਿਕ ਅਤੇ ਸਮਰਪਿਤ ਸਿੱਖ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ।

ਡਾ. ਮਰਵਾਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਡੈਂਟਲ ਕਾਲਜ ਵਿਚੋਂ 1947 ਵਿਚ ਗ੍ਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਕੀਤੀ। 1953 ਵਿਚ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 4 ਸਾਲ ਦੰਦਾਂ ਦੇ ਡਾਕਟਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿਚ ਗੁਗਨਹਾਈਮ ਡੈਂਟਲ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਫੁਲਬ੍ਰਾਈਟ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇੱਕ ਸਾਲ ਬਾਅਦ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ਼ ਇਲੀਨੋਇ ਡੈਂਟਲ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਦੰਦਾਂ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿਚ ਮਾਸਟਰਜ਼ ਆਫ਼ ਸਾਇੰਸ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। 1956 ਵਿਚ, ਉਹ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਡੀ.ਸੀ. ਵਿਚ ਹਾਰਵਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਦੰਦਾਂ ਦੀ ਸਰਜਰੀ

‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਵਲੋਂ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ

ਦੀ ਡਾਕਟਰੇਟ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਗਏ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮਾਲੀਬੂ, ਸੀਏ ਵਿੱਚ ਸੈਟਲ ਹੋ ਗਏ, ਜਿੱਥੇ ਹਾਲੀਵੁੱਡ ਦੀਆਂ ਕਈ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹਸਤੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਦੰਦਾਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਆਉਂਦੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਐਲਿਜ਼ਾਬੈਥ ਟੇਲਰ, ਗ੍ਰੈਗਰੀ ਪੈਕ, ਅਤੇ ਸਿਡਨੀ ਪੋਇਟੀਅਰ ਦੇ ਨਾਂ ਸ਼ੁਮਾਰ ਹਨ। ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਘੱਟ ਆਮਦਨੀ ਵਾਲੇ ਗਾਹਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵੀ ਕੀਤੀ।

ਆਪਣੇ ਲਾਭਦਾਇਕ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਕਰੀਅਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਡਾ. ਮਰਵਾਹ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ ਸਨ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਖਾਸ ਥਾਂ ਬਣਾਈ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਸੌਂਦ ਦੀ ਪਹਿਲੇ ਏਸ਼ੀਅਨ ਕਾਂਗਰਸਪਰਸਨ ਬਣਨ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ। 1969 ਵਿਚ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ 500ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਦੌਰਾਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਾਲੀਵੁੱਡ ਸਿੱਖ ਮੰਦਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਇਮਾਰਤ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾਨ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਫੰਡਿੰਗ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਉਸਾਰੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਮੁਰੰਮਤ ਲਈ ਵੀ ਫੰਡਿੰਗ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ 100 ਤੋਂ ਵੱਧ ਭਾਰਤੀ-ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ ਫੰਡ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ

ਅਲਮਾ ਮੈਟਰ ਹਾਰਵਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਕਾਲਜ ਆਫ਼ ਡੈਂਟਿਸਟਰੀ ਵਰਗੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ, ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਿ ਮਰਵਾਹ

ਡਾ. ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਰਵਾਹ ਦੀ ਇਕ ਪੁਰਾਣੀ ਤਸਵੀਰ।

ਕੰਪ੍ਰੀਹੈਂਸਿਵ ਕੇਅਰ ਕਲੀਨਿਕ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ਼ ਇਲੀਨੋਇ ਕਾਲਜ ਆਫ਼ ਡੈਂਟਿਸਟਰੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ \$ 300,000 ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ। ਇੱਥੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਡਾ. ਅਮਰਜੀਤ ਐਸ. ਮਰਵਾਹ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕੁਲਜੀਤ ਕੇ. ਮਰਵਾਹ ਫੈਕਲਟੀ ਐਂਡੋਮੈਂਟ ਫੰਡ

ਬਣਾਉਣ ਲਈ 250,000 ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ, ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਸਿੰਧ ਬੈਂਕ ਦੇ ਡਾ. ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਲ ਬੈਂਕ ਆਫ਼ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਹਿ-ਸੰਸਥਾਪਕ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਈ ਮਾਨਵਤਾਵਾਦੀ ਅਤੇ ਵਿਦਿਅਕ ਕਾਰਜਾਂ ‘ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 12 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੀਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਫਰੀਦਕੋਟ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੇ.ਕੇ. ਮਰਵਾਹ ਗਰਲਜ਼ ਕਾਲਜ (ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ, ਕੁਲਜੀਤ ਕੌਰ ਮਰਵਾਹ ਦੇ ਨਾਮ ‘ਤੇ) ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਮਹਿੰਦਰਾ ਕਾਲਜ, ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਆਡੀਟੋਰੀਅਮ (ਆਪਣੀ ਸੌਸ, ਕਰਤਾਰ ਕੌਰ ਸੋਢੀ ਦੇ ਨਾਮ ‘ਤੇ) ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। 2023 ਵਿਚ, ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਤਾ ਮ੍ਰਿਦੂ ਚੰਦਰਾ ਨੇ ਡਾ. ਮਰਵਾਹ ਨਾਲ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਇਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਫਿਲਮ ਲਈ ਇੰਟਰਵਿਊ ਫਿਲਮਾਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਸੌਂਦ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਏਸ਼ੀਆਈ, ਭਾਰਤੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਕਾਂਗਰਸ ਪਰਸਨ ਬਣੇ। ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਵਲੋਂ ਡਾ. ਮਰਵਾਹ ਨੂੰ ਭਾਵ ਭਿੰਨੀ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ।

ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਬੁੱਧ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਅਤੇ ਮਹਾਨ ਨੀਤੀਵੇਤਾ ਸਨ: ਬਾਜਵਾ

ਮੁਹਾਲੀ: ਸੀਨੀਅਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਵਲੋਂ ਇਥੋਂ ਦੇ ਫੈਜ਼-8 ਵਿਚਲੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਅੰਗੀਠਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਮਰਹੂਮ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਸਮਾਗਮ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਵੱਖ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਬੁੱਧ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰੀ, ਮਹਾਨ ਨੀਤੀਵੇਤਾ ਤੇ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੂਝ, ਸਿਆਣੇ ਤੇ ਨਿਮਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਯਾਦ ਕੀਤਾ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਆਗੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖੁਰਾਕ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਸੂਚਨਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਤੇ ਮਨਰੋਗਾ ਵਰਗੇ ਕਈ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਬਦਲ ਕੇ ਰੱਖ

ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਅਜਿਹੇ ਮਹਾਨ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਲਾਹ ਲੈਣ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਵੀ ਆਪਣਾ ਫ਼ਖਰ ਸਮਝਦੇ ਸਨ। ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦੀ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਇਸਦੀ ਸ਼ਾਨ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਯਾਦ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸੂਬੇ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਉਦਯੋਗ ਮੰਤਰੀ ਸੁੰਦਰ ਸ਼ਾਮ ਅਰੋੜਾ ਨੇ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਆਪਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਦੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮੁਹਾਲੀ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਆਏ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ

ਕਿ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੁਹਾਲੀ ਨੂੰ ਹਵਾਈ ਅੱਡਾ, ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਆਫ਼ ਬਿਜ਼ਨਸ, ਇੰਡੀਅਨ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ਼ ਸਾਇੰਸ ਐਂਡ ਅਜੂਕੇਸ਼ਨ ਰਿਸਰਚ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਵਰਗੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੇ ਕੇ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਗੁਰਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਾਗੀਆ ਨੇ ਸਟੇਜ ਸਕੱਤਰ ਵਜੋਂ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਮੁਨੀਸ਼ ਤਿਵਾੜੀ ਬਰਨਾਲਾ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਤੇ ਮੁਹਾਲੀ ਮਿਊਂਸਿਪਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਮੇਅਰ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀਤੀ ਸਿੱਧੂ, ਸੀਨੀਅਰ ਡਿਪਟੀ ਮੇਅਰ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਸੋਮਲ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲੱਕੀ,

ਸਾਬਕਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਹਰਕੇਸ਼ ਚੰਦ ਸ਼ਰਮਾ ਮੱਛਲੀ ਕਲਾਂ, ਸੀਨੀਅਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚਾਵਲਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਸੋਬਾ, ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਸਮਰਾਲਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਰਨਬੀਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਮੁਹਾਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀਤੀ ਪਡਿਆਲਾ, ਬਲਾਕ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਮੁਹਾਲੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਮਹਿਲਾ ਕਾਂਗਰਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੁਹਾਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬੀਬੀ ਸਵਰਨਜੀਤ ਕੌਰ, ਯੂਥ ਕਾਂਗਰਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੁਹਾਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਰਵੇਤਮ ਰਾਣਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਮੁਹਾਲੀ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਕੌਂਸਲਰ, ਬਲਾਕ ਸੰਮਤੀ ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰ, ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਪੰਚ- ਸਰਪੰਚਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਰਕਰ ਤੋਂ ਆਮ ਲੋਕ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਫਿਰੋਤੀ ਲੈਣ ਆਏ ਲਾਰੈਂਸ ਗੈਂਗ ਦੇ ਤਿੰਨ ਗੁਰਗੇ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ

ਮੁਕਤਸਰ: ਸੇਤੀਆ ਪੇਪਰਮਿੱਲ ਰੁਪਾਣਾ ਦੇ ਇਕ ਠੋਕੇਦਾਰ ਤੋਂ ਰੰਗਦਾਰੀ ਦੇ ਪੈਸੇ ਲੈਣ ਆਏ ਤਿੰਨ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚਕਾਰ ਪਿੰਡ ਲੁਬਾਣਿਆਂਵਾਲੀ ‘ਚ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਦੇਰ ਰਾਤ ਮੁਕਾਬਲਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਓਂ ਗੋਲੀਆਂ ਚੱਲੀਆਂ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਥਾਈਕ ‘ਤੇ ਆਏ ਤਿੰਨ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਕ ਬਦਮਾਸ਼ ਪੈਰ ‘ਚ ਗੋਲੀ ਵੀ ਲੱਗ ਗਈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲ ‘ਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਕੋਲੋਂ ਇਕ ਪਿਸਤੌਲ ਵੀ ਬਰਾਮਦ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਸੁਖਮੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉਰਫ਼ ਬਿੰਦੀ, ਲਖਵੀਰ ਸਿੰਘ ਉਰਫ਼ ਸੋਨੂੰ ਤੇ ਸਰਬਨ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਪਿੰਡ ਰੁਪਾਣਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਸੁਖਮੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੈਰ ‘ਚ ਗੋਲੀ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ‘ਚ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਲਾਰੈਂਸ ਗੈਂਗ ਦੇ ਗੁਰਗੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਸਾਧੂ ਰਾਮ ਕੋਲ ਮੁਲਜ਼ਮ ਸੁਖਮੰਦਰ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਸੇ ਨੇ ਦੋ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਰੰਗਦਾਰੀ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਐੱਸਐੱਸਪੀ ਤੁਸ਼ਾਰ ਗੁਪਤਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਤਿੰਨਾਂ ‘ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧਕ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਨਹੀਂ।

ਐੱਸਐੱਸਪੀ ਤੁਸ਼ਾਰ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਸੇਤੀਆ ਪੇਪਰ ਮਿੱਲ ਰੁਪਾਣਾ ਦੇ ਠੋਕੇਦਾਰ ਸਾਧੂ ਰਾਮ ਪੁੱਤਰ ਹੰਸਰਾਜ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕੁੱਝ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਵਟਸਐਪ ਕਾਲ ਰਾਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਰਾ ਧਮਕਾ ਕੇ ਇਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਫਿਰੋਤੀ ਮੰਗੀ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਬਾਣਾ ਸਦਰ ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰ ਕੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਭਾਲ ਲਈ ਵੱਖ ਵੱਖ ਟੀਮਾਂ ਬਣਾ ਕੇ ਫਿਰੋਤੀ ਮੰਗਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਟਰੇਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਤਾ ਨੂੰ ਫਿਰੋਤੀ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇਣ ਲਈ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਗੱਲ 15 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ‘ਚ ਫਾਈਨਲ ਹੋ ਗਈ। ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੁਕਤਸਰ-ਫਰਿਜ਼ਪੁਰ ਰੋਡ ‘ਤੇ ਸਥਿਤ ਪਿੰਡ ਲੁਬਾਣਿਆਂਵਾਲੀ ਨੇੜੇ ਸੁਏ ਦੇ ਪੁਲ ‘ਤੇ ਬੁਲਾਇਆ। ਇੱਥੇ ਸੀਆਈਏ ਸਟਾਫ਼ ਤੇ ਕਾਊਂਟਰ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਬਠਿੰਡਾ ਰੇਂਜ ਦੀ ਟੀਮ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਤਾਇਨਾਤ ਸੀ। ਰਾਤ ਕਰੀਬ ਸਾਢੇ ਦੱਸ ਵਜੇ ਇਕ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ‘ਤੇ ਤਿੰਨ ਲੋਕ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਪੈਸੇ ਲੈਣ ਆਏ। ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਘੇਰਿਆ ਤਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ‘ਤੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕੀਤੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਵੀ ਜਵਾਬੀ ਫਾਇਰਿੰਗ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਫਾਇਰਿੰਗ ‘ਚ ਇਕ ਮੁਲਜ਼ਮ ਸੁਖਮੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਬਾਅਦ ‘ਚ ਤਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਇਕ ਪਿਸਤੌਲ 30 ਬੋਰ, 2 ਰੌਦ, 2 ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਇਕ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਬਰਾਮਦ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਹਰੀਕੇ ਪੱਤਣ ‘ਚ ਆੜੂਤੀ ਦਾ ਕਤਲ

ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਪਿਛੋਂ ਦੇ ਸ਼ੂਟਰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ

ਹਰੀਕੇ ਪੱਤਣ: ਤਰਨਤਾਰਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਕਸਬਾ ਹਰੀਕੇ ਪੱਤਣ ‘ਚ ਅੱਤਵਾਦੀ ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਲੰਡਾ ਹਰੀਕੇ ਦੇ ਗੁਆਂਢ ਰਹਿੰਦੇ ਆੜੂਤੀ ਨੂੰ ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਬਾਹਰ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਸਵਾਰਾਂ ਨੇ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਬਾਅਦ ‘ਚ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਸ਼ੂਟਰਾਂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਪੰਜ ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਵਾਰਦਾਤ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਸੱਤ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਮੁਕਾਬਲੇ ਮਗਰੋਂ ਜ਼ਖਮੀ ਹਾਲਤ ‘ਚ ਦੋਵਾਂ ਸ਼ੂਟਰਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਕ ਸਾਥੀ ਭੱਜਣ ‘ਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਿਆ। ਦੋਵਾਂ ਸ਼ੂਟਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਸਾਹਿਲਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਹੈ, ਜੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਉਧਰ ਇਸ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੋਸਲ ਮੀਡੀਆ ‘ਤੇ ਇਕ ਪੋਸਟ ਪਾ ਕੇ ਲੰਡਾ ਵਿਰੋਧੀ ਡੋਨੀ ਬੱਲ, ਪ੍ਰਭ ਦਾਸੂਵਾਲ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਹਮਲੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈ ਲਈ ਹੈ।

ਐੱਸਐੱਸਪੀ ਅਭਿਮੰਨਿਊ ਰਾਟਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਆੜੂਤੀ ਰਾਮ ਗੋਪਾਲ ਸ਼ਰਮਾ (50) ਐਤਵਾਰ ਸਵੇਰੇ ਕਰੀਬ 11 ਵਜੇ ਆਪਣੀ ਆੜੂਤੀ ਦੇ ਕੋਲ ਹੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮਕਾਜ ਵੇਖ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ‘ਤੇ ਸਵਾਰ ਦੋ ਅਣਪਛਾਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਆਏ ਤੇ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਆੜੂਤੀ ‘ਤੇ ਤਾਬਤ-ਤੋਤ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਉਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਧਾ ਦਰਜਨ ਦੇ ਕਰੀਬ ਰਾਊਂਡ ਫਾਇਰ ਕੀਤੇ। ਤਿੰਨ ਗੋਲੀਆਂ ਰਾਮ ਗੋਪਾਲ ਸ਼ਰਮਾ ਨੂੰ ਲੱਗੀਆਂ। ਹਮਲਾਵਰ

ਵਾਰਦਾਤ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇ ਕੇ ਫਰਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਜ਼ਖਮੀ ਹਾਲਤ ‘ਚ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਆੜੂਤੀ ਨੂੰ ਤਰਨਤਾਰਨ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਹਸਪਤਾਲ ਲੈ ਕੇ ਆਏ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਨਾ ਬਚਾਈ ਜਾ ਸਕੀ।

ਐੱਸਐੱਸਪੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲਣ ‘ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਲਾਕੇ ‘ਚ ਅਲਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਬਾਣਾ ਹਰੀਕੇ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਟੀਮ ਨਾਲ ਸ਼ੂਟਰਾਂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੋਵੇਂ 5 ਬਦਮਾਸ਼ ਬਾਈਕ ‘ਤੇ ਭੇਜੇ ਸਨ ਪਰ ਪਿੰਡ ਰੇ ਮੋਟੇਨੇ ਕੇ ਮੌਡ ਕੋਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਥੀ ਸਵਿਫਟ ਕਾਰ ਲੈ ਕੇ ਖੜ੍ਹਾ ਬਾਈਕ ਉੱਥੇ ਹੀ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਕਾਰ ‘ਚ ਬੈਠ ਕੇ ਪਿੰਡ ਅਲੀਪੁਰ ਵੱਲ ਭੱਜ ਗਏ। ਪਿੰਡ ਅਲੀਪੁਰ ਦੇ ਲਿੱਕ ਰੋਡ ਵੱਲੋਂ ਕੱਚੇ ਰਸਤੇ ‘ਤੇ ਜੀ ਕਾਰ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਮੱਠੀ ਹੋਈ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਨੇ 5 ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਸਰੰਡਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੁਲਿਸ ‘ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਸੋਸਲ ਮੀਡੀਆ ‘ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਂਦੀ ਪੋਸਟ ਵਾਇਰਲ

ਆੜੂਤੀ ਰਾਮ ਗੋਪਾਲ ਸ਼ਰਮਾ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੋਸਲ ਮੀਡੀਆ ‘ਤੇ ਇਕ ਪੋਸਟ ਵਾਇਰਲ ਹੋਈ। ਜਿਸ ‘ਚ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ‘ਜੇ ਹਰੀਕੇ ਵਿਖੇ ਕਤਲ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਸਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਮੈਂ ਡੋਨੀ ਬੱਲ, ਮੇਰੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਪ੍ਰਭ ਦਾਸੂਵਾਲ, ਕੌਸਲ ਚੌਧਰੀ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਲੰਡ ਹਰੀਕੇ ਦਾ ਖਾਸ ਬੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਸੋਭਾਲਦਾ, ਫਿਰੋਤੀ ਲਈ ਨੰਬਰ ਦਿੰਦਾ ਤੇ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਨਾਲ ਹੀ ਹਥਿਆਰ ਸੰਭਾਲਦਾ ਤੇ ਸਪਲਾਈ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ‘ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਨਜਾਇਜ਼ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਗੁਰਦੀਪ ਸਰਪੰਚ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੋ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਫੜ ਲਏ ਆ। ਪੁਲਿਸ ਆਪਣੀ ਬਣਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇ, ਜੇ ਕਿਸੇ ਵੀਰ ਦਾ ਪੁਲਿਸ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਦੀ ਆ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਪੁਲਿਸ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਹੋਵੇਗਾ।’

ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਲਈ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਹਨ: ਡਾ. ਗਰੇਵਾਲ

ਬਰੁਕਫੀਲਡ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀਆਂ ਭੇਟ ਕੀਤੀਆਂ

ਬਰੁਕਫੀਲਡ (ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ): ਲੰਬੇ ਦਿਨੀਂ ਆਪਣੇ ਸਵਾਸਾਂ ਦੀ ਪੂੰਜੀ ਪੂਰੀ ਕਰ ਕੇ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਬਿਰਾਜੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਬਰੁਕਫੀਲਡ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ (ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ) ਵਿਖੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੇ ਭੋਗ ਪਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀਆਂ ਭੇਟ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਡਾ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਨੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ, ਉਘੇ ਇਕਨੋਮਿਸਟ, ਸ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਕੀਦਤ ਦੇ ਫੁੱਲ ਭੇਟ ਕਰਦਿਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਰਖਵਾਏ ਅਤੇ ਭੋਗ ਪਾਏ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਰਾਜਨੀਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ।

ਡਾ. ਗਰੇਵਾਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੰਬੋਧਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ, ਸ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਭਾਰਤ ਦੇ ਜਾਂ ਕਹਿ ਲਓ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ, ਇਮਾਨਦਾਰ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸਨ। ਉਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਹੋਏ ਹਨ, ਜੋ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਸਗੋਂ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਲਈ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬੜੇ ਸਾਧਾਰਨ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ। ਗਰੀਬੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਉੱਚ ਵਿੱਦਿਆ

ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਤੇ ਮਗਰੋਂ ਇਕਨੋਮਿਕਸ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਲੈਕਚਰਾਰ, ਆਨਰੇਰੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ, ਇੰਡੀਅਨ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਏਸ਼ੀਅਨ ਵਰਲਡ ਬੈਂਕ ਦੇ ਬੋਰਡ ਆਫ

ਗਵਰਨਰਜ਼, ਇੰਡੀਅਨ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਦੇ ਗਵਰਨਰ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਸਲਾਹਕਾਰ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ ਅਤੇ ਸਾਲ 2004-2014 ਤੱਕ ਇਸ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾਈਆਂ।

New York Times ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, "finally country had assurance that man at the very top was not a divisive person that no group, religion or individual need to feed insecure."

ਭਾਵ ਉਹ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸਨ ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਇਕ ਗਰੁੱਪ ਜਾਂ ਧਰਮ ਦੇ।

ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਮ ਬੰਦੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ੀ ਕੀਤੀ। ਸੂਚਨਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ; ਭਾਵ ਹਰੇਕ ਭਾਰਤੀ

ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਸੂਚਨਾ ਮੰਗਣ ਦਾ ਹੱਕ ਦਿਵਾਇਆ। ਕੰਮ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਮਨਰੋਗਾ' ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਭਾਵ ਪੇਂਡੂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹਰ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ 100 ਦਿਨ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿਵਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚਾਲੇ ਨਿਊਕਲੀਅਰ ਡੀਲ, ਨੈਸ਼ਨਲ ਫੂਡ ਸਕਿਊਰਿਟੀ ਐਕਟ, ਮੁਫਤ ਅਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸਿੱਖਿਆ ਐਕਟ ਅਤੇ ਅਧਾਰ ਕਾਰਡ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਕਰਕੇ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿਚ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਰੀਬ ਨਿਤਾਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਉਚਾ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਜੀਵਨ ਭਰ ਕੰਮ ਕੀਤੇ।

ਆਪਣੇ ਦਸ ਸਾਲ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਵਿਰੋਧੀ ਪਿਰ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਕਈ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਡਟ ਕੇ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਘੱਟ ਬੋਲਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਲੇਰੀ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਵੀ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਦੇ ਸਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਨਿਊਕਲੀਅਰ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਸਿਆਣਪ ਅਤੇ ਤੀਖਣ ਬੁੱਧੀ ਦਾ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਕਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੌਨ ਜਾਂ 'ਐਕਸੀਡੈਂਟਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ' ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਉਹ ਵੀ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਦਾ ਜੀਵਨ ਬਸਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ਾਂਤ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਅਥਾਹ ਪਿਆਰ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਆਰਥਿਕ ਮਜ਼ਬੂਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਸਨ, ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਹੀ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਵੀ ਭਲੀ-ਭਾਂਤ ਜਾਣੂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ ਕਿ ਉਮਰ ਭਰ ਉਹ ਖੁਦ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਸਮਝਦੇ ਰਹੇ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਬੇਘਰ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਨੇ ਉਥੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਾਬਲੀਅਤ ਦੇਖ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਚੁਣਿਆ।

ਡਾ. ਗਰੇਵਾਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੇ top economy ਵਾਲਾ ਮੁਲਕ ਹੋਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਹ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹੀ ਦੇਣ ਹੈ। ਉਹ ਪਹਿਲੇ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਹੁਦਾ ਛੱਡਣ ਮਗਰੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਖਾਲੀ ਕੀਤਾ ਤੇ ਮਾਰੂਤੀ ਕਾਰ ਵਿਚ ਸਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੀ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ

ਹੀ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੰਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਲੀਡਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਸ ਵੀ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਉਹ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਰੈਡ ਕਾਰਪੇਟ ਵਿਛਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਡਾ. ਗਰੇਵਾਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਕ ਸੱਜਣ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ' ਤਾਂ ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਉਹ ਸਿਰਫ 2% ਅਬਾਦੀ ਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸਨ। ਜੇ ਉਹ ਵੀ ਇਸੇ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਵਿਚ ਉਲਝ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਕੁਝ ਵੀ ਨਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਵਾਂਗ ਦੰਗੇ-ਫਸਾਦ ਹੀ ਕਰਵਾਉਂਦੇ।' ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਜੀਵਨ ਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਂਤ ਅਨੁਸਾਰ ਬਸਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ। ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਕ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਕਿਹਾ: 'I did the best I could as Prime Minister of India. I honestly believe that history will be kinder to me than the contemporary media or, for that matter, the opposition Parties in Parliament.'

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਬਿਆਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਪਿਰਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਖਰਾਬ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰਾ ਜ਼ੋਰ ਲਾਇਆ ਸੀ।

ਡਾ. ਗਰੇਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਦਵਾਨ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਇਮਾਨਦਾਰੀ, ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਅਤੇ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰ ਕੇ ਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਂਤ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਊਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੀਏ।

ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ 600 ਕਰੋੜ ਮੰਗੇ

ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਵੱਲੋਂ 79 ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐੱਨ.ਡੀ.ਪੀ.ਐੱਸ ਅਦਾਲਤਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਸੂਬੇ 'ਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਈ 600 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਿਬੇੜੇ ਲਈ 19 ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐੱਨ.ਡੀ.ਪੀ.ਐੱਸ. ਅਦਾਲਤਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਸੂਬੇ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ- ਆਰਥਿਕ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲਗਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਅਪਰਾਧ, ਘਰੇਲੂ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਦੇ ਵਧ ਰਹੇ ਹਨ। ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ ਅਤੇ ਕੌਮੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਾਰੇ ਖੇਤਰੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੂੰ ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ

ਰਾਹੀਂ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ 10 ਸਾਲਾਂ ਲਈ 600 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ (ਹਰ ਸਾਲ 60 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ) ਦੀ ਮਾਲੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਤੋਂ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ

ਤਸਕਰੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹੈ ਪਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੋਕਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡਰੋਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਨਸ਼ਾ ਪੰਜਾਬ ਪਹੁੰਚ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ 'ਚ 1,247 ਡਰੋਨ ਦੇਖੇ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਸਿਰਫ 417 ਹੀ ਫੜੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ 552 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਲੰਬੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਸਿਰਫ 12 ਜੈਮਿੰਗ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 50 ਹੋਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਜਨਵਰੀ, 2025 ਤੱਕ 35 ਹਜ਼ਾਰ ਐੱਨਡੀਪੀਐੱਸ ਕੇਸ ਬਕਾਇਆ ਪਏ ਹਨ।

ਹਰਿਆਣਾ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣਾਵਾਂਗੇ: ਸੈਣੀ

ਪੰਚਕੂਲਾ :

ਮੌਲਿਕ ਸਿੱਖਿਆ, ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਉੱਚੇਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਮਹੀਪਾਲ ਢਾਂਡਾ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸ੍ਰੀ ਸੈਣੀ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਕਿ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਆਪਕ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ 'ਚ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਨੁਸਾਰ

ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਤਾ'ਇ ਨਾ'ਤੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇ। ਨਵੇਂ ਵਿ ਵਿ ਆ ਕ ਸੈ ਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਪ੍ਰਤੀ

ਜਨਤਾ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੱਚੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਹਰ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਾਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੌਮੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਅੱਠਵੀਂ ਜਮਾਤ ਤਕ ਗੀਤਾ ਨੂੰ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਰੁਪਏ ਦੀ ਡਿੰਗਦੀ ਕੀਮਤ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਜਵਾਬ ਮੰਗਿਆ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ:

ਕਾਂਗਰਸ ਆਗੂ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਗਾਂਧੀ ਵਾਡਰਾ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਰੁਪਏ ਦੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਜਵਾਬ

ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਜਦੋਂ ਇਕ ਡਾਲਰ ਦੀ ਕੀਮਤ 58-59 ਰੁਪਏ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕੀਮਤ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵੱਕਾਰ ਨਾਲ ਜੋੜਦੇ ਹੁੰਦੇ

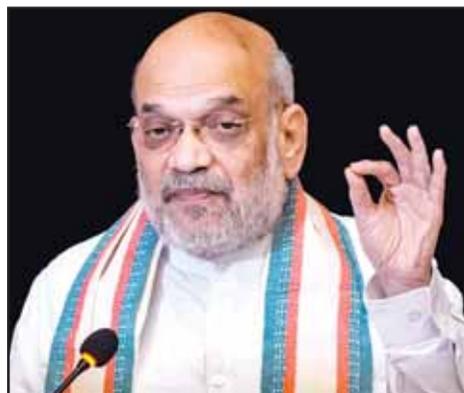
ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਰੁਪਈਆ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ 18 ਪੈਸੇ ਡਿੱਗ ਕੇ 86.04 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਸੀ। ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਨੇ 'ਐਕਸ' 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡਾਲਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕੀਮਤ ਇਤਿਹਾਸ 'ਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇੰਨੇ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ

ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਮੋਦੀ ਆਖਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਲਕ ਦੀ ਕਰੰਸੀ ਇੰਜ ਨਹੀਂ ਡਿੱਗ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਅੱਜ ਉਹ ਜਦੋਂ ਖੁਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਹਨ ਤਾਂ ਰੁਪਈਆ ਡਿੱਗਣ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰਿਕਾਰਡ ਟੁੱਟ ਗਏ ਹਨ ਜਿਸ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਡਾਰਕ ਵੈੱਬ, ਕ੍ਰਿਪਟੋਕਰੰਸੀ ਤੇ ਡਰੋਨ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਹਾਲੇ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ: ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ:

ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡਾਰਕ ਵੈੱਬ, ਕ੍ਰਿਪਟੋਕਰੰਸੀ, ਆਨਲਾਈਨ ਮਾਰਕੀਟ ਪਲੇਸ ਅਤੇ ਡਰੋਨ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਚੁਣੌਤੀ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਉਪਾਅ ਕਰਕੇ ਰੋਕਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇੱਥੇ 'ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ ਤੇ ਕੌਮੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਾਰੇ ਖੇਤਰੀ ਸੰਮੇਲਨ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕਰਦਿਆਂ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂ ਬਾਹਰ ਇੱਕ ਕਿਲੋਗਰਾਮ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਕਈ ਨੈੱਟਵਰਕ ਖਤਮ

ਕਰਨ 'ਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੀ ਹੈ ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਅਤਿਵਾਦ ਨੂੰ ਵੀ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ, ਪੰਜਾਬ, ਗੁਜਰਾਤ ਤੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ 'ਚ ਨਸ਼ਾ-ਅਤਿਵਾਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਈ ਕੇਸ ਸੁਲਝਾਏ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਵੱਡੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, 'ਡਾਰਕ ਵੈੱਬ, ਕ੍ਰਿਪਟੋਕਰੰਸੀ, ਆਨਲਾਈਨ ਮਾਰਕੀਟ ਪਲੇਸ, ਡਰੋਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅੱਜ ਵੀ ਸਾਡੇ ਲਈ ਚੁਣੌਤੀ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ।' ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਤਕਨੀਕੀ ਹੱਲ ਰਾਜਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਕੇ ਹੀ ਕਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਐੱਮ. ਐੱਸ. ਪੀ. ਦਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ: ਸੁਨੀਲ ਜਾਖੜ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਇਕਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਨੀਲ ਜਾਖੜ ਨੇ ਫ਼ਸਲਾਂ 'ਤੇ ਐੱਮ.ਐੱਸ.ਪੀ. ਦੇਸ਼ ਭਰ 'ਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਡੱਲੇਵਾਲ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ (ਐੱਮਐੱਸਪੀ) ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਾਰੰਟੀ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਮੰਗਾਂ ਮਨਵਾਉਣ ਲਈ ਖਨੌਰੀ ਬਾਰਡਰ 'ਤੇ ਮਰਨ ਵਰਤ ਉਪਰ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਡੱਲੇਵਾਲ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਵਿਗੜ ਰਹੀ ਸਿਹਤ 'ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਦਿਆਂ ਫੌਰੀ ਸੱਦ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਥੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੌਰਾਨ ਜਾਖੜ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਇਜਲਾਸ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੰਦਰਭ 'ਚ ਐੱਮ.ਐੱਸ.ਪੀ. ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਲਾਭ ਅਤੇ ਹਾਨੀ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅੰਦੋਲਨਕਾਰੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਸਮੇਤ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਚਾਨਣਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ 2020-21 ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਐਤਕੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ 'ਚ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਅੰਦੋਲਨ ਕਾਰਨ ਵਪਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਐੱਮ.ਐੱਸ.ਪੀ. ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਜਲਾਸ ਫੌਰੀ ਸੱਦ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ।'

ਐੱਮਐੱਸਪੀ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਲਾਭ ਅਤੇ ਹਾਨੀ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅੰਦੋਲਨਕਾਰੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਸਮੇਤ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਚਾਨਣਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ 2020-21 ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਐਤਕੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ 'ਚ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਅੰਦੋਲਨ

ਕਾਰਨ ਵਪਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਵੀ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਾਖੜ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐੱਮਐੱਸਪੀ ਗਾਰੰਟੀ ਕੋਈ ਆਮਦਨ ਵਧਣ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਐੱਮਐੱਸਪੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦੀ ਮੰਗ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੰਦਰਭ 'ਚ 'ਇਲਾਜ ਦੇ ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਬਦਤਰ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਰੋਗ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਲੱਛਣਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਖੁਦ ਹੀ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਵਾਂਗ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਐੱਮਐੱਸਪੀ ਗਾਰੰਟੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਣਕ ਅਤੇ ਝੋਨੇ ਦੀ ਖ਼ਰੀਦ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਵੱਲੋਂ ਐੱਮਐੱਸਪੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਐੱਮਐੱਸਪੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤਹਿਤ ਮਿਲਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲਾਭ ਗੁਆਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਜੇ ਦੇਸ਼ ਭਰ 'ਚ ਐੱਮਐੱਸਪੀ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਾਰੰਟੀ ਲਾਗੂ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵੀ ਹੋਰ ਸੁਬਿਆਂ ਵਾਂਗ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਖ਼ਰੀਦ ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਧੀਨ ਆ ਜਾਵੇਗਾ।'

ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਣਕ ਅਤੇ ਝੋਨੇ ਜਿੰਨੀ ਆਮਦਨ ਹੋਰ ਫ਼ਸਲਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵਿੱਤੀ ਸਹਿਯੋਗ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਹ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਆਪ' ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੀ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਖੇਤੀ ਅਤੇ ਮੰਡੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਖਰੜਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਾਖੜ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਸੀਂ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਨੀਤੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਨੀਤੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋ? ਆਖਰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸੂਬੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ।' ਜਾਖੜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਕਿਸ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਦਾ ਪੱਧਰ ਹੋਰ ਹੋਣਾ ਵੱਲ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਝੋਨੇ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਹੋਰ ਫ਼ਸਲਾਂ ਬੀਜਣ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਣਕ ਅਤੇ ਝੋਨੇ ਜਿੰਨੀ ਆਮਦਨ ਹੋਰ ਫ਼ਸਲਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵਿੱਤੀ ਸਹਿਯੋਗ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਹ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਆਪ' ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੀ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਖੇਤੀ ਅਤੇ ਮੰਡੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਖਰੜਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਾਖੜ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਸੀਂ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਨੀਤੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਨੀਤੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋ? ਆਖਰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸੂਬੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ।' ਜਾਖੜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਕਿਸ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਇਸ ਸਾਲ ਕਮਜ਼ੋਰ ਰਹੇਗੀ: ਆਈ.ਐੱਮ.ਐੱਫ.

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੁਦਰਾ ਫੰਡ (ਆਈ.ਐੱਮ.ਐੱਫ.) ਦੀ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਕ੍ਰਿਸਟਲੀਨਾ ਜੌਰਜੀਵਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਥਿਰ ਆਲਮੀ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ 2025 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਅਰਥਚਾਰੇ ਦੇ ਬੋਝਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਜੌਰਜੀਵਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸਾਲ ਦੁਨੀਆ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਅਮਰੀਕੀ ਵਪਾਰ ਨੀਤੀ 'ਚ ਬੋਝੀ ਦੁੱਖਿਤੀ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਸਾਲਾਨਾ ਮੀਡੀਆ ਗੋਲਮੇਜ਼ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਲ 2025 'ਚ ਆਲਮੀ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਸਥਿਰ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ 'ਚ ਕਈ ਖੇਤਰੀ ਵੱਖਰੇਵੇਂ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਣਗੇ। ਜੌਰਜੀਵਾ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧਣ ਵਾਲੇ ਅਹਿਮ ਅਰਥਚਾਰਿਆਂ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਭਾਰਤੀ ਅਰਥਚਾਰੇ ਦੇ 2025 'ਚ ਬੋਝਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ

ਵੀ ਜਤਾਈ। ਉਂਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, 'ਅਮਰੀਕਾ ਸਾਡੇ ਅੰਦਾਜ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਬਿਹਤਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਯੂਰਪੀ ਸੰਘ 'ਚ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਖੜੋਤ ਆ ਗਈ। ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਬੋਝਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੈ।' ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਵਧੀ ਹੋਈ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦਰ ਨਾਲ ਜੁੜ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਾਸ ਪੱਖੀ ਨੀਤੀਆਂ ਘੜਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, 'ਖਦਸ਼ਾ ਹੈ ਕਿ 2025 'ਚ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਕਾਫੀ ਬੇਖਕੀਨੀ ਰਹੇਗੀ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਅਰਥਚਾਰੇ ਦੇ ਆਕਾਰ ਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਨੀਤੀਗਤ ਕਦਮਾਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਟੈਕਸ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆਲਮੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਡੂੰਘੀ ਦਿਲਸਚਪੀ ਹੈ।'

ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਵਿਚਾਲੇ ਤਣਾਅ ਹੋਰ ਵਧਿਆ

ਦਿੱਲੀ: ਭਾਰਤੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਇਕ ਡਿਪਟੀ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਮੁਹੰਮਦ ਨੁਰਲ ਇਸਲਾਮ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ 'ਤੇ ਤਣਾਅ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ 'ਚ ਆਪਣੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਵ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਢਾਕਾ 'ਚ ਉਥੇ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਪ੍ਰਣਯ ਵਰਮਾ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਸਲ 'ਚ ਭਾਰਤ ਆਪਣੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਦੇ ਕਈ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਚ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਘੁਸਪੈਠ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਇੰਜ਼ਾਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੰਡਿਆਲੀ ਤਾਰ ਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਓਧਰ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਤੇ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਵਿਚਾਲੇ 4,097 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਲੰਬੀ ਸਰਹੱਦ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਸਰਹੱਦ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ 'ਚ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕੰਡਿਆਲੀ ਵਾਤ ਲਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੀਮੰਟ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਵੀ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਹੁਣ ਤੱਕ 3,180 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਲੰਬੀ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਵਾਤ ਲਾਈ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵੱਲੋਂ ਜੇ ਕੰਡਿਆਲੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਦੀ ਵਾਤ ਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਬਾਰਡਰ ਗਾਰਡ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ (ਬੀਜੀਬੀ) ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਬੀਜੀਬੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਹੀ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਢਾਕਾ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਰਮਾ ਨਾਲ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ ਮੁਹੰਮਦ ਜਸੀਮ-ਉਦ-ਦੀਨ ਨੇ ਬੈਠਕ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤੇ ਇਸ 'ਚ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਨੇ ਸਾਫ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ

ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਤਾਰਬੰਦੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਪ੍ਰੈੱਸ ਰਿਲੀਜ਼ 'ਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਹੀ ਕੰਡਿਆਲੀ ਵਾਤ ਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ ਦੋ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਦੋਸਤਾਨਾ ਸਬੰਧਾਂ ਤੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਖਿਲਾਫ਼ ਹੈ। ਇਸ 'ਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਦਮ ਨੂੰ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਜੋਂ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ। ਅਸਲ 'ਚ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਵਾਤ ਲਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੂਜੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਮੁੱਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਤੇ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਤਣਾਪੂਰਨ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ 'ਚ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ 'ਚ ਹਿੰਦੂ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ 'ਤੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵੀ ਅਹਿਮ ਹੈ। ਦੋ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਪੁਲਿਸ ਰ. ਨੇ ਆਪਣੀ ਇਕ ਵਿਸਥਾਰਤ ਰਿਪੋਰਟ 'ਚ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਪੀਐੱਮ ਸ਼ੇਖ਼ ਹਸੀਨਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਿੰਦੂ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ 'ਤੇ ਸੈਂਕੜੇ ਦੇ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਹਮਲੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ 5 ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਮਲੇ ਸਿਆਸੀ ਟੀਚੇ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਲਗਾਤਾਰ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਹਿੰਦੂ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ, ਘਰਾਂ ਤੇ ਪੂਜਾ ਵਾਲੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਉਠਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

GoldenKey LENDING

Grow your business with our Strategic

COMERCIAL LOAN SOLUTIONS

Partner with us for expert guidance and support

Contact Us at

317-620-4100

www.goldenkeylending.com

We speak your Language
English • ਪੰਜਾਬੀ • ਹਿੰਦੀ • اردو

325 S. College Avenue, Indianapolis, Indiana 46202

NMLS 147421

Sistar Mortgage

A Nationwide Lender

Over 2 Decades of experience providing high level servicing for new and experienced borrowers!

Residential and Commercial Loans

Available In Most States!

Special loan programs for:

- Jumbo Loans
- Self Employed and with a work permit
- Business loans with or without property

(734) 330-8859

balbir.grewal@sistarmortgage.com
balbirgrewal.sistarmortgage.com
<https://www.nmlsconsumeraccess.org>

Singh Tax & Accounting Services LLC.

SINGH AUTO & HOME INSURANCE

Individual & Business Tax related Services

ਸੇਵਾਵਾਂ: *ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਰੇਕ ਸੇਵਾ ਜਿਵੇਂ, ਟੈਕਸ ਫਾਈਲਿੰਗ, ਟੈਕਸ ਪਲਾਨਿੰਗ ਅਤੇ ਆਈਆਰਐਸ ਐਂਡਿਟ (ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਬਿਜਨਸ) ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

* ਅਸੀਂ ਅਮਰੀਕਾ ਭਰ ਵਿਚ ਘਰਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

Ph: 248-982-2036

Office Locations

Michigan:
36167 Ford Rd. Westland, MI 48185

Minnesota:
6043 Hudson Rd, Suite#399A
Woodbury, Minnesota 55125

Email: STS2021@SinghTaxServices.com;
www.SinghTaxServices.com

Mohan Singh MST
IRS Enrolled agent,
Insurance Agent-
Casualty & Property
Notary Public

ਪੂਰੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਲਾਗੂ ਕਰੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ: ਜਥੇਦਾਰ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ 2 ਦਸੰਬਰ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਜੇ ਵੀ ਆਨਾ ਕਾਨੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇੱਥੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਗਿਆਨੀ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਵਰਕਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦਾ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਸਵਾਗਤਯੋਗ ਦੱਸਿਆ ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ 7 ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਬਾਰੇ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਫ਼ੈਸਲਾ ਅੱਜ ਵੀ ਸਟੈਂਡ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਕਾਲਾਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ 7 ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਇਹ ਫ਼ੈਸਲਾ ਅਜੇ ਵੀ ਸਟੈਂਡ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕਲ੍ਹ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ 7 ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਾ ਆਉਣਾ ਅਤੇ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਗਿਆਨੀ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੁੜ ਆਖਿਆ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ 2 ਦਸੰਬਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਉਂਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਬੀਤੇ

ਕਲ੍ਹ ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਚੁੱਕਿਆ ਕਦਮ ਦੱਸਿਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਇਹ ਆਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਢਿੱਲ ਮੱਠ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 'ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਸੁਧਾਰ ਲਹਿਰ' ਭੰਗ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਬਾਗੀ ਧੜਾ 7 ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ ਪਰੋਖੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਜਤਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚੋਂ 2 ਮੈਂਬਰ ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਵਡਾਲਾ ਅਤੇ

ਬੀਬੀ ਸਤਵੰਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਜਤਾਇਆ ਜਾਣੇ ਜਾਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੀ ਭਰਤੀ ਲਈ ਡਿਊਟੀਆਂ ਲਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਵੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਜਤਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਗਿਆਨੀ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਵਕੀਲਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਅਤੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਵੈਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਪਿਆ ਉਹ ਪਰਫ਼ਾਰਮਾ ਜ਼ਰੂਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਕਰਾਉਣ ਵੇਲੇ ਭਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਈਨ ਕਰਕੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਬਾਕੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਅਸਤੀਫ਼ਿਆਂ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਗਿਆਨੀ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਲ੍ਹ ਦੀ ਵਰਕਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਮੀਟਿੰਗ ਮਗਰੋਂ ਡਾ: ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸੰਮੇਲਨ ਦੌਰਾਨ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

'ਆਪ' ਵਿਧਾਇਕ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਗੋਗੀ ਦੀ ਗੋਲੀ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਮੌਤ

ਲੁਧਿਆਣਾ: ਹਲਕਾ ਪੱਛਮੀ ਤੋਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਗੋਗੀ ਬੰਸੀ ਦੀ ਸ਼ੱਕੀ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਗੋਲੀ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ, ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਗੋਲੀ ਚੱਲੀ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੈਂਡਰੂਮ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਵਿੱਚ ਗੋਲੀ ਲੱਗੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡੀ.ਐੱਮ.ਸੀ. ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ। ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ 'ਚ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸਿਰ 'ਚ ਗੋਲੀ ਲੱਗਣਾ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਗੋਲੀ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਗੋਗੀ ਦੇ ਲਾਇਸੈਂਸੀ 25 ਬੋਰ ਦੇ ਪਿਸਤੌਲ ਤੋਂ ਚੱਲੀ ਹੈ। ਪੁਲੀਸ ਮੁਤਾਬਕ ਗੋਲੀ ਵਿਧਾਇਕ ਗੋਗੀ ਕੋਲੋਂ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਚੱਲ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ। ਪੁਲੀਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਤ ਨੂੰ ਵਿਧਾਇਕ ਗੋਗੀ ਆਪਣੀ ਪਿਸਤੌਲ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਗੋਲੀ ਚੱਲ ਗਈ। ਵਿਧਾਇਕ ਗੋਗੀ ਦੇ ਦੇਹਾਂਤ ਦੀ ਖਬਰ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸਪੀਕਰ ਕੁਲਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧਵਾਂ, ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਮੰਤਰੀ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਮੁੰਡੀਆਂ, ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਹਰਪਾਲ ਚੀਮਾ, ਅਮਨ ਅਰੋੜਾ ਸਣੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਆਪ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਵਿਧਾਇਕ ਲੁਧਿਆਣਾ ਪੁੱਜੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਧਾਇਕ ਗੋਗੀ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਵਿਦਾਇਗੀ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਤੇ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਸਨਮਾਨ ਨਾਲ ਸਸਕਾਰ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਸਲਾਮੀ ਦਿੱਤੀ।

'25ਵਾਂ ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਠੱਲਾ ਯਾਦਗਾਰੀ ਪੁਰਸਕਾਰ' ਡਾ. ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ ਨੂੰ ਭੇਟ

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ

ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਸਾਹਿਬ:

ਪਿਛਲੇ 40 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲਗਤਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੀ ਮਾਝੇ ਦੀ ਚਰਚਿਤ ਸਾਹਿਤਕ ਸੰਸਥਾ, ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ, ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਸਭਾ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਸਭਾ ਦੇ ਬਾਨੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਅਤੇ 'ਕੌਮੀ ਸਵਤੰਤਰ' ਦੇ ਬਾਨੀ ਸੰਸਥਾਪਕ ਸ: ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਠੱਲਾ ਦੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਇਕ ਸਾਹਿਤਕ ਸਮਾਗਮ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਜਥੇਦਾਰ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲ ਉਸਮਾਂ, ਮੈਨੇਜਰ ਭਾਈ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਮੱਲੇਵਾਲ, ਸਾ: ਮੀਤ ਮੈਨੇਜਰ ਭਾਈ ਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਕੰਗ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਡਾ: ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ (ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੇਂਦਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਸਭਾ), ਸ਼ੇਲਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾਜਨ (ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੇਂਦਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਸਭਾ), ਡਾ: ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬੁੱਟਰ (ਸਾ: ਮੁਖੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਲਾਇਲਪੁਰ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਜਲੰਧਰ), ਸ: ਦੀਪ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਸਕੱਤਰ ਕੇਂਦਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਸਭਾ), ਗਾਇਕ ਮਨਜੀਤ ਪੱਪੂ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਾਜਨ (ਸਾ: ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਿਰਜਣਾ ਕੇਂਦਰ ਕਪੂਰਥਲਾ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ, ਸਾਇਰ ਵਿਸ਼ਾਲ, ਮਾ: ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵੱਸੀ, ਡਾ: ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਠ (ਚਾਰੋਂ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਮੈਂਬਰ ਕੇਂਦਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਸਭਾ), ਗਿਆਨੀ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਖੈੜਾ (ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਜੰਡਿਆਲਾ ਗੁਰੂ), ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਮੂਧਲ, ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਠੱਲਾ ਸਾ: ਮੈਂਬਰ ਬਲਾਕ ਸੰਮਤੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਗੁਰਾਇਆ ਅਤੇ ਸੀ: ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਭੈਣੀਵਾਲਾ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਹੋਏ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਭਾ ਦੇ ਬਾਨੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਅਤੇ ਕੌਮੀ ਸਵਤੰਤਰ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਠੱਲਾ 25ਵਾਂ ਯਾਦਗਾਰੀ ਐਵਾਰਡ-2025 ਐਤਕੀ ਡਾ: ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ (ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਡਮੀ ਲੁਧਿਆਣਾ) ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ

ਗਿਆ, ਸਨਮਾਨ ਵਿੱਚ ਸਨਮਾਨ ਚਿੰਨ, ਸਿਰੋਪਾਉ, ਦੁਸ਼ਾਲਾ ਅਤੇ ਨਗਦ ਰਾਸ਼ੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ।

ਸਭਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੰਚਾਲਕ ਸ਼ੇਲਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾਜਨ ਨੇ ਸਮੁੱਚੇ ਸਮਾਗਮ ਨੂੰ ਤਰਤੀਬ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਦੀ ਇਸ ਚੋਣ ਦੀ ਸਰਹਾਨਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਭਾ ਨੂੰ 40ਵੇਂ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁਬਾਰਕਬਾਦ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਭਾ ਦੀ ਮਹਿਲਾ ਵਿੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸਕੱਤਰ ਮੈਡਮ ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ ਚੀਮਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਤੇ ਡੂੰਘੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਮਿੰਟ ਦਾ ਮੌਨ ਧਾਰਕੇ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਗਾਇਕ ਮਨਜੀਤ ਪੱਪੂ, ਮੱਖਣ ਭੈਣੀਵਾਲਾ, ਲਖਵਿੰਦਰ ਕੋਟੀਆ, ਲਾਲੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰੀ, ਕੁਲਵੰਤ ਗਿੱਲ ਠੱਠੀਆਂ, ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਠਿਆਲਾ, ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਗੋਇੰਦਵਾਲੀਆ, ਕਵੀਸ਼ਰ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਤਨਗੜ੍ਹੀਆ, ਅਰਜਿੰਦਰ ਬੁਤਾਲਵੀ, ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉੱਪਲ, ਮਲੂਕ ਸਿੰਘ ਧਿਆਨਪੁਰੀ ਨੇ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਜੋਹ ਦਿਖਾਏ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰਵਾਏ

ਗਏ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਸਤਿੰਦਰਜੀਤ ਕੌਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਰਾਜ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਖਿਲਚੀਆਂ, ਅਮਨ ਢਿੱਲੋਂ ਕਮੇਲ, ਹਰਵਿੰਦਰਜੀਤ ਕੌਰ ਬਾਠ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਟੌਂਗ, ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਗੰਡਵਾਂ, ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਧੁਲਕਾ, ਰਾਜ ਕਲਾਨੌਰ, ਰਾਜਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਤੈਂਚ, ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੱਡਾ, ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੋਲਾ, ਸੂਬੇਦਾਰ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਦਿਲਰਾਜ ਸਿੰਘ ਦਰਦੀ, ਸੂਬੇਦਾਰ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਿੱਝਰ, ਜਗਮੋਰ ਸਿੰਘ ਕਲਾਨੌਰ, ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬੋਲੇਵਾਲੀਆ, ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਠਿਆਲਾ, ਡਾ: ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਬਾਠ, ਰਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਜਾਨੂੰ, ਸਕੱਤਰ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ, ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਭਗਤ, ਜਗਨ ਨਾਥ ਨਿਮਾਣਾ ਉਦੋਕੇ, ਸੁਲਤਾਨ ਭਾਰਤੀ, ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਰੋਵਰ, ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੋਲਾ, ਸੁਲੱਖਣ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ, ਮਨੋਜ ਫਗਵਾਤਵੀ, ਸੂਬੇਗ ਸਿੰਘ ਮੀਆਂਵਿੰਡ, ਜਤਨਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਠੱਲਾ, ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਧੰਜਲ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੱਡਾ, ਪ੍ਰਭਸਿਮਰਨ ਸਿੰਘ, ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਗੰਗਭਾਣਾ, ਪ੍ਰਗਟ ਸਿੰਘ ਤਿੱਮੋਵਾਲ, ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬੁਤਾਲਾ ਆਦਿ ਕਵੀਜਨਾਂ ਨੇ ਕਾਵਿ ਰਚਨਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਫ਼ਹਿਬਰ ਲਾਈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਾਣੀ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਮੁਹਿੰਮ

ਲੱਖਾ ਸਿਧਾਣਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਭਾਸ਼ਾ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਫਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਪਰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲ ਪੰਜਾਬੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਹੇ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਅਮਤੋਜ ਮਾਨ ਅਤੇ ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਲੱਖਾ ਸਿਧਾਣਾ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨ ਲਈ 'ਵਹਿਣ' ਦੇ ਨਾਂਅ ਹੇਠ ਤਾਜਪੁਰ ਤੋਂ ਵਲੀਪੁਰ ਤੇ ਹਰੀਕੇ ਪੱਤਣ ਤੱਕ ਮਾਰਚ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਹੱਦ 'ਤੇ ਰੈਲੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇੱਥੇ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਲੱਬ ਵਿਖੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਰਖੇਜ਼ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾ ਵੇਚਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਜਿਸ਼ ਤਹਿਤ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ "ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਖਰੀਦਕੇ ਵੱਡੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਕਰਨਾਟਕਾ, ਉਤਰਾਖੰਡ, ਕੇਰਲਾ ਤੇ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਨੌਕਰੀਆਂ ਸਰਕਾਰੀ ਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੂਲ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੇਣ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਵਾਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਡੋਮੀਸਾਈਲ। (ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ) ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਜਸਥਾਨ ਨੇ ਦਸ ਸਾਲ ਤੇ ਕਰਨਾਟਕਾ ਨੇ ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਸਿਰਫ ਕਿਸਾਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੂਲ ਨਿਵਾਸੀ ਨੂੰ ਹੀ ਖਰੀਦਣ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕਿਸੀ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ

ਲੈਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਕਿਸਾਨ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੂਲ ਨਿਵਾਸੀ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਆਧਾਰ ਕਾਰਡ ਤੇ ਜਾਤੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਬਣਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਲੱਖਾ ਸਿਧਾਣਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਭਾਸ਼ਾ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਫਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਪਰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲ ਪੰਜਾਬੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕੇਦਰ ਸਰਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਰਗਾ ਵਿਹਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਸੈਨਟ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਸਿਆਸੀ ਨੇਤਾ ਸਿਰਫ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੇਦਰ ਸਰਕਾਰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਸਲਾਨਾ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਜੀਐਸਟੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ।

ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਲਾਲਚ ਤਹਿਤ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਮੋਹ ਕਾਰਨ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂ ਬੋਲ ਨਹੀਂ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਕੁੰਭਤਾ (ਮੋਹਾਲੀ) ਵਿਖੇ ਦੋ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਕਤਲ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਜਿੱਥੇ ਇਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਫੜਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਉਥੇ ਵਾਅਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਰਾਸ਼ੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ 2026 ਕਰੋੜ ਦਾ ਘਾਟਾ ਪਾਇਆ

ਸ਼ਰਾਬ ਘੁਟਾਲੇ ਬਾਰੇ ਕੈਗ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ

ਵਿੱਚ ਵੱਡੀਆਂ ਖਾਮੀਆਂ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ 2,026 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੈਗ ਸ਼ਰਾਬ ਘੁਟਾਲੇ ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਅਸਰ ਨੂੰ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਮਸਲਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਮਗਰੋਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦਰਮਿਆਨ ਸ਼ਬਦੀ ਜੰਗ ਭੜਕ ਗਈ ਹੈ।

ਨੂੰ ਹਾਲੇ ਵੀ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਅਧੀਨ ਕਥਿਤ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨੀਤੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮਾਲੀਏ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਹਿਣਾ ਪਿਆ। ਜਦਕਿ ਕੁਝ 'ਆਪ' ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫਾਇਦਾ ਹੋਇਆ।

ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਮਨੀਸ਼ ਸਿਸੋਦੀਆ, ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸਨ ਤੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਗਰੁੱਪ 'ਤੇ ਉੱਗਲ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਇਕ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੇ ਪੈਨਲ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜੁਰਮਾਨਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਕੰਪਟਰੋਲਰ ਅਤੇ ਆਡੀਟਰ ਜਨਰਲ (ਕੈਗ) ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹੁਣ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਆਬਕਾਰੀ ਨੀਤੀ

ਗਈ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਘਾਟੇ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਕਈ ਬੋਲੀਕਾਰਾਂ

ਲੁੱਟ ਦਾ 'ਆਪਦਾ' ਮਾਡਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ: ਨੱਢਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਭਾਜਪਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇਪੀ ਨੱਢਾ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਆਬਕਾਰੀ ਨੀਤੀ 'ਤੇ ਕੰਗ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ 'ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ 2,026 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਐਕਸ 'ਤੇ ਪੋਸਟ ਕੀਤਾ, 'ਸੱਤਾ ਦੇ ਨਸ਼ੇ 'ਚ ਚੁਰ, ਕੁਸ਼ਾਸਨ 'ਚ ਡੁੱਬੇ। ਲੁੱਟ ਦਾ 'ਆਪ' ਦਾ ਮਾਡਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਸ਼ਰਾਬ ਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਆਪ' ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੱਤਾ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਗਲਤ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ 'ਚ ਬਸ ਕੁਝ ਹੀ ਹਫ਼ਤੇ ਬਾਕੀ ਹਨ।

'ਆਪ' ਨੇ ਗਲਤੀਆਂ ਲੁਕਾਉਣ ਲਈ ਰਿਪੋਰਟ ਲੁਕਾਈ: ਅਨੁਰਾਗ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਅੱਜ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੰਪਟਰੋਲਰ ਤੇ ਆਡੀਟਰ ਜਨਰਲ (ਕੈਗ) ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਆਬਕਾਰੀ ਨੀਤੀ ਕਾਰਨ 2,026 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਲੁਕਾਉਣ ਲਈ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ 'ਚ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਅਨੁਰਾਗ ਠਾਕੁਰ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸੰਮੇਲਨ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਗ ਰਿਪੋਰਟ 'ਚ ਇਸ ਨੀਤੀ ਬਾਰੇ 10 ਅਹਿਮ ਸਿੱਟੇ ਕੱਢੇ ਗਏ ਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਆਪ' ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਿਵਾਦ ਵਿਚਾਲੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੂੰ ਇਸ ਨੀਤੀ 'ਤੇ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਠਾਕੁਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਪੈਸਾ ਕਿਸ ਦੀ ਜੇਬ 'ਚ ਗਿਆ।'

ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਕੁੰਭ ਮੇਲੇ ਦਾ ਮਹੱਤਵ

ਐਲਬਨ ਗਿੰਸਬਰਗ: ਅਮਰੀਕੀ ਕਵੀ ਅਤੇ ਲੇਖਕ ਐਲਨ 1962 ਵਿਚ ਪ੍ਰਯਾਗ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਮਹਾਕੁੰਭ ਵਿਚ ਆਏ ਸਨ। ਇਥੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਕ ਉਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਨਾ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਅਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਉੱਚਾ ਮਾਣ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਕੁੰਭ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸੰਗਮ ਦੇਖ ਕੇ ਉਹ ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਧਿਆਤਮਿਕਤਾ ਅਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਦੇ ਮੁਰੀਦ ਬਣ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁੰਭ ਨੂੰ ਸਮੂਹਿਕ ਚੇਤਨਾ ਦਾ ਅਨੋਖਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਗਿੰਸਬਰਗ ਦੋ-ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਕੁੰਭ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਇਥੇ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਧੂ ਅਤੇ ਸੰਨਿਆਸੀਆਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਦਿਲ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਪੂਰੇ ਕੁੰਭ ਮੇਲੇ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਯਾਗਰਾਜ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹੇ।

ਭਾਰਤੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕਤਾ ਦੇ ਅਨੋਖੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਕੁੰਭ ਮੇਲੇ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਈ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਲੇਖਕ ਵੀ ਫਿਰਦਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੇਹੱਦ ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਦੇ ਭਾਵ ਨਾਲ ਕੁੰਭ 'ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ।

ਵਿਚ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਰੋਬਰਟ ਵਾਇਨਰ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਧੂਆਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਨਾਗਾ ਸਾਧੂਆਂ 'ਤੇ ਅਨੇਕ ਲੰਮੀਆਂ-ਲੰਮੀਆਂ ਸਟੋਰੀਆਂ ਵੀ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਅਤੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਫੱਕਰਪਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ।

ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਆਤਮਾ ਦਾ ਸੰਮੇਲਨ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਏਨਾ ਵਿਰਾਟ ਅਤੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਖਿੱਚ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਆਯੋਜਨ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜਾਨਣ ਸਮਝਣ ਲਈ ਇਕ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਕਈ ਵਾਰ ਇਥੇ ਆਉਣ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਆਤਮਸਾਤ ਹੋ ਜਾਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

ਦੀ ਵਿਆਕੁਲਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਉਹ ਕੁੰਭ ਨੂੰ ਦੂਰ ਤੋਂ ਦੇਖਦੇ ਅਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੀ ਸਾਧੂਆਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਨਾਗਾ ਸਾਧੂਆਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਲਗਾਅ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਫਰੈਂਕੋਇਸ ਬਰਨੀਅਰ : 17ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਇਸ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਯਾਤਰੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ 'ਟ੍ਰੈਵਲਸ ਇਨ ਦ ਮੁਗਲ ਇੰਪਾਇਰ' ਵਿਚ ਕੁੰਭ ਮੇਲੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਮਹਾਨ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਵਖਰੇਵੇਂ ਦੀ ਅਨੋਖੀ ਉਦਾਹਰਣ ਦੱਸਿਆ ਹੈ।

ਪਾਲ ਬ੍ਰਿਟਨ : ਬਰਤਾਨਵੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਅਤੇ ਲੇਖਕ ਪਾਲ ਬ੍ਰਿਟਨ ਨੇ ਕੁੰਭ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ 'ਏ ਸਰਚ ਇਨ ਸੀਕ੍ਰੇਟ ਇੰਡੀਆ' ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਈ ਦੂਜੇ ਜਗਿਆਸੂ ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬ੍ਰਿਟਨ ਨੇ ਵੀ ਸਾਧੂਆਂ ਅਤੇ ਯੋਗੀਆਂ ਨਾਲ ਕਾਫ਼ੀ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਇਆ ਅਤੇ ਕੁੰਭ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਅਧਿਆਤਮਿਕਤਾ ਦਾ ਵਧੀਆ ਮੁਕਾਮ ਦੱਸਿਆ ਹੈ।

ਸੰਕਲਨ : ਨਰਿੰਦਰ ਸ਼ਰਮਾ

ਚਿਹਰਾ ਬਦਲਣ ਨਾਲ ਵੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਹੀਂ ਬਚੇਗਾ: ਦਲ ਖਾਲਸਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਜੋਂ ਜੇ ਵਾਪਸੀ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਵੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਰਿਮੋਟ ਕੰਟਰੋਲ ਰਾਹੀਂ ਚਲਾਉਣਗੇ। ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਕੰਵਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੰਡ ਅਤੇ ਰਣਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਾਦਲ ਦਲ ਵਲੋਂ ਮਾਨਤਾ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪੁਨਰਗਠਨ 'ਚ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਦਬਦਬੇ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਤੇ ਨਵੇਂ ਢਾਂਚੇ 'ਚ ਬਾਗੀਆਂ ਨੂੰ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਕ ਸੋਚੀ ਸਮਝੀ ਰਣਨੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੀ ਫ਼ਸਿ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਕੀਤਾ। ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਰਮਾਉਣ ਲਈ ਸਾਰੇ ਦਬਾਅ ਤੇ ਪੈਂਤੜੇ ਵਰਤੇ, ਪਰ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਤਖਤ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮਨਵਾਉਣ ਲਈ ਪਹਿਰਾ ਦਿੱਤਾ। ਕੰਵਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਬਦਲਣ ' ਨਾਲ ਇਸਦੀ ਪੁਨਰ-ਸੁਰਜੀਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

ਭਾਰਤ 'ਚ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਖ਼ਰਾਬ ਖਾਣ-ਪੀਣ

ਸਿਹਤ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਰਾਇ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਸਿਹਤ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਖਰਾਬ ਖੁਰਾਕ ਆਦਤਾਂ ਕਾਰਨ ਭਾਰਤ 'ਚ ਖਤਰਨਾਕ ਪੋਸ਼ਣ ਸੰਕਟ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਤੁਲਤ ਖੁਰਾਕ ਅਪਣਾਉਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਇੰਡੀਅਨ ਕੋਸਲ ਆਫ ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਸਰਚ-ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਨਿਊਟ੍ਰੀਸ਼ਨ (ਆਈਸੀਐੱਮਆਰ-ਐਨਆਈਐੱਨ) ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਿਹਤ ਸੰਕਟ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ 'ਚ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਅੱਧਾ ਬੋਝ ਮਾਝੇ ਪੋਸ਼ਣ ਕਾਰਨ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਖਰਾਬ ਖੁਰਾਕ ਦੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਕੁੱਲ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ 56.4 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਨ। ਫਾਸਟ-ਫੂਡ ਚੇਨ ਦੇ ਫੈਲਣ ਅਤੇ ਪੈਕ ਕੀਤੇ ਸਨੈਕਸ ਦੀ ਆਸਾਨ ਉਪਲਬਧਤਾ ਦੇ ਨਾਲ, ਲੋਕ ਨਮਕ, ਖੰਭ ਅਤੇ ਚਰਬੀ ਵਾਲੇ ਭੋਜਨਾਂ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਗੈਰ-ਸਿਹਤਮੰਦ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਖਤਰਨਾਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਆਈਸੀਐੱਮਆਰ-ਐਨਆਈਐੱਨ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਇਕ ਵਿਲੱਖਣ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਪੋਸ਼ਣ ਸੰਕਟ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। 50 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਬਾਦੀ ਖੁਰਾਕ ਸਬੰਧੀ ਵਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਚ ਮੋਟਾਪਾ, ਟਾਈਪ -2 ਡਾਇਬਿਟੀਜ਼, ਚਰਬੀ ਜਿਗਰ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਹੋਮਲਤਾ ਨੇ ਇਹ ਬਿਆਨ ਇੰਡੀਅਨ ਮੈਡੀਕਲ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ (ਆਈਐੱਮਏ) ਬੈਂਗਲੁਰੂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਫਿਜ਼ੀਸ਼ੀਅਨ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਫਾਰ ਨਿਊਟ੍ਰੀਸ਼ਨ ਇੰਡੀਆ ਵੱਲੋਂ ਕਰਵਾਈ ਮੈਡੀਕਲ ਸਿੱਖਿਆਐੱਨ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਡਾ. ਹੋਮਲਤਾ ਆਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਇਕ ਵਿਲੱਖਣ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਪੋਸ਼ਣ ਸੰਕਟ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। 50 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਬਾਦੀ ਖੁਰਾਕ ਸਬੰਧੀ ਵਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਚ ਮੋਟਾਪਾ, ਟਾਈਪ -2 ਡਾਇਬਿਟੀਜ਼, ਚਰਬੀ ਜਿਗਰ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਹੋਮਲਤਾ ਨੇ ਇਹ ਬਿਆਨ ਇੰਡੀਅਨ ਮੈਡੀਕਲ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ (ਆਈਐੱਮਏ) ਬੈਂਗਲੁਰੂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਫਿਜ਼ੀਸ਼ੀਅਨ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਫਾਰ ਨਿਊਟ੍ਰੀਸ਼ਨ ਇੰਡੀਆ ਵੱਲੋਂ ਕਰਵਾਈ ਮੈਡੀਕਲ ਸਿੱਖਿਆਐੱਨ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਡਾ. ਹੋਮਲਤਾ ਆਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਇਕ ਵਿਲੱਖਣ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਪੋਸ਼ਣ ਸੰਕਟ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਪੇਟ ਦਾ ਮੋਟਾਪਾ ਸਮੁੱਚੇ ਮੋਟਾਪੇ

ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਪੇਟ ਦਾ ਮੋਟਾਪਾ ਸਮੁੱਚੇ ਮੋਟਾਪੇ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

18 ਜਨਵਰੀ, ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ

ਸੱਤਾ, ਸਮਾਜ, ਅਤੇ ਕਿਸਾਨੀ ਅੰਦੋਲਨ

ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਖਨੌਰੀ ਅਤੇ ਸ਼ੁੱਠੂ ਬਾਰਡਰਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚਾ ਜਿੱਥੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਬਾਰਡਰਾਂ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਦੂਰ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉੱਥੇ ਹੀ ਇਹ ਕਿਸਾਨੀ ਮੰਗਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦੀ ਥਾਂ ਡੱਲੇਵਾਲ ਦੇ ਮਰਨ ਵਰਤ ਉੱਤੇ ਵਧੇਰੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦਿੱਲੀ 'ਤੇ ਭਾਰੀ

ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਆਤਿਸ਼ੀ ਨੇ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਕਾਗਜ਼ ਦਾਖਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਉਸਦੇ ਮਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਅਲਕਾ ਲਾਂਬਾ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਰਮੇਸ਼ ਬਿਧੂੜੀ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਹਨ। ਵੋਟਾਂ 5 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਪੈਣੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਹੁਣ ਤੋਂ ਹੀ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੁਫਤ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੇ ਐਲਾਨਾਂ ਦਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਰਮ ਹੈ। ਇਕ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਦੀਆਂ ਰਿਓਟੀਆਂ ਵੰਡਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਆਖ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਦਿੱਲੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹੁਣ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਵੀ ਕੁਝ ਹੋਰ ਅਜਿਹੇ ਐਲਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਹ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ 'ਆਪ' ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚਲਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਮੁਫਤ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਵੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖੇਗੀ।

ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ 'ਯੁਵਾ ਉਡਾਣ ਯੋਜਨਾ' ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਨੌਜਵਾਨ ਲੜਕੇ-ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਸਾਲ ਲਈ ਅਪ੍ਰੈਂਟਿਸ਼ਿਪ ਤਹਿਤ ਹਰ ਮਹੀਨੇ 8500 ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਉਸ ਵਲੋਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ 2500 ਰੁਪਏ ਮਹੀਨਾ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜੀਵਨ ਯੋਜਨਾ ਤਹਿਤ ਦਿੱਲੀ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ 25 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਸਿਹਤ ਬੀਮਾ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਵੀ ਉਹ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਈ ਅਜਿਹੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਉਹ ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਚਲਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਉਮੀਦ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਲੋਕ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਵਰਗਾ ਹੀ ਗੁੰਗਾਰਾ ਦੇਣਗੇ। ਇਕ-ਦੂਸਰੇ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦਿਆਂ ਜਿੱਥੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਨਿਵਾਸ ਨੂੰ 'ਸ਼ੀਸ਼ ਮਹਿਲ' ਆਖ ਰਹੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਨੂੰ 'ਰਾਜ ਮਹਿਲ' ਦਾ ਨਾਂਅ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਰੁਖ਼ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਝੁੱਗੀਆਂ ਵੱਲ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਖ਼ਬਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ 20 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਝੁੱਗੀਆਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਝੁੱਗੀਆਂ 64000 ਤੋਂ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਅਤੇ 52000 ਦੇ ਲਗਭਗ ਚਾਂਦਨੀ ਚੌਕ ਨੇੜੇ ਸਥਿਤ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਆਗੂ ਚੋਣਾਂ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਜਪਾ ਵਲੋਂ ਝੁੱਗੀਆਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮਕਾਨ ਬਣਾ ਕੇ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਏਨਾ ਕੁਝ ਮੁਫਤ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਪੈਸਾ ਕਿੱਥੋਂ ਆਵੇਗਾ? ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲ ਅਜਿਹੇ ਐਲਾਨ ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੰਡੂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿੱਤ ਮੁਤਾਬਿਕ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕੁਝ ਇਕ ਵਰਗਾਂ ਜਾਂ ਜਮਾਤਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਰੱਖ ਕੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ, ਜਿੱਥੇ ਸਮਾਜ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਸਾਬਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਸਮੁੱਚੇ ਆਰਥਿਕ ਢਾਂਚੇ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸ ਨਾਲ ਵੱਡਾ ਵਿਗਾੜ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ 'ਆਪ' ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਵੋਟ ਮੰਗਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਵੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ 15 ਸਾਲ ਤੱਕ ਹਕੂਮਤ ਚਲਾਈ ਹੈ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ੀਲਾ ਦੀਕਸ਼ਿਤ ਦੇ ਕੀਤੇ ਕਾਰਜ ਵੀ ਗਿਣਾਉਣਯੋਗ ਕਰੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਾਰੇ ਵਰਗਾਂ 'ਤੇ ਚੰਗਾ ਪਵੇ। ਵੋਟਾਂ ਲਈ ਅਨੁਵਾਹ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਖਮਿਆਜ਼ਾ ਭੁਗਤਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਜ ਦੇ ਵੋਟਰ ਲਈ ਵੀ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇਵੇ, ਜੋ ਇਕ ਚੰਗਾ ਆਗੂ ਤੇ ਯੋਗ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕੇ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਵੀ ਆਪਣਾ ਬਿਹਤਰ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋਵੇ। ਨਿਸਚੇ ਹੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਲੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਦਿੱਤੇ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨਾਂ ਅਤੇ ਐਲਾਨਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗਤਾ ਘਟਦੀ ਹੈ।

ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਜਦੋਂ 2022 ਵਿਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲੜੀਆਂ ਸਨ ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਮੁੱਖ ਨਾਹਰਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 'ਦਿੱਲੀ ਮਾਡਲ' ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਸੀ। ਜਿਸਨੂੰ ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਗੁਜ਼ਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਅਜੇ ਵੀ ਸਿਰਫ ਐਲਾਨ ਹੀ ਹੈ। ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਲਈ ਨੌਕਰੀਆਂ ਸਿਰਫ ਕਾਗਜ਼ੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਪੀ.ਸੀ.ਐੱਸ ਦੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਮੰਗੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਨਾ ਕੋਈ ਚੇਅਰਮੈਨ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪੂਰੇ ਮੈਂਬਰ। ਜਿਸਦਾ ਸਾਫ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨੌਕਰੀਆਂ ਵੀ ਜਲਦੀ ਸਿਰੇ ਲਗਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਅਜੇਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਹੁਣ 'ਪੰਜਾਬ ਮਾਡਲ' ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਥਿਤ 'ਸ਼ਰਾਬ ਘੁਟਾਲਾ' ਅਤੇ 'ਸ਼ੀਸ਼ ਮਹਿਲ' ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਵੱਖਰੀ ਸਿਰਦਰਦੀ ਬਣੀ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਅਗਲੇ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਰਵਾਏ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਦਿਲਚਸਪ ਹੋਵੇਗਾ।

ਡਾ. ਮੇਹਰ ਮਾਣਕ

ਲਗਾਓ ਰਿਹਾ ਹੈ ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਆਪਣੀ ਮੁਕਤੀ ਖਾਤਰ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਜੋਟੀਦਾਰ ਜਗੀਰਦਾਰਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਨਿੱਤਰੇ। ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਸੂਤਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਪੈਪਸੂ ਖੇਤਰ 'ਚ ਲੜੇ ਮੁਜ਼ਾਰਾ ਘੋਲ ਵਰਗੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੱਖ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਹਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਅਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦਾ ਬੀੜਾ ਚੁੱਕਣਾ ਪਿਆ ਤਾਂ ਕਿ ਭੁੱਖਮਰੀ ਦੀ ਦਰਪੇਸ਼ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਵੱਲ ਵਧਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸੇ ਮਨਸ਼ਾ ਸਦਕਾ 1960 ਵਿਆਂ ਵਿਚਲੀ 'ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ' ਦੇ ਮਾਡਲ ਦੀ ਆਮਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਨਵੀਆਂ ਖਾਂਦਾਂ, ਬੀਜਾਂ, ਤਕਨੀਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੁਢਲੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਤਹਿਤ ਮੰਡੀਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਬਲ ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬਦਲੇ ਹਾਲਾਤਾਂ, ਨਵੀਆਂ ਤਕਨੀਕਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਅਣਬੱਧ ਮਿਹਨਤ ਸਦਕਾ ਟੀਚਾ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ ਵਕਤ ਬਹੁਤਾ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵਕਤੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਮੁਨਾਫ਼ਿਆਂ ਤਹਿਤ ਉਸਰਿਆ ਉਹ ਮਾਡਲ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਇੱਕ ਵਕਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਨਾਂਹ ਪੱਖੀ ਰੰਗ ਦਿਖਾਉਣ ਲੱਗ ਪਏ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨੀ ਅਰਥਚਾਰਾ ਸੰਕਟ ਵੱਲ ਵਧਣ ਲੱਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨ ਸਨ। ਇਸ 'ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ' ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਵਿੱਚ ਦੋ ਖੇਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ। ਇੱਕ ਖੇਮਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿ 'ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ' ਦਾ ਡਾਇਦਾ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਧਨੀ ਕਿਸਾਨੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਬੰਨੇ ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਰਹਿਨੁਮਾਈ ਕਰਦੀਆਂ ਕੌਮਨਿਸਟ ਧਿਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਕਿਸਾਨ ਸਭਾ, ਕਿਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ, ਕਿਸਾਨ ਸਭਾ ਪੰਜਾਬ, ਪੰਜਾਬ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ ਆਦਿ ਆਪਣੀ ਜਮਾਤੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਵਾਲੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਤਹਿਤ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਧਨੀ ਅਤੇ ਦਰਮਿਆਨੀ ਕਿਸਾਨੀ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੀ ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮ ਆਪਣੀਆਂ ਭਰਾਤਰੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨਾਲ ਸ਼ੇਤਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਆਗੂ ਸ਼ਰਦ ਜੋਸ਼ੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕਿਸਾਨੀ ਦੇ ਸੰਕਟ ਦਾ ਹੱਲ 'ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਮੰਡੀ' ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਰਾਹੀਂ ਤਲਾਸ਼ਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੌਮਨਿਸਟ ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ 'ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਮੰਡੀ' ਦੀ ਆਮਦ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨੀ ਮੁਕਤੀ ਦੇ ਮਾਰਗ ਦੀ ਥਾਂ ਸਾਮਰਾਜੀ ਗਲਬੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੇਖਦੇ ਸਨ।

ਵਕਤ ਗੁਜ਼ਰਨ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਕਿਸਾਨੀ ਦਾ ਸੰਕਟ ਦਿਨ ਬ ਦਿਨ ਵੱਧਦਾ ਗਿਆ। ਖੇਤੀ ਅੰਦਰ ਲਾਗਤਾਂ ਵਧਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਆਮਦਨੀਆ ਘਟਦੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਕਿਸਾਨ ਕਰਜ਼ਦੀ ਹੁੰਦਾ ਚਲਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਮਾਜਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਦਬਾਓ ਵੱਧਣ ਲੱਗੇ ਜਿਸ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਆਤਮਘਾਤ ਜਿਹੀ ਮਾਰੂ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ ਦੀ ਆਮਦ ਵਿੱਚ ਨਿਕਲਿਆ। ਇਸ ਸੰਕਟ ਨੇ

ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਪੇਂਡੂ ਤਬਕਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਲਪੇਟ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਪਣਪੇ ਇਸ ਮਾਰੂ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਗਹਿਰਾਈ ਨਾਲ ਸਮਝਣ ਲਈ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੇਂਡੂ ਅਰਥਚਾਰੇ ਦੇ ਨਿਘਾਰ ਕਾਰਨ ਪਣਪੇ ਆਤਮਘਾਤੀ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਠੱਲ ਪਾਉਣ ਲਈ ਵਕਤ ਵਕਤ 'ਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਵ ਉਪਰਾਲੇ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਵੀ ਕੀਤੀ ਪਰ ਬੁਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦੇ ਸੁਝਾਵਾਂ ਵੱਲ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ ਗੌਰ ਨਾ ਕੀਤਾ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਆਤਮਘਾਤੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ। ਪਸਰੇ ਆਤਮਘਾਤੀ ਰੁਝਾਨ, ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ, ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਸੰਕਟ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢਣ ਲਈ ਘਤੀ ਨਵੀਂ ਖੇਤੀ ਨੀਤੀ ਤਹਿਤ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸੈਕਟਰ ਦੀ ਆਮਦ, ਬਦਲੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਤੇ ਬਦਲੇ ਸਮੀਕਰਨਾਂ ਨੇ ਕਿਸਾਨੀ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪਰਤਾਂ ਅਤੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਲੇਟ ਫਾਰਮ 'ਤੇ ਲਿਆ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਇੱਕ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਆਮਦ ਵਿੱਚ ਨਿਕਲਿਆ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਫੈਲੀ ਬੋਧੀ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਸੰਨ 2020 ਦੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਘਿਰਾਓ ਵਿੱਚ ਨਿਕਲਿਆ। ਇਹ ਧਰਨਾ

ਤਕਰੀਬਨ ਇੱਕ ਸਾਲ ਚੱਲਿਆ ਅਤੇ ਆਖਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਤਿੰਨੋਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਾਪਸ ਲੈਣੇ ਪਏ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਸੂਲਾਂ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਅਜਿਹਾ ਧਰਨਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਨੂੰ ਮੰਗਾਂ ਮੰਨਣ ਤੱਕ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮੰਗਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਤੱਕ ਘੇਰੀ ਰੱਖਿਆ।

ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚਾ ਚੋਣਾਂ ਕਾਰਨ ਆਏ ਵਕਤੀ ਖਿੰਡਾਅ ਕਾਰਨ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠਾ ਹੋ ਗਿਆ ਪਰ ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚਾ (ਗੈਰ ਰਾਜਨੀਤਕ) ਨੇ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਸਰਗਰਮੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਖਨੌਰੀ ਅਤੇ ਸ਼ੁੱਠੂ ਬਾਰਡਰਾਂ 'ਤੇ 23 ਦਸੰਬਰ 2023 ਤੋਂ ਮੋਰਚਾ ਲਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਵੱਲ ਵਧਣ ਦੀ ਵਾਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਬੀਤੇ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਸਬਕ ਲੈ ਕੇ ਚੌਕਸੀ ਕਾਰਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਬਾਰਡਰਾਂ ਤੇ ਹੀ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਫਲ ਰਹੀ। ਹੁਣ ਤੱਕ 400 ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਿਸਾਨ ਫੱਟਣ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਕਈਆਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਚੱਲੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਆਖਰ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ ਸ੍ਰੀ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਡੱਲੇਵਾਲ ਨੇ ਆਪਣਾ ਮਰਨ ਵਰਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿ ਹੁਣ ਤਕਰੀਬਨ ਡੇਢ ਮਹੀਨਾ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਵੱਲ ਕੋਈ ਤਵੱਜੋ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੀ ਉਹ ਸਾਰਾ ਕੁੱਝ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਸਿੱਟ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਹੱਦ ਅੰਦਰ ਚੱਲ ਰਹੇ ਮੋਰਚੇ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੱਲੇ ਪਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਫਾਰਗ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚਾ ਖਨੌਰੀ ਮੋਰਚੇ ਨੂੰ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਡੱਲੇਵਾਲ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿੱਚ ਨਾ ਲਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਡੱਲੇਵਾਲ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਮੋਰਚਾ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਸ ਦਾ ਮੰਗਾਂ ਮਨਵਾਉਣ ਲਈ ਜਥੇਬੰਦਕ ਲਾਮਬੰਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਬਣਤਰਾਂ ਅਤੇ ਦਾਅ ਪੇਚਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਮੱਤਭੇਦ ਹੈ। ਚੱਲ ਰਹੇ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਦੀ ਸ਼ਿਰਕਤ ਲਈ ਡੱਲੇਵਾਲ ਅਤੇ ਪੰਧਰ ਵਿਚਕਾਰ ਵੀ ਮੱਤਭੇਦ

ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚਾ ਆਪਣੀਆਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਦਬਾਅ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ 9 ਜਨਵਰੀ ਦੀ ਮੋਗਾ ਵਿੱਖੇ ਕੀਤੀ 'ਮਹਾਂ ਪੰਚਾਇਤ' ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਧ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸਾਨੀ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਧਿਰ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀ ਡੱਲੇਵਾਲ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਏਕਤਾ ਲਈ ਯਤਨ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਰੱਖੀ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚਾ ਦੇ ਇੱਕ ਵਫਦ ਨੇ 13 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਖਨੌਰੀ ਬਾਰਡਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਏਕਤਾ ਲਈ ਯਤਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਦੀ ਅਗਲੀ ਮੀਟਿੰਗ 18 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਰੱਖੀ ਗਈ ਤਾਂ ਕਿ ਏਕਤਾ ਲਈ ਗੱਲ ਕਿਸੇ ਤਣ ਪੱਤਣ ਲੱਗ ਸਕੇ ਕਿਉਂਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਦੂਜੇ ਦੌਰ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਦੋ ਖੇਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੇ ਜਾਣ ਦਾ ਜਿੱਥੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਫਾਇਦਾ ਸਤ੍ਹਾ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉੱਥੇ ਹੀ ਇਹ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅੰਦਰ ਨਿਰਾਸ਼ਤਾ ਦਾ ਆਲਮ ਵੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੋ ਲੱਖ ਕਿਸਾਨ ਜੋ ਕਿ ਛੋਟੇ ਤਬਕੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਨ, ਖੇਤੀ ਸੈਕਟਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁ ਗਿਣਤੀ ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜਤਨ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਉਪਜਾਊ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਉੱਤੇ ਗੈਰ ਕਾਸ਼ਤਕਾਰਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਆਪਣੀ ਇੱਕ ਇਸੇ ਸਾਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ 53611 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਗੈਰ ਖੇਤੀ ਕੰਮਾਂ ਅਧੀਨ ਚਲੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਤਬਕਾ ਢੁਕਵੇਂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਕਾਰਨ ਨਿਰਾਸ਼ਤਾ ਵਸ ਜਾਂ ਤਾਂ ਪ੍ਰਵਾਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਸਲਾ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਰਥਚਾਰੇ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਸੰਕਟ ਦਾ

ਹੈ ਜਿਸ ਸਬੰਧੀ ਰਾਜਸੀ ਸੂਝ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਮੁੱਖ ਲੋੜ ਹੈ। ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ੱਕ ਸਤ੍ਹਾ ਪੂੰਜੀ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਚੱਲਦੀ ਹੈ ਪਰ ਜਮਹੂਰੀ ਸਮਾਜਾਂ ਅੰਦਰ 'ਮਨੁੱਖੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸਰਮਾਏ' ਦੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵਕਤੀ 'ਪੂੰਜੀ ਸਰਮਾਏ' ਦੀ ਮਦਦ ਦੀ ਝਾਕ ਅਤੇ ਟੇਕ ਰੱਖਣ ਦੀ ਥਾਂ 'ਮਨੁੱਖੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸਰਮਾਏ' ਦੀ ਸਾਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ ਪਰੋਖੇ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਪੱਲਾ ਝਾੜ ਕੇ ਸੁਰਖਰੂ ਹੋਣ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਮਿਲ ਬੈਠ ਕੇ ਇਸ ਮਸਲੇ ਦਾ ਸਾਰਥਿਕ ਹੱਲ ਲੱਭਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਆਰਥਿਕ ਸਮਾਜਿਕ ਮਸਲੇ ਉੱਤੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਅੰਦੋਲਨ ਸਬੰਧੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾ ਕੇ ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਡੱਲੇਵਾਲ ਨੂੰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੈਡੀਕਲ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਨੌਰੀ ਮੋਰਚਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਬੜਾ ਹੀ ਰੌਚਿਕ ਰੁੱਖ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਹ ਅੰਦੋਲਨ ਪੇਂਡੂ ਅਰਥਚਾਰੇ ਦੇ ਸੰਕਟ ਦੇ ਹੱਲ ਦੀ ਥਾਂ, ਡੱਲੇਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਕੀ ਬਣੇਗਾ, ਉੱਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਸ੍ਰੀ ਡੱਲੇਵਾਲ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵੀ ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਪਰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਸਲਾ ਤਾਂ ਪੇਂਡੂ ਅਰਥਚਾਰੇ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਉਸਾਰੂ ਹੱਲ ਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਗੌਣ ਹੁੰਦਾ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਇਸ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਚੁੱਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਜਿੱਥੇ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਸਾਨ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਉੱਥੇ ਹੀ ਦੋਹਾਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਲਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਨ ਹੋਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਪੇਂਡੂ ਅਰਥਚਾਰੇ 'ਚ ਆ ਰਹੇ ਨਿਘਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕ ਕੇ ਕਿਸੇ ਢੁਕਵੀਂ ਸਾਰਥਿਕ ਨੀਤੀ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦੀਆਂ ਲੀਹਾਂ ਉੱਤੇ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਠਾਹ-ਸੋਟਾ -ਚਾਚਾ ਬੋਲਿਹਾਜ਼

ਦੁੱਧ ਮੀਂਗਣਾ ਪਾ ਕੇ?
'ਪੀਲੀ ਵੇਲ' ਕਦ ਲਹੇ ਗੀ ਦਰਖਤ ਉੱਤੇ ਖਬਰਾਂ ਸੁਣਨ ਲੋਕੀਂ ਨੀਝਾਂ ਲਾਇ ਕੇ ਜੀ। ਗਿੱਲਾ ਪੀਹਣ ਹੁਣ ਉਸੇ ਨੇ ਪਾ ਲਿਆ ਏ ਬੈਠਾ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਕਬਜ਼ਾ ਜਮਾਇ ਕੇ ਜੀ। ਚਾਲੇ ਜੁਆਂ ਦੀ 'ਜਾਂਦਾ' ਏ ਰੋਗ ਕਹਿੰਦੇ 'ਆਉਂਦਾ' ਘੋੜੇ ਦੇ ਵਾਂਗ ਜੋ ਪਾਇ ਕੇ ਜੀ। 'ਦਲ ਦਾ ਰੋਗ' ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੂਰ ਹੋਣਾ ਖੁਆਰ ਹੋਇ ਜੋ ਮਿਲਣਗੇ ਆਇ ਕੇ ਜੀ। ਪੰਥ ਆ ਗਿਆ 'ਆਪਣੀ ਆਈ' ਉੱਤੇ ਜਾਪੇ ਆਏ ਗਾ 'ਘਰੇ ਪਹੁੰਚਾਏ' ਕੇ ਜੀ। ਕੰਮ ਬੱਕਰੀ ਵਾਲਾ 'ਭਰਦਾਨ' ਕਰਿਆ ਦਿੰਦੀ ਦੁੱਧ ਜੋ 'ਮੀਂਗਣਾ ਪਾਇ' ਕੇ ਜੀ।

ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰੀ ਨਿਜ਼ਾਮ ਵਿਚ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਸਵਾਲ

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਛੱਤੀਸਗੜ ਦੇ ਬਸਤਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪੱਤਰਕਾਰ ਮੁਕੇਸ਼ ਚੰਦਰਾਕਰ ਦੇ ਵਹਿਸ਼ੀਆਨਾ ਕਤਲ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਭਾਈਚਾਰੇ ਸਮੇਤ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਹਰ ਇਨਸਾਫ਼ਪਸੰਦ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜਿਆ ਹੈ। ਕਾਤਲਾਂ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਮੰਗ ਉਠਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਘਿਣਾਉਣੇ ਕਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸਮਾਜ ਵਿਰੋਧੀ ਅਨਸਰਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਤਪਨਾਹੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕੀਤੇ ਬਗ਼ੈਰ ਨਿਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਮਾਇਨੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ। ਇਸ ਕਤਲ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ 'ਚ ਹੁਕਮਰਾਨ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਹੋਰ ਆਗੂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਰਵੱਈਏ ਤੋਂ ਕੁਲ ਦੁਨੀਆ ਬਖ਼ੂਬੀ ਵਾਕਫ਼ ਹੈ। ਇਸ ਕਤਲ ਉਪਰ ਮਗਰਮੱਛ ਵਾਲੇ ਹੰਝੂ ਵਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪਾਖੰਡੀਆਂ ਵਿਚ 'ਮੁੱਢਯਾਰ'

ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਮਹਿਮੂਦਪੁਰ

ਮੀਡੀਆ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹੈ, ਜੋ ਬਸਤਰ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਇਨਕਲਾਬਪਸੰਦਾਂ ਦੇ ਕਰੂਰ ਕਤਲੇਆਮ ਵਿਚ ਭਾਈਵਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਕਸਲਵਾਦ ਦਾ ਸਫ਼ਾਇਆ ਕਰਨ ਦੀ 'ਇਤਿਹਾਸਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀ' ਦਾ ਡੰਕਾ ਵਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੱਤਰਕਾਰ ਦੇ ਕਤਲ ਦੇ ਸਨਸਨੀਖੇਜ਼ ਖੁਲਾਸੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧੰਦੇਬਾਜ਼ ਗਿਰਝਾਂ ਲਈ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਬਟੋਰਨ ਦਾ ਜ਼ਰੀਆ ਹਨ। ਪਰ ਇਸ ਪੱਖ ਬਾਰੇ ਉਹ ਚੁੱਪ ਹਨ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨੀ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਕ ਹੋਣਹਾਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੇ ਆਖ਼ਿਰਕਾਰ 'ਮੁੱਢਯਾਰ' ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਵੰਗਾਰ ਕਰਨੀ ਛੱਡ ਕੇ ਯੂਟਿਊਬ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਰਾਹ ਕਿਉਂ ਚੁਣਿਆ।

ਬਸਤਰ ਦੇ (ਬੀਜਾਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ) ਦੇ ਬਾਸਗੁੜਾ ਦਾ ਜੰਮਪਲ ਮੁਕੇਸ਼ ਚੰਦਰਾਕਰ ਹਾਸੀਏ 'ਤੇ ਧੱਕੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਜੰਮਿਆ-ਪਲਿਆ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ-ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਦਾ ਇੱਕੋਇਕ ਵਸੀਲਾ ਜੰਗਲ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਹੁਕਮਰਾਨ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦੇ ਖਣਨ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਲਈ ਖੋਹ ਰਹੇ ਹਨ। 2005 'ਚ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਛੱਤੀਸਗੜ ਦੀ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਮਿਲ ਕੇ ਬਣਾਏ ਕਾਤਲ ਗਰੋਹ 'ਸਲਵਾ ਜੁਡਮ' ਵੱਲੋਂ ਬਸਤਰ ਵਿਚ ਜੋ ਸਾਤਸਤੀ ਅਤੇ ਕਤਲੇਆਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਉਸ ਕਾਰਨ ਮੁਕੇਸ਼ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਉਜਾੜੇ ਦਾ ਸੰਤਾਪ ਝੱਲਣਾ ਪਿਆ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਵਿਧਵਾ ਮਾਂ ਆਪਣੇ ਦੋ ਬੱਚਿਆਂ ਸਮੇਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਏ ਕਥਿਤ ਸ਼ਰਣਾਰਥੀ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਗਈ। ਬੇਹੱਦ ਅੱਖੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹ-ਲਿਖ ਕੇ ਮੁਕੇਸ਼ ਨੇ ਬਸਤਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖ-ਤਕਲੀਫ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰਲੀ ਦੁਨੀਆ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਛੱਤੀਸਗੜ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਰਾਇਪੁਰ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਵੱਡੇ ਮੀਡੀਆ ਸਮੂਹ ਉਸਦਾ ਰੱਜ ਕੇ ਸੋਸਣ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਸਟੂਡੀਓ 'ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਅੱਯਾਸ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਐਂਕਰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਬੇਹੱਦ ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਖ਼ਤਰੇ ਮੁੱਲ ਲੈ ਕੇ

ਮਾਓਵਾਦੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਗੜ੍ਹ ਬਸਤਰ ਵਿਚ ਇਕ ਪੱਤਰਕਾਰ ਦੇ ਕਤਲ ਕਾਂਡ ਨਾਲ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਮੁੜ ਭਖ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੀ ਮਹਿਜ਼ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਨਾਲ ਉਹ ਹਾਲਾਤ ਬਦਲ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੋ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਲਈ ਸਵੈ-ਸੈਂਸਰਸ਼ਿਪ ਅਪਣਾ ਲੈਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੇ ਹਨ? ਨਾਗਰਿਕਾਂ 'ਚ ਪ੍ਰੈੱਸ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਕਿਉਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਸਾਡੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਹੈ। - ਸੰਪਾਦਕ

ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀ ਰਿਪੋਰਟ 150 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 300 ਰੁਪਏ ਦੀ ਨਿਗੁਣੀ ਅਦਾਇਗੀ ਬਦਲੇ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਚਮਕਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਨਾਂ ਦੀ ਬਾਈਲਾਈਨ ਹਟਾ ਕੇ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਆਪਣੇ ਖਾਤੇ ਪਾ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਦਸ ਸਾਲ ਲੰਮੇ ਇਸ ਕੋਝੇ ਤਜਰਬੇ 'ਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਕੇ ਉਸਨੇ ਨਿਗੁਣੇ ਵਸੀਲਿਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਯੂਟਿਊਬ ਚੈਨਲ 'ਬਸਤਰ ਜੰਕਸ਼ਨ' ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਇਕ ਲੱਖ ਪੈਂਹੱਠ ਹਜ਼ਾਰ ਸਬਸਕ੍ਰਾਈਬਰ ਬਣਾ ਲਏ। ਉਸਨੇ ਆਦਿਵਾਸੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਹਕੂਮਤੀ ਜਬਰ, ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਕਤਲਾਂ, ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਗ਼ੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹਥਿਆਉਣ, ਇਸ ਉਜਾੜੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜੰਗਲ ਦੇ ਮੂਲਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਜਾਨ-ਹੁਲਵੇਂ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ, ਕਥਿਤ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਸਰਕਾਰੀ ਤੰਤਰ ਅਤੇ ਠੋਕੇਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਿਲ ਕੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਮਹਾਂ-ਘੁਟਾਲਿਆਂ, ਬਸਤਰ ਵਿਚ ਮੁੱਢਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਦੀ ਸਥਿਤੀ, ਮਾਓਵਾਦੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਖਾਂ ਉਪਰ ਜੋ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਉਸ ਨਾਲ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਛਾਣ ਬਣਾ ਲਈ। ਉਸਦਾ ਜੰਗਲ ਨਾਲ ਡੂੰਘਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਸੀ, ਅਜਿਹਾ ਪੱਤਰਕਾਰ ਹੀ ਜੰਗਲ ਦੇ ਬਾਸ਼ਿਦਿਆਂ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਰੂਪ 'ਚ ਜ਼ੁਬਾਨ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੁਕੇਸ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੱਤ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ੁਮਾਰ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਪ੍ਰੈਲ 2021 'ਚ ਮਾਓਵਾਦੀ ਫ਼ਾਪਾਮਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅਗਵਾ ਕੀਤੇ 'ਕੋਬਰਾ ਕਮਾਂਡੋ' ਨੂੰ ਰਿਹਾ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਮੁਕਾਉਣ ਦੇ ਦਮਗੱਜੇ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੀ ਆਪਣੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਦੀ ਬੰਦਖਲਾਸੀ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਬੇਵੱਸ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਕੀਕਤ ਦੀ ਸੱਚੀ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ, ਰਾਜ-ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਕਾਲੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਪਾਕ ਗੱਠਜੋੜ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਚੁਭਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨਬੰਦੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸੱਤਾ ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਸਮੇਤ ਹਰ ਹਰਬਾ ਵਰਤਦੇ ਹਨ। ਮੁਕੇਸ਼ ਲਗਾਤਾਰ ਖ਼ਤਰੇ ਮੁੱਲ ਲੈ ਕੇ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਅਕਸਰ ਧਮਕੀਆਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਸਿਲਗੋਰ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਪੱਕੇ ਆਦਿਵਾਸੀ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ 30 ਵਾਰ ਸਿਲਗੋਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਦਾ ਕੈਂਪ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੇ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਉਪਰ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾ ਕੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਤਿੰਨ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ

ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜੇ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਸਤਰ ਦੇ ਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕਥਿਤ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਬਿਰਤਾਂਤ ਵਿਰੁੱਧ ਸਥਾਨਕ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਪੱਖ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਹੁਣ 'ਮੁੱਢਯਾਰ' ਮੀਡੀਆ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਠੋਕੇਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ 120 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ

ਸੜਕ ਘੁਟਾਲੇ ਬਾਰੇ ਇਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਸਨਸਨੀਖੇਜ਼ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸਦੇ ਗੈਰ ਨੇ ਮੁਕੇਸ਼ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਕਰੂਰਤਾ ਨਾਲ ਉਸਦਾ ਕਤਲ ਕਰਕੇ ਲਾਸ਼ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਕੰਪਲੈਕਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੈਪਟਿਕ ਟੈਂਕ ਵਿਚ ਦਬਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੁਕਮਰਾਨ ਤਾਕਤਾਂ ਬਾਰੇ ਚੁੱਪ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਜਕੀ ਪੁਸ਼ਤਪਨਾਹੀ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਠੋਕੇਦਾਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਖ਼ੋਫ਼ ਹੋ ਕੇ ਘੁਟਾਲੇ-ਦਰ-ਘੁਟਾਲੇ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਆਮ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਬਸਤਰ ਵਿਚ ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ 'ਵਿਕਾਸ' ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਮਹਾਂ ਘੁਟਾਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਵਿਆਪਕਤਾ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਹਿਤਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਜੰਗਲੀ-ਪਹਾੜੀ ਖੇਤਰਾਂ ਉਪਰ ਬੋਧਿਆ ਕਥਿਤ ਵਿਕਾਸ ਮਾਡਲ ਭਿਆਨਕ ਤਬਾਹੀ ਮਚਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਡਮੁੱਲੇ ਕੁਦਰਤੀ ਵਸੀਲੇ ਕੋਈਆਂ ਦੇ ਭਾਅ ਕਾਰਪੋਰੇਟਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਹਕੂਮਤੀ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਕੁਚਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੜਕਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਥਿਤ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨ, ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਠੋਕੇਦਾਰ ਮਿਲ ਕੇ ਸਰਕਾਰੀ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਗਿਰਝਾਂ ਵਾਂਗ ਨੋਚ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਮੁਕੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲੇ

ਠੋਕੇਦਾਰ ਵੱਲੋਂ 52 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਲੰਮੀ ਸੜਕ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਘੁਟਾਲੇ ਦੀ ਤਾਂ ਬਥੇਰੀ ਚਰਚਾ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਚੁੱਪ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਸੜਕ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਪੁਲਿਸ-ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਬਣੀ ਸੀ ਅਤੇ ਪਾਸ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਘੁਟਾਲੇ ਦੀ ਮੂੰਹ ਬੋਲਦੀ ਤਸਵੀਰ ਉਸੇ ਸੜਕ ਉੱਪਰੋਂ ਜਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ-ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਫੋਰਸਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਲਾਮ-ਲਸ਼ਕਰ ਅਕਸਰ ਹੀ ਲੰਘਦੇ ਸਨ ਪਰ ਮੁਕੇਸ਼ ਵੱਲੋਂ ਘੁਟਾਲਾ ਬੇਪਰਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਾਉਣੀ ਪਈ ਸੀ। ਜੇ ਮੁਕੇਸ਼ ਇਸ ਸੜਕ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਨਾ ਕਰਦਾ, ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਇਸਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ? ਹਰਗਿਜ਼ ਨਹੀਂ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੋਰ ਅਣਗਿਣਤ ਸੜਕਾਂ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਜਾਂਚ ਕਰਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ! ਭਾਜਪਾ ਸ਼ਾਸਤ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਹਾਈਵੇਅ ਅਤੇ ਫਲਾਈਓਵਰਾਂ ਦੇ ਟੁੱਟਣ ਦੇ ਕਿੱਸੇ ਆਏ ਦਿਨ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਬਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਘੁਟਾਲੇਬਾਜ਼ ਵਿਰੁੱਧ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਹੁਣ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਆਗੂ ਉਪਰੋਕਤ ਠੋਕੇਦਾਰ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਨੂੰ ਉਛਾਲ ਕੇ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਚਾਹੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਰਮਨ ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰ ਸੀ ਜਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਭੂਪੇਸ਼ ਬਘਲ ਸਰਕਾਰ, ਕਾਤਲ ਠੋਕੇਦਾਰ ਸੱਤਾਧਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ-ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਚਹੇਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਤਤਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਜਸੀ ਫ਼ਤਹਵਾਇਆ ਹੇਠ ਹੀ ਮਾਮੂਲੀ ਰਸੋਈਏ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਬਣਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਨਾਪਾਕ ਗੱਠਜੋੜ ਤੋਂ ਧਿਆਨ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਠੋਕੇਦਾਰ ਨਾਲ ਮੁਕੇਸ਼ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਘੁਸਰ-ਮੁਸਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਸੱਚ ਵੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਮਾਫ਼ੀਆ ਦਾ ਗੱਠਜੋੜ ਆਪਣੀ ਮੁਜਰਮਾਨਾ ਭੂਮਿਕਾ ਤੋਂ ਬਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ।

ਇਸ ਹੌਲਨਾਕ ਕਤਲ ਕਾਂਡ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕਾਫ਼ੀ ਚਰਚਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਮਾਫ਼ੀਆ/ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਮਾਫ਼ੀਆ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਦਬਾਅ ਅਤੇ ਧਮਕੀਆਂ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਉਠਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਜੱਗ ਜਾਹਰ ਹਕੀਕਤ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਬਹੁਤ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹਨ। ਵੱਡੇ ਮੀਡੀਆ ਸਮੂਹਾਂ ਅੰਦਰ ਮੋਟੀਆਂ ਤਨਖ਼ਾਹਾਂ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖੇ-ਵੱਖੇ ਹਨ। ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਮੰਡੀ ਦੇ ਆਰਥਕ ਮਾਡਲ ਨੇ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਵੱਡੇ

ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਤਹਿਤ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਵੱਖਰੀ ਕਿਸਮ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਸਿਰਫ ਤੇ ਸਿਰਫ ਪੈਸਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮਸ਼ੀਨ ਹੈ, ਜੋ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਮੀਡੀਆ ਸਮੂਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੋਟੀਆਂ ਤਨਖ਼ਾਹਾਂ ਉੱਪਰ ਪਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਪੱਖੀ ਤੇ ਹਕੂਮਤੀ ਬਿਰਤਾਂਤ ਨੂੰ ਮੀਡੀਆ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਬਣਾ ਕੇ ਪਰੋਸਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਲਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿਤ ਸੱਤਾ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਿਛਾਖਤੀ ਤਾਕਤਾਂ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਕੂਮਤ ਤਾਂ ਸਗੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਿਹਰਬਾਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਮੁਕੇਸ਼ ਵਰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ।

ਬਸਤਰ, ਕਸ਼ਮੀਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਿਛੜੇ ਹੋਏ ਪੇਂਡੂ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਸਵਾਲ ਵੱਡੇ ਸਹਿਰਾਂ ਜਾਂ ਨਾਮਵਰ ਮੀਡੀਆ ਸਮੂਹਾਂ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਮਰਪਿਤ ਸੰਜੀਦਾ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਜੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਆਦਿਵਾਸੀ, ਦਲਿਤ, ਮੁਸਲਮਾਨ, ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਹਾਸੀਏ ਵਾਲੇ ਸਮਾਜੀ ਸਮੂਹ 'ਚੋਂ ਹੈ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਔਰਤਾਂ) ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਸਥਿਤੀ ਹੋਰ ਵੀ ਨਿਤਾਈ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਨਿਧੜਕ ਪੱਤਰਕਾਰ ਗੌਰੀ ਲੰਕੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਿੰਦੁਵਾਦੀ ਦਹਿਸ਼ਤੀ ਗਰੋਹ ਵੱਲੋਂ ਸਰੋਅਮ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਭੁੰਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜੂਨ 2015 'ਚ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਖਣਨ ਮਾਫ਼ੀਆ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਹੀ ਤੇਲ ਪਾ ਕੇ ਜਿਉਂਦਾ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬਾਦਲਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਖਣਨ ਮਾਫ਼ੀਆ ਵਿਰੁੱਧ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲਾ 'ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਟਾਈਮਜ਼' ਦਾ ਪੱਤਰਕਾਰ ਜਸਦੀਪ ਸਿੰਘ ਮਲਹੋਤਰਾ ਵੀ ਸਤੰਬਰ 2013 'ਚ ਸੱਕੀ ਸੜਕ ਹਾਦਸੇ 'ਚ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਗੁਜਰਾਤ ਕਤਲੇਆਮ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਉੱਘੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਰਾਣਾ ਅਯੂਬ ਨੂੰ ਕਤਲ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਅਤੇ ਕਿਰਦਾਰਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਸਾਢੇ ਹੇਠ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿਦੀਕ ਕੱਪਨ ਨੂੰ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹੋਏ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਾਂਡ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਕਰਨ ਜਾਂਦੇ ਸਮੇਂ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਕੇ ਮਹੰਤ ਅਦਿੱਤਿਆਨਾਥ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਚਾਰ ਸਾਲ ਬਿਨਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਯੂਏਪੀਏ ਤਹਿਤ ਜੇਲੂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਝਾਰਖੰਡ ਵਿਚ ਕਥਿਤ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਅਤੇ ਹਕੂਮਤੀ ਜਬਰ ਵਿਰੁੱਧ ਕਲਮ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਪੱਤਰਕਾਰ ਰੂਪੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ਾ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤੁਠੇ ਦੋਸ਼ ਤਹਿਤ ਜੇਲੂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਹੈ। ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਕਈ ਜਹੀਨ ਪੱਤਰਕਾਰ ਕਈ ਕਈ ਸਾਲ ਤੋਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸੜ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਹਕੂਮਤੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਦੇ ਆਲਮ 'ਚ ਸਵੈ-ਸੈਂਸਰਸ਼ਿਪ ਤਹਿਤ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੱਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਰਵਾਣਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨਬੰਦੀ ਦੀਆਂ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਕਹਾਣੀਆਂ ਹਨ। ਅਸਲ ਸਵਾਲ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਹੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨੀ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਆਪਣੇ ਦੋਸਤ ਕੋਲ ਅਜੇ ਬੈਠਿਆ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਜੇਬ ਵਿਚੋਂ ਮੋਬਾਈਲ ਨਾ ਮਿਲਿਆ। ਸਰਦੀਆਂ ਦੇ ਦਿਨੀਂ ਵਰਦਾਨ ਬਣਦਿਆਂ ਬਾਕੀ ਜੇਬਾਂ ਫਰੋਲੀਆਂ ਤਾਂ ਫਿਕਰ ਵਧ ਗਿਆ। ਗੱਲ ਕੇਵਲ ਯੰਤਰ ਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਬੰਦੇ ਦੀ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਸਿਮਟੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹਾਂ।... 'ਚਾਹ ਆ ਗਈ, ਪੀ ਕੇ ਹੀ ਜਾਇਓ', ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰੋ... ਲੱਭ ਜਾਵੇਗਾ।' ਜਦੋਂ ਦੋਸਤ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹੀ ਤਾਂ ਯਾਦ ਆਇਆ, ਫੋਨ ਘਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇੱਕ ਥਾਂ ਤਸਵੀਰ ਖਿੱਚੀ ਸੀ। ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਵਿਚੋਂ ਗੱਡੀ ਅੰਦਰ ਝਾਤੀ ਮਾਰਦਾ ਹਾਂ, ਮੋਬਾਈਲ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦਾ। ਜਦੋਂ ਡਰਾਇਵਰ ਵਾਲੀ ਤਾਕੀ ਖੋਲ੍ਹਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਮਾਸੂਮ ਜਿਹੀ ਬੱਚੀ ਹੱਥ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਲੈ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਦਿਖਾਉਂਦਿਆਂ ਪੁੱਛਦੀ ਹੈ, 'ਇਹ ਤੁਹਾਡਾ ਹੈ ਐਂਕਲ?' ਦੇਖ ਕੇ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਕਲਾਵੇ ਵਿਚ ਲੈਣਾ ਹਾਂ, 'ਹਾਂ ਹਾਂ' ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਪੁੱਛਦਾ ਹਾਂ, 'ਬੇਟੀ ਕਿੱਥੋਂ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਇਹ?'

ਐਂਕਲ ਜੀ, ਗੱਡੀ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਡਿਗਿਆ ਪਿਆ ਸੀ, ਮੈਂ ਦੇਖ ਰਹੀ ਸੀ, ਕੋਈ ਐਂਕਲ ਇਸ ਨੂੰ ਚਲਾਏਗਾ

ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਕੇ ਦੇ ਦੇਵਾਂਗੀ।' ਮੇਰਾ ਦੋਸਤ ਅਖਬਾਰ ਦਾ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਬਾਹੋਂ ਫੜ ਕੇ ਉਸ ਕੋਲ ਲੈ ਗਿਆ, 'ਫੋਟੋ ਖਿੱਚੋ ਜੀ, ਇਸ ਨਿਰਫਲ ਉਮਰ ਨੇ ਖਬਰ ਬਣਾਈ ਹੈ।' 'ਬੇਟੀ, ਤੂੰ ਇਹ ਕੀ ਸੋਚ ਕੇ ਵਾਪਸ ਕੀਤਾ ਹੈ?' ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, 'ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨੇ ਸਿਖਾਇਐ, ਕਿਸੇ ਦੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਚੁਰਾਈ ਨਹੀਂ।' ਉਹ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ, ਸੁਕਰ ਹੋਇਆ, ਬਾਹਰ ਮੇਲੇ ਦੀ ਭੀੜ ਵਿਚ ਗੁਆਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਗਈ। 'ਆਹ ਲੈ ਤੇਰੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਦਾ ਇਨਾਮ।' ਮੈਂ 100 ਰੁਪਿਆ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ 'ਤੇ ਧਰਦਾ ਹਾਂ। ਉਹ ਨਾਂਹ ਕਰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਮੈਂ ਪੈਸੇ ਉਸ ਦੀ ਮੁੱਠੀ ਵਿਚ ਘੁੱਟ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਪਿਆਰਦਾ ਹਾਂ, ਸ਼ਾਬਾਸ਼ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ... ਭੀੜ 'ਚ ਲੋਪ ਹੋ ਰਹੀ ਤਾਰੀਖ ਦੀ ਇਸ ਨਿੱਕੀ ਨਾਇਕਾ ਨੂੰ ਹਸਰਤ ਨਾਲ ਤੱਕਦਾ ਹਾਂ।... ਗੱਲ ਇਥੇ ਮੁੱਕਦੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਅੱਗੇ ਤੁਰਦੀ ਹੈ। ਉਪਰ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਤਸਵੀਰ ਖਿੱਚੀ ਸੀ। ਇਹ ਤਸਵੀਰ ਪਰੋਠਿਆਂ ਦੀ ਰੇਹੜੀ ਲਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਤਾ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਸੀ।

ਰੱਜੀਆਂ ਰੂਹਾਂ

ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਕਹਾਣੀ ਦਿਲ ਨੂੰ ਟੁੰਬਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਜੀਵਨ ਸਾਬਣ ਦਾ ਅਦਾਕਾਰਾ ਵਜੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਕਾਫ਼ੀ ਨਾਂ ਹੈ ਪਰ ਘਰ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਉਹ ਘਰ ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਕਰ ਚੁੱਕ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਸੰਭਰਦਿਆਂ, ਆਪਣੇ ਟਿਕਾਣੇ ਵੱਲ ਰੇਹੜੀ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਇਹ ਨੌਜਵਾਨ ਉਸ ਨੇ ਰੋਕ ਲਿਆ। ਇਸ ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰੇਹੜੀ 'ਤੇ ਮੋਟੇ ਅੱਖਰਾਂ ਨਾਲ ਲਿਖ ਕੇ ਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ: ਕੋਈ ਭੁੱਖਾ ਗਰੀਬ ਬੰਦਾ ਇੱਥੋਂ ਮੁਫ਼ਤ ਭੋਜਨ ਖਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਜੀਵਨ ਸਾਬਣ ਨੇ ਇਸ ਨੌਜਵਾਨ ਤੋਂ ਜੋ ਸੁਣਿਆ, ਉਸ ਤੋਂ ਉਹ ਕਾਫ਼ੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸੀ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਪੈਸੇ ਦਿੱਤਿਆਂ ਬੋਲੀ, 'ਉਸ ਮੋੜ 'ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਭਾਈ ਪਰੋਠੇ ਬਣਾਉਂਦਾ, ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਲਈ ਭੋਜਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਹੈ ਇਹ।' ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੌਜਵਾਨ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਤੁਰੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਲੰਮਾਂ ਸਮਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਟਲ 'ਤੇ ਕੰਮ

ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਕਾਫ਼ੀ ਚਿਰ ਪਹਿਲਾਂ ਮਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਬਜ਼ੁਰਗ ਨਾਨੀ ਉਸ ਕੋਲ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਉਹ ਸੇਵਾ-ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਪੁੱਜ ਕੇ ਸਤਿਕਾਰ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਹੋਇਆ ਇਹ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਗਾਹਕਾਂ ਲਈ ਪਰੋਠੇ ਲਾਹ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਮਾਂ ਧੀ (ਦੋ ਬੀਬੀਆਂ) ਉਹਦੇ ਵੱਲ ਤੱਕਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਗਾਹਕ ਨਾ ਰਿਹਾ, ਉਹ ਉਸ ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀਆਂ, 'ਵੇ ਵੀਰ, ਮੇਰਾ ਮੁੰਡਾ ਹਸਪਤਾਲ ਦਾਖਲ ਐ, ਉਹਨੂੰ ਵੀ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਭੁੱਖ ਬੜੀ ਲੱਗੀ ਐ, ਪੰਜ ਪਰੋਠੇ ਚਾਹੀਦੇ ਪਰ ਸਾਡੇ ਕੋਲ 50 ਰੁਪਏ ਹੀ ਹਨ।' ਉਹ 20 ਰੁਪਏ ਦਾ ਪਰੋਠਾ ਵੇਚਦਾ ਹੈ।... ਉਹਨੇ 6 ਪਰੋਠੇ ਬਣਾ ਕੇ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ 50 ਰੁਪਏ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਏ।... ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਆਪ-ਮੁਹਾਰੇ ਚੋ ਪਈਆਂ। ਉਸ ਦਿਨ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ, ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਦਿਨ ਉਸ ਨੇ ਭਰ ਕੇ ਜੀਆ ਲਿਆ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹਨੇ ਇਹ ਵਾਰਤਾ ਆਪਣੀ ਨਾਨੀ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਨਾਨੀ ਨੇ ਸ਼ਾਬਾਸ਼ ਦਿੱਤੀ, 'ਪੁੱਤਰ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਣ ਲੱਗਾ, ਆਪਣਾ 2 ਕਿੱਲੋ ਆਟਾ ਈ ਲੱਗ ਜਾਇਆ ਕਰੂ, ਗਰੀਬ-

ਗੁਰਬੇ ਨੂੰ ਮੁਫ਼ਤ ਭੋਜਨ ਛਕਾਇਆ ਕਰ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਪੁੰਨ ਕੋਈ ਨੂੰ ਹੁੰਦਾ।' ਬੱਸ ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਉਹਨੇ ਰੇਹੜੀ ਦੇ ਦੋ ਪਾਸੇ ਲਿਖ ਕੇ ਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਇਸ ਕਰਨੀ ਨੇ ਉਸ ਅੱਗੇ ਮੇਰਾ ਸਿਰ ਝੁਕਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਮੈਂ ਉਸ ਰੇਹੜੀ ਅੱਗਿੱਠੇ ਲੰਘਦਾ ਹਾਂ, ਸਿਜਦਾ ਤਾਂ ਹੋ ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨਾਲ ਇਹ ਖਿਆਲ ਵੀ ਆਉਂਦਾ ਕਿ ਮਨੁੱਖਤਾ ਪੱਖੋਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟਾਂ ਦੇ 5 ਜਾਂ 7 ਸਿਤਾਰਾ ਹੋਟਲ ਤਾਂ ਇਸ ਰੇਹੜੀ ਦੇ ਗਿੱਟਿਆਂ ਤੱਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ। ਮਿਲਦੀ-ਜੁਲਦੀ ਕਹਾਣੀ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸੈਰ ਨੂੰ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹੋਸਟਲ ਦੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਨੇ ਵਾਧੂ ਬਰਤਨ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਸਿਕਲੀਗਰਾਂ ਦੀਆਂ ਝੁੰਗੀਆਂ ਕੋਲ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੇ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਆ ਜਾਣਗੇ। ਵਾਪਸੀ 'ਤੇ ਝੁੰਗੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਸਾਡੇ ਅੱਗੇ ਆ ਖੜਿਆ, ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, 'ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੇਖ ਲਿਆ ਸੀ, ਬੈਲੇ ਵਿਚ ਪਾਏ ਭਾਂਡੇ ਵੀ ਦੇਖ ਲਏ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਭਾਂਡੇ ਹੋਣ ਵੇ... ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਲੈ ਜਾ', ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦੇਵਣਾ।'

-ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਭੰਗੂ

ਨਵੇਂ ਚੀਨੀ ਵਾਇਰਸ ਤੋਂ ਸਾਵਧਾਨ

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖੀ ਮੈਟਾਪਨੀਓਮੋਵਾਇਰਸ ਫੈਲ ਰਿਹਾ ਹੈ - ਸੰਕਰਮਣ ਅਤੇ ਸਾਹ ਦੇ ਵਾਇਰਸ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। 5 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਅਤੇ 65 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਸਾਹ ਅਤੇ ਦਮੇ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਵਾਇਰਸ ਦੇ ਫੈਲਣ ਦੀ ਦਰ ਕਰੋਨਾ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਪਰ ਫੈਲਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਇਕੋ ਜਿਹਾ - ਸਰਕਾਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੌਕਸ ਹੈ ਪਰ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਹਰ ਦੇਸ਼ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਕੋਰੋਨਾ ਮਹਾਮਾਰੀ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾ ਕੇ ਸਥਿਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੂਪ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਛੱਡ ਰਹੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਜਿੱਥੇ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਦੇ 20 ਜਨਵਰੀ 2025 ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਹੀ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਸੰਕਰਮਣ ਦੇ ਵਧਦੇ ਸੰਕਰਮਣ ਕਾਰਨ 11 ਜਨਵਰੀ, 2025 ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ 11 ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਹਰ ਕੋਈ ਚਿੰਤਤ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਵਿਡ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੀ ਮਾਰ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਝੱਲੀ ਹੈ, ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਿਹਤ ਵਾਚੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਭਾਰਤ ਵੀ ਇੱਕ ਹੈ, ਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਾਡੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਮਰੀਜ਼ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਰੰਤ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਬੱਚੇ ਅਤੇ

ਕਿਸ਼ਨ ਸਨਮੁਖਦਾਸ ਭਗਨਾਨੀ

ਬਜ਼ੁਰਗ ਭੀੜ-ਭੜੱਕੇ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਮਾਸਕ ਪਹਿਨਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਮਹਾਮਾਰੀ ਨਾਲ ਜ਼ਰੂਰਤਾ ਵੰਗ ਨਾਲ ਲੜ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰਤ ਤੋਂ ਖਤਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਕਿਉਂਕਿ 5 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਅਤੇ 65 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਸਾਹ ਅਤੇ ਦਮੇ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਰਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਇਸ ਲੇਖ ਰਾਹੀਂ ਚਰਚਾ ਕਰਾਂਗੇ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਫੈਲਣ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖੀ ਮੈਟਾਪਨੀਓਮੋਵਾਇਰਸ - ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸਾਹ ਦੇ ਵਾਇਰਸ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਜ਼ੁਰਗ ਅਤੇ ਬੱਚੇ - ਸਰਕਾਰ ਅਲਰਟ ਪਰ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਦੋਸਤੋ, ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਮਨੁੱਖੀ ਮੈਟਾਪਨੀਓਮੋਵਾਇਰਸ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਸੰਕਰਮਣ ਅਤੇ ਸਾਹ

ਸੰਬੰਧੀ ਵਾਇਰਸ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਮਰੀਜ਼ ਖਾਂਸੀ, ਬੁਖਾਰ, ਸਾਹ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਤਕਲੀਫ਼ ਅਤੇ ਨੱਕ ਵਗਦਾ ਹੈ, ਐਚਐਮਪੀਵੀ ਇੱਕ ਆਰਐਨਏ ਵਾਇਰਸ ਹੈ, ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ੁਕਾਮ ਵਰਗੇ ਲੱਛਣਾਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਨਿੱਠੇ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਖਤਰਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰੋਗ ਨਿਖੇੜਣ ਅਤੇ ਰੋਕਥਾਮ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਵਾਇਰਸ ਨਿਊਮੋਵਾਇਰੀਡੇ ਵਾਇਰਸ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਹ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਸਿਸਟੀਮੀਅਲ ਵਾਇਰਸ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸਾਹ ਸੰਬੰਧੀ ਸਿਸਟੀਮੀਅਲ ਵਾਇਰਸ ਫੇਫੜਿਆਂ ਅਤੇ ਸਾਹ ਦੀ ਨਾਲੀ ਵਿੱਚ ਲਾਗ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੰਨਾ ਆਮ ਹੈ ਕਿ 2 ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਬੱਚੇ ਇਸ ਵਾਇਰਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕੋਰੋਨਾ ਯਾਨੀ ਕੋਵਿਡ-19 ਮਹਾਮਾਰੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵਾਇਰਸ, ਜੋ ਕਿ ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਮੈਟਾਪਨੀਓਮੋਵਾਇਰਸ ਅਤੇ ਕੋਰੋਨਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਾਇਰਲ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਤੋਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਲੱਛਣ ਲਗਭਗ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹਨ। ਮਨੁੱਖੀ ਮੈਟਾਪਨੀਓਮੋਵਾਇਰਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਆਮ ਲੱਛਣਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਖੰਘ, ਬੁਖਾਰ, ਨੱਕ ਬੰਦ ਹੋਣਾ, ਅਤੇ ਸਾਹ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਤਕਲੀਫ਼, ਜੋ ਕਿ ਯੂਐਸ ਸੀਡੀਐਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੋਵਿਡ-19 ਤਾਪਮਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਾਰਨ ਮੌਸਮੀ ਸੀ, ਪਰ ਤਾਪਮਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਬਹੁਤ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੌਸਮਾਂ ਵਿੱਚ ਫੈਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਦੇ ਕੇਸ ਸਰਦੀਆਂ ਤੋਂ ਬਸੰਤ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮਨੁੱਖੀ ਮੈਟਾਪਨੀਓਮੋਵਾਇਰਸ ਵਾਇਰਸ ਦੀ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਦਰ ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਫੈਲਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਲਗਭਗ ਇੱਕੋ

ਜਿਹਾ ਹੈ। ਬੁੱਢੇ: ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਸੰਕਰਮਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਖੰਘਦਾ ਹੈ, ਛਿੱਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੁਝ ਬੁੱਢੇ ਸਿੱਧੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ ਫੈਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ: ਕਿਸੇ ਸੰਕਰਮਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਸਰੀਰਕ ਸੰਪਰਕ ਦੁਆਰਾ ਫੈਲ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ, ਅੱਖਾਂ ਜਾਂ ਮੂੰਹ ਨੂੰ ਛੂਹਦਾ ਹੈ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ: ਇਹ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੇ ਹੈਂਡਲ ਜਾਂ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਵਰਗੀਆਂ

ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਚੀਨ ਵਿੱਚ ਹਿਊਮਨ ਮੈਟਾਪਨੀਓਮੋਵਾਇਰਸ ਦੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਫੈਲਣ ਨਾਲ ਇਹ ਡਰ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਵਰਗੀ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਭਾਰਤ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਪਾਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ 'ਤੇ ਤਿੱਖੀ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਤਾਜ਼ਾ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਇਸ ਵਾਇਰਸ ਨਾਲ ਨਜ਼ਿੱਠ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿਆਰ ਹੈ ਅਤੇ ਘਬਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਰਾਜ ਵਿੱਚ 11 ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ ਦੂਰ ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

(1) ਖੰਘਣ ਜਾਂ ਛਿੱਕਣ ਵੇਲੇ ਮੂੰਹ ਅਤੇ ਨੱਕ ਨੂੰ ਰੁਮਾਲ ਜਾਂ ਟਿਸ਼ੂ ਨਾਲ ਢੱਕੋ, (2) ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਣ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਧੋਵੋ ਜਾਂ ਅਲਕੋਹਲ-ਅਧਾਰਤ ਸੈਨੀਟਾਈਜ਼ਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। (3) ਭੀੜ ਵਾਲੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਚੋ ਅਤੇ ਫਲੂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖੋ। (4) ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੁਖਾਰ, ਖੰਘ ਜਾਂ ਛਿੱਕ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜਨਤਕ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਚੋ। (5) ਲੋੜੀਂਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਪੀਓ ਅਤੇ ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਭੋਜਨ ਖਾਓ। (6) ਸਾਰੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹਵਾਦਾਰੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ। (7) ਬਿਮਾਰ ਹੋਣ 'ਤੇ ਘਰ ਰਹੋ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਸੀਮਤ ਕਰੋ। ਦੋਸਤੋ, ਜੇਕਰ ਲੱਛਣ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਮੈਟਾਪਨੀਓਮੋਵਾਇਰਸ ਵਾਇਰਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਟੈਸਟ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲੈਬਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਮੂਨਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਨੈਸੇਫੈਰਨਜੀਅਲ ਸਵੈਬ: ਨੱਕ ਵਿੱਚ

ਦੂਸਿਤ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਛੂਹਣ ਨਾਲ ਲਾਗ ਦੇ ਜੋਖਮ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਗੀ: ਵਾਇਰਸ ਦੂਰ ਛੋਟੇ ਕਣ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੀੜ-ਭੜੱਕੇ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਖਰਾਬ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਸਥਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਸਰ 5 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ 65 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ 'ਤੇ ਹੋਵੇਗਾ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਦੌਰਾਨ 10 ਸਾਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਬੱਚਾ, ਭਾਵ ਪ੍ਰੀ-ਮੈਚਿਓਰ ਬੱਚੇ ਵਿੱਚ। ਨਾਲ ਹੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧਕ ਸਮਰੱਥਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੈ ਜਾਂ ਸਾਹ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਮੇ। ਦੋਸਤੋ, ਜੇਕਰ ਇਸ ਵਾਇਰਸ ਤੋਂ ਨਾ ਡਰਨ, ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤਣ ਅਤੇ ਟੈਸਟ ਕਰਨ

ਕੀ ਮਾਰ ਸੁੱਟਦਾ। ਉਹਨਾਂ ਜਿਸ ਤੁਰਕੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ, ਉਥੇ ਨੀਰਸਤਾ ਮੌਤ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਥੇ ਲੇਖਕ ਜੋ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, ਸੱਤਾ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖਦੀ ਹੈ। ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਉਹ ਕਿਹੜਾ ਲੇਖਕ ਸੀ/ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਨੇ ਕਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲਿਆ ਹੈ? ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਸੱਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਾਡੇ ਲਈ ਖਤਰਨਾਕ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਲੇਖਕ ਸੱਤਾ ਲਈ ਖਤਰਨਾਕ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਅਸਲ ਚ ਅਜੇ ਦਰਅਸਲ ਲੇਖਕ ਬਣਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਸੋਲਜੇਨਿਤਨਸਿਨ ਜਿਵੇਂ ਕਹਿੰਦਾ ਨਾ, ਲੇਖਕ ਤਾਂ ਸੱਤਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ

ਸੂਤੀ ਮੁਕੁਲ ਪਾ ਕੇ ਨਮੂਨਾ ਲੈਣਾ। ਗਲੇ ਦਾ ਫੰਬਾ: ਖੂਨ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਗਲੇ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣਾ: ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਖੂਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਬੁੱਕ: ਜੇਕਰ ਮਰੀਜ਼ ਨੂੰ ਬੁੱਕ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਲਈ ਵੀ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੋਸਤੋ, ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਮਨੁੱਖੀ ਮੈਟਾਪਨੀਓਮੋਵਾਇਰਸ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕੋਵਿਡ-19 ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਸਮਝਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ, ਤਾਂ ਕੋਵਿਡ-19 ਮਹਾਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲੰਮਾ ਤਾਲਾਬੰਦੀ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਵੀ ਹੋਈ। ਲਗਭਗ 4 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਮਹਾਮਾਰੀ ਤੋਂ ਠੀਕ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਅਜੇ ਸੁੱਖ ਦਾ ਸਾਹ ਲਿਆ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਹੁਣ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਾਇਰਸ ਨੇ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਦੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਦਰਅਸਲ, ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਮਾਰੂ ਕੋਵਿਡ -19 ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੇ ਫੈਲਣ ਤੋਂ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਚੀਨ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਹਾਮਾਰੀ ਨਾਲ ਲੜ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹਿਊਮਨ ਮੈਟਾਪਨੀਓਮੋਵਾਇਰਸ ਨਾਂ ਦਾ ਵਾਇਰਸ ਹੈ, ਇਸ ਵਾਇਰਸ ਕਾਰਨ ਕਈ ਦੇਸ਼ ਇਸ ਦੇ ਫੈਲਣ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੈਡੀਕਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਐਚਐਮਪੀਵੀ, ਇੱਕ ਸਾਹ ਸੰਬੰਧੀ ਵਾਇਰਸ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕਈ ਏਸ਼ੀਆਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਖੋਜੇ ਗਏ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਇਨੋਵਾਇਰਸ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਮੈਟਾਪਨੀਓਮੋਵਾਇਰਸ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, 14 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਚੀਨ ਦੇ ਉੱਤਰੀ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ। ਇਸ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਪੂਰੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਪਾਵਾਂਗੇ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖੀ ਮੈਟਾਪਨੀਓਮੋਵਾਇਰਸ ਫੈਲ ਰਿਹਾ ਹੈ - ਸੰਕਰਮਣ ਅਤੇ ਸਾਹ ਸੰਬੰਧੀ ਵਾਇਰਸ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ - 5 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਅਤੇ 65 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਦੇ ਲੋਕ ਅਤੇ ਸਾਹ ਦੇ ਵਾਇਰਸ ਅਤੇ ਦਮੇ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਰਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਵਾਇਰਸ ਦੇ ਫੈਲਣ ਦੀ ਦਰ ਕੋਰੋਨਾ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਹੈ ਪਰ ਫੈਲਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਇੱਕੋ ਹੈ - ਸਰਕਾਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੌਕਸ ਹੈ ਪਰ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

-ਕੰਪਾਈਲਰ ਲੇਖਕ - ਟੈਕਸ ਮਾਹਿਰ ਕਾਲਮਨਵੀਸ ਸਾਹਿਤਕ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਲੇਖਕ ਚਿੰਤਕ ਕਵੀ ਸੰਗੀਤ ਮਾਧਿਅਮ ਸੀਏ (ਏ. ਟੀ. ਸੀ) ਐਡਵੋਕੇਟ ਕਿਸ਼ਨ ਸਨਮੁਖਦਾਸ ਭਵਨਾਨੀ ਗੋਊਡੀ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ।

ਕੋਹੋ ਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਲੇਖਕ?

ਨੀਰਸਤਾ ਕਿਸ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਇਹ ਪਸੰਦ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ੈਲੀ ਬੜਾ ਜਦ ਨੀਰਸ ਹੋ ਜਾਂਦਾ, ਮਰ ਹੀ ਤੇ ਜਾਂਦਾ। ਸਾਡਾ ਲੇਖਕ ਦਰਅਸਲ ਨੀਰਸ ਹੈ। ਇਸ ਚ ਉਦੇਸ਼, ਫਲਸਫਾ, ਮਕਸਦ, ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਕਈ ਨਪੁੰਸਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਬੋਝ ਹੇਠ ਦੱਬਿਆ ਹੋਇਆ ਜੋ ਤੱਤ ਬਾਕੀ ਹੈ, ਉਹ ਦਰਅਸਲ ਨੀਰਸਤਾ ਹੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਸਾਡੇ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ

ਸਮਾਜ ਦਾ ਉਹ ਤਬਕਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਲੈਟੋ ਆਪਣੇ ਘੋਰੇ ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਪਲੈਟੋ ਕਵੀਆਂ ਨਾਲ ਨਫਰਤ ਬੋਝਾ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਦਰਅਸਲ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਿਖਤ ਚ ਆਈ ਨੀਰਸਤਾ ਤੋਂ ਅੱਕ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਲੇਖਕ ਪਲੈਟੋ ਦੇ ਭਜਾਏ ਉਹੀ ਕਵੀ ਹੀ ਹਨ। ਸਮੱਸਿਆ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਹੁਣ ਕੋਈ ਪਲੈਟੋ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਜਾ ਭਜਾ

ਆਮ ਕਰਕੇ ਲੇਖਕਾਂ ਮੁਆਮਲੇ ਚ ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਬੜੀ ਰੁੱਖੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੈਂ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਸਮਾਜ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟ ਜਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਮੈਨੂੰ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਲੇਖਕ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਿਖਤ ਮਹਿਬੂਬ ਦੇ ਹੁਲਾਰਿਆਂ ਤੇ ਪਿਆਰ ਦੀਆਂ ਜਿਸਮਾਨੀ ਫਰੇਬਾਂ ਨੂੰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਤੇ ਅਮਲ ਚ ਵਾਲ ਕੇ ਹਵਸ ਪੂਰਤੀ ਤੱਕ

ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ੌਂਕੀ

ਸਿਮਟ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਭੈੜੇ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਮੇਰੀ ਜਾਚੇ ਲੇਖਕ ਕਾਫਕਾ ਦੇ ਕਥਨ ਵਾਂਗ ਜਦ ਤੱਕ ਦਿਮਾਗ ਚ ਹਥੌੜੇ ਨਾ ਮਾਰੇ, ਉਹ ਕਾਹਦਾ ਲੇਖਕ ਹੋਇਆ। ਉਹਨਾਂ ਪਾਮੁਕ ਆਖਦਾ - ਤੁਰਕੀ ਦਾ ਇੱਕ ਨਾਮਵਾਰ ਲੇਖਕ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੋਂ ਬਚ ਪਾਉਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਤੁਸੀਂ ਸਿਰਫ ਗੁਲਾਬ ਤੇ ਤਿਤਲੀਆਂ ਬਾਰੇ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਲਿਖਦੇ ਹੋਵੋ। ਸਾਡੇ ਇੱਥੇ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਇਸ ਦੀ ਉੱਚਤਮ ਉਦਾਹਰਨ ਹਨ। ਬਗੈਰ ਕਿਸੇ ਲਾਗ-ਲਪੇਟ ਦੇ ਜਦ ਉਹ ਨੀਚਾਂ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਹਰ ਇਕ ਚੀਜ਼ ਸੈਕੰਡਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਸੈਕੰਡਰੀ ਕਰਨਾ ਸੋਹਣਾ ਲੱਗਦਾ। ਮੈਂ ਬਾਬੇ ਹੁਰਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖਿਆ, ਸ਼ਬਦ ਜਦ ਤੱਕ ਜੀਵਨ ਦੀ ਤੋਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਵੱਲ ਨਾ ਲੈ ਤੁਰੇ ਉਹ ਅਰਥ ਮੁਕਤ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ। ਬੇਲੋੜਾ, ਨੀਰਸ।

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਹੋਵੇ ਦਰਿਆ ਜਿਹੀ ਰਵਾਨੀ

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵੀ ਕੁਝ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀਆਂ ਵੀ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਕਿਉਂ ਨਾ ਆਉਣ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਰਹਿਣਾ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਕਰਮ ਹੈ। ਤਮਾਮ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਨੂੰ ਹੱਦਾ ਬੰਨਿਆਂ ਨੂੰ ਲੰਘ ਕੇ ਅੱਗੇ

ਦਰਿਆ ਵਿੱਚ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਨਹਿਰਾਂ ਨਾਲੇ ਆ ਕੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਦਰਿਆ ਦਾ ਰੂਪ ਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਦਰਿਆ ਕਦੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਨਾ ਹੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਉਸ ਨਾਲ ਰਲ ਗਿਆ ਉਹ ਉਸਦਾ ਹੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਠੀਕ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਹੈ ਉਸ ਦੀ

ਕਰਕੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਨਜ਼ਰ ਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦੇਣਾ ਸਾਨੂੰ ਸਿੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਣੀ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ। ਦਰਿਆ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਪੂਜਾ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਵੀ ਤਾਰਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਲੋਕ ਕੂੜਾ ਕਰਕਟ ਵੀ ਸਿੱਟ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਦਰਿਆ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਉਹ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਵਹਾ ਕੇ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਸੰਧੂ
9041073310

ਵਧਣਾ ਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੈ। ਮਾਕੂਲ ਹਾਲਾਤ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮਿਲਣ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਸਭ ਕੁਝ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੇ ਖਿਲਾਫ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਹੋਵੇਗਾ। ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਸੰਦ ਨਾ ਹੋਵੇ ਪਰ ਇਸ ਸਭ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਇਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਵਾਨੀ ਦਾ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਸਾਇਰ ਲਿਖਦਾ ਹੈ। ਹਮ ਤੋਂ ਦਰਿਆ ਹੈ ਹਮੇਂ ਆਪਣਾ ਹੁਨਰ ਮਾਲੂਮ ਹੈ ਜਿਸ ਤਰਫ ਵੀ ਚਲ ਪੜੇਗੇ ਰਾਸਤਾ ਹੋ ਜਾਏਗਾ। ਠੀਕ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਵੀ

ਇੱਕ ਰਵਾਨੀ ਹੋਣੀ ਬੜੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਮਜ਼ਬੂਤ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਆਪਣੀ ਰਵਾਨੀ ਨਾਲ ਹੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਰਵਾਨੀ ਕਰਕੇ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਕੀਵਿਆਂ ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਤੁਰ ਸਕਦੇ। ਜੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਵਧਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਬੀਤੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਉਲਝੇ ਰਹੇਗੇ ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਵਧੋਗੇ। ਜੇ ਬੀਤ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਕੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੈ। ਦਰਿਆ ਦੀ ਰਵਾਨੀ ਸਾਨੂੰ ਇਹੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਚਲਦੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਚੀਜ਼ ਲਗਾਤਾਰਤਾ ਹੈ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਜੇ ਕੋਈ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਯਤਨਾਂ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰਤਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖੀਏ। ਨਿੱਕੀਆਂ ਨਿੱਕੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾ ਉਲਝੇ ਰਹੋ। ਦਰਿਆ ਵਾਂਗ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ ਲਏ ਤੇ ਵਧਦੇ ਰਹੋ।

ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ – ਰਾਜ ਮਹਿਲ ਬਨਾਮ ਸ਼ੀਸ਼ ਮਹਿਲ

ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਿੱਲੀ ਸਥਿਤ ਨਿਵਾਸ, ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਹਨ। ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵੀ ਹਨ। ਇਹ ਚੋਣਾਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਤਵੀਂ ਵਾਰ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ, ਕੁਝ ਪ੍ਰਚਾਰ, 5 ਫਰਵਰੀ 2025 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਇਸ ਕਦਰ ਵਧ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਕਹਿ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦੇ ਸ਼ੀਸ਼ ਮਹਿਲ ਨਿਵਾਸ 'ਚ ਸੋਨੇ ਦਾ ਟਾਇਲ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪਲਾਹੀ
ਫੋਨ: +91-98158-02070

ਅਤੇ ਆਪ ਆਗੂ ਸੰਜੇ ਸਿੰਘ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਦੇ 2700 ਕਰੋੜ 'ਚ ਜੋ ਰਾਜ ਮਹਿਲ ਬਣਿਆ ਹੈ ਉਸ 'ਚ 300 ਕਰੋੜ ਦੀ ਕਲੀਨ ਵਿਛੀ ਹੈ। 10-10 ਲੱਖ ਦੇ ਪੈਨ, 6700 ਜੋੜੇ ਜੁੱਤੇ ਹਨ, 12-12 ਕਰੋੜ ਦੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ, 5000 ਸੂਟ, 200 ਕਰੋੜ ਦੇ ਝੂਮਰ ਹਨ। ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਵਿਚਲੀ ਇਹ ਸ਼ਬਦੀ ਜੰਗ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਮੁੱਖ ਧਿਰਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਅਤੇ 'ਆਪ' ਕਨਵੀਨਰ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਿੱਲੀ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦਾ 'ਅਕਸ' ਇਸ ਵਕਤ ਦਾਅ 'ਤੇ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਹਥਿਆਉਣ ਦੀ ਜੰਗ ਵਿਚ ਲੋਕ ਮੁੱਦੇ ਗਾਇਬ ਹਨ।

70 ਮੈਂਬਰੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਮੁੱਖ ਮੁਕਾਬਲਾ ਭਾਵੇਂ ਆਪ, ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦਰਮਿਆਨ ਹੈ, ਪਰ ਬਸਪਾ, ਸਪਾ ਆਦਿ ਹੋਰ ਛੋਟੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੀ ਆਪਣਾ ਰੰਗ ਵਿਖਾਉਣਗੀਆਂ। ਲਾਹਿਆਂ, ਵਾਅਦਿਆਂ, ਨੋਟਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਣ ਲਈ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਰਣਨੀਤੀਕਾਰ, ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੱਡੇ ਜਾਲ ਵਿਛਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਵੋਟਰ ਸਦਾ ਅਚੰਬੇ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। 2014 'ਚ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਜਿੱਤ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਸਾਲ ਦੇ ਵਿਚ ਵਿਚ ਹੀ ਜਦੋਂ ਫਰਵਰੀ 2015 'ਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਹੋਈਆਂ, 'ਆਪ' ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ

ਕਰਾਰੀ ਹਾਰ ਦਿੱਤੀ। 2019 'ਚ ਭਾਜਪਾ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਚੋਣਾਂ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਫਿਰ ਜਿੱਤ ਗਈ, ਪਰ ਫਰਵਰੀ 2020 'ਚ ਫਿਰ ਆਪ ਕੋਲੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਰ ਗਈ। ਹੁਣ ਵੀ ਭਾਵੇਂ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਤਿਕੋਨੀ ਟੱਕਰ ਹੈ, ਪਰ ਮੁੱਖ ਮੁਕਾਬਲਾ ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਆਪ ਵਿਚਕਾਰ ਹੈ।

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਸਾਲ-2020 ਵਿਚ 'ਆਪ' ਨੂੰ 53.6 ਫੀਸਦੀ ਅਤੇ ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ. ਨੂੰ 38.5 ਫੀਸਦੀ ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ। 2022 'ਚ ਦਿੱਲੀ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਭਾਜਪਾ 39 ਫੀਸਦੀ ਅਤੇ ਆਪ 42 ਫੀਸਦੀ ਵੋਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਗਈ। ਜਦਕਿ ਲੋਕ ਸਭਾ-2024 ਦੀਆਂ 7 ਸੀਟਾਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਹਥਿਆ ਗਈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਆਪ ਨੇ ਇੱਕਠਿਆਂ ਇਹ ਚੋਣਾਂ ਲੜੀਆਂ ਸਨ। ਫਰਵਰੀ 2025 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਮੁੜ ਆਪ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਇਕੱਠਿਆਂ ਹੀ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 1993 ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਬਣੀ। ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ 'ਚ 27 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸੱਤਾ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ। ਜਦਕਿ ਆਪ 10 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਭਾਜਪਾ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਹਥਕੰਡੇ ਵਰਤ ਕੇ 'ਆਪ' ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ 'ਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦੇ ਰਹੀ। ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਹਰ ਹਰਬਾ ਵਰਤ ਕੇ 'ਆਪ' ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਉੱਤੇ ਨਿਰੰਤਰ ਕੋਸ ਦਰਜ ਕੀਤੇ, ਕਰਵਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। 'ਆਪ' ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਆਪ ਕੋਲੋਂ ਰਾਜ-ਭਾਗ ਖੋਹਣ ਲਈ ਭਾਜਪਾ ਲਗਾਤਾਰ ਹਮਲਾਵਰ ਹੈ। ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਖੋਹਣ ਦੇ ਢੰਗ-ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਜਦੋਂ ਇਕ ਲੰਮੀ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੋਟੋਰੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਵੇਂ ਨੋਟੀਫੀਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਕਿ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੀਆਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ। ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੋਲ ਇਕ ਸੇਵਾਦਾਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਪਿਛਲੀਆਂ ਛੇ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕੀ। ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਉਸ ਕੋਲ 30 ਤੋਂ 32 ਫੀਸਦੀ ਵੋਟਾਂ ਹਨ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਆਪ ਜਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ, ਭਾਜਪਾ ਵੋਟ ਇਸ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਠ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ।

'ਆਪ' ਜਿਸ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਜਿੱਤਿਆ। ਹਰਿਆਣਾ, ਗੁਜਰਾਤ ਤੱਕ ਵੀ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਚੋਣਾਂ ਲੜੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਉਸ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਚੋਣਾਂ ਸੌਖਿਆਂ ਜਿੱਤਣੀਆਂ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਮੱਧ ਵਰਗ ਪੁੱਛ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ 'ਆਪ' ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ

ਅਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਫਿਰ ਵੀ ਕੰਮ ਨਾ ਕਰਨ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕੀ ਹੋਏਗਾ? ਕਿਉਂਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਖਰਾਬ ਹਨ। ਲਗਾਤਾਰ ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਇਥੇ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਵਾਅਦਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਨਾ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਨਵੇਂ ਹਸਪਤਾਲ ਬਣੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੂੜਾ-ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਠੀਕ ਹੋ ਸਕਿਆ, ਨਾ ਠੀਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਹੋ ਸਕੀ ਹੈ।

ਦਿੱਲੀ ਵਾਲੇ ਵੋਟਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਖਾਸੀਅਤ ਹੈ। ਕੁਝ ਇੱਕੋ ਜਾਤ-ਬਰਾਦਰੀ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹਨ। ਕੁਝ ਮੱਧ ਵਰਗੀ ਲੋਕ ਹਨ। ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ, ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਲਾਲਚ ਦੇ ਕੇ ਭਰਮਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਧਰੇ ਬੇਟੀਆਂ, ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਲਾਲਚ ਹੈ, ਕਿਧਰੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਲਈ ਮੁਫਤ ਬੀਮਾ ਯੋਜਨਾ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇੱਕ ਭਰਮਾਉ ਨਾਹਰਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਰੋਟੀ, ਕੱਪੜਾ, ਮਕਾਨ, ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ, ਸਿੱਖਿਆ ਸਹੂਲਤਾਂ, ਰੁਜ਼ਗਾਰ, ਚੰਗਾ ਵਾਤਾਵਰਨ, ਬਣਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਚੋਣ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਾਅਦਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਵੀ ਦਿਸਦੇ

ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਰੇ-ਧਰਾਏ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਵਾਅਦੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਦਿਲ, ਦਿੱਲੀ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣੀ ਸ਼ੀਲਾ ਦੀਕਸ਼ਤ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, ਜਿਸਨੇ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਲੀ ਸੰਭਾਲੀ। ਉਹ 1998 'ਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣੀ

ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਰੇ-ਧਰਾਏ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਵਾਅਦੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਦਿਲ, ਦਿੱਲੀ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣੀ ਸ਼ੀਲਾ ਦੀਕਸ਼ਤ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, ਜਿਸਨੇ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਲੀ ਸੰਭਾਲੀ। ਉਹ 1998 'ਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣੀ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਰੇ-ਧਰਾਏ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਵਾਅਦੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਦਿਲ, ਦਿੱਲੀ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣੀ ਸ਼ੀਲਾ ਦੀਕਸ਼ਤ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, ਜਿਸਨੇ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਲੀ ਸੰਭਾਲੀ। ਉਹ 1998 'ਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣੀ

ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਪੈਰ ਨਾ ਲੱਗੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਚੋਣ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਵਾਲੇ ਵਾਅਦੇ ਪੂਰੇ ਨਾ ਕਰ ਸਕੀ। ਇਸ ਵਾਰ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ, ਸ਼ੀਲਾ ਦੀਕਸ਼ਤ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਸੰਦੀਪ ਦੀਕਸ਼ਤ ਉੱਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਖੇਡ, ਖੇਡ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਜਾਣਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਰਾਜ-ਭਾਗ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦਾ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਲੋਕ-ਅਧਾਰ ਖਿਸਕ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਇਸ ਆਸ ਵਿਚ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਵੋਟ ਫੀਸਦੀ ਵਧੇਗੀ, ਉਸ ਕਾਂਗਰਸ ਚਾਹੇਗੀ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਥਾਂ 'ਆਪ' ਹੀ ਦਿੱਲੀ ਤਖ਼ਤ ਸੰਭਾਲੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇੰਡੀਆ ਗੱਠਜੋੜ ਦੀ ਮੈਂਬਰ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ 'ਆਪ' ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਉੱਤੇ ਇੰਡੀਆ ਗੱਠਜੋੜ 'ਚ ਤਿੱਖੇ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਥੇ ਇਹ ਵੀ ਵਰਨਣ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸਪਾ, ਬੈਨਰਜੀ ਅਤੇ ਸੀਪੀਐਮ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੂੰ ਹੀ ਸਮਰਥਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਦਿੱਲੀ ਚੋਣਾਂ 'ਚ 'ਆਪ' ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੇਗੀ ਕਿ ਉਸਦੀ ਹਾਰ ਹੋਵੇ, ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹ ਮੌਜੂਦਾ ਬਹੁਮਤ ਸੀਟਾਂ ਆਪਣੇ ਨਾਂਅ ਕਰਨ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਲਗਾਏਗੀ। 'ਆਪ' ਕਨਵੀਨਰ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦਾ ਅਕਸ ਦਾਅ 'ਤੇ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ

ਵੋਟਾਂ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਮੰਗੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਇਮਾਨਦਾਰ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਹੈ, ਪਰ ਭਾਜਪਾ ਉਸਨੂੰ ਬੇਈਮਾਨ ਸਿੱਧ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਵੀ ਜੇਕਰ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦੀ ਪਾਰਟੀ 'ਆਪ' ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਹਾਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅੱਗੋਂ ਇਸਦਾ ਅਸਰ ਸਿੱਧਾ ਪੰਜਾਬ ਉੱਤੇ ਪਏਗਾ ਅਤੇ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦਾ ਵੱਡਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨੇਤਾ ਬਣਨ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਖੇਰੂ-ਖੇਰੂ ਹੋ ਜਾਏਗਾ।

ਭਾਜਪਾ ਹਰ ਹੱਲੇ ਦਿੱਲੀ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਤਾਕ 'ਚ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ 'ਚ ਸਿਆਸੀ ਦਾਅ ਖੇਡ ਕੇ ਜਿਵੇਂ ਉਸਨੇ ਰਾਜਭਾਗ ਸੰਭਾਲਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਚਾਹੇਗੀ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਉਸਦੇ ਹੱਥ ਆ ਜਾਏ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਦਿੱਲੀ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਡਬਲ ਇੰਜਨ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫ਼ਾਇਦੇ ਗਿਣਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਨਵੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਦਿੱਲੀ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਦੇਣ ਦੇ ਵਾਇਦੇ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਸਿਆਸੀ ਪੰਡਿਤ ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਨਾਲ ਵੋਟ ਟਿਕਾਉ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਅਤੇ ਦਲਿਤ ਹਨ। ਭਾਜਪਾ ਆਸ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਉਸਨੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਵੋਟ ਬੈਂਕ 'ਤੇ ਸੰਨ ਲਾਈ ਹੈ, ਉਹ ਇਥੇ ਵੀ ਇਹੋ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੰਨ ਲਾਉਣ 'ਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਜਾਏਗੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਵਿਚ 10 ਤੋਂ 12 ਫੀਸਦੀ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਚੋਣ ਜਿੱਤ ਜਾਏਗੀ। ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਾਂਗਰਸ ਆਪਣੀ ਵੋਟ ਬੈਂਕ 'ਚ ਵਾਧਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਵੋਟ ਬੈਂਕ 'ਆਪ' ਦੀ ਹੀ ਟੁੱਟੇਗੀ ਤੇ ਇਸਦਾ ਫ਼ਾਇਦਾ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਦਿੱਲੀ 2025 ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਸਫਲਤਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਮੰਗਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਨਿਰਭਰ ਹੋਏਗੀ। ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਵੋਟਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣਦੇ ਹਨ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਉਸਦਾ ਅਧਾਰ ਵੱਖਰਾ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਵੋਟ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵੇਲੇ ਵੀ ਬਹੁਤੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ 'ਚ ਨਹੀਂ ਖਿਸਕਦੀ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਆਪ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਹੋਰ ਵੱਡੀ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਬਹੁਮਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦਾ ਅਕਸ ਛੋਟਾ ਕਰਨ ਦੇ ਆਹਰ 'ਚ ਦਿੱਲੀ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹੈ। ਉਸ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਵੀ ਤਸੱਲੀ ਮਿਲੇਗੀ ਜੇਕਰ 'ਆਪ' ਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਘੱਟਦੀਆਂ ਹਨ।

ਪਰ ਜੇਕਰ 'ਆਪ' ਵੱਡੇ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਫਿਰ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਜੇਤੂ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਕੱਦ-ਬੁੱਤ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਝਟਕਾ ਹੋਏਗਾ।

ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬੇਹੱਦ ਚਿੰਤਾਜਨਕ

ਨਵੀਂ ਕੌਮੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ ਦੇ ਦਮਗਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ੋਰ ਵਿੱਚ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਘਟ ਰਹੇ ਦਾਖਲਿਆਂ ਦੇ ਆਂਕੜੇ ਸਿੱਖਿਆ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਮੂੰਹ ਚਿੜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਇਕ ਸੂਬੇ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਸਕੂਲਾਂ 'ਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਲਗਾਤਾਰ ਗਿਰਾਵਟ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੇ ਵਿਦਿਅਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ

ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ

ਚਿੰਤਾ 'ਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਤਾਜ਼ਾ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕੋ ਸਾਲ ਭਾਵ 2023-24 'ਚ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਮਾਤਾਂ 'ਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ 37 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਗਿਰਾਵਟ ਆਈ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਦਾਖਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘਟੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੀ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਿੱਖਿਆ ਸੂਚਨਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ (ਯੂ.ਡੀ.ਆਈ.ਐੱਸ.ਈ. ਪਲੱਸ) ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਰਵੇਖਣ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਕੀਕਤ ਬੇਹੱਦ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਹੈ। ਇਸ 'ਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਪੱਖ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਕੂਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜਨ

ਮੌਜੂਦਾ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ ਨੇ 'ਬਾਬੂ' ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਤਾਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਸਿੱਖਿਆ ਨੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ ਰੋਟੀ ਕਮਾ ਕੇ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਵਰਗ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੀ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਵਾਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ 'ਚ ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧੇਰੇ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ, ਪੱਛੜੇ ਵਰਗ ਅਤੇ ਗਰੀਬ ਵਰਗ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਦਾਖਲਿਆਂ 'ਚ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਜਮਾਤਾਂ 'ਚ ਹੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘਟਦੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਪਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਜਮਾਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦਿਆਂ-ਪਹੁੰਚਦਿਆਂ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਹੋਰ ਵੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। 9ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਤੱਕ ਦੇ ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 17 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ, ਉੱਚ

ਇਸ ਸਾਲ ਭਾਵ ਸਾਲ 2023-24 'ਚ ਆਈ ਇਹ ਕਮੀ ਬੀਤੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ।

ਨਵੇਂ ਦਾਖਲਿਆਂ 'ਚ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਵਾਧਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਵਰਗ ਦੇ ਡਾਈਚਾਰੇ 'ਚ ਵੀ ਨਵੇਂ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ 'ਚ ਕਮੀ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗਾਂ 'ਚ ਗੈਰ-ਹਿੰਦੂ ਭਾਵ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ

ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਠ ਹੋਰਨਾਂ ਸਾਰੇ ਵਰਗਾਂ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨਾਲ ਵੇਖੀਏ ਤਾਂ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ, ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਆਦਿ ਰਾਜਾਂ 'ਚ ਸਥਿਤੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ, ਤੇਲੰਗਾਨਾ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਆਦਿ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ, ਤੇਲੰਗਾਨਾ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ, ਹਰਿਆਣਾ, ਗੁਜਰਾਤ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਅਤੇ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਆਦਿ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਬੜੀ ਬਿਹਤਰ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਕਾਫ਼ੀ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਨੀਂਹ 'ਤੇ ਉਸਾਰੇ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਨੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ 'ਚ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ 'ਚ ਅਹਿਮ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਵੱਡੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਸ ਲਈ ਅਨੇਕਾਂ ਕਾਰਨ ਜਵਾਬਦੇਹ

ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਸਿੱਖਿਆ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਨਤੀਜਾਮੁਖੀ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਅਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰਮੁਖੀ ਨਾ ਰਹਿਣਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਕਾਰਨ ਹਨ। ਨਿੱਜੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀਆਂ ਵਧਦੀਆਂ ਫੀਸਾਂ, ਦਾਖਲਾ ਅਤੇ ਨਵੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦਾ ਬੋਝ ਵੀ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਦਾਖਲਿਆਂ 'ਚ ਕਮੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ ਨੇ 'ਬਾਬੂ' ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਤਾਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਸਿੱਖਿਆ ਨੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ ਰੋਟੀ ਕਮਾ ਕੇ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਵਰਗ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ 'ਚ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਵੱਸ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪੜ੍ਹ-ਲਿਖ ਕੇ ਵੀ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਇੰਨੀ ਭੱਜ-ਨੱਸ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਕੀ ਫਾਇਦਾ। ਉਸ ਵੀ, ਮੌਜੂਦਾ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਿਰੋਧੀ ਸੁਰ ਉੱਠਣ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਅਜੇ ਹਾਲ 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਢਾਂਚੇ 'ਚ ਇਨਕਲਾਬੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਵੀ ਇਹ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ 'ਬਾਬੂ' ਪੈਦਾ ਨਾ ਕਰਕੇ, ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਿਵਾਉਣ ਵਾਲਾ ਬਣੇ, ਤਾਂ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵੀ ਮਿਲੇ ਅਤੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਵੀ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਕੇਹੀ ਟਰੰਪ ਦੀ ਕਰੇ ਤਾਰੀਫ਼ ਸ਼ਾਇਰ

ਹੀਰ ਦੇ ਹੁਸਨ ਦੀ ਸਿਫ਼ਤ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆਂ ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਅਲਫ਼ਾਜ਼, “ਕੇਹੀ ਹੀਰ ਦੇ ਕਰੇ ਤਾਰੀਫ਼ ਸ਼ਾਇਰ” ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਜੋਂ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਜਾਂ ਰਹੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ’ਤੇ ਢੁਕਾਅ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਦੇ ਦੂਹਰੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਿਚ ਜਿਹੇ ਜਾ ਕੇ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ। ਟਰੰਪ ਦੀਆਂ ਬਹੁਪੱਖੀ ਤਾਰੀਫ਼ਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸਦੇ ਪਿਛਲੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕਾਲ ਵਿਚ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ। ਉਹ ਅਕਸਰ ਹੀ ਮੌਜ ਵਿਚ ਅਲੋਕਾਰ ਜਿਹੇ ਸ਼ਬਦ ਉਚਰਦਾ ਸੀ ਜੋ ਕਈ ਵਾਰੀ ਨਿਰਾਰਥਕ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਸੀ covfefe ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਉਸ ਦਾ ਤਰਜਮਾਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੱਸ ਸਕਿਆ। ਇਹ ਟਰੰਪ ਦਾ ਕ੍ਰਿਸਮਾ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਪਿਛਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਹਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਗੱਦੀ ’ਤੇ ਚੁੰਬਤੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਡਰਾਮਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਫਿਰ ਇਸ ਕਾਲੀ ਕਰਤੂਤ ਪਿਛੋਂ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਲਾਸ਼ਾਨੀ ਲੀਡਰ ਉਭਰ ਕੇ ਭਾਰੀ ਮੱਤ ਨਾਲ ਮੁੜ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਣਿਆ। ਹੁਣ ਉਹ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਮੁੜ ਮਹਾਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਕੈਨੇਡਾ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ 51ਵੀਂ ਰਿਆਸਤ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਗਰੀਨਲੈਂਡ ਤੇ ਪਾਨਾਮਾ ਨੂੰ ਹਥਿਆਉਣ ਦੀ ਪਲੱਬੇਬਾਜ਼ੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਟਰੰਪ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਦ ਵੀ ਤਾਕਤ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਜਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦਰਾਮਦ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ’ਤੇ ਸੀਮਾ ਸੁਲਕ ਘਟਾਉਣ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਆਯਾਤੀ ਵਸਤਾਂ ’ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਸੁਲਕ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਤੱਕ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਚਲੇ ਸੀਮਾ ਸੁਲਕ ਜਿਹੇ ਕਿਤਾਬੀ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਥਾਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮਹਿਸੂਲ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲਾ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਪਦ ਟੈਰਿਫ਼ ਹੀ ਵਰਤ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਟਰੰਪ ਦਾ ਮਨ ਭਾਉਂਦਾ ਬੋਲ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਹੈ। ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੇ ਐਵੇਂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਸੀ, “ਟੈਰਿਫ਼ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸੁੰਦਰ ਸ਼ਬਦ ਹੈ”। ਸੋ ਟਰੰਪ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਟੈਰਿਫ਼ ਦੀ ਪੈਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੇ।

ਟੈਰਿਫ਼ ’ਤੇ ਇਹ ਜ਼ੋਰ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਬੰਧਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣਾ ਤੇ ਬਹੁ-ਚਰਚਿਤ ਵਿਸ਼ਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਿੱਛੇ ਜਾਈਏ ਤਾਂ 1789 ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਹੀ ਟੈਰਿਫ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮਕਸਦ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਉਦਯੋਗ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਵਪਾਰ ਵਿਸਤਾਰ ਕਰ ਕੇ ਮਾਲਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵਧਾਉਣਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹੀਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਤੱਕ ਅਮਰੀਕੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਨੀਤੀ ਦਾ ਚੋਖਾ ਲਾਭ ਪੁੱਜਾ। ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਰਥਿਕ-ਵਪਾਰਕ ਹਾਲਤਾਂ ਦੇ ਉਤਰਾਅ-ਚੜ੍ਹਾਅ ਅਨੁਸਾਰ ਟੈਰਿਫ਼ ’ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਵਧਦਾ ਘਟਦਾ ਰਿਹਾ ਪਰ ਹੁਣ ਟਰੰਪ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਚੁੱਕ ਲਿਆ ਹੈ। ਖੈਰ, ਟੈਰਿਫ਼ ਦੇ-ਧਾਰੀ ਤਲਵਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਦੇਸ਼-ਦੇਸ਼ਾਂਤਰੀ ਨਤੀਜੇ ਅਣਕਿਆਸੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਸਬੰਧੀ ਟੈਰਿਫ਼ ਸ਼ਬਦ ਅੰਤਮ ਤੌਰ ’ਤੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਲਫ਼ਜ਼ ‘ਤਾਰੀਫ਼’ ਦਾ ਹੀ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀਕ੍ਰਿਤ ਰੁਪਾਂਤਰ ਹੈ ਜੋ ਮੁਢਲੇ ਤੌਰ ’ਤੇ ਅਰਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਜ਼ਬਾਨ ਵਿਚ ਤਾਰੀਫ਼ ਦਾ ਮੁੱਖ ਅਰਥ ਹੈ, ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਪਛਾਣ, ਜਾਣ-ਪਛਾਣ, ਪਰਿਚੈ, ਸੁਨਾਖਤ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਟੈਰਿਫ਼ ਦਾ ਰੂਪ ਲੈ ਕੇ ਇਤਾਲਵੀ ਭਾਸ਼ਾ ਰਾਹੀਂ ਆਇਆ। ਮੱਧ ਕਾਲ ਵਿਚ ਸਪੇਨ-ਪੁਰਤਗਾਲ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਅਰਬੀ ਮੂਰਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਅਨੇਕਾਂ ਅਰਬੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਸਪੈਨਿਸ਼, ਪੁਰਤਗੀਜ਼ ਤੇ ਇਤਾਲਵੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ। ਕੁਝ ਇੱਕ ਦਾ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਨਿਆਂ ਵਿਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਆਏ ਹਾਂ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਭੂ-ਮੱਧਸਾਗਰ ਦਾ ਲੰਬਾ ਚੌੜਾ ਤੱਟਵਰਤੀ ਖਿੱਤਾ ਜਹਾਜ਼ਰਾਨੀ ਰਾਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਵਪਾਰ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚ ਵਿਭਿੰਨ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਭਾਸ਼ਾਈ ਸੋਦਾਗਰਾਂ ਨੇ ਸਭ ਨੂੰ ਸਮਝ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਮਿਲਗੋਭੀ ਜਿਹੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸਿਰਜ ਲਈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲਿੰਗੂਆ ਫਰੈਂਕਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਸ਼ਬਦ ਇਤਾਲਵੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸਨ ਪਰ ਸਪੈਨਿਸ਼ ਤੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਵੀ ਕਾਫੀ ਛੱਟਾ ਸੀ।

ਇਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਸੀ, ਫੀਟ (ਇੱਕ ਕੱਪੜਾ)। ਅਰਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ‘ਤਾਰੀਫ਼ਾ’ ਸ਼ਬਦ ਤੁਰਕੀ ਰਾਹੀਂ ਇਤਾਲਵੀ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਇਸ ਮਿਲਗੋਭੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਜਾ ਰਲਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚ ਅਰਬੀਆਂ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੱਟਵਰਤੀ ਖਿੱਤੇ ਦੀਆਂ ਬੰਦਰਗਾਹਾਂ ਵਿਚ ਇੱਕ ਸੂਚੀ ਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਤਜਾਰਤੀ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਇਸ ’ਤੇ ਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਮਹਿਸੂਲ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵੀ ਦੱਸੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਵਪਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਮਲਾਹਾਂ ਲਈ ਸਹੂਲਤ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਪਸੰਦੀਦਾ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਭਾਅ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉੱਝ ਇਹ ਟੈਕਸ ਰੋਮਨ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਹੀ ਭੂ-ਮੱਧਸਾਗਰੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ’ਤੇ ਲਗਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

‘ਤਾਰੀਫ਼ਾ’ ਸ਼ਬਦ ਟੈਰਿਫ਼ ਬਣ ਕੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੀਆਂ ਬੋਲੀਆਂ ਵਿਚ ਦਾਖਿਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ‘ਤ’ ਧੁਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਏਥੇ ‘ਤਾਰੀਫ਼’ ‘ਟੈਰਿਫ਼’ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਗਿਆ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਗੇੜ ਨਾਲ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆਯਾਤ-ਨਿਰਯਾਤ ’ਤੇ ਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਮਹਿਸੂਲ ਲਈ ਹੀ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੂੜ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਾਮਰਾਜੀ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਇਸ ਲੁਭਾਵਣੇ ਤੇ ਲਾਭਾਵਣੇ ਸ਼ਬਦ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖਿੱਚਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆਯਾਤ ’ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਸਰਦਾਰੀ ਕਾਇਮ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ

ਜਾਣ ਲਈਏ ਕਿ ਅਰਬੀ ‘ਤਾਰੀਫ਼ਾ’ ਸ਼ਬਦ ਜੋ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿਚ ਤੁਰਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਬਣੇ ‘ਤੈਰਿਫੇ’ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਹੋਇਆ, ਨੇ ‘ਨਿਰਖ ਸੂਚੀ’ ਜਾਂ ‘ਕੀਮਤ ਸਾਰਣੀ’ ਜਿਹੇ ਅਰਥ ਕਿਵੇਂ ਧਾਰਨ ਕੀਤੇ। ‘ਤਾਰੀਫ਼ਾ’ ਸ਼ਬਦ ਮੁਢਲੇ ਤੌਰ ’ਤੇ ਅਰਬੀ ਸ਼ਬਦ ‘ਅਰਫ਼’ (ਐਨ-ਰੇ-ਫ਼ੇ) ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਜਾਨਣ, ਪਤਾ ਲੱਗਣ, ਵਾਕਿਫ਼ ਹੋਣ ਦੇ ਭਾਵ ਹਨ। ਅਰਬੀ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਧਾਤੂ ਅੱਗੇ ‘ਤ’ ਅਗੇਤਰਲਾ ਦੇਣ ਨਾਲ ਹੋਰ ਸ਼ਬਦ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਆਕਰਣਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵੀ ਤੇ ਕੁਝ ਕੁਝ ਭਾਵ ਵੀ ਬਦਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸੋ ‘ਜਾਨਣਾ’ ਦੇ ਭਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ‘ਅਰਫ਼’ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ‘ਤਾਰੀਫ਼ਾ’ ਵਿਚ ਬਦਲ ਜਾਣ ਨਾਲ ਇਸ ਦੇ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ ਨਿਕਲੇ ‘ਜਿਸ ਤੋਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲਦੀ ਹੋਵੇ’। ਅਰਬ-ਸੰਕੁਚਨ ਨਾਲ ਅਗਲੇਰਾ ਅਰਥ ਬਣਿਆ ‘ਜਿਸ ਤੋਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਭਾਅ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ’, ਨਿਰਖ ਸੂਚੀ, ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ। ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਦੋ ਵੱਖਰੇ ਪਰ ਜੁੜਵੇਂ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਪਾਟ ਗਿਆ ਯਾਨੀ ਪਹਿਲਾ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਭਾਅ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਆਯਾਤ ’ਤੇ ਲਗਦਾ ਮਹਿਸੂਲ। ਮਸਲਨ ਫਰਾਂਸ ਵਿਚ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ, ਭਾਤੋਂ ਦੀ ਸੂਚੀ; ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਵਿਚ ਟੈਕਸੀ ਦੇ ਕਿਰਾਇਆ ਲਈ ਏਹੀ ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ਪਰ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾ ਅਰਥ ਸਾਂਭ ਲਿਆ। ਉਧਰ ਜਨਮਦਾਤੀ ਅਰਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ‘ਤਾਰੀਫ਼ਾ’ ਦੇ ਹੋਰ ਵੀ ਮਿਲਦੇ ਜੁਲਦੇ ਅਰਥ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਪਸ ਵਿਚ ਸੋਖਿਆ ਹੀ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਪਛਾਣ, ਜਾਣ-ਪਛਾਣ, ਪਰਿਚੈ, ਵਾਕਿਫ਼ੀਅਤ, ਸੂਚਨਾ। ਅਰਬੀ ਦੇ ‘ਅਰਫ਼’ ਤੋਂ ਹੋਰ ਸ਼ਬਦ ਬਣੇ ਹਨ ਆਰਿਫ਼ (ਜਾਣਕਾਰ), ਤੁਆਰਫ਼ (ਜਾਣ-ਪਛਾਣ), ਮਆਰਫ਼ਤ (ਆਤਮ ਗਿਆਨ) ਆਦਿ।

ਇਸਲਾਮੀ ਹਕੂਮਤਾਂ ਦੌਰਾਨ ਫਾਰਸੀ ਰਾਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ‘ਤਾਰੀਫ਼ਾ’ ਉਰਦੂ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਭਾਰਤੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਘੁਲ-ਮਿਲ ਗਿਆ ਪਰ ‘ਤਾਰੀਫ਼’ ਦੇ ਉਚਾਰਨ ਵਜੋਂ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਅਰਥ ਹਨ, ਉਸਤਤ, ਵਡਿਆਈ, ਸਲਾਹੁਤਾ, ਗੁਣ। ਤਾਰੀਫ਼ ਦੇ ਟਾਕਰੇ ’ਤੇ ਟੈਰਿਫ਼ ਸ਼ਬਦ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸੇ ਅਰਥਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅੱਜ-ਕਲ੍ਹ ਸਾਡੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਹਾਂ, ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਟੈਰਿਫ਼ ਜ਼ਰੂਰ ਚਲਦਾ ਸੀ। ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਆਮ ਬੋਲ ਚਾਲ ਵਿਚ ਇਹ ‘ਤਰੀਫ਼’ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਡੋਗਰ ਜੱਟਾਂ ਦੀਆਂ ਤਰੀਫ਼ਾਂ ਦੇ ਪੁਲ ਬੰਨ੍ਹਦਿਆਂ ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਲਿਖਦੇ ਹਨ,

ਡੋਗਰ ਜੱਟ ਈਮਾਨ ਨੂੰ ਵੇਚ ਖਾਂਦੇ, ਧੀਆਂ ਮਾਰਦੇ ਤੇ ਪਾੜ ਲਾਂਵਦੇ ਜੇ।
ਤਰਕ ਕੋਲ ਹਦੀਸ ਦੇ ਨਿਤ ਕਰਦੇ, ਚੋਰੀ ਯਾਰੀਆਂ ਵਿਆਜ ਕਮਾਂਵਦੇ ਜੇ।
ਜੇਹੇ ਆਪ ਬੀਵਣ ਤੇਹੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੇ, ਬੇਟੇ ਬੇਟੀਆਂ ਚੋਰੀਆਂ ਲਾਂਵਦੇ ਜੇ।
ਜਿਹੜਾ ਚੋਰ ਤੇ ਰਾਹਜ਼ਨ ਹੋਵੇ ਕੋਈ, ਉਸ ਦੀ ਵੱਡੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਸੁਣਾਂਵਦੇ ਜੇ।
ਅਰਫ਼ ਤੋਂ ਜਾਣਕਾਰ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਬਣਿਆ ‘ਆਰਿਫ਼’ ਸ਼ਬਦ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਆਓ ਫਕੀਰੋ ਮੇਲੇ ਚਲੀਏ, ਆਰਫ਼ ਦਾ ਸੁਣ ਵਾਜਾ ਰੇ। ਅਨਹਦ ਸਬਦ ਸੁਣੋ ਬਹੁ ਰੰਗੀ, ਤਜੀਏ ਭੇਖ ਪਿਆਜਾ ਰੇ। ਅਨਹਦ ਬਾਜਾ ਸਰਬ ਮਿਲਾਪੀ, ਨਿਰਵੈਰੀ ਸਿਰਨਾਜਾ ਰੇ। ਮੀਆਂ ਮੁਹੰਮਦ ਬਖ਼ਸ਼ ਸ਼ੇਖ ਫਰੀਦ ਜੀ ਬਾਰੇ ਫਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਸ਼ਾਇਰ ਬਹੁਤ ਪੰਜਾਬ ਜ਼ਿਮੀਂ ਦੇ, ਹੋਏ ਦਾਨਸ਼ ਵਾਲੇ। ਕਾਫੀ-ਬਾਰਮਾਹ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋਹੜੇ ਬੈਠ ਉਜਾਲੇ।

ਸ਼ਬਦ ਝਰੋਖਾ

ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ

ਫੋਨ: 734-259-9353

ਅੱਵਲ ਸ਼ੇਖ ਫਰੀਦ ਸ਼ਕਰਗੰਜ, ਆਰਫ ਅਹਿਲ ਵਲਾਯਤ। ਹਿਕ ਹਿਕ ਸੁਖਨ ਜ਼ਬਾਨ ਉਹਦੀ ਦਾ, ਰਾਹਬਰ ਕਰੇ ਹਦਾਇਤ।
ਹੋਰ ਸੁਣੋ,
ਬੁੱਲ੍ਹਾ ਸਹੁ ਇਨਾਇਤ ਆਰਫ ਹੈ, ਉਹ ਦਿਲ ਮੇਰੇ ਦਾ ਵਾਰਸ ਹੈ।
ਮੈਂ ਲੋਹਾ ਤੇ ਉਹ ਪਾਰਸ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਓਸੇ ਦੇ ਸੰਗ ਖੱਸਦੇ ਹੋ।
ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵੀਆਂ ਨੇ ਆਰਿਫ਼ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਤਖੱਲਸ ਵਜੋਂ ਵੀ ਵਰਤਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਸਾਧੂ ਦਇਆ ਸਿੰਘ ਆਰਿਫ, ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਆਰਿਫ, ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਆਰਿਫ। ਕਈਆਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਨਾਂ ਹੀ ਆਰਿਫ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਆਰਿਫ ਲੋਹਾਰ, ਆਰਿਫ ਦੀਨ। ਆਰਿਫਾ ਖਾਨਮ ਸ਼ੇਰਵਾਨੀ ਇੱਕ ਧੜਲੇਦਾਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਹੈ। ‘ਅਰਫ਼’ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਪਰਿਚੈ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲਾ ਹੋਰ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ‘ਤੁਆਰਫ਼’ ਜੋ ਰਸਮੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਖੁਬ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਹੈ ਪਰ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਇਹ ਘੱਟ ਹੀ ਫਿੱਟ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਰਦੂ ਸ਼ਾਇਰ ਸਾਹਿਰ ਲੁਧਿਆਣਵੀ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ,
ਤੁਆਰਫ ਰੋਗ ਹੋ ਜਾਏ ਤੇ ਉਸ ਕੋ ਭੂਲਨਾ ਬੇਹਤਰ।
ਤੁਅੱਲਕ ਬੋਝ ਬਨ ਜਾਏ ਉਸ ਕੋ ਤੋਤਨਾ ਅੱਛਾ।
ਵੇਹ ਅਫਸਾਨਾ ਜਿਸੇ ਅਨਜਾਮ ਤਕ ਲਾਨਾ ਨਾ ਹੋ ਮੁਮਕਿਨ।
ਉਸੇ ਇੱਕ ਖੂਬਸੂਰਤ ਮੋੜ ਦੇਕਰ ਛੋੜਨਾ ਅੱਛਾ।
ਅਰਫ ਤੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ, ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਦੂਜਾ ਨਾਂ, ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲਾ ਸ਼ਬਦ ਬਣਿਆ ‘ਉਰਫ਼’ ਜਿਵੇਂ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਉਰਫ਼ ਭਾਈ ਜੈਤਾ। ‘ਅਰਫ਼’ ਦੇਮ ਅਗੇਤਰ ਲਾ ਕੇ ਮਾਰਫ਼ਤ/ਮਅਰਫ਼ਤ ਸ਼ਬਦ ਵਿਉਤਪਤ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਦਾ ਲਫ਼ਜ਼ੀ ਮਾਅਨਾ ਤਾਂ ਗਿਆਨ, ਬੋਧ ਹੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਬਹੁਤਾ ਇਸਲਾਮੀ ਖਾਸ ਤੌਰ ’ਤੇ ਸੂਫੀ ਮਤ ਦਾ ਇੱਕ ਰੂਹਾਨੀ ਲਕਬ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੂਫੀ ਸੰਪਰਦਾਇ ਵਿਚ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਅਵਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਤੀਜੀ ਵਿਚ ਸਾਧਕ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਜਾਂ ਪੀਰ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਨਾਲ ਗਿਆਨੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਾਰਫ਼ਤ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਫਿਜ਼ ਬਰਖੁਰਦਾਰ ਦੇ ਮਿਰਜ਼ਾਂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਵਿਚ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ ਬੋਲ ਹਨ,
ਕਲਮਾਂ ਲਿਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਲੱਖ ਇਸ਼ਕੇ ਦੀ ਗੱਲ।
ਕਲਮਿਓ ਇਸ਼ਕ ਅਗੇਤਰ ਮਾਰਫ਼ਤ ਜੀ ਵੱਲ।
ਬੁੱਤਾਂ ਬਣ ਗਈਆਂ ਢੇਰੀਆਂ ਬੈਠੀ ਮਿਰਜ਼ਾ ਮੁੱਲ।
ਮਿਰਜ਼ਾ ਤੇ ਮੈਂ ਪੀਘ ਤੇ ਵਿਚ ਕੁਤਤੀ ਦੀ ਠੱਲ।
ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਨੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸੂਝ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਹੈ, ‘ਮਾਰਫਤਿ ਮਨ ਮਾਰਹੁ ਅਬਦਾਲਾ ਮਿਲਹੁ ਹਕੀਕਤਿ ਜਿਤੁ ਫਿਰਿ ਨ ਮਰਾ’। ਇਸ ਦਾ ਇੱਕ ਅਰਥ ਰਾਹੀਂ, ਦੁਆਰਾ, ਜ਼ਰੀਆ ਵੀ ਹੈ। ਆਮ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਚਿੱਠੀ ਦੇ ਪਤੇ ਵਿਚ ‘ਰਾਹੀਂ’ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਵਰਤਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਏਥੇ ਭਾਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਬੰਦੇ ਰਾਹੀਂ ਜੋ ਨਗਰ ਵਿਚ ਆਮ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਡਾਕੀਏ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ‘ਮਿਲੇ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਮਾਰਫਤ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਲੰਬੜਦਾਰ, ਪੱਤੀ ਨੀਏ ਵਾਲ ਪਿੰਡ ਬੰਡਾਲਾ, ਜ਼ਿਲਾ ਜਲੰਧਰ’। ਕਬੂਤਰਾਂ ਦੀ ਮਾਰਫਤ ਵੀ ਪੈਗਾਮ ਭੇਜੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਟਰੰਪਗੀਰੀ-ਅਨੋਖਾ ਲਾਡਲਾ ਖੇਲਨ ਕੋ ਮਾਂਗੇ ਚਾਂਦ

ਅਸਦ ਮੁਹੰਮਦ ਖਾਨ ਦੀ ਇੱਕ ਰਚਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਨੇਕਾਂ ਗਾਇਕਾਂ ਨੇ ਗਾਇਆ ਹੈ, ਸਮੇਤ ਬੜੇ ਗੁਲਾਮ ਅਲੀ ਖਾਨ, ਟੀਨਾ ਸਾਹਨੀ, ਬਿਲਕੀਸ ਖਾਨਮ, ਤਾਹਿਰਾ ਸਈਯਦ ਦੇ। ਰਚਨਾ ਦਾ ਮੁਖਤਾ ਹੈ:

‘ਅਨੋਖਾ ਲਾਡਲਾ ਖੇਲਨ ਕੋ ਮਾਂਗੇ ਚਾਂਦ,
ਕੈਸੀ ਅਨੋਖੀ ਬਾਤ ਰੇ’।
ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਸੁਰ-ਬੱਧ ਰਚਨਾ ਦੀ ਯਾਦ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਆਉਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ

ਪ੍ਰੋ. ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਗੀਡਮ
ਫੋਨ: 98766-55055

ਦੇ ‘ਰੀਐਲਟਰ-ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ’ ਜਾਂ ‘ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਡੀਲਰ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ’ ਹੋਣ ਦੀ ਵਧੇਰੇ ਝਲਕ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਆਖਿਰ ਉਸ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਤਾਂ ‘ਰੀਅਲ ਐਸਟੇਟ’ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਾਲਾ ਹੀ ਤਾਂ ਹੈ। ਭਾਵ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦੋ-ਫਰੋਖਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਾਰੋਬਾਰ। ਇਹ ਕਾਰੋਬਾਰ ਮਾੜਾ ਨਹੀਂ ਪਰ ਟਰੰਪ ਤਾਂ ਦੂਸਰੇ ਦੇਸ਼ ਹੀ ਖਰੀਦਣ ਜਾਂ ਹੜਪਣ ਦੀ ਤਾਕ ਵਿਚ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਸਥਾਰਵਾਦੀ ਨੀਤੀਆਂ ਅਧੀਨ ਉਹ ਕੈਨੇਡਾ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ 51ਵਾਂ ਸੂਬਾ ਬਣਾਉਣਾ ਲੋਚਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ‘ਗਵਰਨਰ’ ਜਸਟਿਨ ਟਰੂਡੋ ਹੋਵੇਗਾ। ਟਰੂਡੋ ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਹੈ, ਬੇਸ਼ਕ ਉਹ ਹੁਣ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਚੁਕੈ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ, ਟਰੰਪ ਪਨਾਮਾ ਕਨਾਲ ਤੇ ਡੈਨਮਾਰਕ ਦੇ ਗ੍ਰੀਨਲੈਂਡ ਟਾਪੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ/ਖਰੀਦਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ‘ਗਲਫ ਆਫ ਮੈਕਸੀਕੋ’ ਦਾ ਨਾਮ ਬਦਲ ਕੇ ‘ਗਲਫ ਆਫ ਅਮੈਰਿਕਾ’ ਕਰਨ ਦਾ ਮਨਸ਼ਾ ਰਖਦੈ।

ਟਰੰਪ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਤਾੜਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਏਸ਼ੀਆ/ਮੱਧ ਪੂਰਬੀ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚ ਹੇਠਲੀ ਉੱਤੇ ਹੋ ਜਾਊ ਜੇਕਰ ਹਮਾਸ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਹੁਦੇ ’ਤੇ ਬਿਰਾਜਣ ਤਕ (20

ਜਨਵਰੀ) ਗਾਜ਼ਾ ਵਿਚ 7 ਅਕਤੂਬਰ, 2023 ਤੋਂ 100 ਕੁ ਜਣੇ ਬੰਦੀ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਅਮਰੀਕੀ ਵੀ ਹਨ, ਨਾ ਮੁਕਤ ਕੀਤੇ। ਉਸ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨਾਂ/ਐਲਾਨਾਂ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚ ਤਰਬੱਲੀ ਜਿਹੀ ਮਚਾ ਦਿਤੀ ਹੈ।

ਕਿਹਾ ਜਾਂਦੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਮਜ਼ਕੀਆ ਲਹਿਜੇ ਵਿਚ ਕੈਨੇਡਾ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ 51ਵੇਂ ਪ੍ਰਾਂਤ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਗਲ ਕਹੀ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਬੜਾ ਬੁਰਾ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਕੈਨੇਡਾ ਨੂੰ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੈ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਉਸ ਤੋਂ ਅਨੇਕਾਂ ਵਸਤਾਂ ਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਰਾਮਦ ਕਰਦੈ। ਭਾਵੇਂ ਕੈਨੇਡਾ ਸਬੰਧੀ ਟਰੰਪ ਨੇ ਸਿਰਫ ਆਰਥਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਗਰੀਨ ਲੈਂਡ ਅਤੇ ਪਨਾਮਾ ਕਨਾਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਾਂ ਬਲ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਵੀ ਦਿਤੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਭੂਸਥਲ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰ ਰਾਹੀਂ ਵਪਾਰ ਦੇ ਜਲ-ਮਾਰਗ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ/ਆਰਥਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਪਨਾਮਾ ਕਨਾਲ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ

ਬਣਾਈ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਉਸ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਉਪਰ ਬਹੁਤ ਵਧੇਰੇ ‘ਟੌਲ’ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਉਹ ਇਸ ਦਾ ਕੰਟਰੋਲ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੈ। ਜੇ ਕਰ ਵਾਕਿਆ ਹੀ ‘ਟਰੰਪਗੀਰੀ ਬਨਾਮ ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਸਥਾਰਵਾਦ’ ਦੀ ਨੀਤੀ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਦੁਆਰਾ 20 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਉਪਰੰਤ ਅਮਲ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਤਣਾਵ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਵਧੇਰੇ ਖਤਰਨਾਕ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦਾ ਕਰਤਾ ਵਿਸ਼ਵ ਦਾ ‘ਸੁਪਰ ਕੌਪ’ ਜਾਂ ‘ਸੁਪਰ-ਪਾਵਰ’ ਅਮਰੀਕਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਤਣਾਵ ਜਾਂ ਜੰਗਾਂ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਹੈ। ਰੂਸ-ਯੂਕਰੇਨ ਯੁੱਧ ਨੂੰ 3 ਸਾਲ ਹੋ ਚਲੇ ਹਨ। ਇਸਰਾਈਲ-ਹਮਾਸ/ਫਿਲਸਤੀਨ ਟਕਰਾ ਵੀ ਕਾਫੀ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਚਲ ਰਿਹੈ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ-ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਲੜਾਈ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ, ਹੋਰ ਕਈ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਆਪਸੀ ਖਹਿਬਾਜ਼ੀ ਸਿਖਰਾਂ ’ਤੇ ਹੈ। ਟਰੰਪ ਦੀ ਇਹ ਆਕਰਮਕ ਬਦੇਸ਼ੀ ਨੀਤੀ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ ’ਤੇ)

ਐਡੀਟਰ ਜੀ,

‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਨੇ ਆਪਣੀ ਉਮਰ ਦੇ 25 ਵਰ੍ਹੇ ਪੂਰੇ ਕਰ ਲਏ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿਲਵਰ ਜੂਬਲੀ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਪੜਾਅ ਵੱਲ ਕਦਮ ਪੁੱਟਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਲਏ ਹਨ। ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਤਸੱਲੀ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਛੋਟੇ ਵੀਰ ਸਰਦਾਰ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਵੀ ਆਪਣੀ ਭਰਪੂਰ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਲੇਖਣੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਨਵੀਆਂ ਕਲਮਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਰੂਬਰੂ ਕਰਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਨਵੇਂ ਵਰ੍ਹੇ ਦੀ ਇਸ ਦੂਜੀ ਐਡੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਭਰਪੂਰ ਲੇਖ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਹਨ। ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ ਨੇ ‘ਸੁਪਾਰੀ ਦੀ ਖੁਮਾਰੀ’ ਲੇਖ ਰਾਹੀਂ ‘ਸੁਪਾਰੀ’ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਵਿਭਿੰਨ ਰੂਪਾਂ ਵਿਚ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਬੜੇ ਰੋਚਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਿਆਨਿਆ ਹੈ। ਸਤਿਨਾਮ ਸਿੰਘ ਮਾਣਕ ਦਾ ਲੇਖ ‘ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ, ਅਕਾਲੀ ਸੰਕਟ, ਚੋਣਾਂ, ਅਮਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ’ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਦੁਸ਼ਵਾਰੀਆਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਪਾਉਂਦਾ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਤੀ ਦਰਦ ਦੇ ਅਹਿਸਾਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਗਹਿਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਮਾਮਾ ਜੀ ਤੋਂ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ਼ਹੀਦ ਗੰਜ ਅਤੇ ਮਸਜਿਦ ਬਾਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿਚ ਝਗੜੇ ਅਤੇ ਤਤਕਾਲੀਨ ਡੀ.ਸੀ. ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਕਈ ਵਾਰ ਸੁਣੀ ਸੀ। ਡਾਕਟਰ ਆਸਾ ਸਿੰਘ ਘੁੰਮਣ ਦੇ ਲੇਖ ‘ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਲਾਹੌਰ ਦਾ ਇਕਲੌਤਾ ਡੀ.ਸੀ. -ਪਰਨਾਬ ਸਿੰਘ’ ਨੇ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਯਾਦ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਵੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸਵਰਗਵਾਸੀ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਵਰਗੇ ਯਤਨੇਦਾਰ, ਹੌਸਲੇ ਅਤੇ ਜਜ਼ਬੇ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਆਈ.ਸੀ.ਐਸ. ਅਫਸਰ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਡਾਕਟਰ ਚਮਨ ਲਾਲ ਨੇ ‘ਖੇਤੀ ਇਨਕਲਾਬ ਦੀ’ ਲੇਖ ਰਾਹੀਂ ਨਿਸ਼ਟਾ ਜੈਨ ਵੱਲੋਂ 2020 ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚੇ ‘ਤੇ ਬਣਾਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਫਿਲਮ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚੇ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹੁਣ ਆਮ ਲੋਕਾਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਫਿਲਮ ਰਾਹੀਂ ਦੁਬਾਰਾ ਦੇਖ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੰਨ 1965-66 ਵਿਚ ਸਮਰਾਲਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਸਵਰਗੀ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਕੰਗ ਵੇਲੇ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਮਰਾਲੇ ਨੂੰ ਦੋ ਤੋਹਫੇ ਦਿੱਤੇ ਇੱਕ ਲੜਕਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਆਈ.ਟੀ.ਆਈ. ਕਿੱਤਾ ਸਿਖਲਾਈ ਸੈਂਟਰ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ‘ਮਾਲਵਾ ਕਾਲਜ ਬੋਂਦਲੀ, ਸਮਰਾਲਾ’। ਕਾਲਜ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਾਲ ਖੇਡ ਸਟੇਡੀਅਮ ਬਣਾਇਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸੇ ਸਾਲ ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਖੇਡਾਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਿਸ ਵਿਚ ਬੜੇ ਮਹਿਮਾਨ ਸਰਦਾਰ ਮਿਲਖਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧਰਮ ਪਤਨੀ ਨਿਰਮਲ ਮਿਲਖਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ। ਉਦੋਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਮਹਾਨ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਜੋੜੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਨਵਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਦੇ ਲੇਖ ਤੋਂ ਨਿਰਮਲ ਮਿਲਖਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬਹੁ-ਪੱਖੀ ਖਿਡਾਰੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਬਾਰੇ ਭਰਪੂਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ। ਜਗਦੀਸ਼ ਕੌਰ ਨੇ ਡਾਕਟਰ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਿਲਗੀਰ ਵੱਲੋਂ ‘ਨਵਾਂ ਤੇ ਵੱਡਾ ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼’ ਲੇਖ ਛਾਪ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੇਖਕਾਂ ਅਤੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦੋ ਮੁੱਦਿਆਂ, ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਫਰਵਰੀ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੇ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਅਤੇ ਬਾਦਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਵੱਲੋਂ ਤਨਖਾਹ ਲਾਉਣਾ,

‘ਤੇ ਬਹੁਤ ਚਰਚਾ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਪਰਹਾਰ ਦਾ ਲੇਖ ਇਸੇ ਵਿਸ਼ੇ ‘ਤੇ ‘ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੀ ਸਰਬਉੱਚਤਾ ਅਤੇ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਮੁੱਦਾ’ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਵਿਚ ਛਪਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਾਰੇ ਲੇਖ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਿਛਲੀ ਐਡੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਸ. ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜੋ ਲੇਖ ਛਪਿਆ ਸੀ ਇਹ ਲੇਖ ਉਸੇ ਦਾ ਤਕਰੀਬਨ ਦੁਹਰਾਅ ਹੈ ਅਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਿਸਟਮੈਟਿਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਾਖ਼ੂਬੀ ਸਾਰੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਨੁਕਤਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਰਹਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ‘ਹੁਣ ਚਲਦੇ ਹਾਂ, ਅਕਾਲ ਤਖਤ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਨਵੇਂ ਵਿਵਾਦ ਵੱਲ। ਇਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਮਈ, 2007 ਵਿਚ ਸੱਚਾ ਸੌਦਾ ਡੇਰੇ ਦੇ ਮੁਖੀ ਗੁਰਮੀਤ ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਪੁਸ਼ਾਕ ਪਾ ਕੇ ਰੂ ਅਫਜ਼ਾ ਛਕਾਉਣ ਦਾ ਸਵਾਂਗ ਰਚਣ ਨਾਲ ਹੋਈ ਸੀ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਨੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਸ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀ ਸਨਸਨੀਖੇਜ਼ ਘਟਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਆਮ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਭੜਕ ਕੇ ਮਰਨ-ਮਾਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਰਹਾਰ ਜੀ ਆਪਾਂ ਮੰਨ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਖਬਰਾਂ ਫੈਲਾਉਣ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਹੱਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਖ਼ਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸਨਸਨੀਖੇਜ਼ ਵੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ; ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਕੀ ਮਹਿਜ਼ ਮੀਡੀਆ ਕਾਰਨ ਵਾਪਰਿਆ? ਉਸ ਬੰਦੇ ਦੀ, ਜਿਹੜਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਕ ਡੇਰੇ ਦਾ ਮੁਖੀ ਵੀ ਕਹਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਡੇਰੇ ਦਾ ਮੁਖੀ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਅੱਜਮਾ ਨਾ ਦੇਵੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਦੂਸਰੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨਾ ਭੜਕਣ? ਹੁਣ ਤਾਂ ਇਸ ਰਚੇ ਗਏ ਬਿਰਤਾਂਤ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਖੁਲਾਸੇ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਇਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਮਕਸਦ ਕੀ ਸੀ ਵਗੈਰਾ। ਤੁਹਾਡੇ ਕਹਿਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਵਾਪਰਿਆ ਉਸ ਲਈ ਮੀਡੀਆ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਪਰ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਦਾ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ। ਇਕੱਲਾ ਸਵਾਂਗ ਰਚਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੁਣ ਤਾਂ ਉਸ ਡੇਰੇਦਾਰ ਦੀਆਂ ਕਰਤੂਤਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਵੀ ਅਨੇਕਾਂ ਕੱਚੇ ਚਿੱਠੇ ਬਾਹਰ ਆ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਕੁੱਝ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਜੇਲ੍ਹ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁੱਝ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਖੈਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਹੈ ਜੀ ਸਕਦੇ। ਬਾਕੀ ਗੁਰੂ ਸਹਿਬਾਨਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਾਕ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ? ਸ਼ਰਧਾਵਾਨਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ‘ਤੇ ਸੰਭਾਲ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਗੌਣ ਸਰੋਤਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਪਰਹਾਰ ਨੇ ਅੱਗੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ‘ਸਵਾਲ ਇਹ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ 2017 ਵਿਚ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੇ ਹਾਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 5 ਸਾਲ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਰਹੀ, ਹੁਣ 2022 ਤੋਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ। ਜੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਹੀ ਇਸ ਸਭ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕੈਪਟਨ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਹੁਣ ‘ਆਪ’ ਦੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਸਰਕਾਰ, ਬਾਦਲਕਿਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕੀ? ਕੀ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ‘ਕਾਂਗਰਸ’ ਅਤੇ ‘ਆਪ’ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ? ਵਾਹ ਪਰਹਾਰ ਜੀ ਵਾਹ! ਕਮਾਲ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉਠਾਇਆ ਹੈ ਤੁਸੀਂ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਾਂ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਕਾਂਗਰਸ

ਜਾਂ ‘ਆਪ’ ਸਰਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਮੰਗਦੇ? ਤੁਹਾਨੂੰ ਏਨਾ ਕੁ ਤਾਂ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਉਪਰ ਦੱਸਿਆ ਮਸਲਾ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਮਸਲਾ ਸੀ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਜਨਮ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੁਧਾਰ ਲਹਿਰ ਦੀ ਜਦੋਂ-ਜਹਿਦ ਵਿਚੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਹੋਂਦ ਵਿਚੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਣ ਕੇ 1920 ਵਿਚ ਨਿਕਲਿਆ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਰਾਜਨੀਤਕ ਫਰੰਟ ‘ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ, ਜਿਸ ਦੇ ਸੱਦੇ ‘ਤੇ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਲੱਗਦੇ ਮੋਰਚਿਆਂ ਵਿਚ ਆਮ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ ‘ਤੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਭਰੀਆਂ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਤਖਤ ਆਪਸ ਵਿਚ ਅੰਤਰ-ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ‘ਆਪ’ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਤਖਤਾਂ ਦਾ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕੀ ਸਬੰਧ ਹੈ? ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ‘ਆਪ’ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬੇਸ਼ੱਕ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਵੋਟਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਈਆਂ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਪੰਥ ਦੇ ਨਾਮ ‘ਤੇ ਵੋਟਾਂ ਮੰਗਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਜਾਂ ‘ਆਪ’ ਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ ‘ਤੇ ਅਨੰਦਪੂਰ ਸਾਹਿਬ ਜਾ ਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣਾ ਪਿਆ? ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਜਦੋਂ ਕਾਫੀ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਕਾਰ ਬਣੀ ਸੀ, ਸ਼ਾਇਦ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਹੋਰੀ ਉਦੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮਨਿਸਟਰੀ ਵਿਚ ਆਏ ਸੀ ਤਾਂ ਇੱਕ ਵਾਇਓ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਿਆ ਸੀ; ਭਲਾ ਕਿਉਂ? ਕਾਂਗਰਸ ਜਾਂ ‘ਆਪ’ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬੜੇ ਸਿੱਖ ਤਾਂ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਵਿਚ ਸ਼ਰਧਾ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਬੰਧਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਿੱਧਾ ਸਬੰਧ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਮੇਰਾ ਨਹੀਂ ਖਿਆਲ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਪਾਰਟੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਹੱਕ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ‘ਤੇ

ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਡਾਕ

ਉਹ ਕਿੰਤੂ-ਪ੍ਰੰਤੂ ਕਰ ਸਕਣ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ‘ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ। ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਵੋਟਰਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਰੋਸ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਗਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣਾ ਮਸਲਾ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ‘ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮਿਆਂ ‘ਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਤਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਬਾਦਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੀ ਵਰਤਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਅਨਿਆਂ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਨੂੰ ਭੁਗਤਣਾ ਵੀ ਪੈ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪੈ ਵੀ ਗਿਆ ਹੈ। ਤਕਲੀਫ਼ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਬਾਦਲ ਦਲ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹ ਲੱਗਣ ਦੀ? ਨਿਮਾਣੇ ਸਿੱਖ ਦੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਮੇਰਾ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ), ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਨਾਹ ਕਬੂਲ ਕੀਤੇ ਸੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਤਨਖਾਹ ਨੂੰ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਨਾਲ ਨਿਭਾਅ ਵੀ ਲੈਣਾ ਤਾਂ ਰੀਵਾਈਵਲ ਦਾ ਮੌਕਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਜ਼ਦੀਕ ਹੋਣਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵਿਚ ਭੁੱਲ ਬਖਸ਼ਾਉਣ ‘ਤੇ ਫਰਾਖਦਿਲੀ ਨਾਲ ਸੰਗਤਾਂ ਮੁਆਫ਼ ਵੀ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਅਕਾਲੀਅਤ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਸਲਾਹ ਇਸ ਰਾਹ ‘ਤੇ ਤੁਰਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ। ਜੇ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਚੀਫ਼ ਮਨਿਸਟਰ ਯੋਗੀ ਅਦਿੱਤਿਆ ਨਾਥ ਧਾਰਮਿਕ ਮੱਠ ਦਾ ਮੁਖੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਦੇਸ਼ ਦਾ ਮੁਖੀ ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਫਿਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਸਲਾਹ ਅਨੁਸਾਰ ਅਸਤੀਫੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਵਾ ਕੇ ਗਰਾਉਂਡ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਮੁੜ ਭਰਤੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ?

-ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ

ਸੰਪਾਦਕ ਜੀ,

‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ‘ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੀ ਸਰਵਉੱਚਤਾ ਅਤੇ ਸੁਖਬੀਰ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ’ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ‘ਤੇ ਸ. ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਹਾਰ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰਿਤ ਲੇਖ ਪੜ੍ਹਿਆ। ਵਿਦਵਾਨ ਲੇਖਕ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ‘ਤੇ ਵਾਪਰੇ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਦਾ ਜੋ ਨਕਸ਼ਾ ਖਿੱਚਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਫ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਨੀਤੀ ਲਈ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੀ ਬੇਦਰੋਹ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਕਾਫੀ ਲੰਮਾ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਇਸ ਲੰਮੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਨੇ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹੋਰ ਉਲਝਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਦਿੱਤੀ ਹਨ।

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਛਪੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਮੈਂ ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੀ ਸਰਵਉੱਚਤਾ ਉੱਲਝੇ ਖੇਲ੍ਹੇ ਜਾ ਰਹੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਖੇਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ‘ਰੀਵਾਈਵਲ’ ਅਤੇ ‘ਸਰਵਾਈਵਲ’ ਦੇ ਘੋਲ ਦੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਚੱਲਦੇ ਆ ਰਹੇ ਤਿਕਤਮਬਾਜ਼ ਸਿਲਸਿਲੇ ਦੀ ਗਾਥਾ ਦਾ ਅਗਲਾ ਕਾਂਡ ਆਖਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਉਹ ਗਾਥਾ ਕੀ ਸੀ? ਸ. ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਹਾਰ ਨੇ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਤੱਥ ਇਕੱਠੇ ਕਰਕੇ ਜੋ ਇਹ ਲਿਖਤ ਲਿਖੀ ਹੈ, ਇਹ ਹੀ ਉਹ ਗਾਥਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ ਵਿਚ ਜੋ ਸਮੱਸਿਆ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਰੋਕੇ ਜਾਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚਲੇ ਮਾਮਲੇ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮੇਂ ਦੇ ਗਾਣੇ ਕੋਈ ਢੰਗ-ਤਰੀਕਾ ਵਿਕਸਿਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ। ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਅਤੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਕੋਈ ਵਿਧੀ-ਵਿਧਾਨ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।

ਜੇ, ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਤੰਤਰੀ, ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਯੋਗ ਢਾਂਚੇ ਉਸਾਰਨ ਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਐਸਾ ਨਾ ਹੋ ਸਕਿਆ, ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਬਹਾਲ ਰੱਖਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਧੰਨਵਾਦ।

-ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਮਿਸੀਸਾਗਾ

(ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਦਾ ਬਾਕੀ)

ਹੋਰ ਪੁਆਤੇ ਪਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।
ਟਰੰਪ ਨੇ ਤਾਂ ਡੈਨਮਾਰਕ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਧਮਕੀ ਦਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਗਰੀਨਲੈਂਡ ਨੂੰ ਖਰੀਦੇ ਜਾਣ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟ ਬਣੇਗਾ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਉਸ ਉਪਰ ‘ਟੈਰਿਫ’ (ਦਰਾਮਦੀ-ਬਰਾਮਦੀ ਟੈਕਸ) ਲਗਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਗਰੀਨਲੈਂਡ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਖੋਫ਼ਨਾਕ ਹੈ।

ਟੈਰਿਫ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਧਮਕੀ ਉਸ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਨੂੰ ਵੀ ਦਿਤੀ ਹੈ। ਬੋਸ਼ਕ ਕੈਨੇਡਾ ਬਾਰੇ ਫੌਜੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਯੋਗ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ/ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚਲੀ ਐਕਸਪੋਰਟ ਉਪਰ 25% ਟੈਰਿਫ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਤਾੜਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਟਰੰਪ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਹਰ ਸਾਲ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਰ 200 ਬਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਖਰਚਦੈ, ਜੋ ਕਿ ਬੋਲੇੜਾ ਬੋਝ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਹੋਰ ਕਿਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀਆਂ ਕਾਰਾਂ, ਦੁੱਧ ਜਾਂ ਹੋਰ ਉਤਪਾਦ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਭ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਮਾਤਰਾ/ਮਿਕਦਾਰ ਵਿਚ ਉਪਲਬਧ ਹਨ। ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਉਪਰ 25% ਟੈਰਿਫ ਲਗਾ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਬਰਾਮਦ ਲੜਖੜਾ ਜਾਏਗੀ। ਇਕ ਅਨੁਮਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰੀਬ 3.6 ਬਿਲੀਅਨ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਡਾਲਰ (2.5 ਬਿਲੀਅਨ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ) ਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ/ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਅਮਰੀਕੀ ਬਾਡਰ ਦੇ ਪਾਰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਟਰੰਪ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਟੈਰਿਫ ਮੈਕਸੀਕੋ ਤੋਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਉਪਰ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਕਹੀ ਹੈ।

ਟਰੰਪ ਦੇ ਕੈਨੇਡਾ ਬਾਰੇ ਬੋਝਕੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਜਸਟਿਨ ਟਰੂਡੋ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਕਈ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਨਖੇਧੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਕ

ਨੇਤਾ ਨੇ ਤਾਂ ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਇਥੋਂ ਤਕ ਪੁਛਿਐ ਕਿ ਜੇ ਕੈਨੇਡਾ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਅਲਾਸਕਾ ਸਟੇਟ ਖਰੀਦਣ ਬਾਰੇ ਕਹੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਲਗੇਗਾ? ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਅਲਾਸਕਾ ਦੀ ਧਰਤੀ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਰੂਸ ਤੋਂ ਖਰੀਦੀ ਸੀ। ਇਕ ਸਰੋਤ ਅਨੁਸਾਰ 1,723,337 ਵਰਗ ਕਿਲੋ ਮੀਟਰ ਦੀ ਥਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ 1867 ਵਿਚ 7.2 ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਨੂੰ ਖਰੀਦੀ ਸੀ। ਬਾਦ ਵਿਚ ਇਹ ਅਲਾਸਕਾ ਸਟੇਟ ਵਜੋਂ ਜਾਣੀ ਜਾਣ ਲਗੀ।

ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਬਿਜ਼ਨਸ ਦੇ ਹੋਰ ਵੀ ਅਨੇਕਾਂ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 1803 ਵਿਚ ਲੂਈਸਿਆਨਾ ਨਾਮ ਦਾ 2,140,000 ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਵੱਡਾ ਇਲਾਕਾ 15 ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਨੂੰ ਖਰੀਦੇ ਜਾਣਾ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ।

ਆਖਿਰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਦੂਸਰੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਉਪਰ ਅੱਖ ਕਿਉਂ ਹੈ? ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਸਰਦਾਰੀ ਹੋਰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਸੰਭਵ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਪਰ ਟਰੰਪ ਵਰਗੇ ਬੰਦੇ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਅਟਪਟਾ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ! ਖੇਤਰਫਲ ਵਜੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਕਰੀਬ 9,985 ਮਿਲੀਅਨ ਵਰਗ ਕਿਲੋ ਮੀਟਰ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚ ਦੂਸਰੇ ਨੰਬਰ ‘ਤੇ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਆਪਣਾ ਖੇਤਰਫਲ 9,840,000 ਵਰਗ ਕਿਲੋ ਮੀਟਰ ਹੈ। ਗਰੀਨਲੈਂਡ ਟਾਪੂ ਦਾ ਏਰੀਆ 2,175,600 ਵਰਗ ਕਿਲੋ ਮੀਟਰ ਹੈ। ਆਕਾਰ ਵਜੋਂ ਵਿਸ਼ਵ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਦੇਸ਼ ਰੂਸ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਖੇਤਰਫਲ 17 ਮਿਲੀਅਨ ਵਰਗ ਕਿਲੋ ਮੀਟਰ ਹੈ। ਜੇ ਟਰੰਪ ਆਪਣੇ ਮਨਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੈ, ਜੋ ਕਿ ਲਗਦਾ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਫਿਰ ਸਿਰਫ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਮਿਲ ਕੇ ਹੀ ਰੂਸ ਨੂੰ ਇਲਾਕੇ ਵਜੋਂ ਮਾਤ ਦੇ ਜਾਣਗੇ! ਤੇ ਟਰੰਪ ਦਾ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਡੇਰਾ ਦੇਸ਼ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਆਖਿਰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ 20 ਮਿਲੀਅਨ ਵਰਗ ਕਿਲੋ ਮੀਟਰ

ਭੋਇ-ਖੇਤਰ ਹੋਰ ਜੋੜਨ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਉਸ ਸਿਰ ਬੋਝੇਗਾ!

ਖੈਰ, ਸੁਪਨੇ ਕਈ ਵਾਰ ਸੁਪਨੇ ਵੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਦਿਨ ਵੇਲੇ ਦੇਖੇ ਗਏ ਸੁਪਨਿਆਂ ਵਾਂਗ। ਪਰ ਅਜੋਕੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਜਾਗਦੇ ਹੋਇਆਂ ਵੀ ਸੁਪਨੇ ਦੇਖਣ ਜਾਂ ਜਾਗਦੇ ਰਖਣ ਵਾਲੇ ਸੁਪਨੇ ਦੇਖਣ ਤੇ ਜਾਂ ਅਹਿਜੇ ਸੁਪਨੇ ਦੇਖਣ ਜੋ ਸੌਣ ਹੀ ਨਾ ਦੇਣ ਦੀ ਬੜੀ ਗੱਲ ਚਲਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਐ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ਼ੇਖਚਿੱਲੀ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਪਰ ਸਾਡਾ ਟਰੰਪ ਸ਼ੇਖਚਿੱਲੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਉਹ ਕੀ ਕਰੇ।

ਅਸੀਂ ‘ਸਾਡਾ’ ਇਸ ਲਈ ਕਿਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਦਾ ਲੰਗੋਟੀਆ ਯਾਰ ਐ।

10 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਨੋਨੀਤ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਨੂੰ ‘ਹਸ ਮਨੀ’ ਕੇਸ ਵਿਚ ਮੁਜਰਮ ਠਹਿਰਾਇਆ ਪਰ ਸਜ਼ਾ ਨਾ ਸੁਨਾਉਣ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ। 78 ਸਾਲਾ ਟਰੰਪ ਉਪਰ ਘੋਰ ਅਪਰਾਧਾਂ (ਫੈਲਨੀ) ਦੇ 34 ਕੇਸ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਪੌਰਨ ਸਟਾਰ ਨਾਲ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਸਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਸਟਾਰ ਦਾ ਮੂੰਹ ਬੰਦ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਕੇਸ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਮੈਨਹੱਟਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਜੱਜ ਜ਼ਿਆਨ.ਐਮ.ਮਰਚੇਨ ਨੇ ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਤਾਂ ਕਰਾਰ ਦਿਤਾ ਪਰ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਜੁਰਮਾਨਾ ਕੀਤਾ, ਨਾ ਹੀ ਜੇਲ ਭੇਜਣ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ (ਜੋ 4 ਸਾਲ ਤਕ ਦੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ) ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਹੋਰ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ। ਯਾਣੀ ਸਜ਼ਾ ਬਿਨ ਸਜ਼ਾ! ਹੁਣ 20 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਜਨਾਬ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਜਦ ਵਾਈਟ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਬਿਰਾਜਣਗੇ ਤਾਂ ਉਹ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ‘ਫੈਲਨ-ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ’ (ਘੋਰ ਅਪਰਾਧੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ) ਹੋਣ ਦਾ ਨਾਮਨਾ ਖੱਟਣਗੇ!

ਵਕਤ ਦੀ ਕਰਵਟ

ਮਾਣ ਕਰੀ ਨਾ ਮਿੱਤਰਾ, ਕੂਰਸੀਆਂ ਦਾ ਅੱਜ ਤੇਰੇ ਬੱਲੇ, ਕੱਲ ਮੇਰੇ ਬੱਲੇ ਵਕਤ ਚੰਦਰਾ ਪਲਟੀਆਂ ਮਾਰ ਜਾਂਦਾ ਅੱਜ ਤੇਰੇ ਵੱਲੇ, ਕੱਲ ਮੇਰੇ ਵੱਲੇ। ਮਾੜੇ ਵਕਤ ਹਰੇਕ ‘ਤੇ ਆਵਦੇ ਨੇ ਕਦੇ ਤੂੰ ਝੱਲੇ, ਕਦੇ ਮੈ ਝੱਲੇ ਦੁੱਖ ਹੁੰਦੇ ਆ ਤਿਤਲੀਆਂ ਵਾਂਗ ਸੱਜਣਾ ਕਦੇ ਤੇਰੇ ਪੱਲੇ, ਕਦੇ ਮੇਰੇ ਪੱਲੇ। ਇਹ ਵਕਤ ਨਾ ਕਿਸੇ ਦਾ, ਸਕਾ ਹੋਇਆ ਇਹੋ ਨਾਲ ਚੱਲੇ, ਤੇ ਨਾਲ ਚਾਲ ਚੱਲੇ ਇਹ ਵਕਤ ਜਦ ਕਿਸੇ ‘ਤੇ ਵਾਰ ਕਰਦਾ ਵਿਰਲਾ ਵਾਰ ਜਰਦਾ, ਤੇ ਟਾਵਾਂ ਝਾਲ ਝੱਲੇ। ਇਹ ਕਦੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਦੀ, ਹੋਈ ਮਾਇਆ ਕਦੇ ਤੇਰੇ ਗੱਲੇ, ਕਦੇ ਮੇਰੇ ਗੱਲੇ ਹਾਲੇ ਪੁੱਛ ਨਾ ਸਾਨੂੰ, ਹਾਲ ਯਾਰਾ ਹਾਲੇ ਫੱਟ ਤਾਜੇ, ਹਾਲੇ ਜਖਮ ਔਲੇ। ਸਾਨੂੰ ਯਾਰੀ ਨਾ ਆਈ, ਰਾਸ ਉਹਦੀ ਕਦੇ ਪਾਏ ਛੱਲੇ ਤੇ, ਕਦੇ ਲਾਹੇ ਛੱਲੇ ਸਾਡੀ ਵਿਚ ਵਿਛੋੜਿਆਂ ਲੰਘ ਚੱਲੀ ਕਦੇ ਉਹ ਕੱਲੀ, ਤੇ ਕਦੇ ਯਾਰ ਕੱਲੇ। ਇਹ ਘੋਲ ਹੈ ਮਿੱਤਰਾ ਜਿੰਦ ਸਾਡੀ ਕਦੇ ਤੂੰ ਬੱਲੇ, ਤੇ ਕਦੇ ਮੈਂ ਬੱਲੇ ਡਾਣਸੀਵਾਲੀਆ ਜਿੰਦਗੀ ਲਹਿਰ ਵਰਗੀ ਕਦੇ ਬੱਲੇ ਬੱਲੇ, ਤੇ ਕਦੇ ਬੱਲੇ ਬੱਲੇ -ਕੁਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਡਾਨਸੀਵਾਲ

‘ਰੱਬ ਇੱਕ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਬੁਝਾਰਤ’?

ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਇਸ ਸਿਰਲੇਖ ਵਾਲੀ ਪੁਸ਼ਟਿਕਾ ਕਵਿਤਾ, ਰੱਬ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਮਿਲਣ ਦੇ ਔਖੇ ਪਰ ਅਸਫਲ ਢੰਗਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਰਣਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਨੌਬੇ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਛਪੀ, ਇਹ ਅੱਜ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀਆਂ ਹਰਮਨ ਭਾਉਂਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ‘ਚ ਗਿਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਤੁਕਾਂ ਹਨ:

ਰੱਬ ਇੱਕ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਬੁਝਾਰਤ, ਰੱਬ ਇੱਕ ਗੋਰਖ-ਪੰਦਾ।

ਖੋਲ੍ਹਣ ਲੱਗਿਆਂ ਭੇਦ ਏਸ ਦੇ, ਕਾਫ਼ਰ ਹੋ ਜਾਏ ਬੰਦਾ।
ਆਪਣੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਨਾਇਕ ‘ਰੱਬ’ ਨੂੰ ਬਣਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਧਾਰਮਿਕ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੇ ਅਣਗਿਣਤ ਨਾਵਾਂ ‘ਚੋਂ ਇਹ ਹੀ ਇੱਕ ਐਸਾ ਨਾਉਂ ਹੈ ਜੋ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਜਾਂ ਸੰਪਰਦਾ ਵਲੋਂ ‘ਪੇਟੈਂਟ’ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਪੰਚਪਰਾ-ਗਤ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਕਥਿਤ ਰਾਖੇ ਇਸ ਨਾਉਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮਰ-ਮਿਟਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਵੀ ਇਹ ਨਾਉਂ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇਕਤਾ ਤੋਂ ਨਿਰਲੇਪ ਅਤੇ ਇੱਕ ਗੋਰ-ਰਸਮੀ ਨਾਉਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਕੁਛ

ਇੰਜ. ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: 647-640-2014

ਖੁੱਲ੍ਹ-ਖੇਡ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਨਾਉਂ ਰਾਹੀਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖੁਸ਼ਾਮਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਰਤਣ ਤੋਂ ਬਗੈਰ, ਬੇ-ਝਿਜਕ ਹੋ ਕੇ ਮੁਖਾਤਿਬ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਵ ਨਾਲ ਵਰਤ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਤੋਂ ਵੀ ਇਨਕਾਰੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਰਾਹੀਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਉਸ ਨਾਲ ਰੋਸਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਉਸ ਨੂੰ ਚੰਗਾ-ਨਾ-ਚੰਗਾ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਉਸ ਤੋਂ ਕੁਛ ਮੰਗ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਨਾ ਮਿਲਣ ‘ਤੇ ਉਲਾਭੇ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਵੱਧ-ਘੱਟ ਵੀ ਬੋਲ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਾ ਕਰ ਸਕਣ ਲਈ ਪੱਖ-ਪਾਤੀ ਤੇ ਬੇ-ਦਰਦ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਮਨੁੱਖੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਉਦਾਸੀਨ ਅਤੇ ਬੇ-ਕਿਰਕ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੰਗਿਆਂ ਦਾ ਮੰਦਾ ‘ਤੇ ਮੰਦਿਆਂ ਦਾ ਚੰਗਾ ਹੋਣੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਐਨੇ ਚਿਰ ਤੋਂ ਰੱਬ-ਪੁਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਤਜਰਬੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤੇ ਸਬਕ ਨਹੀਂ ਸਿੱਖੇ। ਇਹ ਸਭ ਕਹਿਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਜਦ ਕਿ ‘ਪੇਟੈਂਟ’ ਕੀਤੇ ਨਾਉਂ ਰਾਹੀਂ ਰੱਬ ਬਾਰੇ ਇੰਨਾ ਸੋਚ ਲੈਣ ਦੀ ਵੀ ਸਜਾ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਉਂ ਰਾਹੀਂ ਰੱਬ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ-ਖੇਡ ਸਿਵ ਕੁਮਾਰ ਬਟਾਲਵੀ ਅਤੇ ਸਾਈਂ ਬੁੱਲੇ ਸ਼ਾਹ ਵਰਗਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਲਈ ਹੈ।

ਇਹ ਨਾਉਂ ਦੋਨਾਂ ਪੰਜਾਬਾਂ ਦੀ ਆਮ ਜਨਤਾ ‘ਚ ਹਰਮਨ-ਪਿਆਰਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ‘ਪੰਜਾਬ’ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ। ‘ਰੱਬ’ ਅਰਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ‘ਪੰਜਾਬ’ ਫਾਰਸੀ ਦਾ। ਭਾਰਤੀ ਧਾਰਮਿਕ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ‘ਚ ਇਹ ਨਾਉਂ ਨਾਂਹ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਰੱਬ ਦੇ ਇਸ ਨਾਉਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਹੋਰਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ। ਇਹ ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 99 ਮਿਆਰੀ ਨਾਉਂ ‘ਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਪਵਿੱਤਰ ਕੁਰਾਨ ਸ਼ਰੀਫ ‘ਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਮਾਲਿਕ, ਰਾਖਾ ਜਾਂ ਪਾਲਣਹਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ‘ਰੱਬ-ਉਲ-ਆਲਮੀਨ’ ਯਾਣੀ ਕਿ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਰੱਬ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਉਪਾਸ਼ਕਾਂ ਦਾ। ਰੱਬ ਦੇ ਸਭ ਨਾਉਂ ਉਸ ਦੇ ਗੁਣ-ਵਾਚਕ ਨਾਉਂ ਹਨ, ਉਸ ਦੇ ਸਿਫਾਤੀ ਜਾਂ ‘ਕੁਆਲੀਟੇਟਿਵ’ ਨਾਉਂ ਹਨ, ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਉਪਾਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਪਿਆਰ ‘ਚ ਆ ਕੇ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੇ ਅਸਲ ਨਾਉਂ ਦਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ। ਅਸਲ ਨਾਉਂ ਉਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਨੇ ਰੱਖਿਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੇ-ਦਰਬਾਰੇ ਪਰਵਾਨ ਹੋਵੇ। ਰੱਬ ਦੇ ਕੇਸ ‘ਚ ਇਹ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਜਾਂ ਭੈਣ-ਭਰਾ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਹੀ ਬਣਿਆ ਦੱਸੀਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਨਾਉਂ ਨਾਲ ਉਪਾਸ਼ਕਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ, ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਉਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮਹਾਂ-ਪੁਰਖਾਂ ਦੇ ਵੀ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਅਸੀਂ ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਭਗਵਾਨ ਨੂੰ ਬੰਸਰੀ ਵਾਲਾ, ਸ਼ਿਆਮ-ਸੁੰਦਰ, ਮੁਰਲੀ ਮਨੋਹਰ, ਮੁਰਾਰੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ

ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੂੰ ਗੁਜਰੀ ਦਾ ਚੰਨ, ਬਾਜਾਂ ਵਾਲਾ, ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾ ਦਾਤਾ, ਸਰਬੰਸ-ਦਾਨੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਰੱਬ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨਾਉਂ ਸਤਿਕਾਰ-ਯੋਗ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਬਹਿਸ ਕਰਨਾ ਗਲਤ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਬੁਝਾਰਤ ਜਾਂ ਗੋਰਖ-ਪੰਦਾ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਰਲ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਮਾਲਿਕ ਰੱਬ ਦੇ ਦੋ ਪੱਖ ਹਨ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਆਪ-ਵਿਰੋਧੀ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਸਰਲ ਹੈ ਜੇ ਸਹੀ ਨਾਲ ਨਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਹੈ। ਕੀ ਅਸੀਂ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਬਣੇ ਰੱਬ ਨੂੰ ਸਰਲ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ? ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸਮਝਣ ਲਈ ਆਪਾਂ ਸਾਇੰਸ ਅਤੇ ਤਕਨੋਲੋਜੀ ਨੂੰ ਉਦਾਹਰਣ ਅਤੇ ਬਿੰਬ (ਮੈਟਾਫਰ) ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਖੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਆਪਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ-ਪਛਾਣੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿੰਬਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਆਮ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਪਹਿਲੇ ਸਮਿਆਂ ‘ਚ ਸਾਡਾ ਵਾਹ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਅਤੇ ਗੋਰਖਪੰਦਾ-ਨੁਮਾ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਅੱਜ ਸਾਇੰਸ ਅਤੇ ਤਕਨੋਲੋਜੀ ਕਰ ਕੇ ਬਣੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਜੰਤਰਾਂ, ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਅਤੇ ਸਿਸਟਮਾਂ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਵਾਹ ਹਰ ਵਕਤ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਰੱਬ ਜਿਨੇ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਭਾਵੇਂ ਨਹੀਂ ਫਿਰ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ‘ਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਵੀ ਬਿਉਰੀ ਜਾਂ ਬਣਤਰ ਦਾ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ, ਕਿਸੇ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਧੀ-ਵਿਧਾਨ ਦਾ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਸਭ ਸਾਡੇ ਲਈ ‘ਬਲੈਕ ਬੋਕਸ’ ਹਨ, ਫਿਰ ਵੀ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੂਰੇ ਭਰੋਸੇ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੂਰਾ ਲਾਭ ਉਠਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅੱਜ ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਅਭੂਤ-ਪੂਰਵ ਵਿਕਾਸ ਕਰ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ‘ਚੋਂ ਕੁਛ ਜੰਤਰ ਆਪਾਂ ਨਿਜੀ ਤੌਰ ਤੇ ਵਰਤਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਬਹੁਤੇ ਸਮੂਹਕ ਤੌਰ ਤੇ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਰ ਅਤੇ ਮੋਬਾਈਲ ਆਦਿ ਨੂੰ ਨਿਜੀ ਤੌਰ ਤੇ ਵਰਤਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼, ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਜਲ-ਸਪਲਾਈ, ਸੀਵਰੇਜ, ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਜਾਂ ਡਾਕਟਰੀ ਦੀਆਂ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਸਮੂਹਕ ਤੌਰ ਤੇ ਵਰਤਦੇ ਹਾਂ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਅੱਜ ਦੀ ਕਾਰ ‘ਚ ਕਰੀਬ ਚਾਲੀ ਹਜ਼ਾਰ ਪੁਰਜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਰੀਬ ਇੱਕ ਦਰਜਨ ਇੰਜੀਨੀਅਰੀ ਬ੍ਰਾਂਚਾਂ ਦੇ ਸਮੇਲ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੰਨੀ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ‘ਚ ਲੋਕ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾ ਰਹੇ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਸਿਰਫ ਸਟੇਰਿੰਗ, ਬਰੇਕ, ਐਕਸਲਰੇਟਰ, ਗੇਅਰ, ਗੈਸ ਦੀ ਟੈਂਕੀ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਲੰਮੇ ਸਲੈਂਡੇ ਅਤੇ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਦੇ ਨੇਮ ਸਿੱਖਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਵਰਗੀ ਉਦਾਹਰਣ ਹੀ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਘਰ ‘ਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਕੇ, ਉੱਗਲ ਨਾਲ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਸੁੱਚ ਦਬਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਾਰਾ ਘਰ ਜਗ-ਮਗਾ ਉਠਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੰਮ ਵੀ ਸੁੱਚ ਦੱਬ-ਦੱਬ ਕੇ ਹੀ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਸਭ ਕੁਛ ਕਿਵੇਂ ਹੋਈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ? ਕਦੇ ਸੋਚਿਆ-ਸਮਝਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਸੋਚਣ-ਸਮਝਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਜੰਤਰਾਂ, ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਅਤੇ ਸਿਸਟਮਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ‘ਚ ਉਹ ਸਭ ਸਾਜੋ-ਸਮਾਨ ਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਸਾਨ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇੱਛਿਤ ਲਾਭ ਵੀ ਉਠਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਵ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਜੰਤਰ, ਮਸ਼ੀਨ ਜਾਂ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਵਰਤਣ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰੀ ਅਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਗੁੰਝਲਾਂ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਤਰਕੀਬ ਰੱਬ ‘ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਗੁੱਝੇ ਭੇਦਾਂ ਅਤੇ ਔਖੇ ਫਲਸਫਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣਨ-ਸਮਝਣ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਸਟੇਰਿੰਗ/ ਬਰੇਕ ਨੁਮਾ, ਕੁਛ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਲੱਛਣਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰ ਕੇ ਅਤੇ ਸਮਝ ਕੇ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਪੂਰਾ ਲਾਹਾ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਇਸ ਖੋਜ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਨਹੀਂ ਭਰਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ, ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿਤੇ ਕਾਫ਼ਰ ਨਾ ਗਰਦਾਨੇ ਜਾਈਏ।

ਕਾਫ਼ਰ ਹੋਣੋਂ ਡਰ ਕੇ ਜੀਵੇਂ, ਖੋਜੋਂ ਮੂਲ ਨਾ ਖੁੰਝੀਂ। ਲਾਈ-

ਲੱਗ ਮੋਮਨ ਦੇ ਕੋਲੋਂ ਖੋਜੀ ਕਾਫ਼ਰ ਚੰਗਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੁਦ ਇਹ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਕੀਤੀ ਲਗਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੀ ਉਹ ‘ਸਾਡੇ ਖੂਹ’ ਤੇ ਵਸਦਾ ਰੱਬ ਨੀ’ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣ ਸਕੇ। ਪਰਮਾਰਥ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ‘ਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਧੰਨੋ ਭਗਤ ਦੇ ਖੂਹ ‘ਤੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਗੱਲ ਛੱਡੀਏ, ਰੱਬ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਖੇਤੀ-ਬਾੜੀ ਦੇ ਕੰਮ ਵੀ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਜਦ ਸਾਈਂ ਬੁੱਲੇ ਸ਼ਾਹ ਆਪਣੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮੁਰਸ਼ਦ ਅਨਾਇਤ ਸ਼ਾਹ ਕੋਲ ਗਏ ਅਤੇ ਰੱਬ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦਾ ਢੰਗ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਜਵਾਬ ਮਿਲਿਆ, ‘ਬੁੱਲਿਆ ਰੱਬ ਦਾ ਕੀ ਪਾਉਣਾ, ਐਧਰੋਂ ਪੱਟਣਾ, ਐਧਰ ਲਾਉਣਾ’। ਇਹ ਤੱਥ ਇਸ ਸਚਾਈ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਰੱਬ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸਿੱਖ ਲਈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਸੌਖੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਮੁੱਢ-ਕਦੀਮੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਜਨ-ਸਧਾਰਨ ‘ਚ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਭਗਤੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਮੋਢੀ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ- ਜਿਨ੍ਹਾਂ ‘ਚ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਸਿਰਮੌਰ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਖਲਕਤ ਨੂੰ ਰੱਬ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਲੋੜ, ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਲਾਭ ਅਤੇ ਮਿਲਣ ਦੀਆਂ ਸਰਲ ਅਤੇ ਸਫਲ ਜੁਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ, ਭਾਈ, ਮਿੱਤਰ, ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦੀ ਸੰਗਿਆ ਦਿੱਤੀ, ਜੋ ਹਰ ਵਕਤ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਜੇ ਰੱਬ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸਿੱਖ ਲਈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਦੁਨਿਆਵੀ ਫਰਜ਼ ਪੂਰੇ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਹਸਦੇ, ਖੇਡਦੇ, ਖਾਂਦ-ਪੀਂਦੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੱਬ ਨੂੰ ਫਿਰ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਕਿਸ ਨੇ ਅਤੇ ਕਿਉਂ ਬਣਾਇਆ ਹੈ? ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੀ ਸਾਦਗੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਮਾਣ ਸਕਦੇ ਹਾਂ? ਉੱਤਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੰਮ ਕਥਿਤ ਰਾਖਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਖੁਦ-ਗਰਜ਼ੀ ਲਈ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਮੋਢੀ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਲ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਖੁਦ ਪੜ੍ਹ-ਸਮਝ ਕੇ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ‘ਤੇ ਅਮਲ ਕਰ ਕੇ ਰੱਬ ਦੀ ਸਾਦਗੀ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਪਰ ਜਦ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਜਾਂ ਬਾਣੀਆਂ ਦੀ ਆਪ ਖੋਜ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਔਖੀਆਂ ਲਗਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸਮਝ ‘ਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਂ-ਪੁਰਖਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਉੱਚ-ਕੋਟੀ ਦੀ ਵਿਦਵਤਾ-ਭਰਪੂਰ ਔਖੀ ਸ਼ੈਲੀ ‘ਚ ਵੀ ਰਚੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਦੁਨਿਆਵੀ ਸਿਆਣੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਵੇਂ ਨਾ ਸਮਝ ਲੈਣ। ਪਰ-ਉਪਕਾਰ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਹੀ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸਰਲ ਸ਼ੈਲੀ ‘ਚ ਵੀ ਰਚੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਸਧਾਰਨ ਜਨਤਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਲਾਭ ਉਠਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ ‘ਚ ਦੁਹਰਾਓ (ਕੈਪੀਟੀਸ਼ਨਜ਼) ਬਹੁਤ ਹਨ। ਪਰ ਕਥਿਤ ਰਾਖੇ ਆਪਣੀ ਵਿਦਵਤਾ ਦੀ ਟੋਅਰ ‘ਚ, ਆਪਣੇ ਪੇਟ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮਾਣ-ਮਰਿਆਦਾ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਫਲਸਫਿਆਂ ਅਤੇ ਔਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਭੰਬਲ-ਭੂਸਿਆਂ ‘ਚ ਪਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਕੰਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ‘ਆਉਟ-ਸੋਰਸ’ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਰੱਬ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਅੱਜ ‘ਟੂਅ ਬਿੱਗ ਟੂ ਫੇਲ’ ਬਿਜਨਸ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਰੱਬ ਨੂੰ ਹੋਰ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਸਮਝ ਕੇ ਇੱਕ ਕੁ-ਚੱਕਰ (ਵਿਸੀਅਸ ਸਰਕਲ) ‘ਚ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ, ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮਹਾਂ-ਪੁਰਖਾਂ ਦੀਆਂ ਸੋਖੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸਮਝਣ-ਯੋਗ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਤੇ ਅਮਲ ਕਰ ਕੇ ਵੀ ਪੂਰੇ ਲਾਭ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹਾਸ-ਰਸ ਫਿਲਾਸਫਰ ਮਾਰਕ ਟਵੇਨ ਦੀ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਢੁਕਵੀਂ ਟੂਕ ਹੈ ਕਿ “ਲੋਕ ਬਾਈਬਲ ਦੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਫਿਕਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਪਰ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫਿਕਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਸਮਝ ਆ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ।” ਇਸ ਟੂਕ ਦੀ ਨਸੀਹਤ ਅਨੁਸਾਰ ਅਸੀਂ ਵੀ ਬਹੁਤੀਆਂ ਅਤੇ ਔਖੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਬੋਝੀਆਂ ਅਤੇ ਸਰਲ ਬਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝੀਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ‘ਤੇ ਅਮਲ ਕਰੀਏ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਬ ਸਾਡੇ ਲਈ ਇੱਕ ਸਰਲ ਅਤੇ ਜਾਣੀ-ਪਛਾਣੀ ਹਸਤੀ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਅਤੇ ਸਮਝ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰਤੱਖ ਲਾਹਾ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਸਬੰਧ ‘ਚ ਪਿਛਲੇ ਸੱਤ-ਅੱਠ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਗੰਭੀਰ ਖੋਜਾਂ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨੋ-ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ, ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਫਿਲਾਸਫਰਾਂ ਨੇ ਪੂਰਬੀ ਮਹਾਂ-ਪੁਰਖਾਂ

ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਲੈ ਕੇ ਸਾਧਨਾ, ਧਿਆ, ਪ੍ਰੇਮ, ਸੁਕਰ-ਗੁਜ਼ਾਰੀ ਅਤੇ ਭਾਣਾ ਮੰਨਣ ਵਰਗੇ ਅਧਿਆਤਮਵਾਦੀ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ‘ਤੇ ਖੋਜਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਉਹ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ‘ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਗੁਣ ਸੁਚੱਜੇ, ਖੁਸ਼-ਮਈ ਅਤੇ ਸਫਲ ਜੀਵਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੋਜਾਂ ਨੇ ‘ਪੁਰਾਤਨ ਸਿਆਣਪਾਂ’ ਦੇ ਅਜੋਕੀਆਂ ਸਾਇੰਸੀ ਖੋਜਾਂ ਨਾਲ ਸੁਮੇਲ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੂਤਰਧਾਰ ਮਾਰਟਿਨ ਸੈਲਿਗਮੈਨ ਅਤੇ ਜੋਨਾਥਨ ਹਾਈਟ ਵਰਗੇ ਮਨੋ-ਵਿਗਿਆਨੀ ਹਨ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਸੀਂ ਸਭ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਂਝਾ ‘ਕੌਮਨ ਮਿਨੀਮਮ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ’ ਸਿਰਜ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਅੱਗੇ ਆਪਣੇ ਤਰਕ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥਾ ਨਾਲ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਢੰਗ ਉਲੀਕ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ‘ਚ ਹੇਠਲੇ ਮੂਲ ਰੱਬੀ ਸਿਧਾਂਤ ਰੱਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ:

*ਰੱਬ ਦੇ ਰਸਤੇ ਦੇ ਦੋ ਹਿੱਸੇ ਹਨ: ਪਹਿਲਾ ਇਹ ਜੀਵਨ ਅਰਥਾਤ ਜਨਮ ਤੋਂ ਮਰਨ ਤੱਕ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਮਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾ ਹਿੱਸਾ। ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ‘ਚ ਸਾਰੇ ਇਨਸਾਨ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਦ ਕਿ ਦੂਸਰੇ ਹਿੱਸੇ ‘ਚ ਬਹੁਤੇ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਦੂਸਰੇ ਹਿੱਸੇ ‘ਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ, ਜਦ ਕਿ ਇਹ ਜਨਮ ਦੋਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਵਾਲੇ ਇਨਸਾਨਾਂ ਨੇ ਜਿਉਣਾ ਹੈ। ਮਹਾਂ-ਪੁਰਖ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਅਰਥਾਤ ਇਸ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸਵੱਛ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਪਾਕ ਪਵਿੱਤਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਿਉਣਾ ਦੋਹਾਂ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਬਲਕਿ ਦੂਸਰੇ ਹਿੱਸੇ ‘ਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਵੱਧ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਜੀਵਨ ਨੇ ਹੀ ਅਗਲੇ ਜਨਮ ਦਾ ਅਧਾਰ ਬਣਨਾ ਹੈ। ਜੇ ਇਸ ਜਨਮ ‘ਚ ਮੰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਜਨਮ ‘ਚ ਕਿਸੇ ਨੇ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਣਾ। ਨਿਬੋਤੇ ਇਸ ਜਨਮ ਦੇ ਅਮਲਾਂ ਉੱਤੇ ਹੋਣੇ ਹਨ, ਭਰੋਸਿਆਂ ਜਾਂ ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ। ਪਰ ਪਖੰਡੀ ਸਾਨੂੰ ਅਗਲੇ ਜਨਮ ਦੇ ਭੁਲੇਖਿਆਂ ‘ਚ ਉਲਝਾ ਕੇ ਰਖਦੇ ਹਨ।

*ਕਿਸਮਤ ਜਾਂ ‘ਡੈਸਟਿਨੀ’ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਨਾਂ ਹੀ ਕੋਈ ਅਗਲੇ ਜਨਮਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੇ ਫੇਕੇ ਲਾਰੇ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਰੰਟੀਆਂ ਹੀ ਲੁੱਟ ਦੇ ਦੋ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਢੰਗ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪਖੰਡੀ ਲੋਕ ਸਾਨੂੰ ਰੱਬ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬਚਣਾ ਸਾਡਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ।

*ਮਹਾਂ-ਪੁਰਖਾਂ ਦੀ ਕੋਰੀ ਅਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਨਸੀਹਤ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਚੰਗੇ ਇਨਸਾਨ ਬਣ ਕੇ ਖੁਸ਼-ਮਈ ਜੀਵਨ ਜਿਉਣਾ ਸਿੱਖ ਕੇ ਰੱਬ ਨੂੰ ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਪਰ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਕਥਿਤ ਰਾਖੇ ਸਾਨੂੰ ਉਲਟਾ ਝਾਂਸਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਰੱਬ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਚੰਗੇ ਅਤੇ ਵਧੀਆ ਇਨਸਾਨ ਬਣ ਸਕਾਂਗੇ ਅਤੇ ਖੁਸ਼-ਮਈ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਾਂਗੇ। ਸੋ ਸਾਡਾ ਕੰਮ ਰੱਬ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਚੰਗੇ ਬਣਨਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਚੰਗੇ ਬਣ ਕੇ ਰੱਬ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਹੈ।

*ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਹੈ ਰੱਬ ਦਾ ਧਰਮਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤਾ ਤਅੱਲਕ ਨਹੀਂ। ਸਾਢੇ ਕੁ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਪੁਰਾਣਾ ਸਾਡਾ ਲਿਖਤੀ ਇਤਿਹਾਸ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਧਰਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੀ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਮਿਤੀ ਹੈ, ਜਦ ਕਿ ਰੱਬ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਵੀ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦਾ ਆਧਾਰ ਅਧਿਆਤਮਵਾਦ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਹੈ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ (ਧਰਮਾਂ) ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਸਥਾਨ, ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪਿੱਠ-ਭੂਮੀ ਅੱਡ-ਅੱਡ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਹਰੀ ਰਸਮੋ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਦਾ ਅੱਡ-ਅੱਡ ਹੋਣਾ ਕੁਦਰਤੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਰਸਮੋ-ਰਿਵਾਜਾਂ ‘ਚ ਉਲਝਾ ਕੇ ਰੱਬ ਨੂੰ ਬਹੁਤਾ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਸੋ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦਾ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦੇ ਮੋਢੀ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਲ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਖੁਦ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਮੰਨਣ ਨਾਲ ਹੀ ਅਸੀਂ ਧਰਮਾਂ ਦੀਆਂ ਵਲਗਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਕੇ, ਰੱਬ ਦੀ ਸਰਲਤਾ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਸਾਰ ਤੱਤ ਇਹ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰੰਪਰਾਵਾਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕਾਫ਼ਰ ਗਰਦਾਨੇ ਜਾਣ ਦੇ ਡਰ ਤੋਂ ਬੇ-ਖੌਫ਼ ਹੋ ਕੇ, ਆਪਣੇ ਤਰਕ ਅਤੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਸਦ-ਵਰਤੋਂ ਕਰੀਏ। ਰੱਬ ਦੇ ਔਖੇ ਭੇਦ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀਆਂ ਅਸਫਲ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਮੋਢੀ ਮਹਾਂ-ਪੁਰਖਾਂ ਦੀਆਂ ਸਦੀਵੀ ਅਤੇ ਸਰਲ ਸਿਆਣਪਾਂ ਦਾ ਅੱਜ ਦੀਆਂ ਵਿਗਿਆਨਕ ਖੋਜਾਂ ਨਾਲ ਸੁਮੇਲ ਕਰਨ ਦਾ ਰੀਆਂ ਕਰੀਏ, ਇਨ੍ਹਾਂ ‘ਤੇ ਅਮਲ ਕਰੀਏ।

ਮਾਘੀ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ
ਆਇਆ ਮਾਘੀ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ,
ਲੈ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਹਜ਼ਾਰ।
ਸਾਰੇ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਆਏ,
ਕਰ ਹਾਰ ਤੇ ਸ਼ਿਗਾਰ।

ਆ“ ਮੁਕਤਸਰ ਜਾਈਏ,
ਗੁਰੂ-ਘਰ ਸਿਰ ਝੁਕਾਈਏ।
ਟੁੱਟੀ ਗੰਢੀ ਜਾ ਕੇ ਨੁਈਏ,
ਭਾਵੇਂ ਮੌਸਮ ਠੰਢਾ-ਠਾਰ।

ਇਹ ਸੀ ਵਾਥਾ ਖਿਦਰਾਣਾ,

ਗੁਰਾਂ ਕੀਤਾ ਆ ਟਿਕਾਣਾ।
ਘੇਰਾ ਮੁਗਲਾਂ ਨੇ ਪਾਇਆ,
ਤੇਗਾਂ-ਤੀਰਾਂ ਕੀਤੇ ਵਾਰ।

ਸ਼ੀਹਣੀ ਇੱਕ ਭਾਗੇ ਮਾਈ,
ਐਸੀ ਤੇਗ ਉਸ ਚਲਾਈ।
ਤਾਅਨੇ ਸਿੰਘਾਂ ਤਾਈਂ ਦਿੱਤੇ,
ਸਿੰਘ ਹੋਏ ਸ਼ਰਮਸਾਰ।

ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ ਦਾ ਬੇਦਾਵਾ,
ਹੁਣ ਕੀਤਾ ਪਛੋਤਾਵਾ।
ਜੰਗ ਜੋਹਰ ਉਹ ਵਿਖਾਏ,
ਦਿੱਤੀ ਵੈਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹਾਰ।

ਗੁਰੂ ਟੁੱਟੀ ਏਥੇ ਗੰਢੀ,
ਕੀਤੀ ਮੰਦੀਓਂ ਸੀ ਚੰਗੀ।
ਚਾਲੀ ਮੁਕਤਿਆਂ ਦਾ ਕੀਤਾ,
ਹੱਥੀ ਆਪ ਸਸਕਾਰ।

ਵੇਖੋ ਸਜੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ,
ਚਾਲਾਂ ਤੇ ਨੇ ਕਿਰਪਾਨਾਂ।
ਵਿਚ ਰਾਜਸੀ ਇਕੱਠਾਂ,
ਭਾਸ਼ਣ ਹੁੰਦੇ ਧੁੰਆਂਧਾਰ।

ਲੰਗਰ ਕਈ ਥਾਈਂ ਲੱਗੇ,
ਵੱਜੇ ਢੋਲ ਉਤੇ ਡੱਗੇ।
ਛਿੱਤਾ ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ ਉੱਡੇ,

ਧੁੰਆਂ-ਧੂੜ ਤੇ ਗੁਬਾਰ।

ਸੱਚੇ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਧਿਆਈਏ,
ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਿੱਤ ਗਾਈਏ।
‘ਰੂਹੀ’ ਜਪੁਜੀ ਵੀ ਪੜ੍ਹੋ,
ਨਾਲੇ ਪੜ੍ਹੋ ਚੰਡੀ-ਵਾਰ।

ਮੰਗੋ ਸਭ ਦੀ ਭਲਾਈ,
ਦਿਲੋਂ ਕੱਢੀਏ ਬੁਰਾਈ।
ਛੱਡੋ ਵੈਰ ਤੇ ਵਿਰੋਧ,
ਕਰੋ ਸਭ ਨੂੰ ਪਿਆਰ।
-ਪ੍ਰੋ. ਨਵ ਸੰਗੀਤ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: 94176-92015

ਪਿਆਰ ਦਾ ਪਾਤਰ: ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦਾ ਉਹ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਫੇਰ 2017 ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਕਲਾ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਨੇੜਿਓਂ ਤੱਕਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ।

ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਉਹ ਸਰਬ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਰ ਕੋਈ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਸੀ, ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਅਗਵਾਈ ਲੈਂਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਆਧੁਨਿਕ ਲਹਿਰਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ ਨਾਲ ਮੇਚ ਕੇ ਵੇਖੀਏ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਲੇਖਣੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦੇ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਕੇ, ਇੱਕ ਬੇਜੋੜ ਕਵੀ ਅਤੇ ਪਾਰਗਾਮੀ ਸੁਭਾਅ ਵਾਲੀ ਅਜਿਹੀ ਸੁਖਮ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਸੀ, ਜੋ ਚੰਗਾ ਭਰੇ ਸੰਘਣੇ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸ਼ਾਂਤ ਵਗਦੇ ਦਰਿਆ ਵਰਗੀ ਸੀ। 'ਹਵਾ' 'ਚ ਲਿਖੇ ਹਰਫ਼' ਤੋਂ 'ਇਹ ਬਾਤ ਨਿਰੀ ਏਨੀ ਹੀ ਨਹੀਂ' ਤੱਕ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਾਹਿਤ ਸੰਸਾਰ, ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਅਦਭੁਤ

ਡਾ.ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ
ਫੋਨ: 94171-94812

ਸੁਮੇਲ ਹੈ। 'ਬੁੱਢੀ ਜਾਦੂਗਰਨੀ', 'ਪੁਲ', 'ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਪਰਤਣਾ' ਤੇ 'ਘਰੋਂ ਘਰ' ਵਰਗੀਆਂ ਦਮਦਮ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦਾ ਇਹ ਰਚੇਤਾ, ਜਦੋਂ ਗਜ਼ਲੀਅਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗੀਤਕਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਲੇਖਣੀ ਦੀ ਮੁੱਖ ਸੁਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਰਚਨਾ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਰੂਹ ਦਾ ਰਾਗ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਦੀ ਨਿਸ਼ਕਾਮਤਾ ਝਲਕਦੀ ਦਿਸਦੀ ਹੈ:-
ਹਮੇਸ਼ਾ ਲੋਚਿਆ ਬਣਨਾ
ਤੁਹਾਡੇ ਪਿਆਰ ਦੇ ਪਾਤਰ

ਕਦੇ ਨਾ ਸੋਚਿਆ ਆਪਾਂ ਕਿ ਆਹ ਬਣਦੇ ਜਾਂ ਔਹ ਬਣਦੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਰਲ ਸਾਦੇ ਸੁਭਾਅ ਵਾਲੀਆਂ ਗਜ਼ਲਾਂ ਲਿਖਣ ਵਾਲਾ ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ ਜਦੋਂ ਸਮਾਜ, ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀਆਂ ਗਹਿਰੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੂਖਮ ਅੰਦਾਜ਼ ਨਾਲ ਕਲਮਬੱਧ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਾਵਿ ਰਸੀਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਦਾ ਹੋਇਆ ਮਕਬੂਲੀਅਤ ਦੇ ਚਰਮ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ।
ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕਵਿਤਾ ਉਤਸਵ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨਾ, ਚੀਨ ਵਿਚ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤੀ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਵਫ਼ਦ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣਾ, ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੀ ਲਿਟਰੇਚਰ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਕਵੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣਾ, ਜਰਮਨ ਦੇ ਪੁਸਤਕ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵੀ ਵਜੋਂ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰਨੀ, ਆਥੂਪਾਬੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵ ਪੁਸਤਕ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਵਜੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬੁਲਾਏ ਜਾਣਾ, ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਾਸਿਲ ਸਨ।
ਦੁਆਬੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਪੱਤੜ ਕਲਾਂ ਵਿੱਚ 14 ਜਨਵਰੀ, 1945 ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਪਾਤਰ ਰੋਟੀ ਰੋਜ਼ੀ ਲਈ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਾਸੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਐੱਮ.ਏ. ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪਾਤਰ, ਐੱਮ.ਫਿਲ, ਪੀਐੱਚ.ਡੀ. ਤੱਕ ਪੜ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਫੇਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਨਰੇਰੀ ਡੀ.ਲਿੱਟ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ। ਪਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਡਿਗਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਉੱਚਾ ਪਾਤਰ ਸਾਇਰੀ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਦਰਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਰਵਾਨੀ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਤੁਰਨਾ ਸਿਖਾਉਂਦੀ ਸੀ।
ਉਸ ਦੀ ਰਚਨਾਕਾਰੀ ਗਜ਼ਲਾਂ, ਗੀਤਾਂ, ਕਵਿਤਾਵਾਂ, ਨਾਟਕਾਂ ਅਤੇ ਵਾਰਤਕ ਦਾ ਉਹ ਖਜ਼ਾਨਾ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੀ ਚਮਕ ਵਰਤਮਾਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਵੀ ਰੁਸ਼ਨਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਜਦੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਗਜ਼ਲਾਂ

ਨਾਲ ਇਕਸੁਰ ਹੋ ਕੇ ਦਰਸਕਾਂ/ਸਰੋਤਿਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਸਮਾਂ ਠਹਿਰ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਪਹਿਲੀ ਮੁਲਾਕਾਤ 1972 ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੀ... ਫੇਰ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਨਾਲ ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ ਦਾ ਜਤਾਓ ਰਿਹਾ। ਕਦੇ ਸੂਰਜ ਦਾ ਸਿਰਨਾਵਾਂ, ਕਦੇ ਕਾਵਿਸ਼ਾਲ, ਕਦੇ ਲੋਕ ਰੰਗ ਤੇ ਫੇਰ ਰੂਬਰੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਦੇ ਉਹ ਸੰਚਾਲਕ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਕਦੇ ਪ੍ਰਤੀਭਾਗੀ। ਇਹ ਸਾਲ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨੇੜੇ ਵਿਚਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ।
ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦਾ ਉਹ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਫੇਰ 2017 ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਕਲਾ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਨੇੜਿਓਂ ਤੱਕਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਉਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਕਲਾ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਉੱਤੇ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਦੇ ਉਹ ਗਹਿਰੇ ਰੰਗ ਵੀ ਅਤਿ ਨੇੜੇ ਤੋਂ ਵੇਖਦਿਆਂ ਅਨੁਭਵ ਦੀ ਜੋ ਅਮੀਰੀ, ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤੀ, ਉਹ ਮੇਰਾ ਬੇਹੱਦ ਵਡਮੁੱਲਾ ਸਰਮਾਇਆ ਹੈ। ਪੇਚੀਦਾ ਤੋਂ ਪੇਚੀਦਾ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿੱਠੀ ਮੁਸਕਾਨ ਨਾਲ ਟਾਲ ਦੇਣਾ, ਉਸ ਦਾ ਮੀਰੀ ਗੁਣ ਸੀ। ਤਲਖੀ ਭਰੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਵੀ ਚਾਰ ਚੁਫੇਰੇ ਭੁਤਕ ਰਹੀਆਂ ਮਿਰਚਾਂ ਨੂੰ ਮਿਸਰੀ ਬਣਾ ਦੇਣ ਦੀ ਕਲਾ ਉਸ ਨੂੰ ਆਉਂਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਅਸਹਿਮਤੀ ਨੂੰ ਸਹਿਮਤੀ, ਅਸਹਿਜਤਾ ਨੂੰ ਸਹਿਜਤਾ, ਅਤੇ ਤਲਖੀ ਨੂੰ ਤਰਲਤਾ ਵਿਚ ਬਦਲਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਸੀ...।
ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ, ਪੰਜਾਬ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਲੁਧਿਆਣਾ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਦੇ ਪੁਰਸਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ 'ਪੰਚਦ' ਅਤੇ 'ਸਰਸਵਤੀ

ਪੁਰਸਕਾਰ' ਵਰਗੇ ਕੌਮੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਵੀ ਮਿਲ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਦੇਸ਼ ਦਾ ਵਕਾਰੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਪਦਮਸ਼੍ਰੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਝੋਲੀ ਵਿਚ ਸੀ... ਸਾਹਿਤਕ ਮੰਚਾਂ ਉੱਤੇ ਉਹ ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਦਾ ਜਾਨਸ਼ੀਨ ਸੀ, ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਸਰਬੰਗਤਾ ਵਿਚ ਉਹ ਪ੍ਰੋ. ਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪੂਰਕ ਸੀ, ਪ੍ਰਗਤੀਵਾਦੀ ਧਾਰਾ ਵਿਚ ਉਹ ਪਾਸ਼ ਦਾ ਸਮਾਨੰਤਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਬੇਜੋੜ ਕਵੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦਿਨ ਦੇ ਸੂਰਜ ਅਤੇ ਰਾਤ ਦੇ ਚੰਦਰਮਾ ਵਰਗੀ ਸੀ...। ਉਸ ਦੀ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰੀ ਗਜ਼ਲ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਇਉਂ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ... ਉਦਾਸ ਨਾ ਹੋਣਾ... ਆਸ ਦਾ ਪੱਲਾ ਫੜੀ ਰੱਖਣਾ...

ਜੇ ਆਈ ਪਤਝੜ ਤਾਂ ਫੇਰ ਕੀ ਹੈ ਤੂੰ ਅਗਲੀ ਰੁੱਤ ਵਿਚ ਯਕੀਨ ਰੱਖੀਂ ਮੈਂ ਲੱਭ ਕੇ ਕਿਤਿਓਂ ਲਿਆਉਣਾ ਕਲਮਾਂ ਤੂੰ ਫੁੱਲਾਂ ਜੋਗੀ ਜ਼ਮੀਨ ਰੱਖੀਂ...

ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ੀਸ਼ੇ 'ਚ ਅਕਸ ਆਪਣਾ ਗੰਧਲਦਾ ਤੱਕ ਨਾ ਉਦਾਸ ਹੋਈਂ ਸੱਜਣ ਦੀ ਨਿਰਮਲ ਨਦਰ 'ਚ ਹਰਦਮ ਤੂੰ ਧਿਆਨ ਆਪਣੇ ਨੂੰ ਲੀਨ ਰੱਖੀਂ

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਸ ਭਰਪੂਰ ਅਰਥਵਾਨ ਸਾਇਰੀ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਪਾਤਰ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਨਿਕਾਸ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਚੌਖਟੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਨਿਹਾਰੀਏ ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਜਦੋਂ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਨਵਾਂ ਵਿਚਾਰ

ਅਤੇ ਨਵਾਂ ਅੰਦਾਜ਼ ਲੈ ਕੇ ਆਈ ਤਾਂ ਪ੍ਰੋ. ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ, ਪਾਸ਼ ਅਤੇ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਦਿਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬੇਹੱਦ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੋਈ। ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜਦੋਂ ਜਦੋਂ ਨਵੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਲੈਅ-ਬੱਧ ਪ੍ਰਗੀਤਕਤਾ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇਪਨ ਦਾ ਸਮਝਣ ਲੈ ਕੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਈ, ਤਾਂ ਬਾਵਾ ਬਲਵੰਤ, ਮੋਹਣ ਸਿੰਘ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਅਤੇ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣਾ ਸਨਮਾਨਯੋਗ ਸਥਾਨ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਫਲ ਰਹੀ। ...ਤੇ ਫੇਰ ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ, ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਅਤੇ ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਅਜੇਹੇ ਅਪਵਾਦ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੂਰੀਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਨੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚਲੀ ਪ੍ਰਗੀਤਕਤਾ, ਲੈਅ-ਬੱਧਤਾ ਅਤੇ ਰਵਾਨੀ ਨੂੰ ਸਟੇਜੀ ਮੁਹਾਰਤ ਦਾ ਤਾਜ ਪਹਿਨਾ ਕੇ ਮਕਬੂਲੀਅਤ ਦੀਆਂ ਸਿਖਰਾਂ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤਾ। ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ ਦੀ ਮਕਬੂਲੀਅਤ ਦੇ ਇਸ ਸਿਖਰ ਨੂੰ, ਨਵੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾਤਮਿਕਤਾ ਨਾਲ ਮੇਚ ਕੇ ਵੇਖਣਾ, ਨਵੀਂ ਸਮੀਖਿਆਕਾਰੀ ਲਈ ਇਕ ਵੰਗਰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਕਾਮਨਵੈਲਥ ਗੇਮਜ਼ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲਿਸਟ ਹਾਕੀ ਖਿਡਾਰਨ ਮਨਜਿੰਦਰ ਕੌਰ

ਹਾਕੀ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹੀ ਝੰਡੇ ਗੱਡੇ ਹਨ। ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਕਈ ਸੰਸਾਰ ਜੇਤੂ ਖਿਡਾਰੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਹਨ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਕੁਝ ਕੁ ਮਹਿਲਾ ਖਿਡਾਰਨਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਹਾਕੀ ਦੀ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਉਤੇ ਲੈ ਕੇ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਹਾਕੀ ਖਿਡਾਰਨ ਮਨਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਜਨਮ 17 ਜੁਲਾਈ 1975 ਨੂੰ ਹੋਇਆ।
ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਉੱਤਰੀ ਰੇਲਵੇ ਵੱਲੋਂ ਖੇਡਣ ਵਾਲੀ ਮਨਜਿੰਦਰ ਫਾਰਵਰਡ ਪੱਕਤੀ ਵਿੱਚ ਖੇਡਦੀ ਹੋਈ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦੀ

ਜਾਈਆਂ ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ ਦੀਆਂ-6
ਦੇ ਟੂਰ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਦੀ ਕਪਤਾਨੀ ਵੀ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। 1993 ਦੇ ਏਸ਼ੀਆ ਕੱਪ ਵਿੱਚ ਸਿੰਘਪੁਰ ਖਿਲਾਫ ਹੈਟ ਟਰਿੱਕ ਮਾਰਨ ਵਾਲੀ ਮਨਜਿੰਦਰ ਪਹਿਲੀ ਭਾਰਤੀ ਖਿਡਾਰਨ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਏਸ਼ੀਆ ਕੱਪ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਹੈਟ ਟਰਿੱਕ ਲਗਾਈ ਹੋਵੇ।

ਮਨਜਿੰਦਰ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ 1998 ਦੀਆਂ ਬੈਂਕਾਕ ਏਸ਼ੀਆਈ ਖੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਜਦੋਂ ਮਨਜਿੰਦਰ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਭਾਰਤ ਨੇ ਚਾਂਦੀ ਦਾ ਤਮਗਾ ਜਿੱਤਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਮਨਜਿੰਦਰ ਦੀ ਸਟਿੱਕ ਨੇ 4 ਗੋਲ ਵੀ ਕੀਤੇ। 1999 ਦੇ ਏਸ਼ੀਆ ਕੱਪ ਵਿੱਚ ਮਨਜਿੰਦਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਗੋਲਾਂ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਭਾਰਤ ਨੇ ਚਾਂਦੀ ਦਾ ਤਮਗਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ। ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਖਿਤਾਬੀ ਜਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਤਰਸ ਰਹੀ ਭਾਰਤੀ ਮਹਿਲਾ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਨੇ 2002 ਦੀਆਂ ਰਾਸ਼ਟਰਮੰਡਲ ਖੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਨੇ ਦਾ ਤਮਗਾ ਜਿੱਤਿਆ। ਭਾਰਤੀ ਮਹਿਲਾ ਹਾਕੀ ਦੀਆਂ ਸੁਨਹਿਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਸਿਖਰਲੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ

ਨਵਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਮੋਢੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੱਧਰ ਤੇ 1991 ਤੋਂ ਮੱਲਾਂ ਮਾਰਨ ਵਾਲੀ ਮਨਜਿੰਦਰ 16 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਆਪਣੀ ਖੇਡ ਦੀ ਸਿਖਰ ਉਤੇ ਸੀ। ਇੱਕ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਹਾਕੀ ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਮਨਜਿੰਦਰ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ, ਤਿੰਨ ਏਸ਼ੀਆਈ ਖੇਡਾਂ, ਦੋ-ਦੋ ਏਸ਼ੀਆ ਕੱਪ ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਮੰਡਲ ਖੇਡਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਐਫ.ਆਈ.ਐਚ. ਇੰਟਰ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕੱਪ, ਅੰਤਰ ਮਹਾਂਦੀਪੀ ਕੱਪ ਖੇਡ ਚੁੱਕੀ ਮਨਜਿੰਦਰ 1998 ਵਿੱਚ ਯੂਰੋਪ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ

ਹੈ। ਇਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਜਿੱਤ ਵਿੱਚ ਮਨਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਦੀ ਮੁੱਖ ਖਿਡਾਰਨ ਸੀ। ਰਾਸ਼ਟਰਮੰਡਲ ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਤੇ ਬਾਅਦ ਐਨ. ਆਈ. ਐਸ. ਪਟਿਆਲੇ ਵਿਖੇ ਮਨਜਿੰਦਰ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਟੀਮ ਦੇ ਕੋਚ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਭੰਗੂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਨਜਿੰਦਰ ਨਿੱਜੀ ਖੇਡ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਿਰੋਧੀ ਟੀਮ ਉੱਪਰ ਹਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਮਨਜਿੰਦਰ 2002 ਵਿੱਚ ਚੈਂਪੀਅਨ ਚੈਲੇਂਜ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਲਈ ਕਾਂਸੀ ਦਾ ਤਮਗਾ ਜਿੱਤ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਵੀ ਮਨਜਿੰਦਰ ਆਪਣੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ ਦੁਆ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।
ਤਿੰਨ ਸੀਨੀਅਰ ਨੈਸ਼ਨਲ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੀ ਮਨਜਿੰਦਰ ਰੇਲਵੇ ਨੂੰ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਕੱਪ ਅਤੇ ਇੰਟਰ ਰੇਲਵੇ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਵੀ ਜਿੱਤ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਮਨਜਿੰਦਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤੀ ਮਹਿਲਾ ਹਾਕੀ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਫਾਰਵਰਡ ਨਹੀਂ ਆਈ ਜਿਸ ਨੇ ਇੰਨੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਖੱਟੀਆਂ ਹੋਣ।

ਗੁਣਾਚੋਰੀਆ: ਗੀਤਕਾਰੀ ਤੋਂ ਫਿਲਮਾਂ ਤੱਕ

ਵਰਗੇ ਘਰ ਵੀਰਾਨ ਪਏ ਹਨ। ਪੰਜ-ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਕਦੇ ਸਬੱਬੀ ਮਹੀਨੇ ਵੀਹ ਦਿਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਜਦ ਇਹ ਲੋਕ ਪਿੰਡ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਵੱਡੇ ਘਰ ਅਨੇਕਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਮੰਗਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਜਿਥੇ ਸਾਡੀ ਅੱਜ ਦੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੇਗੀ। ਉੱਥੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੇ ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਘਟਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਮਾਣ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇ ਅਹਿਮ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਚਾਨਣਾ-ਪਾਵੇਗੀ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਸਾਨੂੰ ਪੈਸਾ, ਸੁੱਖ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇ ਕੇ ਤੇ ਚੰਗੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਣ ਦਾ ਬਲ ਸਿਖਾਇਆ ਹੈ ਉੱਥੇ ਇਹ ਇਕ ਤਰਾਸਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟ ਕੇ ਬੇਗਾਨੇ ਮੁਲਕਾਂ ਜੇਗੇ ਰਹਿ ਗਏ ਹਾਂ। ਇਹ ਵੀ ਇਕ ਸਚਾਈ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ

ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ 'ਸੱਪਲ'

ਬਲਵੀਰ ਬੇਪਾਰਾਏ, ਹਰਪ ਨਾਜ਼, ਜੋਤੀ ਅਰੋੜਾ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਰੋਡੇ ਅਤੇ ਬਾਲ ਕਲਾਕਾਰ ਗੁਰਬਾਜ਼ ਸੰਧੂ ਨੇ ਅਹਿਮ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਏ ਹਨ। ਫਿਲਮਾਂ ਸਿਰਫ ਮਨੋਰੰਜਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ ਬਲਕਿ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸੋਚਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਵੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਵੱਡਾ ਘਰ ਵੀ ਮਨੋਰੰਜਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਲ ਪ੍ਰਤੀ ਸੋਚਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰੇਗੀ। ਸੋ ਉਸ ਨੂੰ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਗੀਤਾਂ ਵਾਂਗ ਮੇਰੀ ਫਿਲਮਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਲਿਖੀ ਕਲਮ ਨੂੰ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਦਾਦ ਦੇਵੋਗੇ।

-0-

ਕਲਾ ਪਰਿਕਰਮਾ

ਮੰਗ ਸੀ। ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਸ਼ੌਕ ਨੇ ਹੀ ਗੁਰਚੇਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੂੰ ਗੁਰਚੇਤ ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਰਚੇਤ ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਣਾਏ ਚਿੱਤਰਾਂ ਅਤੇ ਪੇਂਟਿੰਗਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਆਮਦਨ ਹੁੰਦੀ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਧੇਰੇ ਝੁਕਾਅ ਥੀਏਟਰ ਵੱਲ ਸੀ, ਇਸੇ ਜਨੂੰਨ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਸਟੈਨੋਗਰਾਫਰ ਦੀ ਮਿਲੀ ਨੌਕਰੀ ਵੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ। ਉਹ ਆਪਣਾ ਪੂਰਾ ਸਮਾਂ ਰੰਗਮੰਚ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲੱਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵੱਲ ਝਾਤ ਮਾਰਦੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਆਹ ਅਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਇਕ ਪੁੱਤਰ ਦਮਨ ਸੰਧੂ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਗੁਰਚੇਤ ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਰੋਡ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ। ਗੁਰਚੇਤ ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫਿਲਮੀ ਕਰੀਅਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਸੰਦੂਕ 'ਚ ਬੰਦੂਕ ਨਾਲ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁੜ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬਿਹਤਰੀਨ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਬੋਲਦਾ, ਟੌਹਰ ਮਿੱਤਰਾਂ ਦੀ, ਚੱਕ ਦੇ ਫੱਟੇ, ਜੱਟੀ ਪੰਦਰਾਂ ਮੁਰੱਬਿਆਂ ਵਾਲੀ, ਫੌਜੀ ਦੀ ਫੈਮਲੀ, ਫੈਮਲੀ ਸੀਰੀਜ਼ ਜਿਸ ਵਿਚ ਫੈਮਲੀ 420, 423, 424, 429, 427, 432, ਵੀਠ ਜਵਾਈ, ਅਤੇ ਫੈਮਲੀ ਵਨਸ ਅਗੇਨ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਗੁਰਚੇਤ ਆਪਣੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਅਤੇ ਲਿਖਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵੰਡ ਦੇ ਦਰਦ, ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਫੈਲੀ ਕਾਣੀ ਵੰਡ, ਘਟਦੀ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ, ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਵਿਚ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਆ ਰਹੇ ਨਿਘਾਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਆ ਰਹੇ ਬਹੁਤ ਪੱਖੀ ਸੈਕਟ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਜਸਵੀਰ ਗੁਣਾਚੋਰੀਆ ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗੀਤਕਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਲਮ ਸਦਕਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਗੀਤ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਪਛਾਣ ਬਣਾਈ। ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਪਰਵਾਸੀ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਹੋ ਕੇ ਸਮਝਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਗੀਤਕਾਰ ਤੋਂ ਫਿਲਮ ਲੇਖਕ ਬਣ ਕੇ ਜਸਵੀਰ ਗੁਣਾਚੋਰੀਆ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਦੇ ਵੱਲ ਕਦਮ ਵਧਾਇਆ ਹੈ। ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਵੱਡਾ ਘਰ' ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਨੇਮਾ ਘਰਾਂ ਦਾ ਸਿੰਗਾਰ ਬਣੇਗੀ। ਗੀਤਕਾਰ ਜਸਵੀਰ ਗੁਣਾਚੋਰੀਆ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਉਸਾਰੇ ਮਹਿਲਾਂ

ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਵਸਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਸਮਾਂ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸੂਬੇ ਦਾ ਨਾਂ ਦੇ ਕੇ ਇਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਫਿਲਮਾਂ ਜ਼ਰੀਏ, ਕਹਾਣੀਆਂ

ਵਿਲੱਖਣ ਕਲਾਕਾਰ ਗੁਰਚੇਤ ਚਿੱਤਰਕਾਰ

ਆਪਣੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਅਤੇ ਲੇਖਣੀ ਦੁਆਰਾ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗੁਰਚੇਤ ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਦਾ ਜਨਮ ਪਿਤਾ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਬਲਵੀਰ ਕੌਰ ਦੇ ਘਰ 12 ਮਾਰਚ, 1975 ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਈਲਵਾਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ। ਆਪਣੀ ਮੁੱਢਲੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਗੁਰਚੇਤ ਨੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਪੂਰਾ ਕੀਤੀ। ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਗੁਰਚੇਤ ਵੱਧ ਚੜ੍ਹ ਕੇ

ਜੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਕਈ ਨਾਟਕ ਖੇਡੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਥੀਏਟਰ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਵਾ ਕੇ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨੂੰ ਉਸਾਰਨ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਯੋਗਦਾਨ ਦਿੱਤਾ। ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਨੇ ਗੁਰਚੇਤ ਦਾ ਨਾਮ ਗੁਰਚੇਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਰੱਖਿਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਪਿੱਛੇ ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਲੱਗਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਹੁਪੱਖੀ ਸਖਸ਼ੀਅਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਗੁਰਚੇਤ ਨੂੰ ਭੰਗੜੇ ਅਤੇ ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸ਼ੌਕ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬਿਹਤਰੀਨ ਪੇਂਟਿੰਗਾਂ ਬਣਾਈਆਂ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਪੇਂਟਿੰਗਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ

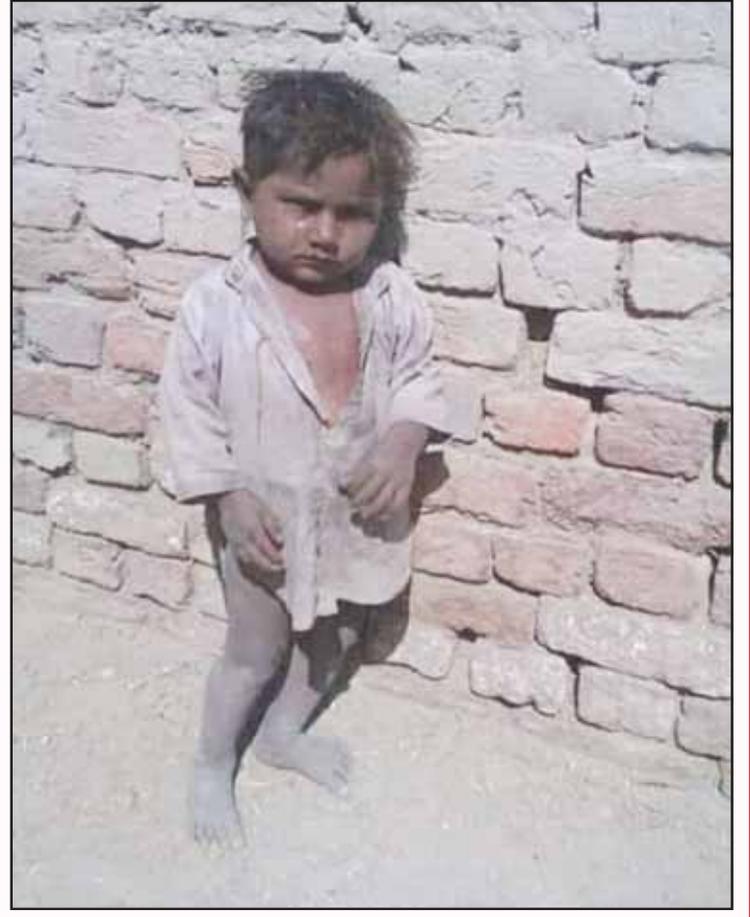
ਰਾਜਿੰਦਰਪਾਲ ਸ਼ਰਮਾ

ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦਾ। ਗੁਰਚੇਤ ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਨੇ ਅੱਠਵੀਂ ਜਮਾਤ ਤੋਂ ਹੀ ਨਾਟਕ ਖੇਡਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ। ਗੁਰਚੇਤ ਦੀ ਅਦਾਕਾਰੀ 'ਚ ਉਦੋਂ ਹੋਰ ਨਿਖਾਰ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਉਹ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਭਾਅ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਭਾਅ

ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ

ਕਾਲਮ 'ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ' ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹਲੂਣਿਆ ਹੈ। ਤਸਵੀਰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਵਲਵਲੇ ਉਠਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਦੋ ਤੋਂ ਚਾਰ ਸਤਰਾਂ 'ਚ ਸਾਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੇਜੋ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਕੈਪਸ਼ਨ ਭੇਜਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ 25 ਜਨਵਰੀ 2025 ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-674

ਵਿਸ਼ਵ ਗੁਰੂ ਦੀਆਂ ਨੀਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਖੋ ਬਚਪਨ ਰੁਲਿਆ, ਮੂੰਹੋਂ ਬੋਲਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਾ ਜਾਪੇ ਭੇਦ ਆਪੇ ਹੀ ਖੁੱਲ੍ਹਿਆ। ਅੱਖਾਂ ਉੱਤੇ ਪੱਟੀਆਂ ਬੰਨ੍ਹੀਆਂ ਲਹੂ ਦੇ ਫੈਰੇ ਰੱਖ ਰਹੇ ਨੇ, ਸ਼ਾਇਦ ਰਹਿਬਰ ਵਤਨ ਦੇ ਰਸ ਅਮੀਰੀ ਚੱਖ ਰਹੇ ਨੇ।

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-672

ਡੇਰੇ ਇਥੇ ਹੀ ਡਹਿੰਦੇ। -ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ 'ਨਾਕਾਮ' ਹੱਥੀਂ ਗਾਰੇ ਨਾਲ ਲਿੱਪੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਕਿਰਤ ਦਾ ਪੈਦਾ ਝਲਕਾਰਾ। ਪਹਾੜੀ ਕੀ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਸੀ ਨਜ਼ਾਰਾ। ਹਰ ਘਰ ਦੀ ਰਸੋਈ ਫੁਲਵਾੜੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ। ਮਿਲਵਰਤਨ ਦਾ ਸਮਝ ਆਉਂਦਾ ਵਰਤਾਰਾ। ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕਮਿਕਤਾ ਦੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਠੰਢੀਆਂ ਮਿੱਠੀਆਂ ਫੁਹਾਰਾਂ। -ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੂਰ ਫੋਨ: 98784-69639

ਕੱਚੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਲਿੱਪ ਪੋਚ ਕੇ ਉੱਪਰ ਥੱਲੇ ਖੂਬ ਸਜਾਇਆ। ਰੱਜ-ਮਰੂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਤਾਈਂ ਕਰਕੇ ਹੈ ਸਾਕਾਰ ਦਿਖਾਇਆ। ਕਲਾਕਾਰ ਦੇ ਸਦਕੇ ਜਾਈਏ ਜਿਸ ਨੇ ਹੈ ਸਾਹਕਾਰ ਬਣਾਇਆ। - ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਧੇਰ ਫੋਨ: +91-98783-37222

ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਪਹਾੜਾਂ ਦੇ, ਸੋਹਣੇ ਸਿੱਧੇ ਸਾਢੇ ਲੋਕੀਂ ਰਹਿੰਦੇ। ਘਰ ਕੱਚੇ ਪਰ ਦਿਲ ਸੱਚੇ, ਠੰਢ ਕਠੋਰ ਹੁਨਾਲੇ ਸਹਿੰਦੇ। ਵਿਚ ਬਰਸਾਤ ਜ਼ੋਰ ਨਾ ਕੋਈ, ਰਹਿਣ ਕੱਚੇ ਢਾਰੇ ਢਹਿੰਦੇ। ਸ਼ਿਕਵਾ ਸ਼ਿਕਨ ਨਾ ਕੋਈ ਮੱਥੇ, ਸੰਤੋਖ ਸਬਰ ਕਰ ਬਹਿੰਦੇ। ਵਸਦਾ ਕਿਤੇ ਸੁਰਗ ਜੇ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਇੱਥੇ ਹੀ, ਸਭ ਕਹਿੰਦੇ। ਫੁੱਕਰ ਮਲੰਗ 'ਨਾਕਾਮ' ਜੇਹਿਆਂ ਦੇ, -ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਲ ਦੇਸਾਂਝ

ਜੰਗਲ 'ਚ ਮੰਗਲ ਇਕ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਧੁੱਪ ਛਾਂ ਦਿੰਦੀ ਸਗਾਰਾ ਚੀਕਣੀ ਮਿੱਟੀ ਰਲਾ ਰੀਣ ਤੁੜੀ ਦੀ ਉਸਾਰੇ ਘਰ ਫਲਾਦ ਹੀ ਫਲਾਦ ਗਰਮੀਆਂ ਨੂੰ ਠੰਢੇ ਸਰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿੱਘੇ ਨੇੜੇ ਤੇੜੇ ਲਾ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਇਕ ਪਮਬ ਦੇ ਕਾਜ ਦਿਲੋਂ ਖੁਸ਼ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹਨ ਜੋ ਰਹਿੰਦੇ ਇੱਥੇ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ ਸੁਪਨੇ ਮਹਿਲਾਂ ਦੇ। ਨਿਰਬਾਹ ਹਨ ਭਾਵੇਂ ਕਰਦੇ ਕੱਚੇ ਢਾਰਿਆਂ 'ਚ ਲੋੜ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ ਰਾਜ-ਗਿਰੀਆਂ ਦੀ ਮੀਂਹ ਪਾਣੀ ਤਿਪਕੇ ਫੇਰੇ ਪੋਚਾ ਮਘੇਰੇ ਬੰਦ।

ਫ਼ਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ: ਭਾਰਤ ਫਿਰ ਭਟਕਣ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ

ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਰਾਮ ਸ਼ਰਨ ਮੁਤਾਬਿਕ, 'ਕਿਸੇ ਸਿਆਸੀ ਮਕਸਦ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਜਾਤ-ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਫਿਰਕੇ ਦੇ 'ਸਦਭਾਵੀ ਹਿੰਤਾ' ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਦੂਸਰੇ ਫਿਰਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਣਾ 'ਫ਼ਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ' ਦੀ ਸਰਲ ਵਿਆਖਿਆ ਹੈ।' ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਸਿੱਧ-ਪੱਧਰੀ ਜਾਪਦੀ ਇਸ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਵਰਤਾਰਾ ਬੜਾ ਨਾ-ਮੁਰਾਦ, ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਬੋਹੱਦ ਭਿਆਨਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਆਮ ਕਰ ਕੇ ਸਬੰਧਿਤ ਧਿਰ ਦੇ ਭਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਉਹ ਅਚੇਤ ਹੀ ਆਪਣੀ ਧਿਰ ਦੇ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤਾਂ ਦੇ ਧੀਮੇ ਜ਼ਹਿਰ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।

ਜਥੇਬੰਦਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ 'ਚ ਫ਼ਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਬਸਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੀ 'ਪਾੜੇ ਅਤੇ ਰਾਜ ਕਰੋ' ਦੀ ਨੀਤੀ ਨਾਲ ਆਈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਭਾਰਤ

ਵਿਜੈ ਬੰਬੇਲੀ

ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਥੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਵਖਰੇਵੇਂ ਅਤੇ 'ਮਾੜੇ-ਧੀੜਿਆਂ' ਨਾਲ ਸੂਖਮ ਅਨਿਆਂ ਤਾਂ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਸਾਡੇ ਗੁਲਾਮ-ਦਰ-ਗੁਲਾਮ ਹੋਣ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਸੀ, ਪਰ ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਸਹਿਹੋਂਦ ਸੀ। ਹਾਂ; ਦੇਸੀ ਹਾਕਮਾਂ ਅਤੇ ਪੁਜਾਰੀ ਜਮਾਤ ਆਪਣੇ ਮੁਢਾਦਾਂ ਕਾਰਨ ਜ਼ਰੂਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਭੋਲੇਪਨ ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਸਹਿਹੋਂਦ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਫਿਰ ਵੀ ਧਾਰਮਿਕ ਫਿਰਕਿਆਂ ਦਰਮਿਆਨ ਕੋਈ ਤਿੱਖਾ ਟਕਰਾਅ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ।

1857 ਦੇ ਵਿਦਰੋਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਬੁੱਝ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹੁਣ ਭਾਰਤ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਬਗ਼ਾਵਤਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਉਪਰੰਤ ਧਾਰਮਿਕ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਅਤੇ ਜਾਤ-ਦਰ-ਜਾਤ ਦੇ ਕੋਹੜ ਨੂੰ ਸਤਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ

ਅੰਗਰੇਜ਼ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਜੇਮਜ਼ ਮਿੱਲ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ 'ਹਿੰਦੂ ਕਾਲ, ਮੁਗਲ ਕਾਲ ਤੇ ਬਰਤਾਨਵੀ ਕਾਲ' ਵਾਲੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ੀ ਫਿਰਕੂ ਵੰਡ ਕੀਤੀ। ਉਪਰੰਤ; ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਫਿਰਕੂ ਗਰੂਰ ਪਨਪਣ ਲੱਗਾ, ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਬਸਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਧਰਮ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਪਣਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਹੀ ਸਿਰ-ਵੱਢਵੀਂ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ।

ਜਾਣੂੰ ਗੋਰਿਆਂ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਉਪ ਮਹਾਂਦੀਪ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਨੂੰ ਡੁੰਘਾਈ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਸਿਰ ਵੱਢਵੇਂ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਵਖਰੇਵੇਂ ਇੱਥੇ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਬੰਗਾਲ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ, ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਬੀਜੇ। ਜਿਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸੀ ਪਿਛਲੱਗਾਂ ਨੂੰ ਬਾ-ਖੂਬ ਵਰਤਿਆ। ਇਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਹੁਣ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਰਮਾਂ ਤੇ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਵੰਡ ਨੂੰ ਸੂਖਮ ਰੂਪ ਤੱਕ ਸਮਝਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵਰਤਦੇ ਹੋਏ 'ਪਾੜੇ ਤੇ ਰਾਜ ਕਰੋ' ਦੀ (ਬਦ) ਨੀਤੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਫੂਕ ਬੰਨ੍ਹਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਧਰਮ ਆਧਾਰਿਤ ਜਨਗਣਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ, ਧਰਮ ਤੇ ਜਾਤ ਆਧਾਰਿਤ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਰਜਮੈਂਟਾਂ ਬਣਾਈਆਂ। ਬਲਦੀ 'ਤੇ ਤੇਲ ਪਾਉਣ ਲਈ ਧਾਰਮਿਕ ਕੱਟੜਪੰਥੀਆਂ, ਜਗੀਰੂ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਤੇ ਜਾਤ-ਪਾਤੀ ਗਰੋਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਪੜਾ ਦਿੱਤਾ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਜੇਮਜ਼ ਮਿੱਲ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ 'ਹਿੰਦੂ ਕਾਲ, ਮੁਗਲ ਕਾਲ ਤੇ ਬਰਤਾਨਵੀ ਕਾਲ' ਵਾਲੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ੀ ਫਿਰਕੂ ਵੰਡ ਕੀਤੀ। ਉਪਰੰਤ; ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਫਿਰਕੂ ਗਰੂਰ ਪਨਪਣ ਲੱਗਾ, ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਬਸਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਧਰਮ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਪਣਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਹੀ ਸਿਰ-ਵੱਢਵੀਂ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ।

ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦੁਖਾਂਤ ਇੱਕ ਸਬਕ: ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਇੱਕ ਜਗੀਰੂ ਸਮਾਜ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਸਾਰੇ ਕੁਨਬੇ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰ-ਵਿਹਾਰਾਂ ਅਤੇ

ਦੁੱਖ-ਸੁੱਖ 'ਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੁੰਦੇ। ਦਰ-ਹਕੀਕਤ; ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਬਹੁ-ਪਰਤੀ ਫਿਰਕਿਆਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਧਰਤੀ ਸੀ/ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਇੱਥੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣਾ ਹੈ। ਮੱਧਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਇੱਥੇ ਇਸਲਾਮ, ਸੂਫੀ ਮਤ, ਨਾਥ

ਭਾਰਤ ਦੀ ਵੰਡ ਅਸਲ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਬੰਗਾਲ, ਪੰਜਾਬੀ ਕੌਮ ਅਤੇ ਬੰਗਾਲੀ ਕੌਮ ਦੀ ਵੰਡ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਸਮਝ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕੇ ਕਿ....

ਅਫਸੋਸ; ਹਿੰਦੂ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਵਾਲਾ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਵਾਲਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣ ਗਿਆ। ਕਾਰਨ; ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕੌਮੀ ਪਛਾਣ ਦੀ ਥਾਂ ਫਿਰਕੂ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿੱਤੀ। ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿੱਤੀ। ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵੱਖਰੇ ਸਿੱਖ ਰਾਜ/ਸਿੱਖੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਦੀ ਮੰਗ ਵੀ ਉੱਠੀ। ਫਿਰਕੂ ਜਨੂੰਨ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨੇ

ਪਰੰਪਰਾ ਆਦਿ ਮਕਬੂਲ ਹੋਈ। ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦਾ ਵੀ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵ ਰਿਹਾ ਹੈ। 15ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਇੱਥੇ ਸਿੱਖ ਮੱਤ ਦਾ ਉਭਾਰ ਹੋਇਆ।

1849 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਇੱਥੋਂ ਦੀ ਆਬੋ-ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਫਿਰਕੂ ਜ਼ਹਿਰ ਘੋਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ 20ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਮੁੱਢ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਇੱਥੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਸਰਮਾਏਦਾਰਾ ਵਿਕਾਸ ਸਦਕਾ ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕੌਮ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਆ ਰਹੀ ਸੀ, ਤਦ ਇੱਥੇ ਪੰਜਾਬੀ ਹੋਣ ਦੀ ਕੌਮੀ ਚੇਤਨਾ ਨਾਲੋਂ ਫਿਰਕੂ ਚੇਤਨਾ ਵੱਧ ਭਾਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵੱਸਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਸਮੁੱਚੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕੌਮ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਸੋਚਣ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦਾ ਘਰਾਣ ਰਾਗ ਅਲਪ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਚੇਤ-ਸੁਚੇਤ ਫਿਰਕੂ ਜਨੂੰਨ ਜ਼ੋਰਾ ਉੱਪਰ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ 1947 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਕੌਮ ਦੀ ਥਾਂ ਫਿਰਕੂ ਆਧਾਰ ਉੱਪਰ ਵੰਡ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਜਰਬ ਆਈ।

ਬਾਵਜੂਦ, ਉਹ ਤੁਖਣੀ 'ਚ ਨਹੀਂ ਆਏ। ਕਸ਼ਮੀਰ ਇਸ ਫਿਰਕੂ ਅੱਗ ਦੇ ਵਹਿਣ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਵਗਿਆ, ਸਗੋਂ ਉੱਥੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਫਿਰਕੂ ਆਧਾਰ ਉੱਪਰ ਵੰਡ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਪਰ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਸਦਕਾ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ।

'47 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੱਤਾ ਇੱਥੋਂ ਦੀ ਸਰਮਾਏਦਾਰ ਜਮਾਤ ਹੱਥ ਆ ਗਈ। ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਖੁਦ ਨੂੰ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਆਖਿਆ, ਪਰ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇਤਿਹਾਸਕ ਹਾਲਤਾਂ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਅਸਲੋਂ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਅਲਪ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮੂਹ ਦਾ ਹਕੀਕੀ ਰੂਪ 'ਚ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਨਾ ਬਣ ਸਕਿਆ। ਵੱਡੀ ਧਿਰ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੁਸਲਿਮ ਸਮਾਂ-ਦਰ-ਸਮਾਂ ਮੁੱਖ ਨਿਸ਼ਾਨੇ 'ਤੇ ਰਹੇ/ਹਨ। ਇੱਥੇ ਧਰਮ ਸੱਤਾ ਦੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਚੜ੍ਹਨ ਦਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੀਆ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਤਰਜ਼ ਉੱਪਰ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ 'ਪਾੜੇ ਤੇ ਰਾਜ ਕਰੋ' ਦੀ ਨੀਤੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਰਮ ਨੂੰ ਰੱਜ ਕੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

1943 ਦੀ ਮੋਮਿਨ ਕਾਨਫਰੰਸ 'ਚ ਇੱਕ ਮਤਾ ਪਾਸ ਹੋਇਆ ਸੀ, 'ਅਸੀਂ ਵੱਖ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਖਿਲਾਫ ਹਾਂ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕਿਸਾਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਹਰੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕਿਸਾਨ ਨਾਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖ ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੇੜੇ ਹੈ। ਇਵੇਂ ਹੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਕਿਰਤੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਮੁਸਲਿਮ ਕਿਰਤੀ ਨਾਲ, ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਕਿਰਤੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਬੋਹੱਦ ਨੇੜਲਾ ਹੈ।'

ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ 1944 ਵਿੱਚ ਆਲ ਪਾਰਟੀ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਮੁਸਲਿਮ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵੱਲੋਂ ਕਹੀ ਬੋਹੱਦ ਭਾਵਪੂਰਤ ਗੱਲ ਦੁਹਰਾਅ ਕੇ ਇਹ ਲੇਖ ਸਮੇਟਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿਓ, 'ਇਸਲਾਮ ਕਦੇ ਵੀ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ/ਹੈ, ਇਹ 'ਲੀਗ' ਹੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਵੇਂ ਹੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤੋਂ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਆਪਣੇ ਲੁਟੇਰੇ ਤੇ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤ ਆਗੂਆਂ ਤੋਂ ਹੈ।'

'ਜਾਗੋ' ਜਿਸ ਦਾ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ ਹੈ ਜਾਗਣਾ। ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਧੀ, ਪੁੱਤ ਦੇ ਵਿਆਹ ਵੇਲੇ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਰਸਮ ਬਣਾ ਲਈ ਗਈ ਹੈ। ਤੇ ਬਹੁਤ ਮਹਿੰਗੀ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਪਹਿਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਜੰਨਾਂ (ਬਰਾਤਾਂ) ਇਕ, ਦੋ ਰਾਤਾਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨ ਵੀ ਘੱਟ ਸੀ ਤੇ ਅੱਜ ਕੱਲ ਵਾਂਗ ਉਹਨਾਂ ਸਾਡੇ ਵਡੇਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਹਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਹਿਜ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਬਹੁਤ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਬਰਾਤਾਂ ਰਾਤ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਤਾਂ ਸਾਡੀਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਤਾਂ ਘਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਰਾਤਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗ ਕੇ ਨੱਚ ਟੱਪ ਕੇ ਉਹ ਸਮਾਂ ਲੰਘਾਉਂਦੀਆਂ ਸੀ। ਜਾਗੋ ਨਾਲ ਮਿੱਥਾਂ ਵੀ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਜਾਗੋ ਦੇ ਦੀਵਿਆਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਕਾਰਨ ਬਦਦੂਰਾਂ

ਜਤਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬੁਆਲ

ਪਿੰਡ ਦੀ ਜੂਹ ਨਹੀਂ ਵਤਦੀਆਂ ਤੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸ਼ਗਨ ਨਿਰਵਿਘਨ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਜਾਗੋ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਤੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਫੇਰਨ ਨੂੰ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ।

ਜਾਗੋ ਉੱਥੋਂ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ, ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਗੋ ਸਿਰਫ ਘਰ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਵਿਆਹ ਤੇ ਜਾਂ ਖਾਸਕਰ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਵਿਆਹ ਤੇ ਕੱਢੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨ ਘੱਟ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਵਿਆਹ ਦਾ ਮੇਲ (ਸਾਕ-ਸੰਬੰਧੀ) ਰਾਤ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਸਾਰਾ ਮੇਲ ਗੋਲ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਆਹ ਵਾਲੇ ਘਰ ਜਰੂਰ ਪਹੁੰਚਦਾ ਸੀ। ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਰੋਟੀ ਪਾਣੀ ਖਾ ਕੇ ਬੀਬੀਆਂ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਨਾਨਕੀਆਂ ਦਾਦਕੀਆਂ ਸਿੱਠਣੀਆਂ ਦਿੰਦੀਆਂ ਸੀ, ਗਿੱਧਾ ਪਾ ਲੈਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਏਸੇ ਗੌਣ, ਵਜਾਉਣ ਨੇ ਜਾਗੋ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਲਿਆ।

ਜਾਗੋ ਕੱਢਣੀ ਮੜਕ ਨਾਲ ਤੁਰਨਾ

ਜਾਗੋ ਦੇ ਕੰਮ ਦੇ ਕਰਤਾ ਧਰਤਾ ਨਾਨਕਾ ਪਰਿਵਾਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਸ਼ਰੀਕੇ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਗੋ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਪਿੱਤਲ ਦੀ ਵੱਡੀ ਵਲਟੋਹੀ ਚੰਗੀ ਤਰਾਂ ਮਾਂਜ ਸੰਵਾਰ ਕੇ ਉਸ ਵਿਚ ਚੌਲ ਜਾਂ ਕਣਕ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ। ਵਲਟੋਹੀ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਕਣਕ ਦਾ ਆਟਾ ਗੁੰਨ ਕੇ ਵੱਟ ਬਣਾ ਕੇ ਆਟੇ ਦੇ ਦੀਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਤੇਲ ਪਾ ਕੇ ਜਾਗੋ ਸਜਾਈ ਜਾਂਦੀ। ਦਿਨ ਦੇ ਛਪਾ ਨਾਲ ਦੀਵੇ ਜਗਾ ਕੇ ਵੱਡੀ ਮਾਮੀ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਮਾਮੀ ਵੀ ਘੱਗਰਾ ਪਾ, ਸੱਗੀ ਫੁੱਲ ਲਾ ਕੇ ਸਿਰ ਢਕ ਕੇ ਜਾਗੋ ਚੁੱਕਦੀ। ਜਿਸ ਬੀਬੀ ਦੇ ਪੁੱਤ, ਧੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਹੁੰਦਾ ਉਹ ਮਾਮੀ(ਆਪਣੀ ਭਰਜਾਈ) ਨੂੰ ਸ਼ਗਨ ਦਿੰਦੀ। ਬਾਕੀ ਮੇਲਣਾ ਨਾਲ ਗਾਉਂਦੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ

ਸਾਡੀ ਬੀਬੀ ਦਾ ਬਾਰ। ਜਾਗੋ ਕੱਢਣੀ ਮੜਕ ਨਾਲ ਤੁਰਨਾ ਬਈ ਵਿਆਹ ਕਰਤਾਰੇ ਦਾ। ਕੋਈ ਆਖਦੀ ਕਿੱਕਰ ਸਿੰਹਾ ਜੇਰੂ ਜਗਾ

ਲੈ ਜਾਗੋ ਆਈਆ ਦੂਜੀ ਆਖਦੀ ਚੁੱਪ ਕਰ ਬੀਬੀ ਮਸਾਂ ਸਲਾਈ ਆ ਲੋਰੀ ਦੇ ਕੇ ਪਾਈ ਆ ਇਸ ਤਰਾਂ ਗਾਉਂਦੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਜਿਆਦਾਤਰ ਸ਼ਰੀਕੇ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ, ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਪੰਨਤਾਲੇ ਭੰਨ ਦਿੰਦੀਆਂ ਜੇ ਕੋਈ ਹੱਟੀ ਹੁੰਦੀ ਉਹਦੀਆਂ ਖਿੱਲਾ, ਪਕੌੜੀਆਂ ਚੁੱਕ ਲੈਂਦੀਆਂ। ਉਦੋਂ ਕੋਈ ਗੁੱਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦਾ ਸਗੋਂ ਆਖਦੇ ਸੀ ਨਾਨਕਿਆਂ ਦਾ ਹੱਕ ਆ ਭਾਈ। ਜੇ ਕੋਈ ਬਾਹਰ ਸੁੱਤਾ ਹੁੰਦਾ ਉਹਦਾ ਮੰਜਾ ਮੁਧਾ ਮਾਰ ਦਿੰਦੀਆਂ, ਚੁੱਲੇ ਓਟੇ ਢਾਹ ਦਿੰਦੀਆਂ ਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਈ ਕੋਈ ਆਖ ਦਿੰਦੀ- 'ਜਾਗੋ ਵਿੱਚੋਂ ਤੇਲ ਮੁੱਕਿਆ ਕੋਈ ਪਾਉਗਾ ਨਸੀਬਾਂ ਵਾਲਾ' ਜਾਗੋ ਨਾਨਕਿਆਂ ਦੀ ਆਈ ਬੀਬੀ ਦੀਵਾ

ਜਗਾ ਏਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਪੰਚੇ ਵੇ ਸਰਪੰਚੇ ਵੇ ਮੇਲ ਆਇਆ ਨੰਦ ਸਿਉਂ ਦੇ ਜਰਾ ਬਚ ਕੇ ਪਰੇ ਦੀ ਲੰਘ ਜਾਇਓ, ਬਈ ਵੱਡੀ ਮਾਮੀ ਜੈਲਦਾਰਨੀ ਕਿਤੇ ਮਾਮੀ ਦੇ ਹੱਥ ਲੱਗ ਜਾਇਓ। ਬਸ ਕੋਈ ਤੇਲ ਪਾਉਦਾ, ਸ਼ਗਨ ਦਿੰਦਾ ਹਾਸਾ ਤਮਾਸਾ ਕਰਦੀਆਂ, ਨੱਚ ਟੱਪ ਕੇ ਵਿਆਹ ਵਾਲੇ ਘਰ ਜਿੱਥੋਂ ਜਾਗੋ ਤੁਰੀ ਸੀ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਂਦੀਆਂ ਮਾਮੀ ਨੂੰ ਸ਼ਗਨ ਦੇ ਕੇ ਜਾਗੋ ਸਿਰ ਤੋਂ ਲਾਹ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਤੇ ਛੱਜ ਭੰਨ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਪੈਸਾ ਪੋਲਾ ਮਾਮੀਆਂ, ਮਾਸੀਆਂ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਲੈਂਦੀਆਂ।

ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਦੀ ਜਾਗੋ ਬਹੁਤ ਅਮੀਰ ਬਣਾ ਲਈ ਅਸੀਂ। ਜਾਗੋ ਹਰ ਵਿਆਹ ਦਾ ਇੱਕ ਅਹਿਮ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਗਿਆ ਇਹਦੇ ਬਿਨਾਂ ਵਿਆਹ ਅਧੂਰਾ ਹੈ। ਜਾਗੋ ਨਕਲੀ ਬੈਟਰੀ ਵਾਲੀ ਪਰ ਹੋਰ ਖਰਚੇ ਵਾਧੂ ਜਿਵੇਂ ਜਾਗੋ ਲਈ ਕੱਪੜੇ ਖਾਸ ਬਣਨ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ। ਜਾਗੋ ਦਾ ਪਿੰਡ ਵਾਲਾ ਫੇਰਾ ਸੁੰਗੜ ਗਿਆ। ਬਸ ਘਰ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਚੱਕਰ ਜੇ ਪੈਲਸ ਚ ਹੈ ਤਾਂ ਸਟੇਜ ਦੁਆਲੇ 'ਜਾਗੋ ਆਈ ਆ'

ਦਿਲਜੀਤ ਦੁਸਾਂਝ ਨੇ 'ਪੰਜਾਬ '95' ਦਾ ਪੋਸਟਰ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ

ਮੁੰਬਈ: ਪੰਜਾਬੀ ਸੁਪਰਸਟਾਰ ਦਿਲਜੀਤ ਦੁਸਾਂਝ ਨੇ ਆਪਣੀ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਫਿਲਮ 'ਪੰਜਾਬ '95' ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਗਾਇਕ ਤੇ ਅਦਾਕਾਰ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ 'ਦਿਲ ਲੁਮੀਨਾਤੀ ਟੂਰ ਰਾਹੀਂ ਪੂਰੇ ਮੁਲਕ ਭਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ੋਅ ਕਰ ਕੇ ਭਰਵੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਖੱਟੀ ਹੈ। ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਇੰਸਟਾਗ੍ਰਾਮ 'ਤੇ ਦਿਲਜੀਤ ਨੇ ਕਈ ਫੋਟੋਆਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਫੋਟੋਆਂ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਫਿਲਮ ਵਿੱਚ ਨਿਭਾਏ ਕਿਰਦਾਰ ਦੀ ਝਲਕ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਲਿਖੀ ਕੈਪਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਿਲਜੀਤ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, 'ਮੈਂ ਹਨੇਰੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਪੰਜਾਬ '95'। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲੀ ਫੋਟੋ ਵਿੱਚ ਦਿਲਜੀਤ ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਕੁੜਤਾ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਲਹੂ-ਲੁਹਾਣ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲੜਾ ਦੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫੋਟੋ ਵਿੱਚ ਦਿਲਜੀਤ ਨੂੰ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲੜਾ ਵਜੋਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨਾਲ ਛੋਟੇ ਵਿੱਚ ਦੋ ਬੱਚੇ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਫਿਲਮ 'ਤੇ ਸੈਂਸਰ ਬੋਰਡ ਨੇ ਫਿਲਮਕਾਰਾਂ ਨੂੰ 120 ਕੱਟ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ।

ਉਪਰੋਂ ਡੀ ਜੇ ਦੀ ਕੰਨ ਪਾੜਵੀਂ ਅਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਪੁਰਾਤਨ ਨੌਕ-ਝੋਕ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਜਾਗੋ ਚੱਕਣ ਤੇ ਚੁਕਾਉਣ ਵਾਲੀ ਬੀਬੀ ਦਾ ਸਿਰ ਨੰਗਾ, ਵਾਲ ਖੁੱਲੇ। ਡੀ ਜੇ ਤੇ ਮਰਜ਼ੀ ਦਾ ਗਾਣਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਗੋਲੀਆਂ ਚੱਲਦੀਆਂ ਨੇ, ਲੜਾਈਆਂ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਸਭ ਪੈਲਸ ਕਲਚਰ ਦੀ ਦੇਣ ਆ। ਪੈਲਸ ਕਲਚਰ ਨਾਲ ਸਮਾਜਿਕ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਗਿਰਾਵਟ ਆਈ ਹੈ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਮੁਨਕਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਜਾਗੋ ਨੂੰ ਫੇਰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਤੇ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਾਲੀ ਬਣਾਈਏ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਸੱਚ ਆ ਕਿ ਨਾ ਉਹ ਹਾਸੇ, ਨਾ ਉਹ ਖੁਸ਼ੀਆਂ, ਨਾ ਉਹ ਜਾਗੋ ਰਹਿ ਗਈ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਜਾਗੋ ਨਵੇਂ ਸਮੇਂ ਦੇ ਵਹਿਣਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਵਹਿ ਗਈ, ਜਾਗੋ ਬਦਲ ਗਈ ਹੁਣ ਉਹ ਨਾ ਜਾਗੋ ਰਹਿ ਗਈ।

ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਪਾਂਧੀ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ‘ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ’ ਦੇ ਮੁੱਖ-ਸ਼ਬਦ – ‘ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੋਇਆ’ ਪਾਂਧੀ

ਜਦੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਪਾਂਧੀ ਨੂੰ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਦੇ ਘਰ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਦਰਵੇਸ਼ੀ ਰੂਹ ਦਾ ਝਲਕਾਰਾ ਮਿਲਿਆ। ਸਫ਼ੈਦ ਸਵਾਰਿਆ ਦਾਤੂ, ਸੁਨਹਿਰੀ ਫ਼ਰੋਮ ਵਾਲੀਆਂ ਐਨਕਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਬਾਕੀਆਂ ਬਰੀਕ ਤੇ ਤਿੱਖੀ ਨਜ਼ਰ ਵਾਲੀਆਂ ਜਗਿਆਸੂ ਅੱਖਾਂ। ਮਧੁਰ ਮੁਸਕਾਣੀ ਤੇ ਠਰੁੱਮੇ ਵਾਲੇ ਬੋਲ। ਸਹਿਜ-ਸਿਆਣਪੀ ਦਿੱਖ ਵਾਲਾ ‘ਬਾਬਾਈ’ ਚਿਹਰਾ। ਸਮੁੱਚੀ ਸੁਖਸੀਮਤ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਸੁਖਾਵਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਜਿਵੇਂ ਸੁਰ ਕੀਤਾ ਕੋਈ ਸਾਜ਼ ਹੋਵੇ; ਨਿੰਦਰਾਈ ਮੁਦਰਾ ਵਿਚ ਆਸੀਣ ਮਧੁਰ ਰਾਗ-ਰਾਗਣੀਆਂ ਸੁਤ-ਅਨੀਦੇ ਵਿਚੋਂ ਜਾਗ ਕੇ ਨਰਗਸੀ ਨੈਣ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਜਿਵੇਂ ਕਲਵਲ ਹੋ

ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਫੋਨ: 647-535-1539
ਵਟਸਐਪ-98726-02296

ਰਹੀਆਂ ਹੋਣ। ਅਜਿਹੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਾ-ਦਿੱਖ ਬੰਦੇ ਕਈ ਵਾਰ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਖਰੇ ਤੇ ਉਚੇਰੇ ਮੰਡਲ ਦੇ ਵਾਸੀ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਅਸਲੋਂ ਅਪਹੁੰਚ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਸਕ ਜਾਂ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਤਾਂ ਬਣਿਆਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਪਣੇ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਕਾਇਮ ਹੋ ਸਕਣਾ ਕੁਝ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਅਪਣੇ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਤਾਂ ਆਪਣਿਆਂ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਵਰਗਿਆਂ ਨਾਲ ਹੀ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਰਤੀ ਦੇ ਜੀਵਾਂ ਨਾਲ ਹੀ। ਅਸਮਾਨੀ ਹਸਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਲਾ ਸਕਣਾ ਸਹਿਲ ਕਾਰਜ ਨਹੀਂ।

ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਦੇ, ‘ਚੱਲੋ ਫਿਰ ਛੋਕੇ ਭੋਜਨ!’ ਕਹਿਣ ‘ਤੇ ਮੇਜ਼ ਉੱਤੇ ਪਏ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾਇਆ ਤਾਂ ਲੱਗਾ ਉਹ ਅਸਮਾਨ ਤੋਂ ਉਤਰ ਕੇ ਸਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਆਣ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਆਪਣਾ ਬਣ ਕੇ। ਏਸੇ ਧਰਤੀ ਦਾ ਰੰਗ-ਰਤਨ ਜੀਵ। ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਪਾਂਧੀ ਦਾ ਹੱਥ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਤਨ ਲਈ। ਘੁੱਟਣ ਲਈ।

ਪਾਂਧੀ ਦੇ ਵਿਹਾਰ ਤੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਤੋਂ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਅਨੁਮਾਨ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਵਜੂਦ ਵਿਚ ਇਕ ਰਾਗਾਤਮਕ ਗੋਲਾਈ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਜੇ ਗੱਲ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ‘ਹਰ ਸੋਧੀ ਤੇ ਸ਼ਿੰਗਾਰੀ ਵਸਤੂ ਜਿਵੇਂ ਮਨ ਨੂੰ ਗਹਿਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦੀ ਤੇ ਖਿੱਚਾਂ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ’, ਕੁਝ ਇੰਜ ਹੀ ਹੈ ਪਾਂਧੀ ਦੀ ਸੁਖਸੀਮਤ ਦਾ ਆਕਰਸ਼ਣ। ਉਹ ਸਚਮੁੱਚ ‘ਸੁਰੀਲੀ ਰੂਹ’ ਹੈ। ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੀਤ-ਲੜੀ ਦੀ ਸੁਖਾਵੀਂ-ਸੁਧਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਰੂਪ ਹੋਵੇ ਜਿਵੇਂ।

ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਦਾ ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਝਰੋਖਾ ਖੁੱਲ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਸਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਵੇਖਿਆ ਸੀ, ‘ਜਾਣਿਆਂ’ ਵੀ ਉਹ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੀ। ਵਿਹਾਰ ਤੇ ਬੋਲ-ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਅੰਤਾਂ ਦਾ ਸੁਹਜ, ਸੰਜਮ ਤੇ ਸਲੀਕਾ। ਸਮੂਲਚੀ ਹਸਤੀ ਵਿਚ ਮਿਸ਼ਰੀ ਵਾਂਗ ਘੁਲੀ ਹੋਈ ਨਿਮਰਤਾ। ਸਵੈ-ਮੋਹ ਤੇ ਸਵੈ-ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲਾਲਸਾ ਨਹੀਂ ਪਰ ਦੂਜੇ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕਰਨ ਦਾ ਵਡੱਪਣੀ ਮੌਕਾ ਕਦੀ ਹੱਥੋਂ ਜਾਣ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ। ਫਿਰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਵਾਰਤਕ ਦਾ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਵੀ ਹੈ। ਉਹਦੀ ਵਾਰਤਕ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਹ ਦਿੱਖ ਦੀ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਤੱਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੀ ਸੁਖਾਵੀਂ-ਸੁਧਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਆਸ਼ਕ ਹੈ ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਵੀ। ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਦੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਂ ‘ਕਨੇਡੀਅਨ ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਰਤਕ’ ਬਾਰੇ ਪਰਚਾ ਲਿਖਿਆ ਤਾਂ ਨਿਮਨ-ਲਿਖਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਪਾਂਧੀ ਦੀ ਵਾਰਤਕ ਦੇ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਸੀ:

‘ਵਾਰਤਕ ਲੇਖਕ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਪਾਂਧੀ ਦਾ ਉਚੇਚਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਦੀ ਵਾਜਬੀਅਤ ਇਸ ਕਰਕੇ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੀਤਲੜੀ ਵਾਂਗ ਨਿਰੋਲ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ-ਜਾਚ ਬਾਰੇ ਲਿਖਣ ਵਾਲਾ ਇਕ ਕਨੇਡੀਅਨ ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਰਤਕ ਲੇਖਕ ਹੈ। ਉਹ ਗੁਰਬਾਣੀ, ਗੁਰ-ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਗਿਆਤਾ ਹੈ। ਖੋਜੀ

ਬਿਰਤੀ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ। ਕਨੇਡਾ ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ ਇਧਰਲੇ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਕਈ ਗੁਣਾਂ ਵੱਧ ਦਿੱਖ ਦੀ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਦਰਜਨਾਂ ਮਾਸੂਮਾਂ ਤੇ ਬੇਕਸੂਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਾਤਲਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨਾਇਕਾਂ ਵਾਂਗ ਲਾਈਆਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ; ਉਥੇ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਤੱਤ ਨੂੰ, ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਵਾਂਗ ਹੀ, ਵਿਗਿਆਨਕ ਚੇਤਨਾ ਤੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀ ਪੁੱਠ ਦੇ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਤੇ ਭੇਖ ਦੀ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਦਿਆਂ, ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ, ਖੋਜੀਆਂ, ਰਾਗੀਆਂ, ਢਾਡੀਆਂ, ਪਾਠੀਆਂ ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਲਈ ਮਾਰਗ-ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦਾ ਸਾਹਿਤਕ ਹੀਲਾ ਕਰਨਾ ਜਿਹੜੇ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਨਿਭਾਉਣ ਦਾ ਮਿਸਾਲੀ ਨਮੂਨਾ ਵੀ। ਸੰਜਮਤਾ, ਸੰਖੇਪਤਾ, ਸਹਿਜਤਾ ਤੇ ਸੰਗੀਤਾਤਮਕਤਾ ਉਹਦੀ ਵਾਰਤਕ ਦੇ ਮੀਰੀ ਗੁਣ ਹਨ।’

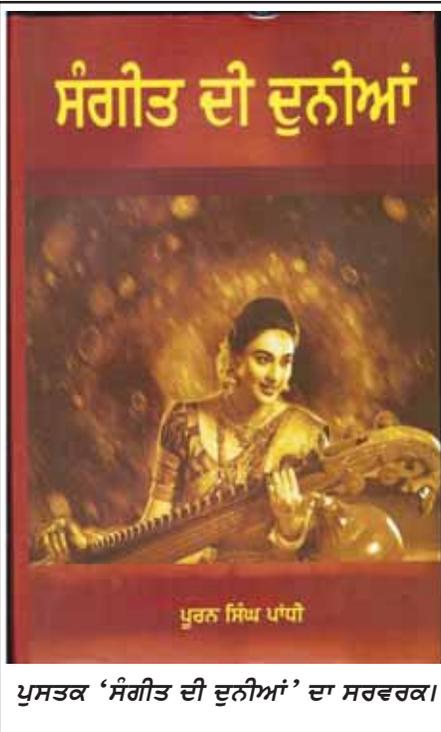
ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਤਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪਾਂਧੀ ਦੀ ਬਹੁਰੰਗੀ ਸੁਖਸੀਮਤ ਦੇ ਕਈ ਝਲਕਾਰੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਉਹਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ, ਉਹਦੀ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ, ਉਹਦਾ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਦਾ ਹੁਨਰ ਤੇ ਹੁਸਨ, ਉਹਦਾ ਬਹੁ-ਪਰਤੀ ਤੇ ਬਹੁ-ਪਸਾਰੀ ਗਿਆਨ, ਉਹਦਾ ਰਚਨਾਤਮਕ ਵਿਵੇਕ ਅਤੇ ਕਨੇਡੀਅਨ ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਰਤਕ ਵਿਚ ਉਹਦੀ ਅਨੋਖੀ ਤੇ ਇਕੱਲੀ ਪਛਾਣ। ਉਪ੍ਰੋਕਤ ਸਤਰਾਂ ਵਿਚ ਉਹਦੇ ਇਕ ਰੰਗ ‘ਸੰਗੀਤ ਗਿਆਤਾ’ ਹੋਣ ਵੱਲ ਵੀ ਸੰਕੇਤ ਹੈ। ਏਥੇ ਅਸੀਂ ਏਸੇ ਰੰਗ ਦੇ ਤਲਿਸਮ ਵਿਚ ਉਤਰਨਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਪਰਲੀਆਂ ਸਤਰਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਸਨ ਤਾਂ ਚਲਾਵਾਂ ਜਿਹਾ ਹੀ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਚੰਗਾ ਜਾਣਕਾਰ ਹੈ। ਫਿਰ ਕਦੀ ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਸੰਗੀਤਕ ਮਹਿਫ਼ਲ ਵਿਚ ਉਹਦੀ ਡੁੱਲੂ ਡੁੱਲੂ ਪੈਂਦੀ ਉਤੇਜਨਾ, ਉਤਸ਼ਾਹ ਤੇ ਉਮਾਹ ਦੀ ਦਰਿਆਫ਼ਤ ਕਰਨ ‘ਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੀ ਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਸੰਗੀਤ-ਸਮੁੱਦਰ ਦੇ ਡੂੰਘੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦਾ ਤੈਰਾਕ ਹੈ। ਕਲਾਸੀਕਲ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਡਿਪਲੋਮਾ ਹੋਲਡਰ, ਵਾਇਲਨ, ਦਿਲਰੁਬਾ ਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਸਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਉਸਤਾਦ। ਉਮਰ ਦੇ ਕੀਮਤੀ ਛੱਤੀ ਸਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਅਧਿਆਪਕ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਹਥਲੀ ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਸੰਗਤ ਮਾਣ ਕੇ ਹਟਿਆ ਤਾਂ ਲੱਗਾ ਕਿ ਰਾਗ ਤਾਂ ਉਹਦੀਆਂ ਰਗਾਂ ਵਿਚ ਲਹੂ ਬਣ ਕੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਵਗਦਾ ਪਿਆ ਸਗੋਂ, ਬਾਕੋਲ ਬਾਬਾ ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸਾਹ ਉਹਦੀਆਂ ‘ਅੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਟਪਕਦਾ’ ਪਿਆ ਹੈ। ‘ਰਾਂਝਾ ਰਾਂਝਾ ਕਰਦੀ ਨੀ ਮੈਂ ਆਪੇ ਰਾਂਝਾ ਹੋਈ’ ਵਾਂਗ ਉਹ ‘ਰਾਗ! ਰਾਗ!!’ ਅਲਾਪਦਾ ਜਿਵੇਂ ਆਪ ਹੀ ‘ਰਾਗ’ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਰਾਗ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਉਹਦੀ ਰੂਹ ਵੀ ਹਨ ਤੇ ਜਿਸਮ ਵੀ। ਉਹਦਾ ਚੇਤਨ ਵੀ ਤੇ ਅਵਚੇਤਨ ਵੀ। ਉਹਦਾ ਓਢਣਾ ਤੇ ਵਿਛਾਉਣਾ ਵੀ। ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਲਿਆਂ ਰੰਗ-ਰੱਤਾ ਆਸ਼ਕ ਹੈ।

ਮੈਂ ਇਹ ਗੱਲ ਬੜੀ ਵਾਰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਸ਼ਾਇਰੀ ਦੇ ਜੰਮੇ-ਜਾਏ ਹਾਂ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੇ ਸੂਫ਼ੀ ਕਲਾਮ ਸਾਡੀ ਕਾਵਿਕ ਵਿਰਾਸਤ ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਦੇ ਬੁਲੰਦ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹਨ। ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਤਾਂ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਜਾ ਕੇ ਵਿਰੋਧੀ ਤੇ ਪਿਛਾਧਤੀ ਧਿਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਉਂਦਾ ਸੀ, ਉਥੇ ਉਸਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸੰਵਾਦੀ ਹਥਿਆਰ ਸ਼ਾਇਰੀ ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੇ ਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁੱਸੇ ਅਤੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਬੋਛਾਤ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸਦੀ ਢਾਲ-ਤਲਵਾਰ ਸ਼ਾਇਰੀ ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਤਾਕਤ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਤਣਾਓਂ ਨਾਲ ਤਣੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਸਹਿਜ ਨਾਲ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦਾ ਤੇ ਆਪਣੇ ਸੰਗੀ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਆਖਦਾ, ‘ਮਰਦਾਨਿਆਂ! ਰਬਾਬ ਵਜਾਇ!’

ਮਰਦਾਨਾ ਰਬਾਬ ਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਨੂੰ ਚਮਤਕਾਰੀ ਛੂਹ ਨਾਲ ਬੋਲਣ ਲਾ ਦਿੰਦਾ। ਮਨਾਂ ਤੇ ਮਾਹੌਲ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਇਲਾਹੀ ਵੱਜਦ ਤਾਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਜਿਵੇਂ ਘਾਹ-ਫੂਸ ਤੇ ਨਦੀਨ ਨਾਲ ਭਰੀ ਔਪਤ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਹਲ ਵਗ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਰਬਾਬ ਦੀਆਂ ਛੇਤੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਦੀ ਸੰਵੇਦਨੀ ਛੂਹ ਨਾਲ ਜਦੋਂ ਮਨ ਦੀ ਧਰਤੀ ਵੱਤਰ ਹੋ ਕੇ ਵਾਹੀ ਤੇ ਸੁਹਾਗੀ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਰਾਗ ਤੇ ਰਬਾਬ ਨਾਲ ਵਾਹੇ ਸਿਆਤਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਬੀਜ ਬੀਜਦਾ। ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਪਾਂਧੀ ਦੀਆਂ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਨਿਮਨ ਲਿਖਤ ਸਤਰਾਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਤਾਂ ਲੱਗਾ; ਉਹ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਹੀ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਹੈ।

‘ਰਬਾਬ ਦੀਆਂ ਧੁਨਾਂ ਵਿਚ ਸੁਰ ਹੋਈ ਆਤਮਾ ਹੀ ਧਰਮ ਦੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਗੜ੍ਹ ਵਿਚ, ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਹਜ਼ੂਮ ਨੂੰ ਉਚੀ ਬਾਹ ਕਰ ਕੇ ਆਖ ਸਕਦੀ ਹੈ, ‘ਠਹਿਰੋ! ਕਿਉਂ ਏਨਾ ਸ਼ੋਰ ਮਚਾਇਆ ਹੈ?’ ਅੱਗੋਂ ਖ਼ਲਕਤ ਆਖਦੀ ਹੈ, ‘ਸ਼ੋਰ ਨਹੀਂ, ਅਸੀਂ ਭਗਵਾਨ ਦੀ ਆਰਤੀ ਕਰਦੇ ਪਏ ਹਾਂ।’ ਤੇ ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸੁਹਣੀ ਆਤਮਾ ਆਪਣੇ ਸੁਰੀਲੇ ਕੰਠ ਵਿਚੋਂ ਆਰਤੀ ਦੇ ਅਸਲ ਅਰਥ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸੁੰਨ ਹੋਈ ਖ਼ਲਕਤ ਦੇਖਦੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।’

ਤੇ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਨੇ ਕਿਤੇ ਇੱਕੋ ‘ਗੜ੍ਹ’ ਹੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਫੜਤਿਹ ਕੀਤਾ। ਨਾਨਕ ਤੇ ਮਰਦਾਨੇ

ਪੁਸਤਕ ‘ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ’ ਦਾ ਸਰਵਰਕ।

ਦਾ ਸੰਗਮ ਸੰਗੀਤ ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਦਾ ਅਲੌਕਿਕ ਚਮਤਕਾਰ ਸੀ। ਕਿੰਨੇ ਸੱਜਣ, ਕੌਡੇ, ਵਲੀ ਕੰਧਾਰੀ, ਮੁੱਲਾਂ-ਕਾਫ਼ੀ, ਸਿੰਧ, ਪੰਡਿਤ ਤੇ ਜੋਗੀ ਸ਼ਬਦ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੇ ਕੀਲ ਕੇ ਕਾਗੋਂ ਹੱਸ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ।

ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਪਾਂਧੀ ਜਿਵੇਂ ਮੇਰੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਸੋਚਣ, ਬੋਲਣ ਤੇ ਲਿਖਣ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਹੈ! ਨਹੀਂ ਸੋਚ; ਕਹਿਣਾ ਤਾਂ ਇਹ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਮੈਂ ਵੀ ਉਹਦੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਸੋਚਦਾ ਤੇ ਬੋਲਦਾ ਹਾਂ। ਅਜਿਹੇ ‘ਆਪਣੇ ਕਰੂਰੇ’ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਕਿਤੇ ਸੌਖਿਆਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦੇ। ਹਮਾਕਤ ਨਾ ਸਮਝ ਲਈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕੀ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਨੁਕਤੇ ‘ਤੇ ‘ਦੇ ਸਿਆਣੇ’ ਇੱਕ ਮੱਤ’ ਹੋ ਗਏ ਜਾਪਦੇ ਨੇ!! ਉਂਜ ਮੈਂ ਜਾਣਦਾਂ ਕਿ ਅਸਲੀ ਸਿਆਣਾ ਤਾਂ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਪਾਂਧੀ ਹੀ ਹੈ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਮੌਕਾ ਬਣਦਾ ਵੇਖ ‘ਘਰ ਨੂੰ ਸਿਆਣਾ’ ਹੋਣ ਦੀ ਮੱਲ ਮਾਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਬਣਾ ਲਿਆ! ਗੱਲ ਕਿਤੇ ‘ਮੈਂ ਤੇ ਬੇਬੇ ਇੱਕੀ ਵਾਲੀ’ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਬਣ ਗਈ!

ਪਾਂਧੀ ਲਈ ਸੰਗੀਤ ਕੇਵਲ ਕਿਸੇ ਸਾਜ਼ ਦੇ ਵੱਜਣ ਤੇ ਉਹਦੀ ਸੁਰ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਗਾਇਕ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਸੁਜੋਤ ਦਾ ਨਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਉਹ ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥਾਂ ਤੱਕ ਫੈਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਾਡੀ ਸੋਚ ਦੇ ਦਿਸਹੱਦਿਆਂ ਦਾ ਘੇਰਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ਾਲਤਰ ਕਰਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਲਈ ਤਾਂ ਸੰਗੀਤ ਨਿਰ-ਆਕਾਰ ਮਹਾਂ-ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਨਾਦ ਹੈ। ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਲੋਹੜੇ ਤੇ ਹੁਸਨ ਵਿਚ, ਸਮੁੱਚੀ ਕਾਇਨਾਤ ਦੇ ਅਦਭੁੱਤ ਪਸਾਰੇ ਤੇ ਨੇਮ-ਵਿਧਾਨ ਵਿਚ, ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਦੀਆਂ ਸੰਵੇਦਨਾਵਾਂ ਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਰਾਗ, ਨਾਦ, ਸੁਰ, ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਮੂਲ ਗੁੰਜਾਂ ਵਿਦਮਾਨ ਹਨ। ਖੁਸ਼ਕ ਜਾਪਦਾ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਜਦੋਂ ਸੁਰ ਹੋ ਕੇ ਜਾਗਦਾ ਤੇ ਬੋਲਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬੁੱਧ ਦੀ ਆਤਮਾ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਫੈਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਅਸ਼ੋਕ ਨੂੰ ਹਜ਼ਾਰ-ਹਾਅ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਿੰਤ ਵੀ ਹਾਰ ਜਾਪਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਸੁਰ ਹੋਈਆਂ ਆਤਮਾਵਾਂ ਦਾ ਕੌਤਕ ਹੀ ਮੀਰਾ ਤੇ ਰਾਬਿਆ ਜਿਹੀਆਂ ਹਸਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਹਸਤਾਖਰ ਬਣਾ ਧਰਦਾ ਹੈ। ਸੁਰ ਹੋਈ ਆਤਮਾ ਵਿਚੋਂ ਖੁਦਾ ਬੋਲਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਮਨਸੂਰ ਲਈ ਸੂਲੀ ਵੀ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਸੇਜ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਬਰਾਹੀਮ ਵਰਗਿਆਂ ਦੇ ਪੈਰ ਹੇਠਾਂ ਵਿਛਾਏ ਅੰਗਿਆਰ ਵੀ ਫੁੱਲ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਸੁਰ ਹੋਈ ਆਤਮਾ ਜਦੋਂ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਮਰ ਵਰਗੇ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਖ਼ਾਤਬ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਤਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਠੀ ਤਲਵਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ‘ਤੇ ਢਹਿ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਸੁਰ ਹੋਈ ਆਤਮਾ ਦੀ ਕਰਾਮਾਤ ਦਾ ਸਦਕਾ ਭਾਈ ਘਨਈਏ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਵਿਚੋਂ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਨੁਰ ਡਲਕੁਦਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਸੰਗੀਤਕ ਤੇ ਸੁਰੀਲੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਪਾਂਧੀ ਦੀ ਆਤਮਾ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਸੰਗੀਤਕ ਸੁਰਾਂ ਦੀ ਖਣਕ ਸੁਣਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਚੰਦਨ ਦੇ ਕੋਲ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਉਹਦੇ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਚੰਦਨ ਦੀ ਵਾਸ ਆਉਣੀ ਕੁਦਰਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਸੰਗੀਤ ਦੀਆਂ ਬਰੀਕੀਆਂ, ਪਰਤਾਂ ਅਤੇ ਪਸਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਸਗੋਂ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਇਤਿਹਾਸ-ਮਿਥਿਹਾਸ ਦੇ ਡੂੰਘੇ ਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਜਾਂਦਿਆਂ ਮਨੁੱਖੀ ਸੁਖਸੀਮਤ ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਵੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਰ-ਬੱਧ ਹੋਇਆ ਲੋੜਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੀਤ-ਲੜੀ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰੀਚਤ ਕੀਤੀ ‘ਸੁਖਾਵੀਂ ਸੁਧਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ’ ਨੂੰ ਉਹ ‘ਸੰਗੀਤਕ ਤੇ ਸੁਰੀਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ’ ਦਾ ਨਵਾਂ ਆਯਾਮ ਤੇ ਨਵਾਂ ਨਾਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਰਤਕ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰਿਆਤੀ ਪੱਖ ਤੋਂ ਇਹ ਪਾਂਧੀ ਦੀ ਨਿਵੇਕਲੀ ਦੇਣ ਹੈ।

ਇਹ ਵੀ ਪਾਂਧੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਦਾ ਕੋਈ ਸੁਭਾਗਾ ਸੰਕੇਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਰਾਗ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਜਿਹੇ ਵਿਸ਼ੇ ਬਾਰੇ ਮੇਰੇ ਜਿਹੇ ਅਸਲੋਂ ਹੀ ਅਨਪੜ੍ਹ ਅਤੇ ਰਾਗ ਜਾਂ ਸੰਗੀਤ ਬਾਰੇ ਮੂਲੋਂ ਹੀ ਕੋਰੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਇਹ ਸਤਰਾਂ ਲਿਖਣ ਲਈ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਕਿ ਸਾਡੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੁਰਾਂ ਕਿਤੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ! ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਅਧਿਆਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਪਾਂਧੀ ਭਾਵੇਂ ਆਪ ਨੂੰ ਨਿਮਰਤਾ ਵੱਸ ਆਖਦਾ ਤਾਂ ‘ਪਾਂਧੀ’ ਹੀ ਹੈ ਪਰ ਸੰਗੀਤ ਬਾਰੇ ਉਸਦੇ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਅਨੁਮਾਨ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੀ ਉਹ ਇਸ ਖੇਤਰ ਦਾ ‘ਪਹੁੰਚਿਆ’ ਹੋਇਆ ਬੰਦਾ! ਉਹਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ‘ਪੂਰਨ’ ਦੀ ਰੱਖ ਵਿਖਾਈ ਹੈ।

ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਚਨਾ ਦੇ ਗੁਹਜ ਵਿਚ ਉਤਰਨ ਤੇ ਸੁਹਜ ਨੂੰ ਮਾਨਣ ਲਈ ਰਚਨਾ-ਵਸਤੂ ਦੀਆਂ ਵਿਭਿੰਨ ਤੰਦਾਂ ਨੂੰ ਪਕੜਨ ਤੇ ਤਰੰਗਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਸੁਜੋਤ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਤਾਂ ਭਲੀ-ਭਾਂਤ ਹੈ ਪਰ ਜਿਸ ਸ਼ਿੱਦਤ ਨਾਲ ਰਾਗ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦੀਆਂ ਡੂੰਘਾਣਾਂ ਵਿਚ ਉਤਰ ਕੇ ਇਸਦਾ ਤੀਬਰ ਅਹਿਸਾਸ ਮੈਨੂੰ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਪਾਂਧੀ ਨੇ ਕਰਾਇਆ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਚਮਤਕਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ। ਰਾਗ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦੀਆਂ ਬਰੀਕੀਆਂ ਤੇ ਡੂੰਘਾਈਆਂ ਦੇ ਅਨੋਕੇ ਝਰੋਖੇ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਅੱਗੇ ਇਕ-ਦਮ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਲਿਸ਼ ਲਿਸ਼ ਲਿਸ਼ਕਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਰਾਗ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਂਗਾਂ ਲਈ, ਹੋ ਸਕਦੇ, ਇਹ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਸਰੂਪ, ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਰੁਝਾਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਪੱਧਰ ਦੀ ਮੁਢਲੀ ਕਿਤਾਬ ਹੀ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਲਈ, ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਕਦੀ ਦਾਖ਼ਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਇਹ ਵਡੇਰੇ ਮਹੱਤਵ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੰਦੇ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਆਪਣੀ ਨਜ਼ਰ ਅਤੇ ਸਮਝ ਨਾਲ ਹੀ ਪਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਨਜ਼ਰ ਤੇ ਵਿਚ ਪਾਂਧੀ ਕੋਲ ਸੰਗੀਤ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਇਤਿਹਾਸ-ਮਿਥਿਹਾਸ ਦਾ ਅਖੁੱਤ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਹੈ; ਇਸ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਸੋਹਣੀ ਤੇ ਸੁਹੱਡਣੀ ਵਾਰਤਕ ਵਿਚ ਲਿਸ਼ਕਾਉਣ-ਚਮਕਾਉਣ ਅਤੇ ਵਰਤਣ-ਖ਼ਰਚਣ ਦਾ ਸੁੰਦਰ ਸਲੀਕਾ ਵੀ ਹੈ।

ਸੰਗੀਤ ਬਾਰੇ ਉਹਦੇ ਗਿਆਨ ਤੇ ਸਿਆਣਪ ਦਾ ਕਲਾਵਾ ਡਾਢਾ ਮੋਕਲਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸੰਗੀਤ-ਸਿਆਣੇ ਕੋਲ ਅਜਿਹਾ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ। ਇਸਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਹੋ ਵੀ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਪਰੇ ਸੋ ਪਰੇ! ਪਰ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਪੁਸਤਕ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ, ਸੰਗੀਤ ਬਾਰੇ ਸੰਗਠਿਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਏਨੇ ਵਿਸਥਾਰ ਅਤੇ ਬਰੀਕੀ ਵਿਚ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਬਦ-ਸੁਰਾਂ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਠਕ ਪ੍ਰੀਚਤ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ।

ਸੰਗੀਤ ਬਾਰੇ ਪਾਂਧੀ ਕੋਲ ‘ਵਾਰਿਸਸ਼ਾਹੀ’ ਗਿਆਨ ਹੈ। ਸੰਗੀਤ ਤੇ ਰਾਗ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਵਿਭਿੰਨ ਵੰਨਗੀਆਂ ਅਤੇ ਸੰਕਲਪਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਕਰਦਿਆਂ ਵਿਭਿੰਨ ਧਰਮਾਂ ਤੇ ਧਾਰਮਕ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਵੀ ਉਹਦੀ ਚੇਤਨਾ ਵਿਚ ਚਮਕਦਾ ਹੈ।

ਰਿਗ ਵੇਦ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਦੂਜੇ ਵੇਦਾਂ, ਉਪਨਿਸ਼ਦਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਧਾਰਮਕ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਓਤ-ਪੋਤ ਗਿਆਨ ਉਹਦੀ ਵਾਰਤਕ ਦੀ ਕੀਮਤ ਤੇ ਸੋਭਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਮਿਥਿਕ ਹਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਉਹ ਬ੍ਰਹਮਾ, ਸ਼ਿਵ, ਪਾਰਵਤੀ, ਨਾਰਦ, ਅਪਸਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਪਤਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘ ਕੇ ਸਵਰਗ ਤੋਂ ਮਾਤਲੋਕ ਤੱਕ ਦੇ ਸੰਗੀਤਕ ਸਫ਼ਰ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਨਜ਼ਰ ਗੋਚਰ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਤਿ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਕਾਲ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਵਰਤਮਾਨ ਦੌਰ ਤੱਕ ਦੇ ਗਾਇਕਾਂ, ਸੰਗੀਤਕਾਰਾਂ, ਗਾਇਨ-ਸ਼ੈਲੀਆਂ, ਗਾਇਕ ਘਰਾਣਿਆਂ, ਮਹਾਂ-ਪੁਰਖਾਂ, ਭਗਤਾਂ-ਸੰਤਾਂ, ਸੂਫ਼ੀਆਂ, ਗੁਰੂਆਂ ਬਾਰੇ ਉਹਦਾ ਗਿਆਨ ਉਹਦੀ ਡੂੰਘੀ ਖੋਜੀ ਬਿਰਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਸਬੂਤ ਹੈ। ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ/ਮਿਥਿਹਾਸ ਵਿਚੋਂ ਡੂੰਘੀ ਚੁੱਭੀ ਮਾਰ ਕੇ ਲੱਭੇ ਗਿਆਨ ਦੇ ਕੀਮਤੀ ਹੀਰੇ-ਮੋਤੀਆਂ ਦੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਤੇ ਸੁਹਜੀਲੇ ਹਵਾਲੇ ਉਹਦੇ ਕਥਨ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਤੇ ਸਦਾਕਤ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਵੀ ਭਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾਲ ਦੇ ਨਾਲ ਪਠਨ-ਆਨੰਦ ਦੀ ਆਭਾ ਨਾਲ ਪਾਠਕ ਦੇ ਮਨ-ਮਸਤਕ ਨੂੰ ਨੂਚੇ-ਨੂਚ ਵੀ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਸੰਗੀਤ ਜਿਹੀ ਸੂਖਮ ਕਲਾ ਦੀ ਗੱਲ ਖੁਰਦਰੀ ਵਾਰਤਕ ਵਿਚ ਸੋਭਾ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੀ। ਇਸ ਲਈ ਸੁਰੀਲਾ ਤੇ ਸੰਗੀਤਕ ਅੰਦਾਜ਼-ਏ-ਬਿਆਂ ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਪਾਂਧੀ ਨੇ ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼-ਏ-ਬਿਆਂ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਕਮਾਇਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ‘ਹਰ ਆਵਾਜ਼ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਸੰਚੇ ਦੇ ਫਿੱਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਅਰਤਾਉਣ, ਬਰਤਾਉਣ, ਹੋਕਰੇ ਤੇ ਲਲਕਾਰੇ ਮਾਰਨ ਅਤੇ ਗਾਇਕੀ ਵਿਚ ਬੜਾ ਫਰਕ ਹੈ। ਕੁਹਾੜੇ ਨਾਲ ਤੱਛਣ ਤੇ ਰੰਦੇ ਨਾਲ ਰੰਦਣ ਤੇ ਖਰਾਦਣ ਵਿਚ ਬੜਾ ਫਰਕ ਹੈ।’ ਇੰਜ ਹੀ ਬੜਾ ਫਰਕ ਹੈ ਸੁਹਜਾਤਮਕ ਤੇ ਖੁਰਦਰੀ ਵਾਰਤਕ ਦਾ। ਹੁਨਰ ਤੇ ਸੁਹਜ ਦੇ ਰੰਦੇ ਨਾਲ ਰੰਦੀ ਪਾਂਧੀ ਦੀ ‘ਸੁਰੀਲੀ ਵਾਰਤਕ’ ਦੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਦੀ ਗੂੰਜ ਤੇ ਧੁਨੀ ਅਗਲੇ ਵਰਕਿਆਂ ‘ਤੇ ਸੁਣੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੰਗੀ ਲਿਖਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਹ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਨ-ਯੋਗਤਾ ਹੋਵੇ। ਜੇ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਪਹਿਲਾ ਫ਼ਿਕਰਾ ਜਾਂ ਪਹਿਲਾ ਪੈਰਾ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਅਗਲਾ ਫ਼ਿਕਰਾ ਜਾਂ ਅਗਲਾ ਪੈਰਾ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਉਤੇਜਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਸਮਝ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲਿਖਤ ਆਪਣੇ ਕਲਾ-ਧਰਮ ਤੋਂ ਵਿਰਵੀ ਹੈ। ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਲਿਖਤ ਨਾਲ ਜੋੜੀ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਪ੍ਰਾਪਤ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਕਾਗ਼ਜ਼ ਉੱਤੇ ਢੇਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ, ਲੇਖਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਗਿਆਸੂ ਤਰਤੀਬ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਅਨੋਕੇ ਕਲਾ-ਜੁਗਤਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਪਾਂਧੀ ਜਿੱਥੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਵਸਤੂ ਬਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ-ਪੂਰਨ ਗਿਆਨ ਨਾਲ ਸਨਦਬੱਧ ਹੈ ਉਥੇ ਕਲਾਤਮਕ ਵਾਰਤਕ ਸਿਰਜਣ ਦੇ ਹੁਨਰ ਬਾਰੇ ਵੀ ਪੂਰਾ ਸੁਚੇਤ ਹੈ। ਏਸੇ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਕੇਵਲ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਵਾਰਤਕ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਸ ਵਿਚ ਸੁਹਜਾਤਮਕ ਤੇ ਸੁਹੱਦਣੀ ਵਾਰਤਕ ਦਾ ਕਲਾਤਮਕ ਜਲਵਾ ਵੀ ਝਲਕਦਾ ਹੈ।

ਪਾਂਧੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਸੁਹਜ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਗਿਆਤਾ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੋਹਣੀ ਤੇ ਆਕਰਸ਼ਕ ਤਰਤੀਬ ਵਿਚ ਜੋੜਨ ਤੇ ਬੀੜਨ ਦੀ ਕਲਾ ਦਾ ਮਾਹਰ ਵੀ ਹੈ। ਅੱਖਰਾਂ ਦੇ ਅੱਖਰ ਉਹਦੇ ਨਿੱਕੇ ਨਿੱਕੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚੋਂ ਡਿੱਗ ਡਿੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਡਿੱਗਦੇ ਵੀ ਐਨ ਟਿਕਾਏ ਉੱਤੇ ਅਤੇ ਸੋਹਣੀ ਤਰਤੀਬ ਵਿਚ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਝਿਲਮਿਲਾਉਂਦੇ ਮੋਤੀਆਂ ਦੀ ਮਾਲਾ ਚਮਕ ਉਠੀ ਹੋਵੇ। ਵਾਰਤਕ ਨੂੰ ਰਸਦਾਰ ਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਯੋਗ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਉਹ ਵਿਚ-ਵਿਚ ਗਾਇਕਾਂ, ਸੰਗੀਤਕਾਰਾਂ, ਸੂਫ਼ੀਆਂ-ਦਰਵੇਸ਼ਾਂ, ਰਾਜਿਆਂ-ਮਹਾਰਾਜਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਇਤਿਹਾਸਕ-ਮਿਥਿਹਾਸਕ ਅਰਥਵਾਨ ਗਲਪ-ਟੋਟੇ ਵਰਤ ਕੇ ਕਹਾਣੀ ਰਸ ਵੀ ਪੈਂਦਾ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇ ਜਾਂ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟ ਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹ ਲੋੜ ਪੈਣ ‘ਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਤੁਕਾਂ, ਸੂਫ਼ੀਆਂ ਦੇ ਬੋਲਾਂ, ਗ਼ਜ਼ਲਾਂ ਦੇ ਸ਼ਿਅਰਾਂ, ਲੋਕ-ਚੋਤਿਆਂ ਵਿਚ ਵੱਸੇ ਕਾਵਿ-ਟੋਟਿਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਕਥਨਾਂ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਰੰਗ ਵੀ ਬਖੇਰੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੰਜ ਵਿਸ਼ੇ ਦਾ ਗਿਆਨ ਤੇ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦੀ ਕਲਾ ਇਸ ਸੰਜੁਗਤ ਕਲਾਤਮਕ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਜੁੜ ਬੈਠਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਆਪਸੀ ਜੁਗਲਬੰਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

‘ਜੇਕਰ ਸੰਗੀਤ ਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸੁਰਾਂ, ਧੁਨਾਂ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫ਼ੇ ’ਤੇ)

ਸ਼ੋਰ-ਸ਼ਰਾਬੇ 'ਚ ਗੁਆਚੀ ਲੋਹੜੀ

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਯੁੱਦ ਉਦੋਂ ਵੀ ਇੰਝ ਹੀ ਪੈਂਦੀ ਸੀ ਤੇ ਕਾਂਬਾ ਛੇੜਵੀਂ ਠੰਢ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਵੀ ਇੰਝ ਹੀ ਸਿਖਰਾਂ ਉੱਤੇ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਲੋਹੜੀ ਦਾ ਚਾਅ ਕਿੱਥੇ ਠਰਨ ਦਿੰਦਾ ਸੀ? ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਵਿਆਹੀਆਂ-ਕੁਆਰੀਆਂ ਧੀਆਂ-ਧਿਆਣੀਆਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਹੋ ਕੇ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਵੀ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਪੈਰ ਧਰਦਿਆਂ ਮਿੱਠੀ ਜਿਹੀ ਤਰੰਨੁਮ 'ਚ 'ਇਸ ਟਾਂਡੇ ਦੇ ਲਾਲ ਕਲੀਰੇ, ਜੁਗ ਜੁਗ ਜੀਵਣ ਨੀ ਪਾਲੀ ਤੇਰੇ ਵੀਰੇ' ਦੀ ਸੁਰ ਚੁੱਕਦੀਆਂ ਤਾਂ ਇਉਂ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਅੱਬਰਾਂ 'ਚੋਂ ਪਰੀਆਂ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਆਣ ਉਤਰੀਆਂ ਹੋਣ। ਘਰ ਦੇ ਜੀਆਂ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਆਪ-ਮੁਹਾਰੇ ਨੱਚਣ

ਪਿੰਡ ਦੇ ਬੇਜ਼ਮੀਨਿਆਂ ਘਰ ਵੀ ਬਾਲਟੀਆਂ ਭਰ-ਭਰ ਰਹੁ ਦੀਆਂ ਆਉਂਦੀਆਂ। ਖੀਰਾਂ ਰਿੰਝਦੀਆਂ। ਲੋਕ ਪੱਧ 'ਚ ਰਿੰਨੂਦੇ, ਮਾਘ 'ਚ ਖਾਂਦੇ। ਫਿਰਨੀ

ਮਾਂ ਲੱਧੀ ਦੇ ਜਾਏ ਭੱਟੀਆਂ ਵਾਲੇ ਦੁੱਲੇ ਦੀ ਚਰਚਾ ਛਿੜਦੀ। 'ਸੁੰਦਰ ਮੁੰਦਰੀਏ ਹੋ' ਲੋਕ ਗੀਤ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਅਣਖੀ ਸੁਭਾਅ ਅਤੇ

ਧੀਆਂ-ਧਿਆਣੀਆਂ ਦੀ ਆਮਦ ਨੂੰ ਤਰਸਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਵਿਆਹੀਆਂ ਤੇ ਕੀ ਕੁਆਰੀਆਂ ਸਭ ਆਇਲੈਟਸ ਕਰਕੇ ਜਹਾਜ਼ੇ ਜਾ ਚੜ੍ਹੀਆਂ।

ਤੱਕਦੀਆਂ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਬੂਹਿਆਂ ਵੱਲ ਝਾਕਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਸਾਰਾ ਦਿਨ।

ਸ਼ਾਂਤੀ ਤਾਈ ਵੀ ਤਾਂ ਕਦੋਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ਹਿਰਨ ਨੂੰ ਹ ਕੋਲ ਚਲੀ ਗਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਦਾਣੇ ਭੁੰਨਾਉਣ ਤੇ ਚੱਬਣ ਦੀ ਕਿੱਥੇ ਵਿਹਲ ਰਹਿ ਗਈ ਨਵੇਂ ਪੱਚ ਕੋਲ। ਬਾਜ਼ਾਰ ਪਿੰਡ 'ਚ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਹੜਿਆਂ ਤੀਕ ਆਣ ਵੜਿਆ। ਇੱਕੋ ਆਰਡਰ 'ਤੇ ਬਣਿਆ-ਬਣਾਇਆ ਸਭ ਕੁਝ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਵਾਲੇ ਇੱਥੇ ਵੀ ਘਰੇ ਫੜਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਪਿੰਡ ਦੇ ਨਿਆਈਆਂ ਵਾਲੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਹੁਣ ਕਣਕ-ਝੋਨਾ ਹੀ ਉਗਦਾ ਹੈ। ਲਗਰਾਂ ਵਰਗੇ ਸਿੰਧੇ ਕਮਾਦ ਦੇ ਮਿੱਠੇ ਗੰਨਿਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਜ਼ਿਮੀਦਾਰਾਂ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਚੁੱਪ-ਚੁਪੀਤੇ ਸਲਫਾਸ ਕਿੱਥ ਉਗਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਵੱਡੇ ਤੜਕੇ ਬੱਗੇ ਤੇ ਸਾਵੇ ਨਾਲ ਵੇਲਣਾ ਜੋੜਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਤਾਂ ਹੁਣ ਆਪਣੀ ਵੇਲਣੇ 'ਚ ਬਾਂਗ ਆਈ ਪਈ ਹੈ। ਹਾੜ੍ਹ ਸਿਆਲ ਭੁੱਖਣ ਭਾਣੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਰਡਰਾਂ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਪਿੱਟ ਸਿਆਪਾ ਕਰਦੇ ਨੂੰ ਲੋਹੜੀਆਂ, ਵਿਸਾਖੀਆਂ, ਦੀਵਾਲੀਆਂ ਦਾ ਤਾਂ ਚਿੱਤ-ਚੇਤਾ ਹੀ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਹੈ। 'ਭਰੀ ਆਈ, ਖਾਲੀ ਜਾਈ' ਵਾਲੀਆਂ ਬਰਕਤਾਂ ਬਖਸ਼ਣ ਵਾਲੀ ਮਾਈ ਲੋਹੜੀ ਇਸ ਆਧੁਨਿਕਤਾ ਦੀ ਫੋਕੀ ਚਕਾਚੌਂਧ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਚਿਰਾਂ ਦੀ ਗੁੰਮ-ਗੁਆਚ ਗਈ ਹੈ। ਰਹੁ ਦੀਆਂ ਖੀਰਾਂ, ਭੱਠੀ ਦੀਆਂ ਰੋੜਕਾਂ ਤੇ ਘਰ-ਘਰ ਲੋਹੜੀ ਮੰਗਦੀਆਂ ਜਵਾਕਾਂ ਦੀਆਂ ਟੋਲੀਆਂ ਹੁਣ ਤਾਂ ਬੀਤੇ ਦੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਹਨ।

ਅੱਜ ਹਰ ਘਰ ਦੀ ਛੱਤ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਦੀ ਸਵੇਰ ਕੰਨ ਪਾੜਵੇਂ ਸ਼ੋਰ ਵਿਚ ਡੀਜੇ ਵੱਜੇਗਾ। ਚਾਈਨਾ ਡੌਰ ਮਨੁੱਖੀ ਜਾਨਾਂ ਦਾ ਖਉ ਬਣੇਗੀ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸ਼ੋਰ-ਸ਼ਰਾਬੇ ਵਿਚ ਭਲਾ ਸੋਰ ਸ਼ੋਰ ਪਾ ਕੇ ਕਿਸੇ ਹਮਾਤਤ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਸੁੰਦਰੀ ਤੇ ਮੁੰਦਰੀ ਨੂੰ ਸਹੁਰੇ ਤੌਰਨ ਵਾਲਾ ਚੂਰੀ ਕੁੱਟਦਾ ਚਾਚਾ ਕਿੱਥੇ ਯਾਦ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ?

ਦੀਪ ਦੇਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਲੱਗਦੀਆਂ ਸਨ।

ਲੰਮੀ ਗਲੀ ਵਾਲੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਤਾਈ ਇਸ ਦਿਨ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਹੀ ਭੱਠੀ ਤਪਾ ਕੇ ਬੈਠ ਜਾਂਦੀ। ਤਾਈ ਦਾ ਵੱਡਾ ਮੁੰਡਾ ਕਮਾਦ ਦੀ ਖੋਰੀ, ਮੁੱਢ ਤੇ ਹੋਰ ਕੱਖ-ਕਾਨਿਆਂ ਨਾਲ ਭੱਠੀ ਅੰਦਰਲੀ ਅੱਗ ਮਘਾ ਕੇ ਰੱਖਦਾ। ਦਾਣੇ ਭੁੰਨਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਵਾਰੀ ਨਾ ਆਉਂਦੀ। ਤਪਦੀ ਕਤਾਹੀ ਵਿਚ ਫੁੱਲੇ ਖਿੜਦੇ। ਤਾਈ ਹਰ ਆਏ-ਗਏ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦੀ।

ਜਵਾਕ-ਜੱਲਾ, ਮਾਲ-ਡੰਗਰ ਤੇ ਘਰ ਦੇ ਜੀਆਂ ਦੀ ਰਾਜ਼ੀ-ਬਾਜ਼ੀ ਪੁੱਛਦਿਆਂ ਝੋਲੀਆਂ ਭਰ-ਭਰ ਤੌਰਦੀ। ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਭੱਠੀ ਦੁਆਲੇ ਰੋੜਕਾਂ ਦਾ ਹੜ੍ਹ ਆਇਆ ਰਹਿੰਦਾ।

ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਹਿੰਦੇ ਜ਼ਿਮੀਦਾਰ ਸਾਰੇ ਕੰਮ-ਕਾਜ ਛੱਡ ਆਪਣੇ ਬੱਗੇ ਤੇ ਸਾਵੇ ਬਲਦਾਂ ਦੀ ਹਨਾਤੀ ਨਾਲ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਹੀ ਵੇਲਣਾ ਆ ਜੋਦੇ। ਗੰਨੇ ਪੀੜੇ ਜਾਂਦੇ। ਵਗਦੇ ਬਲਦਾਂ ਦੇ ਗਲ ਪਾਏ ਘੁੰਗਰੂਆਂ ਦਾ ਮਿੱਠਾ ਸੰਗੀਤ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ 'ਚ ਹੋਰ ਵੀ ਮਿਠਾਸ ਘੋਲਦਾ। ਰਹੁ ਦੇ ਪਰਨਾਲੇ ਵਗਦੇ।

ਅੰਦਰਲੇ ਵਸਦੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਸਾਂਝ ਦਾ ਸਿਰਨਾਵਾਂ ਵਿਰਾਸਤੀ ਹੋ ਨਿਬੜਦਾ ਸੀ।

ਪੱਧ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਲੰਮੀ ਤੇ ਠਰੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਅੱਗ ਬਲਦੀ। ਮੱਚਦੀ ਅੱਗ ਦੁਆਲੇ ਵੱਡੇ ਤੇ ਸਾਂਝੇ ਟੱਬਰ ਦੇ ਜੀਅ ਰਲ ਕੇ ਬਹਿੰਦੇ।

ਗਰਮ ਜੁੱਸਿਆਂ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਹੁੰਦਾ। ਲਟ-ਲਟ ਮੱਚਦੇ ਭੁੱਗੇ ਦੁਆਲੇ ਬੈਠੇ ਜੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤਾ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦਾ ਨਿੱਘ ਹੁੰਦਾ।

ਲੋਹੜੀ ਤਾਂ ਹਰ ਵਰ੍ਹੇ ਇਸੇ ਹੀ ਰੁੱਤੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਵਿਹੜਾ ਇਸ ਦਿਨ

ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਵਿਹੜਿਆਂ ਵਿਚ ਉਤਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਪਰੀਆਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਮੁਲਕੀਂ ਜਾ ਵੱਸੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ-ਪੀੜ੍ਹ ਦੇ ਰਾਹ ਹੀ ਭੁੱਲ ਗਏ। ਪਿੰਡੇ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਬਜ਼ੁਰਗ ਚਾਚੀਆਂ-ਤਾਈਆਂ ਵਰ੍ਹੇ ਵਰ੍ਹੇ ਦੇ ਦਿਨ ਰਾਹ

(ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਦਾ ਬਾਕੀ)

ਤੇ ਲੈਅ ਮਨੁੱਖ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖ ਵਿਚ ਬਾਕੀ ਕੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ? ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਰੁੱਖੀ, ਨਿਰਦਈ ਤੇ ਬੇਕਿਰਕ ਅਵਸਥਾ ਦੀ ਕਲਪਣਾ ਕਰਨੀ ਬਹੁਤ ਔਖੀ ਹੈ। ਇਹੋ ਕਥਨ ਜਦੋਂ ਪਾਠੀ ਦੀ ਵਾਰਤਕ 'ਤੇ ਢੁਕਾ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਅਰਥ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਨਿਕਲ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਉਹਦੀ ਵਾਰਤਕ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਸੁੱਚੀ ਚੋਣ, ਵਾਕਾਂ ਵਿਚਲੀ ਸੁਨਹਿਰੀ ਜੜਤ ਤੇ ਤਰਤੀਬਤ ਦਾ ਹੁਸਨ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਜੇ ਵਾਰਤਕ ਨੂੰ ਸ਼ਿੰਗਾਰਨ ਲਈ ਵਰਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹੋਰ ਕਲਾਤਮਕ ਜੁਗਤਾਂ ਤੋਂ ਪਾਠੀ ਦੀ ਵਾਰਤਕ ਵਿਰਵੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਇਸ ਵਾਰਤਕ ਦਾ ਸਰੂਪ ਨਿਸਚੈ ਹੀ ਸੁਰਾਂ, ਧੁਨਾਂ ਅਤੇ ਲੈਅ ਤੋਂ ਵਿਹੁਣੇ ਮਨੁੱਖ ਵਰਗਾ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਉਹਦੀ ਵਾਰਤਕ ਵਿਚ 'ਸੁਰ, ਧੁਨ ਤੇ ਲੈਅ' ਹੈ। ਏਸੇ ਕਰ ਕੇ ਮੈਂ ਇਸ ਵਾਰਤਕ ਨੂੰ 'ਸੁਰੀਲੀ ਵਾਰਤਕ' ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ।

ਅਜਿਹੀ ਵਾਰਤਕ ਦੀ ਕ੍ਰਿਸਮਈ ਕਲਾ ਦਾ ਸਿਰਜਕ ਹੋਣਾ ਸਹਿਲ ਕਾਰਜ ਨਹੀਂ। ਮੇਰੇ ਮਨ ਦੇ ਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਪਾਠੀ ਹੀ ਮੇਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਕੋਮਲ ਕਲਾ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ। ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਕਵੀ, ਚਿੰਤਕਾਰ, ਬੁੱਤਘਾਤਾ ਜਾਂ ਨਿਰਤਕਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ।' ਮੈਂ ਪਾਠੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਰਜਕਾਂ ਵਿਚ 'ਵਾਰਤਕਕਾਰ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਪਾਠੀ ਅੱਗੇ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, 'ਮੋਲਕਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦੀ ਦਾਤ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਹ ਅਨਮੋਲ ਦਾਤ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਭਾਗਸ਼ੀਲ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।' ਮੈਂ ਕਹਿਣ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਪਾਠੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਗਸ਼ੀਲ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤ ਵੱਲੋਂ ਮੋਲਕਤਾ ਤੇ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦੀ ਦਾਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ 'ਹਰ ਲਲਤ ਕਲਾ ਬਹੁਤ ਸੂਖਮ, ਬਰੀਕ ਤੇ ਕੋਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕਰਤੀ ਘਾਲਣਾ, ਡੂੰਘੀ ਲਗਨ, ਅਪਾਰ ਮਿਹਨਤ ਤੇ ਘੋਰ ਤਪੱਸਿਆ ਦੇ ਨਾਲ ਤੀਖਣਬੁੱਧੀ, ਪ੍ਰਤਿਭਾਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਗਿਆਨਵਾਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਕਾਰਜ ਹੈ। ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਕਠਨ ਘਾਲ-ਕਮਾਈ ਪਿੱਛੋਂ ਫਿਰ ਕਿਧਰੇ ਕੋਮਲ ਤੇ ਹੁਸੀਨ ਕਲਾ ਦੇ ਦੀਦਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।' ਪਾਠੀ ਨੇ ਏਸੇ ਕੁਠਾਲੀ ਵਿਚ ਢਲ ਕੇ ਹੀ ਹੱਥਲੀਆਂ 'ਸੰਗੀਤਕ', 'ਸੁਨਹਿਰੀ' ਤੇ ਚਿਰਜੀਵੀ ਲਿਖਤਾਂ ਸਿਰਜੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਸਨੇ ਵੀ ਸੰਗੀਤ, ਸੁਰ, ਸਾਜ਼, ਰਾਗ ਆਦਿ ਦਾ ਮੁਢਲਾ

ਗਿਆਨ ਜਦੋਂ ਜਦੋਂ ਵੀ ਲੈਣਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਹ ਲਿਖਤ ਉਹਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੇਗੀ।

ਕਿਸੇ ਦੇ ਸੋਹਣੇ ਬੋਲ ਪੜ੍ਹ-ਸੁਣ ਕੇ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰੋਂ ਵਾਰਿਸਸ਼ਾਹ ਆਪ-ਮੁਹਾਰੇ ਬੋਲ ਉੱਠਿਆ ਸੀ:

ਫਿਕਰਾ ਜੋੜ ਕੇ ਖੂਬ ਦਰੁਸਤ ਕੀਤਾ, ਸੋਹਣਾ ਫੁੱਲ ਗੁਲਾਬ ਦਾ ਤੋੜਿਆ ਈ।

ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਪਾਠੀ ਦੇ ਫ਼ਿਕਰਿਆਂ ਵਿਚਲਾ ਹੁਸਨ ਤੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਸ਼ਿਅਰ ਅੱਜ ਮੁੜ ਮੇਰੇ ਚੇਤੇ ਵਿਚ ਲਿਸ਼ਕ ਉੱਠਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਜੋੜ ਕੇ ਦਰੁਸਤ ਹੋਏ ਗੁਲਾਬ ਦੇ ਫੁੱਲਾਂ ਵਰਗੇ ਫ਼ਿਕਰਿਆਂ ਦੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਝਲਕਾਰੇ ਪਾਠੀ ਦੀ ਵਾਰਤਕ ਵਿਚੋਂ ਥਾਂ ਥਾਂ ਸੁਨਹਿਰੀ ਕਿਣਕਿਆਂ ਵਾਂਗ ਬਿਖਰੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣਗੇ। ਨਿਮਨ ਲਿਖਤ ਸਤਰਾਂ ਦਾ ਪਾਠ ਮੇਰੇ ਲਿਖੇ ਦੀ ਸਾਹਦੀ ਭਰਦਾ ਹੈ:

'ਚਲਦੇ ਖੂਹ ਦੇ ਕੁੱਤੇ ਦੀ ਟੁਨਕਾਰ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਇਕਾਗਰਤਾ ਵਿਚ ਰਸ ਘੋਲਦੀ ਤੇ ਮਨ ਨੂੰ ਮੋਹਦੀ ਹੈ। ਬਲਦਾਂ ਦੇ ਗਲੀਂ ਟੱਲੀਆਂ, ਘੁੰਗਰੂ ਤੇ ਘੰਗਰਾਲਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਘੋੜਿਆਂ ਦੇ ਪੈਰੀ ਝਾਂਜਰਾਂ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਚਾਅ ਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਵਿਚ ਉਤੇਜਨਾ ਭਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਸਾਨ ਹਲ ਵਾਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਲੋਕ ਬੋਲੀਆਂ ਦੀਆਂ ਹੋਕਾਂ ਲਾਉਂਦਾ ਤੇ ਭਾਵਨਾ ਭਰੇ ਮਾਹੌਲ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੁਹਾਗਣਾਂ ਦੇ ਹੱਥੀਂ ਚੂੜੀਆਂ, ਪੈਰੀਂ ਝਾਂਜਰਾਂ ਦੀ ਛਨਕਾਰ ਤੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਝੁੰਮਦੇ ਬੁੰਦਿਆਂ ਦੀ ਟੁਨਕਾਰ ਹੈ। ਚਰਬੇ ਦੀ ਘੁਕਰ ਵਿਚ ਤੇ ਤੱਕਲੇ ਦੀ ਤੰਦ ਵਿਚ ਗੱਭਰੂ ਦੀ ਹੋਕ ਵਰਗੇ ਨੈਣ ਨਕਸ਼ ਹਨ। ਨਿੱਕੇ ਨੇਨੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਮਾਂ ਲੋਰੀਆਂ ਤੇ ਖਿਡਾਉਣ ਲਈ ਛਣਕਣੇ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਬੱਚੇ ਦਾ ਇਹ ਸੁਗਮ ਸੰਗੀਤ ਹੈ। ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਜਿੱਥੇ ਮੁਸੱਕਤੀ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਢੋਲ ਤੇ ਵਾਜੇ ਵਜਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ; ਉੱਥੇ ਜੰਗਾਂ ਯੁੱਧਾਂ ਲਈ ਬੀਰ-ਰਸੀ ਧੁਨਾਂ ਵਜਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਰਣਸਿੰਗੇ ਤੇ ਨਗਾਰੇ ਵਜਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।'

ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਪਾਠੀ ਦੀ ਵਾਰਤਕ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਦਿਆਂ ਇਕ ਬੜੇ ਅਹਿਮ ਪਹਿਲੂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਉਹ ਹੈ ਪਾਠੀ ਦਾ ਬੇਬਾਕ ਹੋ ਕੇ ਸੱਚ ਦੀ ਬਾਣੀ ਬੋਲਣਾ। ਉਹ ਜਿੱਥੇ ਸੰਗੀਤ ਦੀਆਂ ਉਚਾਣਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉੱਥੇ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਆਈਆਂ ਨਿਵਾਣਾਂ ਬਾਰੇ ਉਹਦੀ ਚਿੰਤਾ ਕੌਤੀ ਤੇ ਤਲਖ ਹਕੀਕਤ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅੱਜ ਦਾ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਪੰਜਾਬੀ ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਕਿੰਨੀਆਂ ਡੂੰਘੀਆਂ ਨਿਵਾਣਾਂ ਵਿਚ ਗਰਕਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਨੰਗੇ ਨਾਚ, ਲੁੱਚੇ ਬੋਲ, ਬਾਂਦਰ-ਟੂਪਸੀਆਂ ਤੇ ਬੇਸੁਰੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਲੋਕਾਈ ਸਾਹਮਣੇ ਪਰੇਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੇ ਬੋਲ ਅਰਥਹੀਨ ਹੁੰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਮਰਦਾਨੇ ਦੀ ਰਬਾਬ ਤਿੜਕਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਪਾਠੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਪੜ੍ਹੋ:

-ਅਜੋਕੀ ਗਾਇਕੀ ਵਿਚ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਚੈਪਟਰ ਤੁੰਬੀ ਵਾਲੇ ਗਾਇਕਾਂ ਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਲੋਕ-ਗਾਇਕਾਂ' ਨੇ ਢੋਲ-ਢਮੱਕਾ, ਕੰਨ ਪਾੜੂ ਸ਼ੋਰ-ਸ਼ਰਾਬਾ ਤੇ ਟੂਪਸੀਆਂ ਦੀ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਦੌਰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, 'ਚੋਂਦੀ ਚੋਂਦੀ' ਸੁਣਨ ਦੇ ਸ਼ੁਕੀਨ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਅਜੋਕੀ 'ਲੱਚਰ-ਗਾਇਕੀ' ਨੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਸੁੱਚਮਤਾ, ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਸੂਖਮਤਾ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਕੋਮਲਤਾ ਵਿਚ ਘੋਰ ਗਿਰਾਵਟ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਤੇ ਸ਼ਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਖੋਰਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ।

ਅਜੋਕੀ ਗਾਇਕੀ ਬਾਰੇ ਅਜਿਹੀ ਚਿੰਤਾ ਪਾਠੀ ਤੇ ਮੇਰੇ ਵਰਗਿਆਂ ਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਹਰੇਕ ਸੁਚੇਤ ਤੇ ਸੁਹਿਰਦ ਬੰਦਾ ਇੰਜ ਹੀ ਸੋਚਦਾ ਤੇ ਬੋਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਥਾਇ ਪਾਠੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਜ਼ਿਕਰ ਤੇ ਜੇਰੇ ਦਾ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪਰਿਵਾਰਕ ਹਕੀਕਤ ਨਸ਼ਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਤੇ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ, ਭਾਵੇਂ ਇੰਡੀਆ ਹੋਈਏ ਜਾਂ ਕਨੇਡਾ, ਸਵੇਰੇ ਸ਼ਾਮ ਟੀ ਵੀ ਤੋਂ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣਨ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਤੋਂ ਹੋ ਰਹੇ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਸੰਗੀਤਕ ਨੂਰ ਘਰ ਵਿਚ ਖਿਲਰਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਮਨ ਅਕਿੰਨ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਤਦ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਰਾਗੀ ਜਥਾ ਸੁਰੀਲਾ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹੋਵੇ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਕੋਈ ਬੇਸੁਰਾ ਰਾਗੀ ਕੀਰਤਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮਨ ਅਵਾਜ਼ਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮੇਰੀ ਅਵਾਜ਼ਾਰੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਪਰਗਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੀ ਮਤੀ ਜੀ ਨਰਾਜ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਝਿੜਕਦੇ ਹਨ, 'ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਹੈ, ਉਹ ਰੱਬ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈਂਦੇ ਨੇ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ।' ਮੇਰਾ ਉਹ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਜਿਹਾ ਲੜੀਫਾ ਪਤਨੀ ਕੋਲ ਵਾਰ ਵਾਰ ਦੁਹਰਾਉਣ ਨੂੰ ਦਿਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਗਾਇਕ ਦੀ ਗਾਇਕੀ ਨੂੰ ਲਲਕਾਰਾ ਮਾਰ ਕੇ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਡਾਂਗ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਰੋਕਣ ਵਾਲੇ ਜਣੇ ਨੂੰ ਗਾਇਕ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ, 'ਹਜ਼ੂਰ! ਮੈਥੋਂ ਕੀ ਭੁੱਲ ਹੋ ਗਈ ਜੇ ਡਾਂਗ ਲੈ ਕੇ ਮੇਰੇ ਦੁਆਲੇ ਹੋ ਗਏ ਓ?' ਡਾਂਗ ਵਾਲਾ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, 'ਤੇਰਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਗਾਉਣਾ ਈ ਬੰਦ ਕਰਾਉਣਾ ਸੀ ਪਰ ਡਾਂਗ ਵਾਹੁਣ ਲਈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭਦਾ ਫਿਰਦਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਤੈਨੂੰ ਬੁਲਾਇਐ।'

ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਵੀ ਏਨੀ ਕੁ ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਪਰ ਇਹ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਪਾਠੀ ਦੀ ਹੀ ਹਿੰਮਤ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬੇਸੁਰੇ ਰਾਗੀਆਂ,

ਸੰਤ ਬਾਬਿਆਂ, ਗਾਇਕਾਂ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸੁੱਚੇ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਮਾਣਯੋਗ ਪਰੰਪਰਾ ਨੂੰ ਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਢਾਹ ਬਾਰੇ ਬੇਖੋਫ਼ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰਦਿਆਂ ਸੱਚੀਆਂ ਸੁਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਾਠੀ ਦੀ ਇਸ ਬੇਬਾਕੀ ਤੇ ਦਲੇਰੀ ਲਈ ਤਾਂ ਅਸ-ਅਸ ਕਰਨ ਨੂੰ ਵੀ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹਨੂੰ ਸ਼ਾਬਾਸ਼ ਦੇਣ ਨੂੰ ਵੀ।

ਇਹ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਪਾਠੀ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਪਰੰਪਰਕ ਸੰਗੀਤਕ ਖੂਬੀਆਂ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸੌ ਇੱਕ ਫੀ ਸਦੀ ਅਵੇਸਲੇ ਅਤੇ ਵਿਹੁਣੇ, ਗਿਣਤੀ ਪੱਖੋਂ ਬੇਅੰਤ ਤੇ ਬੇਹਿਸਾਬੇ ਅਜਿਹੇ ਰਾਗੀਆਂ ਬਾਰੇ ਆਪਣਾ ਮੱਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆਂ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਝਿਜਕ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਅਜਿਹੇ ਚਲੰਤ ਕੀਰਤਨੀਆਂ ਨੇ ਕੀਰਤਨ ਨੂੰ ਏਨਾ ਸਰਲੀਕ੍ਰਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ 'ਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀਆਂ 'ਭੋਟਾਂ' ਵਿਚ ਫ਼ਰਕ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।'

ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਕੀਰਤਨ ਘੱਟ ਪਰ ਕਰਮਾਤੀ ਸਾਖੀਆਂ ਦਾ ਵਿਖਿਆਨ ਅਜੋਕੇ ਰਾਗੀਆਂ ਦਾ ਚਲਨ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਤੋਂ ਦੂਰ ਲਿਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਾਠੀ ਅਜਿਹੇ ਰਾਗੀਆਂ ਦਾ ਬੇਕਿਰਕ ਆਲੋਚਕ ਹੈ।

-ਬਹੁਤੇ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘ ਕੀਰਤਨ ਥੋੜ੍ਹਾ, ਵਿਆਖਿਆ ਬਹੁਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੀਰਤਨ ਨਾਲੋਂ ਵਿਆਖਿਆ ਬਹੁਤ ਸੌਖੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਬੋਲਦਾ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਦੇ ਜਣੇ ਵਿਹਲੇ। ਵਿਆਖਿਆ ਵੀ ਘਸੀ-ਪਿਟੀ ਸੈਲੀ-ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਾਲੀ। ਹੁੰਦੀਆਂ ਵੀ ਸਾਖੀਆਂ ਹਨ, ਕਈ ਵਾਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਵੀ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਐਨ ਵਿਪਰੀਤ, ਕਰਮਾਤੀ ਤੇ ਸਿਧਾਂਤ-ਹੀਨ ਸਾਖੀਆਂ। ਜਾਂ ਫਿਰ ਪ੍ਰਧਾਨਾਂ, ਸਕੱਤਰਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਚਾਪਲੂਸੀ ਭਰੇ ਪ੍ਰਵਚਨ ਅਤੇ ਜਾਂ ਬੀਬੀਆਂ-ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਰੁੱਖੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਅਪਮਾਨ ਜਨਕ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ। ਇਹ ਟਾਈਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਹੈ। -

ਜਾਂ 'ਸਿੱਖ ਰਾਗੀਆਂ ਕੋਲ ਹੁਣ ਤੜਕ ਭੜਕ ਤੇ ਚਕਾਚੌਂਧ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬਾਹਰੀ ਲਿਬਾਸ ਤੇ ਫਿਲਮੀ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਾਲੀ ਕਲਾਬਾਜ਼ੀ ਹੈ। ਦੁਨਿਆਵੀ ਕਿੱਤਿਆਂ ਵਾਂਗ ਕੀਰਤਨ ਹੁਣ ਕਿੱਤਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਤਿਆਗ, ਤਪੱਸਿਆ ਤੇ ਸਮਰਪਤ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਅਲੋਪ ਹੈ। ਕੀਰਤਨ-ਭੋਟ ਦੀ ਥਾਂ ਹੁਣ ਕੀਰਤਨ-ਰੇਟ ਤੇ ਸੋਦੇਬਾਜ਼ੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕੀਰਤਨ ਘੰਟਿਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਹੁਣ ਘੜੀ ਦੇਖ ਕੇ ਮਿਟਾਂ-ਸਕਿੱਟਾਂ ਵਿਚ ਸਿਮਟ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ।'

ਰਾਗੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਹ ਸੰਤਾਂ ਬਾਬਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਲੰਮੇ ਹੱਥੀਂ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਢੋਲਕੀਆਂ, ਚਿਮਟਿਆਂ, ਖੜਤਾਲਾਂ ਤੇ ਸਿਧੀਆਂ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ

ਪਰਮਾਰਥ ਤੇ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਮਾਰਗ ਸਮਝ ਲਿਆ ਹੈ ਤੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀਆਂ ਲਾਮ ਡੋਰੀਆਂ ਪਿੱਛੇ ਲਾ ਕੇ ਸਿੱਖੀ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਘਾਣ ਕਰ ਛੱਡਿਆ ਹੈ।

ਸੱਚੀ ਤੇ ਖਰੀ ਗੱਲ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਦਾ ਲਿਹਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਗੁਰਦਵਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਉਹਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਵੀ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕੌਤਾ ਸੱਚ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਨਹੀਂ ਉੱਕਦਾ। ਉਸਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਕਲਾ ਤੋਂ, ਗੁਰਮਤ ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਪੱਲਾ ਖਾਲੀ ਹੈ। 'ਇਸ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦੇ ਗੁਰ ਅਸਥਾਨਾ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਇਤਹਾਸ, ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤ, ਕਲਾਸੀਕਲ ਸੰਗੀਤ ਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਗਿਆਨ ਦੀ ਪਰਖ-ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਰੋਕ ਟੋਕ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਰਾਹਨੁਮਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਕਾਬਲ ਮੁਰਸ਼ਦ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ।'

ਭਾਈ ਮਰਦਾਨੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਰਬਾਬੀਆਂ ਦੀ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਉਹ ਡਾਢਾ ਕਰਦਾਨ ਹੈ। ਕਈ ਇਹ ਰਬਾਬੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਰੂਹ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਬਦਲਦੀ ਸਿੱਖ ਮਰਿਆਦਾ ਮੁਤਾਬਕ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨੇ ਦੇ ਵੰਸ਼ਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਨ ਰਬਾਬੀਆਂ ਦੇ ਗੁਰਦਵਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਦੀ ਕੀਤੀ ਮਨਾਹੀ ਵੱਲ ਕੀਤਾ ਉਹਦਾ ਸੂਖਮ ਸੰਕੋਤ ਕੱਟੜ ਕਿਸਮ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਬਾਰੇ ਵੀ ਤਿੱਖਾ ਸਵਾਲ ਬਣ ਕੇ ਉਭਰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਤਿੱਖਾ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਜੁਰਅਤ ਵੀ ਸ਼ਾਇਦ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਕੋਲੋਂ ਲਈ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਉਚਾਰਿਆ ਸੀ, 'ਸੱਚ ਸੁਣਾਇਸੀ ਸੱਚ ਕੀ ਬੋਲ।'

ਸੰਗੀਤ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਦੇ ਨਾਲ ਪਾਠੀ ਧਰਮ, ਸਮਾਜ, ਸਭਿਆਚਾਰ, ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਵੀ ਰੌਚਿਕ ਤੇ ਮੁੱਲਵਾਨ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਬੇਖੋਫ਼ ਹੋ ਕੇ ਸੱਚ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਵਾਲੇ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੇ ਸੱਚੇ ਸਿੱਖ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਪਾਠੀ ਬਾਰੇ ਲਿਖਦਿਆਂ ਜੇ ਸੌ ਹੱਥ ਰੱਸੇ ਦੇ ਸਿਰੇ 'ਤੇ ਗੰਢ ਦੇਣੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਠੀ ਸੁਰੀਲੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਹੈ; ਸੁਰੀਲੀ ਵਾਰਤਕ ਦਾ ਸਿਰਜਕ ਹੈ; ਸੁਰੀਲੇ ਜੀਵਨ, ਸੁਰੀਲੇ ਸਮਾਜ ਤੇ ਸੁਰੀਲੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਤਲਬਗਾਰ ਹੈ। ਉਹ ਸਚਮੁੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਰਤਕ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦਾ 'ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੋਇਆ ਪਾਠੀ' ਹੈ।

ਬੁਰੇ ਹੋਣ ਦਾ ਤਰਕਹੀਣ ਅਹਿਸਾਸ (Stigma)

ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਸਟਿਗਮਾ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਵਿਚਰਨ ਸਮੇਂ ਉਹ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਈ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਜੂਝਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ (Joint families) ਤੋਂ ਆਏ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਰਲ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਸੀ ਪਰ ਪੱਛਮੀ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਆਤਮ-ਨਿਰਭਰ ਹੋ ਗਏ ਹਾਂ ਪਰ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕੱਲੇ।

ਪੰਜਾਬੀ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਸਟਿਗਮਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਦਾਗ ਜਾਂ ਕਲੰਕ (ਧੱਬਾ) ਹੈ। ਜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਲੱਗਣ ਦਾ ਡਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਹੈ,

ਬਲਜਿੰਦਰ ਸੇਖਾ ਕੈਨੇਡਾ

ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਧੱਬਾ ਲੱਗਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸਹਿਜ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। Stigma (ਧੱਬੇ) ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਦੂਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਜੀਅ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਉਸਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਧੱਬੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ, ਦੂਸਰੀ ਉਹ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦਾ ਸਹਿਜ ਦਿਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਧੱਬਾ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ, ਸਮੂਹ, ਜਾਂ ਸੰਕਲਪ ਬਾਰੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਰਵੱਈਏ, ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਜਾਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਅਕਸਰ ਵਿਤਕਰੇ ਜਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਬੇਦਖਲੀ ਵੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਬਿਮਾਰੀ, ਕੁਝ ਸਿਹਤ ਸਥਿਤੀਆਂ (ਜਿਵੇਂ HIV ਜਾਂ ਨਸ਼ਾ), ਨਸਲ, ਲਿੰਗ, ਜਿਨਸੀ ਰੁਝਾਨ, ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਮਾਜਿਕ ਪਛਾਣਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਲੰਕ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਵੈ-ਮਾਣ, ਤੰਦਰੁਸਤੀ, ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਮਦਦ ਲੈਣ ਜਾਂ ਭਾਗ ਲੈਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਦਾਗ ਖੱਬ-ਖੱਬ ਰੂਪਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਅਕਸਰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ।

1. ਕਲੰਕ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ

ਜਨਤਕ ਕਲੰਕ: ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਸਮੂਹ ਪ੍ਰਤੀ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਧਾਰਨਾ। ਇਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕਲੰਕ ਅਕਸਰ ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਗਲਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਜਾਂ ਖਤਰਨਾਕ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਸਲੀਅਤ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੰਪਲੈਕਸ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

• **ਸਵੈ-ਕਲੰਕ:** ਇਹ ਉਦੋਂ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਵਿਅਕਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਜਾਂ ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅੰਦਰੂਨੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਹੋਣ ਜੋ ਸਮਾਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਡਿਪਰੈਸ਼ਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਜਾਂ ਅਯੋਗ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮਾਨਸਿਕ ਬਿਮਾਰੀ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਜਾਂ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ।

• **ਢਾਂਚਾਗਤ ਕਲੰਕ:** ਇਹ ਸਮਾਜਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕੁਝ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਜੋ ਅਪਰਾਧਕ ਰਿਕਾਰਡ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਜਾਂ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਢਾਂਚਾਗਤ ਕਲੰਕ ਦਾ ਇੱਕ ਰੂਪ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

• **ਸਿਸਟਮਾਚਾਰ ਕਲੰਕ:** ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਕਲੰਕਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਲੋਕ ਵੀ ਸਮਾਜਿਕ ਅਸਵੀਕਾਰ ਜਾਂ ਵਿਤਕਰੇ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਮਾਨਸਿਕ ਬਿਮਾਰੀ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਲੰਕਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਿਰਫ

ਸੰਗਤ ਦੁਆਰਾ।

2. ਕਲੰਕ ਦੇ ਨਤੀਜੇ:

ਸਮਾਜਿਕ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗਤਾ: ਕਲੰਕਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਬੇਦਖਲੀ ਜਾਂ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਮਾਜਿਕ ਸਬੰਧ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ।

• **ਵਿਤਕਰਾ:** ਕਲੰਕ ਵਿਤਕਰੇ ਭਰੇ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਮੌਕਿਆਂ, ਜਾਂ ਨਿਰਪੱਖ ਇਲਾਜ ਤੱਕ ਘੱਟ ਪਹੁੰਚ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, HIV ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਡਰ ਜਾਂ ਪੱਖਪਾਤ ਕਾਰਨ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਵਿਚ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

• **ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਰਮ ਅਤੇ ਘੱਟ ਸਵੈ-ਮਾਣ:** ਜੇ ਲੋਕ ਕਲੰਕ ਨੂੰ ਅੰਦਰੂਨੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਅਯੋਗ ਜਾਂ ਘਟੀਆ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ, ਉਦਾਸੀ, ਚਿੰਤਾ, ਜਾਂ ਸਵੈ-ਵਿਨਾਸਕਾਰੀ ਵਿਵਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

3. **ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਦਰਭਾਂ ਵਿਚ ਕਲੰਕ**
• **ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ:** ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਕਸਰ 'ਟੁੱਟੇ' ਜਾਂ 'ਖਤਰਨਾਕ' ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਮਾਨਸਿਕ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਵਿਅਕਤੀ ਹਿੰਸਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕਲੰਕ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਦਦ ਲੈਣ ਜਾਂ ਇਲਾਜ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਸਕਦਾ ਹੈ।

• **ਡੇਫੇਜ਼:** ਕਈ ਸਭਿਆਚਾਰਾਂ ਵਿਚ, HIV/AIDS ਨੂੰ ਕੁਝ ਵਿਵਹਾਰਾਂ (ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਜਿਨਸੀ ਅਭਿਆਸਾਂ) ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਕਾਰਨ ਕਲੰਕਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ HIV ਨਾਲ ਨਿਦਾਨ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਸੈਟਿੰਗਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਤਕਰੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

• **ਲਤ:** ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਕਾਰ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਕਾਰਨ ਕਲੰਕਿਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਲੰਕ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਦਦ ਮੰਗਣ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਇਲਾਜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਸਕਦਾ ਹੈ।

• **LGBTQ+:** LGBTQ+ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਜਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਵਿਚ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵਾਲੇ ਕਲੰਕ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਅਕਸਰ ਵਿਤਕਰੇ, ਹਿੰਸਾ, ਜਾਂ ਬੇਦਖਲੀ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਲੰਕ ਜਿਨਸੀ ਝੁਕਾਅ ਜਾਂ ਲਿੰਗ ਪਛਾਣ ਬਾਰੇ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਰਵੱਈਏ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

• **ਨਸਲੀ ਕਲੰਕ:** ਕੁਝ ਨਸਲੀ ਜਾਂ ਨਸਲੀ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਰੂੜੀਬੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ, ਸਿੱਖਿਆ, ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਕ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਰਗੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਵਿਆਪਕ ਪੱਖਪਾਤ, ਪੱਖਪਾਤੀ ਅਭਿਆਸਾਂ ਅਤੇ ਅਸਮਾਨ ਵਿਵਹਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

4. **ਕਲੰਕ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨਾ**
• **ਸਿੱਖਿਆ:** ਕਲੰਕ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਤਰੀਕਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਅਤੇ ਸਮਝ ਵਧਾਉਣਾ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ, ਨਸ਼ਾਖੋਰੀ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਲੰਕਿਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨਾ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਡਰ ਨੂੰ ਘਟਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

• **ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ:** ਮੀਡੀਆ, ਸਾਹਿਤ, ਅਤੇ ਪੌਪ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਜਨਤਕ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਆਕਾਰ ਦੇਣ ਵਿਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਕਲੰਕਿਤ ਸਮੂਹਾਂ ਦੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਚਿੱਤਰਣ, ਜਾਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਵੀਕਰਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਆਮ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਰਵੱਈਏ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

• **ਸਹਾਇਤਾ ਨੈੱਟਵਰਕ:** ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਥਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਜਿੱਥੇ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਤਜਰਬਿਆਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਕਹਾਣੀਆਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਲਈ ਪੀਅਰ ਸਹਾਇਤਾ ਅਕਸਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

• **ਨੀਤੀ ਪਰਿਵਰਤਨ:** ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਨੀਤੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਨਾ ਜੋ ਵਿਤਕਰੇ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਲੰਕਿਤ ਸਮੂਹਾਂ ਲਈ ਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਹੈਲਥਕੇਅਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਕਰਨਾ, ਹਾਇਰਿੰਗ ਪ੍ਰਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਪੱਖਪਾਤ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨਾ, ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿਚ ਸਮਾਨ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

5. **ਕਲੰਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ:** ਕਲੰਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਦਾ ਲਾਘਾ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਮਾਨਸਿਕ ਬਿਮਾਰੀ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਕਲੰਕ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਵਿਅਕਤੀ ਇਲਾਜ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਮਦਦ ਦੀ ਲੋੜ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਭਿਆਨਕ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਦੇ ਵਿਗੜਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਲਾਜ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਧੇਰੇ ਗੰਭੀਰ ਲੱਛਣਾਂ ਜਾਂ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਵਰਗੇ ਸਹਿ-ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਵਿਚ ਘੁੰਮ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦਾ ਕਲੰਕ ਕਈ ਵਾਰ ਦੁੱਖਾਂ ਦੇ ਚੱਕਰ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਬਾਰੇ ਵਧੇਰੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਵੱਲ ਇੱਕ ਤਬਦੀਲੀ, ਵਿਆਪਕ ਸਮਾਜਿਕ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਦੇ ਨਾਲ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੁੰਜੀ ਹੈ।

6. **ਕਲੰਕ ਅਤੇ ਅੰਤਰ-ਵਿਭਾਜਨਤਾ:** ਇਹ ਪਛਾਣਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਕਲੰਕ ਨੂੰ ਸੰਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਵਿਅਕਤੀ ਕਈ ਹਾਸ਼ੀਏ ਵਾਲੇ ਸਮੂਹਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਇੱਕ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਸਥਿਤੀ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਕਾਲੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਨਸਲ, ਲਿੰਗ, ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਲੰਕ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹਰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸਦੇ ਵਿਤਕਰੇ ਦੇ ਅਨੁਭਵਾਂ ਨੂੰ ਮਿਸ਼ਰਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅੰਤਰ-ਵਿਭਾਗਤਾ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਕਲੰਕ ਅਤੇ ਵਿਤਕਰੇ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੂਪਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਮਿਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਵਿਲੱਖਣ ਅਨੁਭਵ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਟਾ ਕਲੰਕ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਵੈ-

ਚਿੱਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਮੌਕਿਆਂ ਤੱਕ। ਕਲੰਕ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ, ਸਮਝ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਮੂਹਿਕ ਯਤਨਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਹਮਦਰਦੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਮਾਜ ਵੱਲ

ਚਿੱਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਮੌਕਿਆਂ ਤੱਕ। ਕਲੰਕ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ, ਸਮਝ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਮੂਹਿਕ ਯਤਨਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਹਮਦਰਦੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਮਾਜ ਵੱਲ

ਚਿੱਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਮੌਕਿਆਂ ਤੱਕ। ਕਲੰਕ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ, ਸਮਝ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਮੂਹਿਕ ਯਤਨਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਹਮਦਰਦੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਮਾਜ ਵੱਲ

ਚਿੱਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਮੌਕਿਆਂ ਤੱਕ। ਕਲੰਕ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ, ਸਮਝ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਮੂਹਿਕ ਯਤਨਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਹਮਦਰਦੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਮਾਜ ਵੱਲ

ਚਿੱਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਮੌਕਿਆਂ ਤੱਕ। ਕਲੰਕ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ, ਸਮਝ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਮੂਹਿਕ ਯਤਨਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਹਮਦਰਦੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਮਾਜ ਵੱਲ

ਚਿੱਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਮੌਕਿਆਂ ਤੱਕ। ਕਲੰਕ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ, ਸਮਝ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਮੂਹਿਕ ਯਤਨਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਹਮਦਰਦੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਮਾਜ ਵੱਲ

ਚਿੱਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਮੌਕਿਆਂ ਤੱਕ। ਕਲੰਕ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ, ਸਮਝ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਮੂਹਿਕ ਯਤਨਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਹਮਦਰਦੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਮਾਜ ਵੱਲ

ਚਿੱਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਮੌਕਿਆਂ ਤੱਕ। ਕਲੰਕ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ, ਸਮਝ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਮੂਹਿਕ ਯਤਨਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਹਮਦਰਦੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਮਾਜ ਵੱਲ

ਚਿੱਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਮੌਕਿਆਂ ਤੱਕ। ਕਲੰਕ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ, ਸਮਝ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਮੂਹਿਕ ਯਤਨਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਹਮਦਰਦੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਮਾਜ ਵੱਲ

ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਖੁਦ ਕਲੰਕ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਮਝ ਅਤੇ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

• **ਸਲਾਹਕਾਰ ਅਤੇ ਵਕਾਲਤ:** ਕਲੰਕਿਤ ਸਮੂਹਾਂ ਲਈ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ-ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਕੂਲਾਂ, ਕਾਰਜ ਸਥਾਨਾਂ, ਜਾਂ ਰਿਕਵਰੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿਚ-ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਲੱਭਣ, ਅਤੇ ਕਲੰਕ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨੈਵੀਗੇਟ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕਲੰਕ ਦੇ ਜ਼ਿਉਂਦੇ ਤਜਰਬੇ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਵਕਾਲਤ ਦੇ ਯਤਨ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਪਏ ਸਮੂਹਾਂ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵਧਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

4. ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ

• **ਮੀਡੀਆ ਮੁਹਿੰਮਾਂ:** ਮੀਡੀਆ ਜਨਤਕ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਕਾਰ ਦੇਣ ਵਿਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਕਲੰਕਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਚਿੱਤਰਣ - ਚਾਹੇ ਟੀਵੀ ਸ਼ੋਅ, ਫਿਲਮਾਂ, ਜਾਂ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਰਾਹੀਂ - ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਬਿਰਤਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

• **ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ:** ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰੂਪਾਂ ਵਿਚ ਵਿਭਿੰਨ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ - ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਨਸਲ, ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ, ਲਿੰਗ, ਜਾਂ ਲਿੰਗਕਤਾ ਹੋਵੇ - ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਭਵਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਲੰਕ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਸਮਾਜਿਕ ਕਲੰਕਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁੰਝਲਦਾਰ, ਬਹੁਪੱਖੀ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਦੇਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

5. ਪੇਸ਼ੇਵਰਾਂ ਲਈ ਸਿਖਲਾਈ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ

• **ਹੈਲਥਕੇਅਰ ਪ੍ਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿਖਲਾਈ:** ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਪੇਸ਼ੇਵਰਾਂ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ, ਨਸ਼ਾਖੋਰੀ, ਅਤੇ HIV ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ, ਨੂੰ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਕਲੰਕ ਘਟਾਉਣ ਵਿਚ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਜਾਂ ਪਿਛੋਕੜ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨ, ਸਮਝ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਲਈ ਗਿਆਨ ਨਾਲ ਲੈਸ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

• **ਕੰਮ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ:** ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਟਾਫ ਨੂੰ ਵਿਭਿੰਨਤਾ, ਸਮੂਲੀਅਤ, ਅਤੇ ਕਲੰਕ ਘਟਾਉਣ ਬਾਰੇ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਮਾਜਿਕ ਕੰਮ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਬਣਾਉਣਾ ਜਿੱਥੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਭੇਦਭਾਵ ਦੇ ਡਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਸੰਗਠਨਾਤਮਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕਲੰਕ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

6. ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਬਾਰੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਗੱਲਬਾਤ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ:

• **ਚੁੱਪ ਤੋੜਨਾ:** ਕਲੰਕ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਤਰੀਕਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਬਾਰੇ ਗੱਲਬਾਤ ਨੂੰ ਆਮ ਬਣਾਉਣਾ। ਸਕੂਲ, ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਥਾਵਾਂ, ਅਤੇ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਸਰੀਰਕ ਸਿਹਤ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਜਾਇਜ਼ ਹਨ।

• **ਜਨਤਕ ਹਸਤੀਆਂ ਬੋਲਦੀਆਂ ਹਨ:** ਜਦੋਂ ਜਨਤਕ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ-ਚਾਹੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹਸਤੀਆਂ, ਸਿਆਸਤਦਾਨ, ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਕ-ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਲੰਕਿਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਤਜਰਬਿਆਂ ਬਾਰੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਸ਼ਰਮ ਅਤੇ ਇਕੱਲਤਾ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਲੁਕਾਇਆ ਜਾਂ ਅਣਡਿੱਠ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਫਿਲਮ ਲੋਕ

ਆਲੀਆ ਭੱਟ ਦਾ ਡਰਾਉਣਾ ਰੂਪ

ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਹਾਊਸ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਲਈ ਥੋੜ੍ਹੇ ਬਦਲਾਅ ਨਾਲ ਆਲੀਆ ਦੇ ਹੁਨਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਆਲੀਆ ਭੱਟ ਇਸ ਸਮੇਂ ਯਸ਼ਰਾਜ ਫਿਲਮ ਦੇ ਸਪਾਈ ਯੂਨੀਵਰਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣ ਰਹੀ ਫਿਲਮ 'ਅਲਫਾ' ਵਿਚ ਰੁੱਝੀ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਉਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਬਰਵਰੀ ਵਾਧ ਦੇ ਨਾਲ ਸਕਰੀਨ ਸਾਂਝੀ ਕਰਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗੀ। ਆਲੀਆ ਨੇ ਫਿਲਮ ਦੀ ਸੂਟਿੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦਾ ਬੇਸ਼ਬਰੀ ਨਾਲ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਇਕ ਬਿਹਤਰੀਨ ਐਕਸ਼ਨ ਵਿਸਥਾਰ ਫਿਲਮ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਆਲੀਆ ਭੱਟ ਖੁਦ ਬਿਹਤਰੀਨ ਐਕਸ਼ਨ ਕਰਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਬੌਬੀ ਦਿਓਲ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਅ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਕਰੋਜ਼ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। 'ਅਲਫਾ' ਯਸ਼ਰਾਜ ਫਿਲਮ ਦੀ ਪਹਿਲੀ

ਮੈਡਾਕ ਫਿਲਮਜ਼ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਦਿਨੇਸ਼ ਵਿਜਾਨ ਇਸ ਸਾਲ ਬਣਾਈ ਗਈ 'ਇਸਤਰੀ-2' ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਅਦਾਕਾਰਾ ਆਲੀਆ ਭੱਟ 'ਤੇ ਇਕ ਵੱਡਾ ਦਾਅ ਖੇਡਣ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਐਕਸ਼ਨ ਅਤੇ ਰੋਮਾਂਸ ਵਾਲੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ 'ਚ ਫਲਾਪ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਆਲੀਆ ਦਿਨੇਸ਼ ਵਿਜਾਨ ਦੀ ਸੁਪਰ ਨੈਚੁਰਲ ਡਰਾਉਣੀ ਫਿਲਮ 'ਚਾਮੁੰਡ' ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਡਰਾਉਣੀ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗੀ। ਮੈਡਾਕ ਫਿਲਮਜ਼ ਦੇ ਇਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਵਿਚ ਸ਼ਰਧਾ ਕਪੂਰ ਦੀ ਥਾਂ ਆਲੀਆ ਦੇ ਹੋਣ 'ਤੇ ਹਰ ਕੋਈ ਕਾਫੀ ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਰਧਾ ਕਪੂਰ ਨਾਲ ਮੈਡਾਕ ਫਿਲਮਜ਼ ਦੀ ਕਾਫੀ ਚੰਗੀ ਪਟਣੀ ਬੈਠ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਪਰ ਹੁਣ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ

ਔਰਤ ਮੁੱਖ ਕਿਰਦਾਰ ਵਾਲੀ ਫਿਲਮ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਆਲੀਆ ਇਸ ਵਿਚ ਸੁਪਰ-ਏਜੰਟ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਵੈੱਬ ਸੀਰੀਜ਼ 'ਦ ਰੇਲਵੇ ਮੰਨ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਸ਼ਿਵ ਰਵੇਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। 'ਸਟੂਡੈਂਟ ਆਫ ਦ ਈਅਰ' (2012) ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਆਲੀਆ ਭੱਟ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਕਰੀਅਰ ਦੇ 12 ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ 12 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਆਲੀਆ ਨੇ 18 ਫਿਲਮਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 11 ਹਿੱਟ ਰਹੀਆਂ। ਆਲੀਆ ਭੱਟ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਵਾਸਨ ਬਾਲਾ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਹੇਠ ਬਣੀ ਡ੍ਰਾਮਾਈ ਫਿਲਮ 'ਜਿਗਰਾ' ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਆਈ ਸੀ।

ਸੁਰਖੀਆਂ 'ਚ ਰਹਿਣਾ ਸਿੱਖ ਗਈ ਸਾਰਾ ਅਲੀ ਖਾਨ

ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਕਾਫੀ ਸਰਗਰਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਅਦਾਕਾਰਾ ਸਾਰਾ ਅਲੀ ਖਾਨ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਵਜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੁਰਖੀਆਂ ਵਿਚ ਬਣੀ ਓ ਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸੁਰਖੀਆਂ ਵਿਚ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਮਾਡਲ ਐਮ. ਐਮ. ਏ. ਫਾਈਟਰ ਅਤੇ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਇਨਸਾਈਡਰ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇਤਾ ਅਰਜਨ ਬਾਜਵਾ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਲਿੰਕਅਪ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਚੰਗੀਆਂ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਹਨ।

ਖ਼ਬਰਾਂ ਵੱਲ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਅਲੀ ਖਾਨ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਅਰਜਨ ਬਾਜਵਾ ਨੂੰ ਡੇਟ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਕਸ਼ੈ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਸਿੰਘ ਇਜ਼ ਬਲਿੰਗ' (2015) ਵਿਚ ਸਹਾਇਕ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਅਰਜਨ ਬਾਜਵਾ ਅਤੇ ਸਾਰਾ ਅਲੀ ਖਾਨ ਵਿਚਾਲੇ ਅਫੇਅਰ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਇਸ ਸਾਲ ਅਕਤੂਬਰ ਵਿਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਫੈਲਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈਆਂ ਜਦੋਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਕੇਦਾਰਨਾਥ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ। ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਉਸ ਟਿੱਪ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਅਕਾਊਂਟ 'ਤੇ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਕੇਦਾਰਨਾਥ ਯਾਤਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਰਜਨ ਬਾਜਵਾ ਅਤੇ ਸਾਰਾ ਅਲੀ ਖਾਨ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚ ਫਿਰ ਤੋਂ ਇਕੱਠੇ ਘੁੰਮਦੇ ਹੋਏ ਨਜ਼ਰ ਆਏ। ਸਾਰਾ ਅਲੀ ਖਾਨ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਫਿਲਮ 'ਸਕਾਈ ਫੋਰਸ' ਵਿਚ ਅਕਸ਼ੈ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਦਿਸੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਹ ਅਨੁਰਾਗ ਬਸੂ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਮੈਟਰੋ ਇਨ ਦਿਨੋ' ਵਿਚ ਆਇੰਤਿਆ ਰਾਏ ਕਪੂਰ ਨਾਲ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗੀ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਅਨੁਪਮ ਖੇਰ, ਪੰਕਜ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ, ਨੀਨਾ ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਫਾਤਿਮਾ ਸਨਾ ਸ਼ੇਖ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣਗੇ। ਸਾਰਾ ਅਲੀ ਖਾਨ ਆਯੁਸ਼ਮਾਨ ਖੁਰਾਣਾ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕ ਅਨਟਾਈਟਲਡ ਸਪਾਈ ਕਾਮੇਡੀ ਫਿਲਮ ਵੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਧਰਮਾ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਦੀ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਸੂਟਿੰਗ ਇਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਾਰਾ ਅਲੀ ਖਾਨ ਨੇ ਫਿਲਮ 'ਕੇਦਾਰਨਾਥ' (2018) ਤੋਂ ਡੈਬਿਊ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਉਹ ਸਵਰਗੀ ਐਕਟਰ ਸੁਸ਼ਾਂਤ ਸਿੰਘ ਰਾਜਪੂਤ ਨਾਲ ਸੀ। ਟਿਕਟ ਖਿੜਕੀ ਦੇ ਲਿਗਾਜ਼ ਨਾਲ ਫਿਲਮ ਬੇਸ਼ੱਕ ਹਿੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਛੋਟੇ ਨਵਾਬ ਦੀ ਇਸ ਬੇਟੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ। ਰੋਹਿਤ ਸ਼ੈਟੀ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਸਿੱਬਾ' (2018) ਸਾਰਾ ਅਲੀ ਖਾਨ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਹਿੱਟ ਫਿਲਮ ਸੀ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਖੂਬ ਪਿਆਰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਉਹ 'ਲਵ ਆਜ ਕਲ', 'ਕੁਲੀ ਨੰਬਰ 1', 'ਅਤਰੰਗੀ ਰੇ', 'ਜ਼ਰਾ ਹਟ ਕੇ ਜ਼ਰਾ ਬਚ ਕੇ', 'ਮਰਡਰ ਮੁਬਾਰਕ' ਵਰਗੀਆਂ ਕਈ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਆ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਸਾਰਾ ਅਲੀ ਖਾਨ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਇਸ ਸਾਲ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ ਫਿਲਮ 'ਐ ਵਤਨ ਮੇਰੇ ਵਤਨ' ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਆਈ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦਾ ਟਿਕਟ ਖਿੜਕੀ 'ਤੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡੱਬਾ ਗੋਲ ਹੋ ਗਿਆ।

ਸਿਮਰਨ ਚਾਹਲ 'ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਸਿੰਘ' ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਆਏਗੀ

ਲੁਧਿਆਣਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਜੰਮਪਲ ਅਤੇ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਮੁਕਾਮ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਿਮਰਨ ਚਾਹਲ ਅਜਕੱਲ੍ਹ ਸੁਰਖੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਉਹ ਬਾਲ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਹੀ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਐਡੀਲੇਡ 'ਚ ਆਈ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਢਲੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਉਪਰੰਤ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ 18 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ 'ਚ ਭਾਰਤ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਗਈ ਤੇ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ। ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾ ਉਦੋਂ ਮਿਲੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਫਿਲਮ 'ਬੂਰੇ ਬਾਰੀਆਂ' (2023) ਵਿਚ ਕਾਸਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਨੀਰੂ ਬਾਜਵਾ, ਰੁਬੀਨਾ ਬਾਜਵਾ, ਨਿਰਮਲ ਰਿਸ਼ੀ, ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਭੰਗੂ, ਧਰਮਿੰਦਰ ਕੌਰ ਸਮੇਤ ਉੱਘੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਲਾਜ਼ਵਾਬ ਢੰਗ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਕਿਰਦਾਰ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਕੀਤੀ।

ਇਸ ਦਿਲਚਸਪ ਪਰਿਵਾਰਕ ਫਿਲਮ ਵਿਚ, ਸਿਮਰਨ ਨੇ ਰਾਵੀ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਇਆ ਜੋ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਭੂਮਿਕਾ ਜਿਸ ਨੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਬੰਧਨਾਂ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਗੁੰਝਲਾਂ ਨੂੰ ਫੜਨ ਦੀ ਉਸ ਦੀ ਕੁਦਰਤੀ ਯੋਗਤਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਫਿਲਮੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਪਹਿਚਾਣ ਦਿਵਾਈ। ਇਹ ਸਿਮਰਨ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਾਬਤ ਹੋਈ। ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਬਹੁਪੱਖੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਅਗਲੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ, ਸ਼ਾਇਰ (2023) ਵਿਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜੋ ਉਦੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਇਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਗਤ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਫਿਲਮ ਬਣੀ। ਸ਼ਾਇਰੀ (ਰਵਾਇਤੀ ਉਰਦੂ ਕਵਿਤਾ) ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਇਹ ਫਿਲਮ ਮਸ਼ਹੂਰ ਗਾਇਕ ਅਤੇ ਅਦਾਕਾਰ ਸਤਿੰਦਰ ਸਰਤਾਜ ਦੁਆਰਾ ਨਿਭਾਏ ਗਏ ਕਿਰਦਾਰ ਨਾਲ ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੀ। 'ਜੈ ਤੂੰ ਸ਼ਾਇਰ ਨਹੀਂ ਤੋਂ ਕੁਲ ਜਹਾਂ 'ਚ ਕੋਈ ਸ਼ਾਇਰ ਨਹੀਂ ਦੀ ਲਾਈਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਫਿਲਮ ਲਈ ਇਕ

ਟੈਗਲਾਈਨ ਬਣ ਗਈ। ਉਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਤਾਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ, ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ (2024), ਪ੍ਰਤਿਭਾਸ਼ਾਲੀ ਸਿਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ, ਇਕ ਪਰਿਵਾਰ- ਆਧਾਰਿਤ ਕਾਮੇਡੀ- ਡਰਾਮਾ ਹੈ ਜੋ ਪੇਂਡੂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਆਹ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ, ਗਰਭਾਵਸਥਾ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ, ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਸਿਮਰਨ ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੋ ਫਿਲਮ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਉਤਰਾਅ-ਚੜ੍ਹਾਅ, ਹਾਸੇ-ਮਜ਼ਾਕ ਤੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਛੂਹਣ ਵਾਲੀ ਖੋਜ ਵਿਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਜਸ ਬਾਜਵਾ, ਨੀਰੂ ਬਾਜਵਾ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਮਾਨ ਵਰਗੇ ਕਲਾਕਾਰ ਹਨ। ਚਾਹਲ ਦਾ ਉਭਾਰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਉਸ ਦੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਦੋ ਸੱਭਿਆਚਾਰਾਂ-ਭਾਰਤੀ ਅਤੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆਈ-ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦੀ ਉਸ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਗਰਜਵੀਂ ਆਵਾਜ਼ ਉਸ ਦੇ ਅਸਲ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਨਾਲ ਜੁੜਦੇ ਹਨ। ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਬਣਨ ਦੀ ਸੋਚ ਲੈ ਕੇ ਫਿਲਮਾਂ 'ਚ ਆਈ ਸਿਮਰਨ ਚਾਹਲ ਫਿਲਮ 'ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਸਿੰਘ' 'ਚ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਆਏਗੀ। ਉਸ ਨਾਲ ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਸਤਿੰਦਰ ਸਰਤਾਜ ਤੋਂ ਹੋਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਲਾਕਾਰ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਸ ਦੀ ਮਿਹਨਤ, ਸਮਰਪਣ, ਆਕਰਸ਼ਣ ਅਤੇ ਬਹੁਪੱਖੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਨੇਮਾ ਵਿਚ ਇਕ ਪਿਆਰੀ ਤੇ ਮਿਆਰੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਬਣਾਵੇਗੀ। ਉਹ ਫਿਲਮੀ ਪਰਦੇ ਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਅਨੇਕਾਂ ਰੰਗਾਂ ਚ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗੀ।

ਇਕੱਲਿਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਿਤਾਏਗੀ ਸਨੇਹਾ ਵਾਘ

ਅਦਾਕਾਰਾ ਦੇਬੋਲੀਨਾ ਭੱਟਾਚਾਰੀਆ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰੇਲੂ ਵਜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਛੋਟੇ ਪਰਦੇ ਦੇ ਸ਼ੋਅ 'ਛੁਟੀ ਮਈਆ ਕੀ ਬਿਟੀਆ' ਤੋਂ ਦੂਰੀ ਬਣਾ ਲਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਸ ਸ਼ੋਅ ਵਿਚ ਛੁਟੀ ਮਈਆ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਵਿਚ ਸਨੇਹਾ ਵਾਘ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗੀ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਨਿਰਮਾਤਾ ਵਲੋਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਟੀ.ਵੀ. ਲੜੀਵਾਰ 'ਏਕ ਵੀਰ ਕੀ ਅਰਦਾਸ ਵੀਰਾ' ਵਿਚ ਮਾਂ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਅ ਕੇ ਪਛਾਣ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਕਾਰਾ ਸਨੇਹਾ ਵਾਘ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਜੋ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰਨ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ੋਅ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਖੁਦ ਚੱਲ ਕੇ ਆਇਆ।

ਇਹ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਜਦੋਂ ਸਨੇਹਾ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਬੋਲੀਨਾ ਨੂੰ ਕਾਲ ਕਰਕੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਇਹ ਸ਼ੋਅ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਉਦੋਂ ਦੇਬੋਲੀਨਾ ਨੇ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਸਨੇਹਾ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਆਗਿਆ ਲੈਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਸਨੇਹਾ ਦਾ ਹੌਸਲਾ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਿੰਦਾਸ ਕਰੋ, ਕੋਈ ਟੈਂਸ਼ਨ ਲੈਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

'ਨੀਰਜਾ-ਏਕ ਨਈ ਪਹਿਚਾਨ' (2023) ਵਿਚ ਸਨੇਹਾ ਇਕ ਮਜ਼ਦੂਰ ਮਾਂ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਆਈ ਸੀ। ਅਦਾਕਾਰਾ ਕਾਮਿਆ ਪੰਜਾਬੀ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕ ਖਾਸ ਕਿਰਦਾਰ ਵਿਚ ਸੀ। ਸਨੇਹਾ ਵਾਘ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਪਰੇਸ਼ ਰਾਵਲ ਨਾਲ ਫਿਲਮ 'ਦ ਤਾਜ ਸਟੋਰੀ' ਲਈ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਸੂਟਿੰਗ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ। ਦਰਭੰਗਾ ਦੇ ਸੀ.ਏ. ਸੁਰੇਸ਼ ਝਾਅ ਵਲੋਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਇਹ ਫਿਲਮ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਓ.ਟੀ.ਟੀ. 'ਤੇ ਸਟੀਮ ਕੀਤੀ

ਜਾਵੇਗੀ। ਵਿਆਹ ਕਰ ਕੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਣ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਦੇਖਣ ਵਾਲੀ ਸਨੇਹਾ ਨੇ ਮਹਿੰਜ 19 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਆਵਿਸ਼ਕਾਰ ਦਰਵੇਕਰ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਇਹ ਸੁਪਨਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਟੁੱਟ ਕੇ ਬਿਖਰਨ ਲੱਗਿਆ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਨੇ ਉਸ 'ਤੇ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਰੋਜ਼-ਰੋਜ਼ ਦੇ ਝਗੜਿਆਂ ਤੋਂ ਤੰਗ ਆ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਵੱਖ ਹੋਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਸੀ।

ਅੰਤਿਮ ਸ਼ਕਾਰ ਦਰਵੇਕਰ ਤੋਂ ਤਲਾਕ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਨੇਹਾ ਨੇ 2015 ਵਿਚ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਅਨੁਰਾਗ ਸੇਲੋਕੀ ਨਾਲ ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਸਨੇਹਾ ਦੇ ਦੂਜੇ ਵਿਆਹ ਵਿਚ ਵੀ ਦਿੱਕਤਾਂ ਆਉਣ ਲੱਗੀਆਂ ਅਤੇ ਮਹਿੰਜ 1 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਅਦਾਕਾਰਾ ਨੇ ਇਸ ਪਤੀ ਤੋਂ ਵੀ ਤਲਾਕ ਲੈ ਲਿਆ। ਦੋ-ਦੋ ਵਿਆਹ ਟੁੱਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਨੇਹਾ 'ਤੇ ਉੱਗਲੀ ਉੱਠਣੀ ਸੁਭਾਵਿਕ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ

'ਚ ਉਸ ਨੇ ਦੂਜੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਨੁਰਾਗ ਬੁਰੇ ਇਨਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਬਸ ਉਹ ਉਸ ਲਈ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਦੋ ਵਾਰ ਵਿਆਹ ਟੁੱਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 36 ਸਾਲ ਦੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸਨੇਹਾ ਨੂੰ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਵਿਆਹ ਲਈ ਬਣੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਨੇਹਾ ਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਰਦ ਅਕਸਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤਾ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾਅ ਪਾਉਂਦੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਨੇ ਵਿਆਹ ਕਰਕੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸੁਪਨੇ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਉਹ ਇਕੱਲਿਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਿਤਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਸਿਰਫ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਫੋਕਸ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਹਰਿ ਸੋ ਹੀਰਾ ਛਾਡਿ ਕੈ ਕਰਹਿ ਆਨ ਕੀ ਆਸ॥
ਤੇ ਨਰ ਦੋਜਕ ਜਾਹਿਗੇ ਸਤਿ ਭਾਖੈ ਰਵਿਦਾਸ॥

ਪੰਨ ਪੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ 648ਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ

ਸਮੂਹ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਨ ਪੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ 648ਵਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਰਬਾਰ, ਫਿਸ਼ਰਜ਼ (ਇੰਡੀਆਨਾ) ਵਿਖੇ ਹਰ ਸਾਲ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ 14, 15 ਅਤੇ 16 ਫਰਵਰੀ 2025 ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਨੁਸਾਰ, ਪੂਰੀ ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਧੂਮਧਾਮ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਮੂਹ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਭਰ ਕੇ ਗੁਰੂ ਕੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ ਜੀ:

ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਵੇਰਵਾ

14 ਫਰਵਰੀ 2025, ਸ਼ੁਕਰਵਾਰ

ਆਰੰਭ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ

ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ

16 ਫਰਵਰੀ 2025, ਐਤਵਾਰ

ਭੋਗ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ

ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ

* ਭਾਈ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਜਥਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕਰੇਗਾ।

* ਹੈੱਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਭਾਈ ਦਿਲਾਵਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਥਾ ਰਾਹੀਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਝਾਤ ਪਾਉਣਗੇ।

ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ ਅਤੁੱਟ ਵਰਤੇਗਾ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਰਬਾਰ, ਫਿਸ਼ਰਜ਼ (ਇੰਡੀਆਨਾ)

12200 E. 131st., Street Fishers, IN 46037-6621

Cell: 317-792-7121 Ph: 317-773-8446